

2022 - 2028

KRĀSLAVAS NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA

Pašreizējās situācijas raksturojums
un analīze

IZSTRĀDĀTĀJS

Krāslavas novada
pašvaldība,
2022.

SADARBĪBĀ AR

SIA "Reģionālie projekti"
un ar valsts
mērķdotācijas atbalstu

SATURS

Izmantotie saīsinājumi	4
Terminu skaidrojums	7
Kopsavilkums par Krāslavas novadu.....	9
Ievads	12
1. CILVĒKS KRĀSLAVAS NOVADĀ	14
1.1. Iedzīvotāju un demogrāfiskās situācijas raksturojums.....	14
1.2. Pilsoniskā aktivitāte un sabiedriskās organizācijas novadā	16
1.3. Izglītība	18
1.4. Jaunieši.....	23
1.5. Sports un aktīvā atpūta	25
1.6. Kultūrvide	30
1.6.1. Kultūras iestādes	30
1.6.2. Bibliotēkas.....	31
1.6.3. Muzeji.....	32
1.6.4. Amatniecība	33
1.6.5. Sakrālais mantojums	34
1.6.6. Izcilākie novadnieki	36
1.7. Veselības aprūpe un veicināšana.....	37
1.7.1. Veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji.....	37
1.7.2. Veselības veicināšana un slimību profilakse.....	40
1.8. Bērnu un ģimenes politika un atbalsts dažādām personu grupām	41
1.9. Sociālie pakalpojumi un palīdzība	45
1.9.1. Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu nodrošinājums.....	45
1.9.2. Sociālo pakalpojumu iestādes	46
1.10. Sabiedriskā kārtība un civilā aizsardzība	49
2. VIDE UN INFRASTRUKTŪRA	55
2.1. Vispārīgs teritorijas raksturojums, publiskā ārtelpa.....	55
2.2. Dabas resursi un kultūrvēsturiskie pieminekļi	58
2.2.1. Ainavas raksturojums	58
2.2.2. Kultūrvēsturiskie pieminekļi	64
2.3. Centralizētie pakalpojumi, mājokļi un inženiertehniskā infrastruktūra	69
2.3.1. Ūdenssaimniecība.....	70
2.3.2. Atkritumu saimniecība	72

2.3.3. Siltumapgāde	73
2.3.4. Energoapgāde	74
2.3.5. Teritoriju labiekārtošana	75
2.3.6. Dzīvojamais fonds	76
2.4. Satiksmes infrastruktūra, sakari, mobilitāte	78
2.4.1. Valsts nozīmes autoceļi	78
2.4.2. Pašvaldības ceļi un ielas	80
2.4.3. Dzelzceļš	83
2.4.4. Velotransports un gājēju ceļi	83
2.4.5. Sabiedriskais transports, mobilitāte	84
2.4.6. Ūdens transports	86
2.4.7. Sakari	86
2.4.8. Klimata pārmaiņas	87
3. EKONOMIKA	89
3.1. Uzņēmējdarbības vides vispārīgs raksturojums	89
3.2. Uzņēmējdarbības raksturojums pa nozarēm	93
3.2.1. Ražošana	93
3.2.2. Lauksaimniecība	97
3.2.3. Loģistika	101
3.2.4. Mežsaimniecība	102
3.2.5. Ieguves rūpniecība	103
3.2.6. Tūrisms	104
3.3. Nodarbinātība	112
3.4. Funkcionālās saites un pakalpojumi uzņēmējdarbības atbalstam	113
4. NOVADA PĀRVALDĪBA	115
4.1. Teritorijas pārvaldība	115
4.1.1. Lēmējvara	115
4.1.2. Izpildinstitūcijas	116
4.1.3. Pašvaldības budžeta analīze	132
4.2. Plānotās tuvāko gadu ieceres	133
4.3. Sabiedrības viedoklis par attīstību	134
4.4. Pašvaldības ģerboņi	137
5. STIPRO UN VĀJO PUŠU, IESPĒJU UN DRAUDU ANALĪZE (SVID)	138
Pielikumi	144
1. pielikums. Derīgo izrakteņu un pazemes ūdeņu atradnes Krāslavas novadā	144

Izmantotie saīsinājumi

AAA	Aizsargājamo ainavu apvidus
AIF	Aktīvo iedzīvotāju fonds
AER	Atjaunojamie (atjaunīgie) energoresursi
AP	Attīstības programma
AS	Akciju sabiedrība
ATR	Administratīvi teritoriālā reforma
ATAVL	Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu
BI	Biznesa inkubators
BSRC	Bērnu sociālās rehabilitācijas centrs
BJC	Bērnu un jauniešu centrs
CA	Civilā aizsardzība
CO ₂	Oglekļa dioksīds
CSDD	Ceļu satiksmes drošības direkcija
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
DI	Deinstitucionalizācija
ERAF	Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ELFLA	Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ESF	Eiropas Sociālais fonds
ES	Eiropas Savienība
FAP, FVP	Feldšeru vecmāšu punkts
FM	Finanšu ministrija
GMI	Garantētais minimālais ienākums
HES	Hidroelektrostacija
EEZ	Eiropas Ekonomikas zona
IIN	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis
IKP	Iekšzemes kopprodukts
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
ĪADT	Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas
KN	Kultūras nams
KPFI	Klimata pārmaiņu finanšu instruments
LAD	Lauku atbalsta dienests
LIAA	Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LIAS	Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija
LIZ	Lauksaimniecībā izmantojamās zemes
LLKC	Latvijas lauku konsultāciju centrs

LPR	Latgales plānošanas reģions
LR	Latvijas Republika
LR MK	Latvijas Republikas Ministru kabinets
LSEZ	Latgales speciālā ekonomiskā zona
LTRK	Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera
LU	Latvijas Universitāte
LUC	Latgales uzņēmējdarbība centrs
LVC	Latvijas Valsts ceļi
LVRTC	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs
MK	Ministru kabinets
NACE	Uzņēmumu darbības veidu katalogs
NAI	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas
NBA	Nacionālā Basketbola asociācija
NEPLP	Nacionālā elektroniskio plašsaziņas līdzekļu padome
NĪNA	Nekustamo īpašumu uzskaites un nodokļu administrēšanas apakšsistēma
NMPD	Neatliekamā medicīniskā palīdzības dienests
NVA	Nodarbinātības valsts aģentūra
NVD	Nacionālais veselības dienests
NVO	Nevalstiskā organizācija
NVS	Neatkarīgo Valstu Savienība
RACA	Reģionālo attīstības centru apvienība
P/A	Pašvaldības aģentūra
PFI	Pašvaldību finanšu izlīdzināšana
PII	Pirmsskolas izglītības iestāde
PIKC RVT	Profesionālās izglītības kompetences centrs Rīgas valsts tehnikums
PIPP	Publiskie interneta pieejas punkti
p.m.ē.	Pirms mūsu ēras
PMLP	Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde
PVN	Pievienotās vērtības nodoklis
PVD	Pārtikas veterinārais dienests
RKP	Robežkontroles punkts
RŠV	Robežšķērsošanas vieta
SAC	Sociālās aprūpes centrs
SAS	Sirds un asinsvadu slimības
SEZ	Speciālā ekonomiskā zona
SLO	Sabiedriskā labuma organizācija
SF	Struktūrfondi

SIA	Sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SM	Stratēģiskais mērķis
SPKC	Slimību profilakses un kontroles centrs
STI	Seksuāli transmisīvās infekcijas
SVID analīze	Stipro, vājo pušu, iespēju un draudu analīze
TEN-T	Eiropas transporta tīkls
TIC	Tūrisma informācijas centrs
U	Uzdevums
UNESCO	Apvienoto nāciju izglītības, zinātnes un kultūras organizācija
VARAM	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
VAS	Valsts akciju sabiedrība
VID	Valsts ieņēmumu dienests
VIKC	Vides un kultūras centrs
VM	Veselības ministrija
VRG	Vietējā rīcības grupa
vjl.	Virs jūras līmeņa
VSAA	Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra
VSIA	Valsts kapitālsabiedrība
VTP	Vidēja termiņa prioritāte
VUGD	Valsts ugunsdrošības un glābšanas dienests
Z/S	Zemnieku saimniecība

Terminu skaidrojums

1. **Aizsargājamā teritorija** - teritorija, kas izveidota, lai aizsargātu un saglabātu dabas vērtības, piemēram, retus vai izzūdošus putnus, dzīvniekus vai augus, to dzīvesvietas, kā arī savdabīgas un skaistas ainavas, izcilus kokus, akmeņus, avotus u.tml. Šīs teritorijas atrodas īpašā valsts aizsardzībā.
2. **Attīstības centrs** - apdzīvota vieta, kurā koncentrējas izaugsmes resursi (tajā skaitā cilvēkresursi), sociālā un ekonomiskā aktivitāte un pakalpojumi, kas veicina apkārtējo teritoriju attīstību.
3. **Attīstības programma** - vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurā noteiktas attiecīgās pašvaldības attīstības prioritātes septiņiem gadiem.¹
4. **Bezdarba līmenis** - Nodarbinātības valsts aģentūrā reģistrēto un bezdarbnieku statusu ieguvušo iedzīvotāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā procentos (%).
5. **Degradēta teritorija** - teritorija (ne visos gadījumos ar negatīvu ietekmi uz vidi), ēka vai ēku komplekss), kas iepriekš tikusi izmantota vai apbūvēta, bet pašlaik pamesta vai netiek pilnīgi izmantota (tā var būt nolaista vai piesārņota, neapdzīvota vai daļēji apdzīvota vai citādi izmantota teritorija, kurai ir negatīva kumulatīva ietekme uz apkārtējām teritorijām, vidi un vietējiem iedzīvotājiem).²
6. **Deinstitutionalizācija** - pakalpojumu sistēmas izveide, kas sniedz personai, kurai ir ierobežotas spējas sevi aprūpēt, nepieciešamo atbalstu, lai tā spētu dzīvot mājās vai ģimeniskā vidē.³
7. **Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji** - abu dzimumu personas, kas pārskata periodā piedāvā savu darbu materiālo vērtību ražošanai vai pakalpojumu sniegšanai. Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji sastāv no nodarbinātajiem un nestrādājošiem iedzīvotājiem, kuri aktīvi meklē darbu.
8. **E-pārvalde** - plašākā nozīmē e-pārvalde tiek lietota visaptverošu valsts pārvaldes darba pilnveidošanas programmu kontekstā, kur papildus pakalpojumu sniegšanas elektronizācijai tiek risināti arī citi valsts pārvaldes darbības pilnveidošanas jautājumi.
9. **Ilgspējīga attīstība** - attīstība, kura apmierina šodienas vajadzības, neradot draudus nākotnes paaudžu vajadzību apmierināšanai.⁴
10. **Ilgspējīgas attīstības stratēģija** - ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteikts plānošanas reģiona vai vietējās pašvaldības ilgtermiņa attīstības redzējums, mērķi, prioritātes un telpiskās attīstības perspektīva.⁵
11. **Latgales speciālā ekonomiskā zona** - izveidota ar mērķi veicināt Latgales reģiona attīstību, piesaistot ieguldījumus ražošanas un infrastruktūras attīstīšanai un jaunu darba vietu radīšanai.⁶
12. **LEADER pieeja** - mērķtiecīgas un savstarpēji koordinētas aktivitātes lauku attīstības veicināšanai. Viens no LEADER pieejas pamatprincipiem ir pieeja no “apakšas uz augšu”,

¹ Reģionālās attīstības likums, Attīstības plānošanas sistēmas likums

² Ministru kabineta noteikumi Nr. 645 2015.gada 10.novembrī (prot. Nr. 58 12. §)

³ Rīcības plāns deinstitutionalizācijas īstenošanai 2015.-2020.gadam

⁴ ANO Pasauls Vides un attīstības komisijas 1987. gada ziņojums “Mūsu kopējā nākotne”

⁵ Attīstības plānošanas sistēmas likums, <https://likumi.lv/ta/id/238807-teritorijas-attistibas-planosanas-likums>

⁶ <https://likumi.lv/doc.php?id=282586> Latgales speciālās zonas likums

kad iniciatīva nāk no vietējiem iedzīvotājiem, iesaistoties savas teritorijas problēmu identificēšanā un risi-ašanās.⁷

13. **Loģistika** - izejvielu, resursu, ražošanas, gatavās produkcijas, pakalpojumu un informācijas plānošanas, izpildes un kontroles process no tās radīšanas vietas līdz patērētājam, lai samazinātu izmaksas un pilnīgi apmierinātu patērētāja vajadzības.
14. **Mikroliegums** - nelielas teritorijas (meža nogabals, lauce, nogāze), kas izveidotas, lai aizsargātu un saglabātu vietas, kur atrastas aizsargājamas sugas vai aizsargājami biotopi. Šīs teritorijas ir valsts aizsardzībā.
15. **Natura 2000 teritorija** - Eiropas Savienības dabas daudzveidības saglabāšanai izveidoto aizsargājamo teritoriju tīkls. Tās mērķis ir visā Eiropā retu un apdraudētu augu un dzīvnieku sugu un to dzīves vietu (biotopu) aizsardzība, to balstot uz diviem pamata dokumentiem: putnu un biotopu direktīvām.
16. **Pašvaldības profils** - pašvaldības specializācija un loma apdzīvojuma struktūrā, kas noteikta reģiona mēroga un vietējās pašvaldības plānošanas dokumentos. Pašvaldības profilu izstrādā, ņemot vērā pašvaldībā pieejamos izaugsmes resursus, kā arī ģeogrāfisko izvietojumu, un tajā tiek noteiktas pašvaldības attīstības prioritātes un specializācija.
17. **Pastāvīgie iedzīvotāji** - iedzīvotāji, kuru reģistrētā dzīvesvieta ir attiecīgā administratīvā teritorija.
18. **Pilsoniskā līdzdalība** - pilsonisko līdzdalību rakturo sabiedrības locekļu empātija, iniciatīva, motivācija, solidaritāte, mijiedarbība, kopējas demokrātiskās vērtības, līdztiesība, līdzdalība un līdzatbildība politisko lēmumu pieņemšanā.
19. **Rehabilitācija** - iepriekšējo tiesību, arī iepriekšējā sociālā stāvokļa atjaunošana, pasākumu komplekss, kas cilvēkam pēc saslimšanas vai ievainojuma palīdz atgūt darbaspējas, fizisko, garīgo un profesionālo pilnvērtību.
20. **Rekreācija** - indivīda fizisko, garīgo un emocionālo spēju atjaunošana brīvajā laikā, sabiedriski atzītas un organizētas darbības. Rekreācijas galvenās funkcijas ir dziednieciskā (cilvēka veselības atjaunošana), izglītojošā (garīgā potenciāla attīstība) un sporta funkcija (fizisko spēju attīstība).⁸
21. **Rekultivācija** - ainavas sakopšana, zemes auglības atjaunošana pēc saimnieciskās darbības izraisītiem postījumiem.
22. **Respondents** - persona, kas, piedaloties aptaujā vai intervijā, sniedz atbildes uz noteiktiem jautājumiem.

⁷ <http://www.lad.gov.lv/lv/atbalsta-veidi/projekti-un-investicijas/leader/>

⁸ <http://termini.lza.lv/term.php?term=rekreacija&lang=LV>

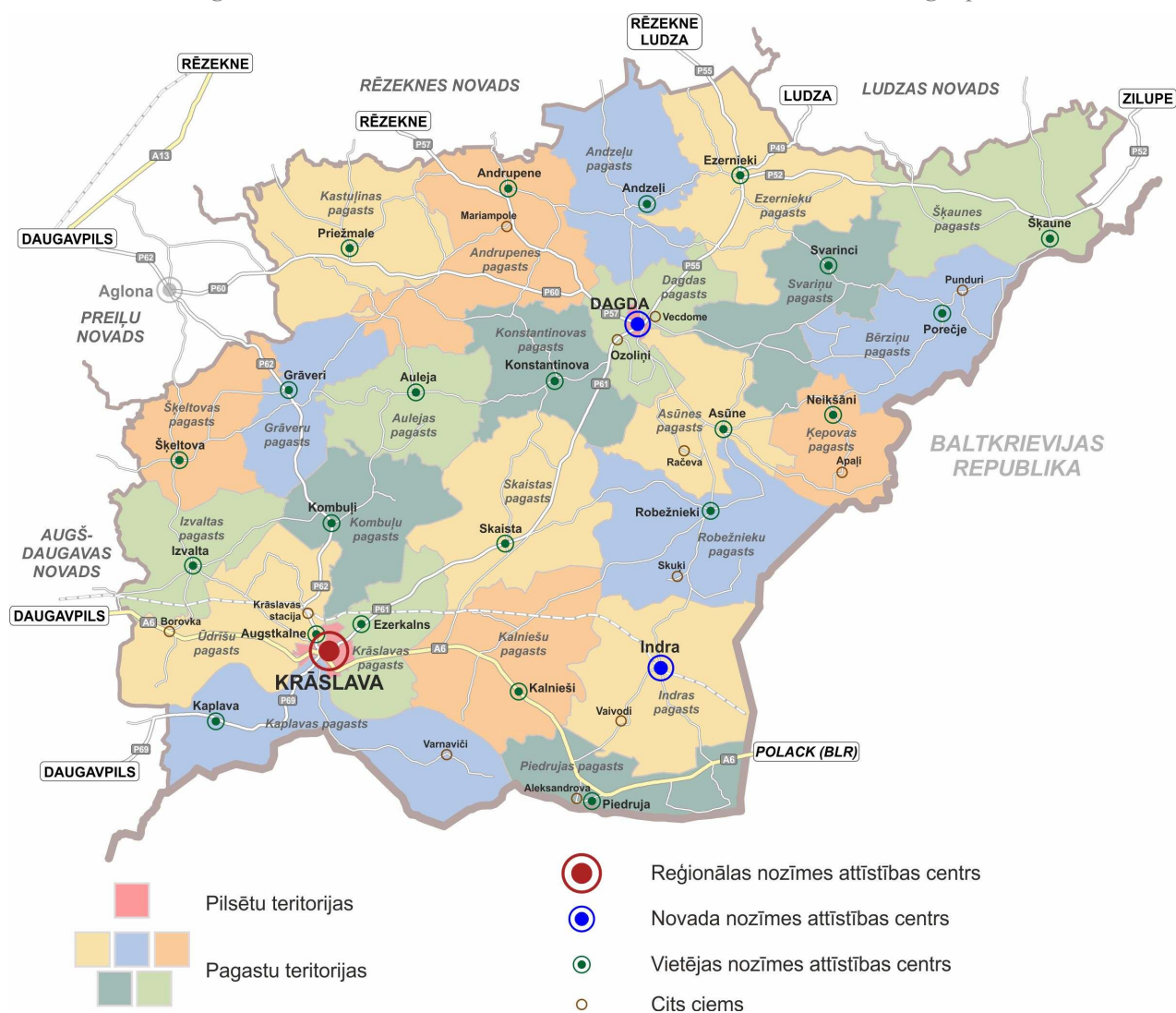
Kopsavilkums par Krāslavas novadu

Krāslavas novads

Krāslavas novada ģerbonis⁹

Krāslavas novada attīstības dokumentu logotips¹⁰

Krāslavas novada karte¹¹

⁹ Krāslavas novada ģerbonis, autori Silva Linarte un Andris Pudāns, 2012

¹⁰ Krāslavas novada attīstības dokumentu logotips, pasūtītājs Krāslavas novada pašvaldība, dizains R.Špors, 2021

Novada galvenie rādītāji: ¹²

Novada nosaukums / Raksturojošie rādītāji	Krāslavas novads
Teritoriālo vienību skaits un struktūra	26 Krāslavas un Dagdas pilsētas, 24 pagasti (Andrupenes pagasts, Andzeļu pagasts, Asūnes pagasts, Aulejas pagasts, Bērziņu pagasts, Dagdas pagasts, Ezernieku pagasts, Grāveru pagasts, Indras pagasts, Izvaltas pagasts, Kalniešu pagasts, Kaplavas pagasts, Kastuļinas pagasts, Kombuļu pagasts, Konstantinovas pagasts, Krāslavas pagasts, Ķepovas pagasts, Piedrujas pagasts, Robežnieku pagasts, Skaistas pagasts, Svairiņu pagasts, Šķaunes pagasts, Šķeltovas pagasts un Ūdrīšu pagasts)
Teritorijas platība, km² (CSP dati)	2289
Iedzīvotāju skaits uz 01.07.2021. (PMLP Iedzīvotāju reģistra dati)	21 702
Iedzīvotāju blīvums cilv./km²	9,1
Bezdarba līmenis uz 01.01.2021., % (NVA dati)	13,1
Reģistrēto bezdarbnieku skaits uz 01.01.2021. (NVA dati)	1826
Budžeta ieņēmumi 2020.gadā, EUR (FM dati)	40 884 781 (t.sk. bijušais Aglonas novads)
Budžeta izdevumi 2020.gadā, EUR (FM dati)	41 277 407
Izlīdzinātie ieņēmumi PFI 2020.gadā, EUR	29 283 145
Izlīdzinātie ieņēmumi PFI 2021.gadā, EUR, t.sk.:	16 722 523
➤ Iedzīvotāju ienākuma nodokļa prognoze	6 919 943
➤ Nekustamā īpašuma nodokļa prognoze	961 029
➤ Dotācija no PFIF	8 556 963

¹¹ Krāslavas novada karte, SIA „Reģionālie projekti”, 2021

¹² Krāslavas novada pašvaldības administratīvās struktūras projekts, Krāslavas novada dome, 2021

Vērtētie ieņēmumi PFI 2021.gadā (IIN un NĪN), EUR	8 165 561
Izlīdzināmo vienību skaits	41 904
Vērtētie ieņēmumi uz 1 izlīdzināmo vienību	525
Vērtētie ieņēmumi uz 1 iedzīvotāju	922
Pašvaldības saistību kopējais apjoms uz 31.03.2021., EUR	17 225 455
Robežas	Robežojas ar Augšdaugavas, Preiļu, Ludzas un Rēzeknes novadiem un Baltkrievijas Republiku.
Teritorijas attīstības indekss, 2020.gads	Krāslavas novadam -0,932, Dagdas novadam -0,849, Aglonas novadam -0,912.
Dabas resursi	<p>Lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem 46,1% novada teritorijas, meži - 37,32%, ūdens objekti -7,5%. Krāslavas novads ir ezeru zeme. Lielākie un īpašākie ezeri Cārmis (Cērmenes, Cārmaņa ezers), Sivers (Sīvera ezers), Dreidzs (Drīdža ezers), Čertoks (Valnezers), Eša ezers (Ežezers), Ārdavs, kopējais ezeru skaits – ap 330.</p> <p>Lielākās upes – Daugava, Rosica, Narūta, Indrica.</p> <p>Novada teritorijā atrodas 13 īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, 52 mikroliegumi, 142 valsts nozīmes dižkoki un citas dabas vērtības.¹³</p> <p>Krāslavas novadā atrodami trīs no astoņiem Latvijas ainavas kanoniem (Latgales ezeraine, Daugavas ieleja, Latvijas mežu ainava).</p>
Uzņēmējdarbība	Krāslavas novada teritorijā dominē Latgalei raksturīgās tautsaimniecības nozares; vadošie uzņēmumi darbojas lauksaimnieciskās produkcijas pārstrādes, vieglās rūpniecības, tirdzniecības, lauku tūrisma un pakalpojumu sniegšanas jomās. Starp uzņēmumiem ar lielāko 2020.gada apgrozījumu dominē kokapstrādātāji un mežizstrādātāji.
Nozīmīgākie kultūras objekti	<p>Novada teritorijā atrodas 213 kultūras pieminekļi, nozīmīgākie - Krāslavas un Dagdas pilsētu vēsturiskie centri, Krāslavas pils apbūve ar parku un parka arhitektūru, dažādu konfesiju baznīcas, pilskalni u.c.</p> <p>Populārākie tūrisma objekti - Krāslavas pils komplekss, Andrupenes lauku sēta, Čertoks (Valnezers), Indras Laimes muzejs, Jaundomes muiža, Krāslavas vēsturiskais centrs, Dagdas vēsturiskais centrs.</p>

¹³ Dabas aizsardzības pārvaldes dabas datu pārvaldības sistēma "Ozols", 2021

Ievads

Krāslavas novada attīstības programma 2022.–2028. gadam (turpmāk – Attīstības programma) ir Krāslavas novada pašvaldības izstrādāts teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas vidēja termiņa prioritātes un rīcības, kuras pašvaldība apņēmusies īstenot novada ilgtspējīgas, integrētas un koordinētas attīstības nolūkos.

Attīstības programma ir pamats pašvaldības rīcību un investīciju mērķtiecīgai plānošanai, valsts atbalsta plānošanai vietējā līmenī, kā arī vietējo un ārvalstu investīciju piesaistei. Tajā analizēta esošā situācija novadā, darba grupās izstrādāta SVID analīze, sagatavota stratēģiskā daļa ar ilgtermiņa prioritātem un rīcībām to sasniegšanai, sastādīts investīciju plāns un noteikti uzraudzības un novērtēšanas mehānismi.

Pamatojums izstrādes uzsākšanai – Krāslavas novada domes 26.11.2020. lēmums Nr.23, 28§ „Par jaunizveidojamā Krāslavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2021.–2037. gadam un attīstības programmas 2021.–2027. gadam izstrādes uzsākšanu”, Dagdas novada domes 26.11.2020. lēmums Nr.17, 2§ „Par jaunizveidojamā Krāslavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas 2021.–2037. gadam un attīstības programmas 2021.–2027. gadam izstrādes uzsākšanu” un Aglonas novada domes 23.12.2020. lēmums Nr.28, 13§ „Par dalību kopīgu jaunveidojamā Krāslavas novada attīstības plānošanas dokumentu izstrādē”. Attīstības programmas projekts ar 2021.gada 28. oktobra Krāslavas novada domes lēmumu Nr. 9, 22§ nodots publiskai apspriešanai. Apstiprināts Krāslavas novada pašvaldības domes 2022. gada 27. janvāra sēdē (prot.Nr.1, 24§).

Saskaņā ar 2021.gada 1.jūlijā veikto administratīvi teritoriālo reformu, attīstības dokumentā ietvertā teritorija ir kādreizējais Krāslavas novads, kādreizējais Dagdas novads, kā arī trīs kādreizējā Aglonas novada pagasti, līdz ar to jaunajā Krāslavas novadā ir divas pilsētas – Krāslava un Dagda, un 24 pagasti (Andrupenes pagasts, Andzeļu pagasts, Asūnes pagasts, Aulejas pagasts, Bērziņu pagasts, Dagdas pagasts, Ezernieku pagasts, Grāveru pagasts, Indras pagasts, Izvaltas pagasts, Kalniešu pagasts, Kaplavas pagasts, Kastuļinas pagasts, Kombuļu pagasts, Konstantinovas pagasts, Krāslavas pagasts, Ķepovas pagasts, Piedrujas pagasts, Robežnieku pagasts, Skaistas pagasts, Svāriņu pagasts, Šķaunes pagasts, Šķeltovas pagasts un Ūdrīšu pagasts).

Attīstības programma sastāv no 5 daļām:

- **Pašreizējās situācijas raksturojums un analīze (informatīvs materiāls);**
- Stratēģiskā daļa;
- Rīcības plāns;
- Investīciju plāns;
- Īstenošanas uzraudzība un kontroles kārtība.

Pašreizējās situācijas raksturojuma un analīzes sējums izmantots Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, Attīstības programmas Stratēģiskās daļas, Rīcības plāna, un Investīciju plāna izstrādē.

Attīstības programma ir pakārtota Krāslavas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijai līdz 2037. gadam, kas ir pašvaldības hierarhiski augstākais teritorijas attīstības plānošanas dokuments.

Atsevišķi tiek gatavots Pārskats par Ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2037.gadam un Attīstības programmas izstrādes procesu un sabiedrības iesaistīšanos.

Lai nodrošinātu teritorijas attīstībā iesaistīto un ieinteresēto pušu, t.sk. sabiedrības iesaisti attīstības plānošanas procesā, izstrādājot abus plānošanas dokumentus (Stratēģiju un attīstības programmu) no 2021. gada janvāra līdz martam veiktas iedzīvotāju aptaujas, kā arī organizētas 5 tematiskās darba

grupas. Dokuments sagatavots, izvērtējot nacionāla līmeņa, Latgales plānošanas reģiona un blakus esošo pašvaldību plānošanas dokumentus, kā arī ņemot vērā labo praksi telpiskās attīstības plānošanā un noteiktos attīstības plānošanas principus Latvijā. Izstrāde veikta saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) izstrādātajiem dokumentiem “Vadlīnijas pašvaldību ilgtspējīgas attīstības stratēģiju izstrādei” un “Nozaru politiku vadlīnijas pašvaldībām”, sadarbībā ar SIA “Reģionālie projekti” un valsts mērķdotācijas atbalstu.

1. CILVĒKS KRĀSLAVAS NOVADĀ

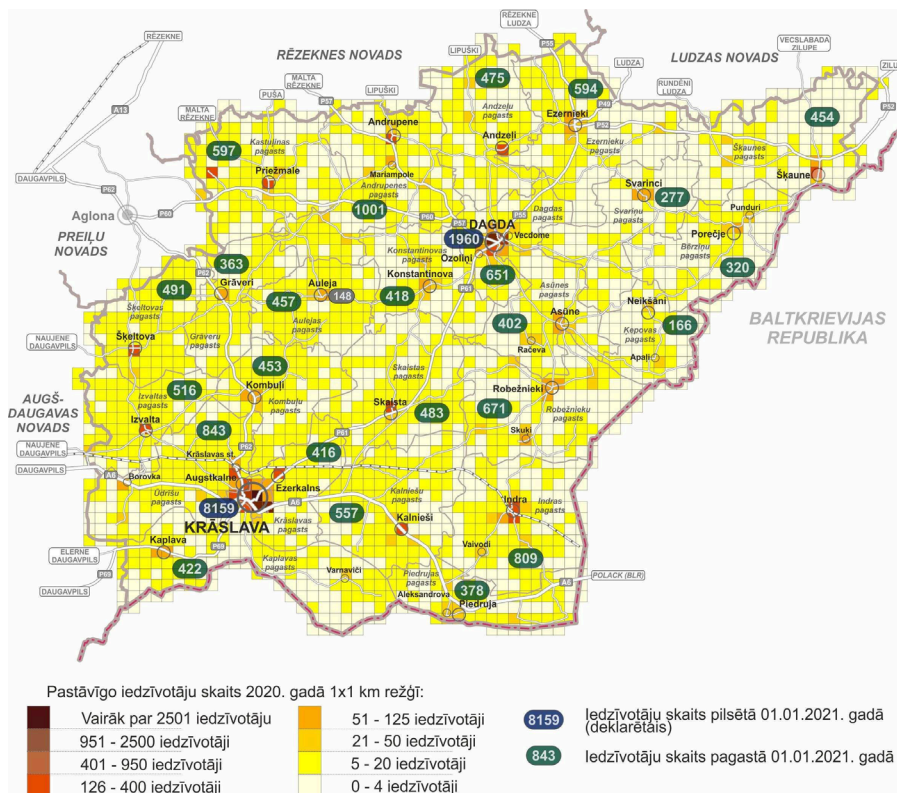
1.1. Iedzīvotāju un demogrāfiskās situācijas raksturojums

Apvienotais Krāslavas novads atrodas Latvijas dienvidaustrumos, apdzīvotības blīvums novadā ir nepilni 10 cilv./km², kas ir gandrīz uz pusi mazāk kā Latgales reģionā vidēji¹⁴.

Kopš 2004. gada, kad Latvija iestājās ES, ārējā migrācija ir izraisījusi gandrīz 100 000 iedzīvotāju jeb 28% Latgales iedzīvotāju skaita samazināšanos, tiešā veidā ietekmējot arī Krāslavas novada iedzīvotājus. Laikā no 2009. līdz 2018. gadam vidējā migrācija uz 1000 iedzīvotājiem reģionā bija - 12, savukārt valstī kopumā – 8.

Pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes datiem 2021. gada 1. jūlijā bija 21 702 iedzīvotāji, kas deklarējuši savu dzīvesvietu apvienotajā Krāslavas novadā. Pēdējo 10 gadu laikā iedzīvotāju skaits demogrāfiskās situācijas, iekšējās un ārējās migrācijas rezultātā ir samazinājies par 24% (bijušā Krāslavas rajona teritorijā 2009. gadā pirms iepriekšējās Administratīvi teritoriālās reformas veikšanas bija 31 093 iedzīvotāji). Atbilstoši VARAM prognozei, līdz 2030. gadam iedzīvotāju skaits novadā samazināsies vēl par 29% - līdz 15 000 iedzīvotāju.

Latgalē 60% iedzīvotāju dzīvo pilsētu teritorijā, šī tendence vērojama arī apvienotajā Krāslavas novadā. Statistika un pētījumi liecina, ka Krāslavas novadu pamet iedzīvotāji darbības vecumā. Lielākie pagasti pēc iedzīvotāju skaita (virs 700 iedzīvotājiem) ir Andrupenes, Indras, Ezernieku, Robežnieku pagasti, mazākie pagasti pēc iedzīvotāju skaita ir Ķepovas, Bērziņu un Svāriņu pagasti (līdz 350 iedzīvotājiem).

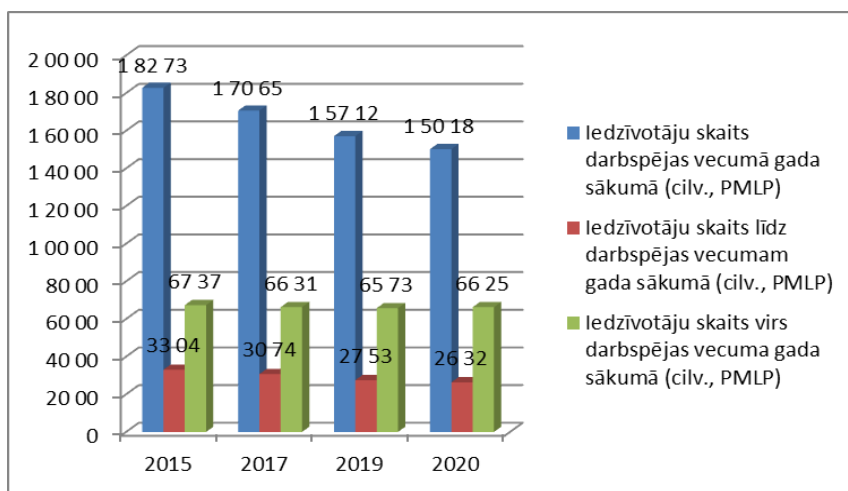

1.1.1. attēls. Iedzīvotāju skaits un blīvums, Avots: SIA „Reģionālie projekti”, 2021

¹⁴ Business Development Opportunities at External EU Border; Latvia ESPON BusDEV, 2021

Laika posmā no 2000. līdz 2018. gadam no Krāslavas uz citām Latvijas pilsētām emigrēja 2 031 iedzīvotāji, taču ir svarīgi uzsvērt, ka šī paša laika posma ietvaros uz Krāslavu ieradās dzīvot 1 313 iedzīvotāji, kas dzīvoja citur Latvijā, un 47 cilvēki, kas dzīvoja ārpus Latvijas¹⁵.

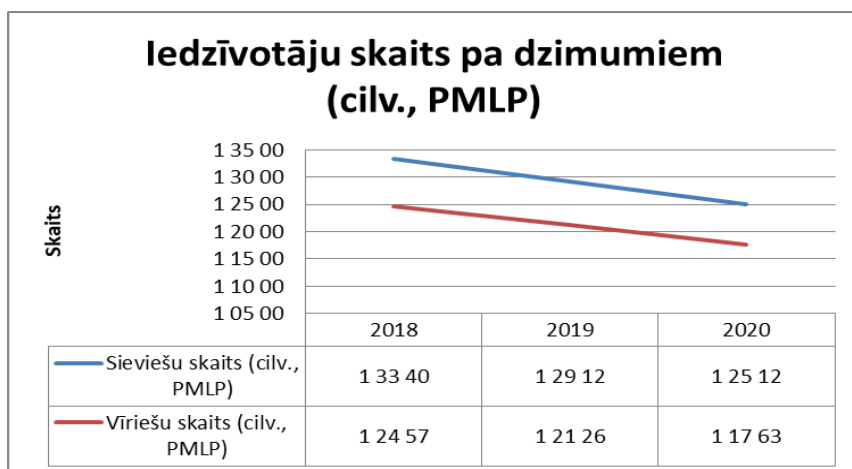
Pēc LR Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem, arī Latvijas iedzīvotāji kopumā noveco – samazinās bērnu un pieaug vecākā gadagājuma personu īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā. 1.1.2.attēlā redzama iedzīvotāju vecuma struktūra apvienotā Krāslavas novada griezumā 2015. – 2020. gadā. Iedzīvotāju (bērnu) skaits līdz darbības vecumam (līdz 14 gadiem) ir 2,5 reizes mazāks par iedzīvotāju pēc darbības vecuma (virs 62 gadiem) skaitu.

1.1.2. attēls Iedzīvotāji Krāslavas novadā. Avots: www.raim.gov.lv, 2021

Pasaules bankas pētījumi liecina, ka daudzās Eiropas valstīs vērojama strauja vecākā gadagājuma iedzīvotāju īpatsvara palielināšanās. Sabiedrības novecošanās būtiski ietekmē ekonomisko izaugsmi, uzkrājumus, investīcijas, patēriņu, darba tirgu, pensijas, nodokļu politiku, veselības aprūpi, ģimenes sastāvu un dzīves apstākļus. Iedzīvotāju novecošanās rezultātā pieaugs sociāli aizsargājamā sabiedrības daļa, kuras nodrošināšanai nākotnē būs nepieciešami arvien lielāki līdzekļi, lai ieviestu korekcijas veselības aizsardzības sistēmā, sociālās aprūpes dienesta pakalpojumos, sociālajā infrastruktūrā, reģionālajā pārvaldē utt.

Vīriešu un sievietes skaits apvienotajā novadā ir samērā proporcionāls; dati liecina, ka dzimumu sadalījums novadā deklarēto vidū ir 51,54 % sievietes un 48,46% vīriešu.

1.1.3. attēls Iedzīvotāju sadalījums pēc dzimuma apvienotajā Krāslavas novadā. Avots: www.raim.gov.lv, 2021

¹⁵ Migrācija Latvijā, <https://migracija.csb.gov.lv>, 10.09.2018

Iedzīvotāju etnisko sastāvu ietekmē novada ģeogrāfiskais novietojums un vēstures notikumi. Pierobežā vērojama izteikti daudzkulturāla vide. Krāslavas novada iedzīvotāju etniskais sastāvs pēdējo gadu laikā būtiski nav mainījies, pārsvarā tie ir latvieši, krievi, baltkrievi un poļi. To veicinājusi Latgales vēsturiskā attīstība Krievijas impērijas pakļautībā. Savukārt Poļu Inflantijas mantojums Krāslavas novadā ir ne vien kultūras un sakrālie objekti, bet arī samērā lielais poļu tautības iedzīvotāju skaits.

Krāslavas pilsētas vēsturiskās piecas pamattautības (latvieši, krievi, baltkrievi, poļi un ebreji) pilsētas ģerbonī simboliski ataino laiva ar pieciem ariem. Vietējie iedzīvotāji, skaidrojot ģerboņa nozīmi, mēdz teikt: “Vienā laivā esot, kopā airējam!”.

1.2. Pilsoniskā aktivitāte un sabiedriskās organizācijas novadā

Sabiedrības līdzdalība izpaužas kā pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanās publiskās varas uzdevumu formulēšanā, apspriešanā, īstenošanā un novērtēšanā, savas dzīves vides veidošanā.

Iedzīvotāju līdzdalība politiskajos procesos - dalība vēlēšanās bija zem vidējā rādītāja valstī, tā, piemēram, 2013. gada pašvaldību vēlēšanās piedalījās 36,45 % no balsstiesīgajiem vēlētajiem, 2017. gada pašvaldības vēlēšanās - 38,56 %, 2021. gada 5. jūnija vēlēšanās vēlētajū aktivitāte arī nedaudz zem vidējās valstī – nobalsoja 33,73% balsstiesīgo.¹⁶

Pēc Eiropas Komisijas pasūtījuma veiktais kārtējais Standarta Eirobarometra pētījums 2018. gada nogalē parāda, ka pieaugusi Latvijas iedzīvotāju uzticība pašvaldībām – pozitīvs vērtējums saņemts no 51 % respondentiem (2017. gadā 50 %). Vislielākais uzticības rādītājs Latvijā ir 1) Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem (66 %), 2) radio (62 %), 3) Valsts policijai (62 %), 4) televīzijai (58 %), 5) pašvaldībām.¹⁷

Apvienotajā Krāslavas novadā, saskaņā ar Lursoft datiem¹⁸, 2021. gada martā bija reģistrētas 152 biedrības.

Teritorija	Kopā		
	Arodorganizācijas	Draudzes	Biedrības
Novadi/ Pagasti/ Pilsētas			
Aglonas nov.		7	8
Pagastos		7	8
Dagdas nov.	1	11	50
Pagastos		8	35
Dagdā	1	3	15
Krāslavas nov.	2	22	94
Pagastos	1	14	37
Krāslavā	1	8	57
Kopā	3	40	152

1.2.1. attēls. Reģistrēto organizāciju formas 2021. gadā. Avots: Lursoft, 2021

Visbiežāk nevalstiskās organizācijas rodas, lai apmierinātu kādu sabiedrības vajadzību, kuru nerisina ne valsts, ne pašvaldība, ne bizness. Dalība nevalstiskajā sektorā sniedz cilvēkiem iespējas uzlabot

¹⁶ <https://www.cvk.lv/>, 2021

¹⁷ https://lvportals.lv/skaidrojumi/301509-uzticibas-limenis-medijiem-un-institucijam-baltija-2019?fbclid=IwAR2YdxcBBiQB52yli9I4LTvtm2g_GITyjKUYUnksc4LTLGfJUK8u3IFOKKc

¹⁸ LURSOFT datubāzes atlase, 2021

savu un citu sabiedrības locekļu dzīves kvalitāti, profesionāli pašapliecināties un augt kā personībām. Savukārt jauniešiem nevalstiskās organizācijas dod iespēju iegūt savu pirmo darba pieredzi, iesaistoties brīvprātīgo darbā. 1997. gadā tika reģistrētas 17 biedrības, tendence rāda, ka turpmāk - pa dažām gadām, bet no 2009. līdz 2014. gadam biedrību skaits pieauga par vairākiem desmitiem, kas saistāms lielākoties ar Vietējās rīcības grupas (VRG) kompetencē esošās "LEADER" programmas īstenošanas iespējām teritorijā.

Kopš 2009. gada kādreizējā Krāslavas novada teritorijā un kopš 2014. gada kādreizējā Dagdas novadā tika īstenoti "Sabiedrība ar dvēseli" jeb "Iedzīvotāji veido savu vidi" pašvaldības projektu konkursa aktivitātes, kad neregistrētas iedzīvotāju grupas un biedrības var iesniegt projektus un īstenot vides uzlabošanas idejas. Galvenokārt projekti ir veltīti publisku teritoriju, kapsētu, baznīcu teritoriju sakārtošanai, dabas taku, rotaļu un sporta laukumu ierīkošanai/ atjaunošanai. Arī Aglonas novada dome no 2016. gada ir iesaistījusi Latvijas pašvaldību apvienībā "Sabiedrība ar dvēseli" un saskaņā ar apvienības nolikumu, katru gadu rīko mazo grantu projektu konkursu iedzīvotāju iniciatīvām.

2021. gadā apvienotā Krāslavas novada aktīvākās biedrības, kas darbojas ne vien savu biedru interesēs, iesaista arī citus novada un reģiona iedzīvotājus novada attīstībā un vides veidošanā, piemēram, "Krāslavas māmiņu klubs", biedrība "Krāslavas rajona partnerība", sociālās attīstības aģentūra "Pieci airi" (Latvijā pirmā Senioru skola), "Latgales kulinārā mantojuma centrs", Foto klubs "Zibsnis", biedrības "Dagne", "Nema", "Laimis Spuorni", "Jauniešu iniciatīvu centrs", "Dagdas novada lauksaimnieki", vairākas sporta biedrības u.c. Gandrīz katrā pagastā biedrība ir sava pagasta atbalstam, aktīvākās ir "Laimīgi Indrā" Indrā, "Teira Latgolys moksla" un "Ieraugs" Andrupenē, "Attīstībai" un "Esi ar mums" Izvaltā, "Robežnieku kodols" Robežniekos, "Zelta takas" Kalniešos, "Skaistas atbalsta centrs" Skaistā, biedrība „Mēs-Asūnei” Asūnē, Latvijas Sarkanā krusta nodaļas Šķaunē un Konstantinovā, bijušā Aglonas novada pagastos - "Ilzes krasti", "Mēs Grāveriem", "Gr-Avoti", "Dubra", "Alksniena", "Šķeltovas jaunieši".

Biedrība "Krāslavas māmiņu klubs" dibināta 2015. gadā un 6 gadu laikā organizēja vairāk kā 500 izglītojošus, ģimenes un sabiedrību saliedējošus pasākumus, ieviesa projektus vietas piederības sajūtas un personīgās izaugsmes veicināšanai, izveidoja vairākus izklaides un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus ģimenēm. Daži no ilgtspējīgākajiem projektu piemēriem ir Krāslavas bērnu un vecāku kopīgais ieguldījums - izveidotā multfilma "Reiz Krāslavā", koka fasādes krāsojums Krāslavā un izstrādātais buklets "Koka Krāslava", Silto smilšu studija Krāslavā, šķēršļu josla "Meža taka" un bērnu rotaļu istaba Krāslavā. 2018.gada nogalē biedrība saņēma balvu "Cilvēka izaugsmei" kategorijā "Par izcilu ieguldījumu Latvijas nākotnē" konkursā, kura patrons ir Latvijas Valsts prezidents Raimonds Vējonis, biedrība pārstāv vecāku intereses nacionālā līmeņa organizācijās, dalās ar pieredzi nacionālas nozīmes pasākumos. 2021. gadā biedrība saņēma sabiedriskā labuma statusu.

Aktīva ir Krāslavas novada pensionāru biedrība, kas regulāri rīko iedzīvotāju tikšanās ar vietējo pašvaldības vadību, lai kopīgi risinātu sasāpējušus jautājumus.

Latvijas Krievu Kopienas Krāslavas nodaļa, Baltkrievu kultūras biedrība "Vjasjolka" ir nodibinātas ar mērķi kopt un uzturēt latgaliešu un mazākumtautību tradīcijas.

Foto klubs "Zibsnis" rīko ikgadējos foto plenērus, kā arī ir īstenojusi vairākus projektus jaunu vides objektu, piemēram, lielformāta foto rāmju Daugavas krastā un vēsturisko foto uzstādīšanu fasādes noformējumam Krāslavas vēsturiskajā centrā.

Biedrība "Krāslavas rajona partnerība" tika nodibināta ar mērķi veicināt ilgtspējīgu sociālo un ekonomisko attīstību Krāslavas, Dagdas un Aglonas novados. Mērķa veiksmīgai sasniegšanai biedrības darbā iesaistījās uzņēmēji, nevalstisko organizāciju un pašvaldību pārstāvji. Biedrība šobrīd

administrē Lauku attīstības plāna LEADER pieejas ELFLA finansējumu, organizējot projektu konkursus un motivējot vietējos iedzīvotājus un uzņēmējus uzlabot savu dzīves vidi.

Kopš 2001. gada Krāslavā darbojas biedrības Eiroreģions “Ezeru zeme” Latvijas birojs, kura mērķis ir stimulēt un attīstīt labas kaimiņattiecības starp Baltkrieviju, Latviju un Lietuvu Eiroreģiona teritorijā. Biedrība līdz šim ir īstenojusi vērienīgus infrastruktūras projektus ceļu satiksmes drošības, arodizglītības un tūrisma attīstības jomā.

Biedrība “Dagne” Dagdā reģistrēta 2003. gadā. Par tās dibinātājiem kļuva aktīvākie pilsētas jaunieši ar mērķi radīt labvēlīgus apstākļus dažādu sociālo grupu bērnu un jauniešu personības attīstībai, atbalstot to iniciatīvas un veicinot jauniešu līdzdalību sabiedriski nozīmīgos procesos vietējā, nacionālā un starptautiskā līmenī. 2005. gadā biedrība, sadarbojoties ar Dagdas pilsētas domi, realizēja *Oranje* fonda projektu un rezultātā tika izveidots Dagdas Bērnu un jauniešu centrs. 2006. gadā biedrībai ir piešķirts sabiedriskā labuma organizācijas statuss.

Jauniešu biedrība ir veiksmīgi realizējusi vairākus projektus. Rezultātā bērniem un jauniešiem ir dota iespēja brīvo laiku pavadīt plašās piemērotās telpās, izmantojot mūsdienīgas spēles un sporta inventāru; veikta sociālā riska grupu bērnu, jauniešu integrēšana sabiedrībā; jauniešu centra teritorijā atjaunots rotaļu laukums un izveidota satiksmes drošības pilsētiņa.

Dagdas novadpētniecības biedrība “Patria” veic darbu novadpētniecības vēstures izpētē, dokumentēšanā, senu interesantu eksponātu izglābšanā no iznīcināšanas. Biedrības priekšsēdētāja Aivara Arnicāna izveidotajā izstāžu zālē Dagdas Romas katoļu baznīcas draudzes mājā ir izveidotas ekspozīcijas par dažādu tematiku, kas ataino Latgales un Dagdas novada senās tradīcijas un iedzīvotāju nodarbes, ir savāktas fotogrāfijas, kas attēlo novada vēsturi un kultūrmantojumu.

Invalīdu brālība “Nema” apvieno cilvēkus ar invaliditāti, veicina viņu iesaisti sabiedrības attīstības procesā, rosina aktīvu pašizglītošanos un garīgo pilnveidošanu, organizē labdarības pasākumus.

Biedrības “Teira Latgalys muoksla” darbības mērķis – Latgales kultūras mantojuma izpēte un tā radoša komunikācija Latvijā un starptautiski. Biedrība pēta un izzina Latgales kultūras mantojumu, veicina izpratni par seno un tradicionālo dzīvesveidu un vērtībām Latgales kultūrtelpā, popularizē senās un tradicionālās amatu prasmes.

Novadā tiek piešķirts atbalsts biedrību darbības un projektu līdzfinansējumam, katru gadu tie ir aptuveni 60 000 eiro.

1.3. Izglītība

Krāslavas novadā tiek nodrošināta kvalitatīva pirmsskolas, vispārējā, profesionālā, interešu un profesionālās ievirzes izglītība.

Analizējot pamatbudžeta izdevumu struktūru pēc funkcionālās klasifikācijas, var secināt, ka izglītība ir apvienotā Krāslavas novada pamatbudžeta izdevumu prioritāte. Izdevumi šajā nozarē 2020. gadā sastādīja 11 755 566 eiro jeb 33% no kopējā budžeta.

Mācību procesu apvienotajā pašvaldībā koordinēja Izglītības pārvalde un Izglītības, kultūras un sporta nodaļa, kuru uzdevums ir nodrošināt pašvaldības teritorijā dzīvojošiem bērniem un jauniešiem pirmsskolas, pamatizglītības, vidējās izglītības iegūšanu, kā arī organizēt profesionālās ievirzes, interešu izglītības un mūžizglītības pieejamību pieaugušajiem. 2021. gadā apvienotajā novadā darbojas 23 izglītības iestādes, īstenojot 20 izglītības programmas.

2021. gadā apvienotajā novadā bija četras pirmsskolas izglītības iestādes (PII):

- Krāslavas PII “Pīlādztis”,
- Krāslavas PII “Pienenīte”,
- Dagdas pilsētas PII “Saulīte”;

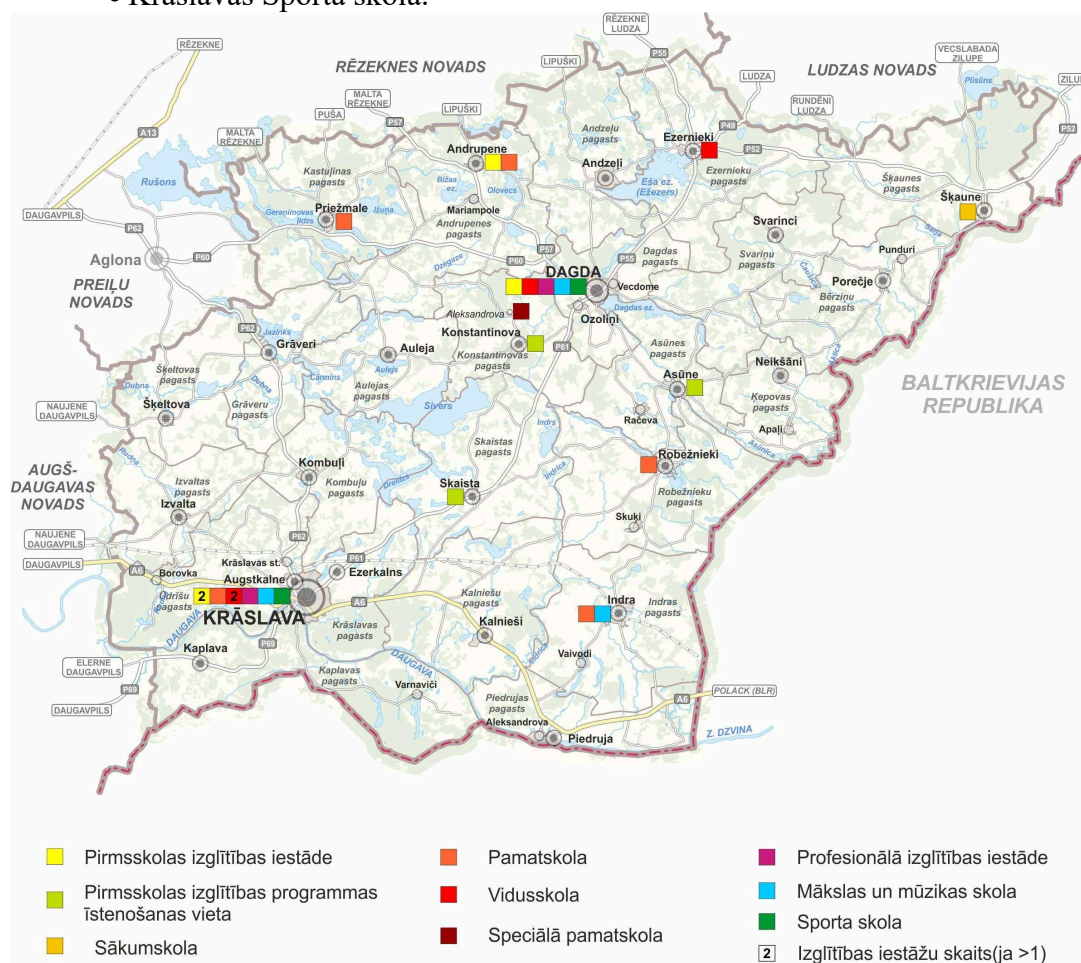
- Andrupenes pagasta PII “Avotiņš”.

Vispārējās izglītības iestādes novadā 2020./2021. mācību gadā:

- Krāslavas ģimnāzija,
- Krāslavas Varavīksnes vidusskola,
- Krāslavas Gr. Plāteru v.n. Poļu pamatskola,
- Indras pamatskola,
- Izvaltas pamatskola,
- Robežnieku pamatskola,
- Dagdas vidusskola,
- Aleksandrovas pamatskola,
- Ezernieku vidusskola (pieņemts lēmums reorganizācijai par pamatskolu),
- Andrupenes pamatskola,
- Šķaunes sākumskola,
- Priežmalas pamatskola,

Profesionālās ievirzes programmas īsteno:

- Dagdas Mūzikas un mākslas skola,
- Krāslavas Mūzikas un mākslas skola (2021.gadā apvienojot Krāslavas Mūzikas un Krāslavas Mākslas skolas),
- Indras Mākslas un mūzikas skola,
- Dagdas novada Sporta skola,
- Krāslavas Sporta skola.

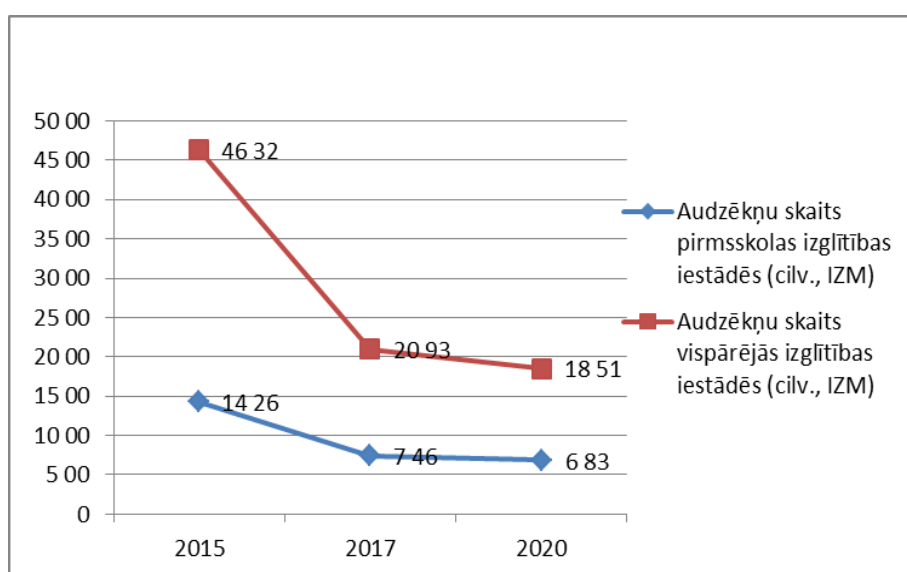

1.3.1. attēls. Novada izglītības iestādes. Avots: SIA „Reģionālie projekti”, 2021

Interesu izglītību realizē Krāslavas bērnu un jauniešu centrs (BJC). BJC piedāvā bērniem un jauniešiem iesaistīties un līdzdarboties pulciņos atbilstoši savām interesēm un vēlmēm. 2021. gadā Krāslavas novadā BJC īsteno 82 interešu izglītības programmas vairāk nekā 9 jomās: dejas, teātris, vizuālā māksla, mūzika, tehniskā jaunrade, sporta interešu izglītība, vides interešu izglītība, uzņēmējdarbība, novadpētniecība. Programmās iesaistīti vairāk nekā 993 audzēkņi.

Dagdas novada pilsētā un pagastos 2020./2021. m.g. izglītības iestādēs darbojās 49 interešu izglītības pulciņi dažādās jomās – sporta interešu izglītība, mūzika, tautas dejas, skatuves māksla, vizuālā un lietišķā māksla, žurnālistika, teātra māksla, rokdarbi, datorika, folkloras, vides izglītība un citi.

Apvienotajā novadā 2019./2020. mācību gadā mācījās 2532 audzēkņi. Vispārīzglītojošajās skolās – 1851, pirmsskolā – 683 audzēkņi. Tendence rāda, ka katru gadu izglītojamo skaits dramatiski samazinās, 2020. gadā salīdzinājumā ar 2015. gadu, izglītojamo skaits vispārējā izglītībā ir samazinājies par 43%.

1.3.2. attēls Audzēkņu skaits novada izglītības iestādēs, 2021

Avots: www.raim.gov.lv

Kopējais skolotāju skaits novadā uz 2021. gada 1. septembri ir 366. Pedagogiem ir iespēja pilnveidot savu profesionālo meistarību, piedaloties tiešsaistes un/vai klātienesursos, semināros, vebināros, konferencēs un darbnīcās.

Profesionālās ievirzes izglītība 2021./2022.m.g. Krāslavas Mūzikas un mākslas skolā un Indras Mākslas un mūzikas skolā. Krāslavas Mūzikas un mākslas skola nodrošinās mūzikas izglītības ieguves iespējas 7 profesionālās ievirzes izglītības programmās (flauta, saksofons, klarnete, klavieres, akordeons, vijole, ģitāra), kā arī programmu “Vizuāli plastiskā māksla”. Skolā mācās 143 audzēkņi. Indras Mākslas un mūzikas skolā vizuāli plastisku mākslu un dejas pamatus apgūst 70 izglītojamie.

Dagdas Mūzikas un mākslas skola piedāvā trīs profesionālās ievirzes izglītības programmas – vizuāli plastiskās mākslas, taustiņinstrumenta akordiona spēlē un taustiņinstrumenta klavierspēlē. Skolā mācās ap 100 audzēkņiem.

Profesionālās ievirzes izglītību sportā realizē Krāslavas Sporta skola. Sporta skola īsteno bērnu un jauniešu profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas vieglatlētiskā, basketbolā, brīvajā cīņā, ložu šaušanā, kā arī distanču slēpošanā un futbolā. Krāslavas sporta skolā mācās 260 audzēkņi.

Dagdas sporta skola realizē divas sporta izglītības programmas - vieglatlētiskā un volejbolā. Dagdas sporta skolā mācās 115 audzēkņi.

Novadā darbojas profesionālā izglītības iestāde: PIKC Rīgas Valsts tehnikums Krāslavas teritoriālā struktūrvienība, kurā 2020/2021 gadā mācās 120 audzēkņi, filiāle piedāvā skolēniem pēc pamatzglītības iegūšanas apgūt sekojošas profesijas: “Tērpu stila speciālists”, “Mēbeļu galdnieks”, “Auto virsbūves remontatlēdznieks”, apmācību ilgums 4 gadi. Savukārt pieaugušajiem tiek piedāvātas profesijas “Transportlīdzekļu krāsotājs” un “Tērpu modelēšana un konstruēšana”, apmācību ilgums 1,5 gadi. Ar 2021. gadu tehnikumā tiek piedāvāta jauna apmācību programma “Aprūpētājs”.

Krāslavas novada pašvaldība aktīvi sadarbojas ar PIKC Rīgas Valsts tehnikuma Krāslavas teritoriālo struktūrvienību, līdzfinansējot gan telpu attīstību no pašvaldības budžeta līdzekļiem, gan piesaistot projektu finansējumu moderna aprīkojuma iegādei, piemēram, 2017. – 2019.gadā abu iestāžu sadarbībā tiek īstenots Interreg V-A Latvijas–Lietuvas pārobežu sadarbības programmas 2014.-2020.gadam projekts “Darba tirgus bez robežām”, kurā ir iesaistītas 4 profesionālās izglītības iestādes no Latvijas un Lietuvas projekta “Darba tirgus bez robežām” (MOBILITY) ietvaros risināja problēmsituāciju, ka darbaspēka iemaņas, ko piedāvā profesionālā izglītība, ne vienmēr atbilst darba tirgus prasībām Latvijas-Lietuvas pierobežā, kā arī netiek pilnībā izmantotas darba iespējas otrpus robežai. Tādēļ projekta mērķis ir stimulēt darbaspēka mobilitātes iespējas pāri robežai un uzlabot darbaspēka iemaņas, kas atbilstu Latgales reģiona – Utenas un Šauļu rajonu pārobežu teritorijas vajadzībām. Projekta ietvaros PIKC Rīgas Valsts tehnikuma Krāslavas teritoriālai struktūrvienībai ir iegādāts auto remonta aprīkojums, auto krāsošanas, šūšanas un multimediju iekārtas par kopējo summu EUR 117 000,00 apmērā, notiek pasniedzēju un studentu apmaiņas un mācību aktivitātes.

Dagdā, savukārt, darbojas “Daugavpils Būvniecības tehnikums” izglītības programmu īstenošanas vieta, 2021./2022. gadā piedāvājot apgūt četras profesijas - apdares darbu tehniķis (apmācības ilgums 4 gadi), krāšņu un kamīnu mūrnieks (apmācības ilgums 4 gadi), konditora palīgs (apmācības ilgums 1 gads), apdares darbu strādnieks (apmācības ilgums 1 gads). 2021./2022. m. g. tehnikuma audzēkņi turpinās apgūt pavāra un automehāniķa profesijas. Mācību iestādē mācās 179 audzēkņi.

Tālākizglītības iespējas novadā tiek piedāvātas arī darba meklētājiem (NVA apmācību programmas), kā arī dažādi privāti mācību centri. PIKC RVT veido sadarbību ar vietējiem uzņēmējiem par nepieciešamajām profesijām darba tirgū, kā viena no perspektīvakajām nozarēm karkasa māju celtniecība, uz doto brīdi tiek meklēta iespēja programmas izstrādei un īstenošanai, iesaistot vietējos uzņēmējus un popularizējot darba vidē balstītu izglītību.

Izglītības iestādēs katru gadu notiek remontdarbi mācību vides uzlabošanai. Lielākās plānotās aktivitātes plānotas Eiropas Savienības struktūrfondu projekta darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” 8.1.2. specifiskā atbalsta mērķa „Uzlabot vispārējās izglītības iestāžu mācību vidi” projekta “Krāslavas novada izglītības iestāžu infrastruktūras sakārtošana un mācību vides uzlabošana (Pils ielā 5 un N.Rancāna ielā 4)”, kura ietvaros līdz 2021. gada beigām tiek uzlabota skolu mācību vide: renovēts Krāslavas pils parka stadions, tiek veikti izglītības iestāžu labiekārtošanas darbi, IT tehnoloģiju ieviešana, dienesta viesnīcas būvniecība. Pašvaldības dienaskārtības jautājums ir pirmsskolas izglītības iestāžu infrastruktūras un audzēkņu mācību vides uzlabošana, tajā skaitā, inženiertehnisko tīklu, energoefektivitātes, teritorijas labiekārtošanas pasākumi.

Novada skolas aktīvi iesaistās Eiropas Sociālā fonda projektos audzēkņu karjeras atbalstam un individuālo kompetenču attīstīšanai, piemēram, Izglītības pārvalde, Krāslavas pamatskola, Varavīksnes vidusskola un Indras pamatskola, Dagdas vidusskola, Andrupenes pamatskola, Daugavpils būvniecības tehnikums iesaistījās projektā “Karjeras atbalsts vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs”, kura ietvaros bērniem un jauniešiem ir iespēja iesaistīties pasākumos, kas ir vērsti uz mūsdienīgu iespējām karjeras un uzņēmējdarbības aktivitātēs. Projekta ietvaros jauniešiem ir iespēja viesoties pie veiksmīgākajiem novada uzņēmējiem, piedalīties praktiskajās darbībās, aicināt vieslektorus, kā arī pilnveidot un izzināt savas prasmes un iemaņas karjeras veidošanā.

Gandrīz visas apvienotā novada skolas iesaistījušās projektā “Atbalsts izglītojamo individuālo kompetenču attīstībai”. PII “Pienenīte” veiksmīgi iesaistījies projektā “Kompetenču pieeja mācību saturā”, kura mērķis ir izstrādāt, aprobēt, pēctecīgi ieviest tādu vispārējās izglītības saturu un pieeju mācīšanai vecumā no 1,5 līdz 18 gadu vecumam, kas ļaus izglītojamajiem attīstīt dzīvei 21.gadsimtā svarīgas zināšanas, prasmes un iemaņas. Dagdas vidusskola, Ezernieku vidusskola un Andrupenes pamatskola ir iesaistījušies projektā “Atbalsts priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas samazināšanai”, kas ietver vairākus atbalsta pasākumus – pedagoga, psihologa, sociālā pedagoga, pedagoga palīga, speciālā izglītības pedagoga, surdotulka, asistenta vai ergoterapeita konsultācijas un atbalstu, starppilsētu un starpnovadu sabiedriskā transporta biļešu kompensāciju, pilsētas sabiedriskā transporta biļešu kompensāciju, naktsmītnes nodrošināšanu dienesta viesnīcā un internātā, ēdināšanu, individuālo mācību līdzekļu nodrošināšanu, individuālo lietošanas priekšmetu iegādi, speciālā transporta nodrošināšanu.

Ir arī citi jauni piedāvājumi, piemēram, kopš 2017. gada jūlijā atvērta Krāslavas peldbaseinā ir jauns piedāvājums skolēniem peldētprasmju apguvei mācību procesa laikā.

Ņemot vērā iedzīvotāju skaita un tai skaitā arī audzēkņu skaita samazināšanos izglītības iestādēs, novadā plānota tālāka izglītības iestāžu, tai skaitā profesionālās ievirzes izglītības iestāžu optimizācija.

Krāslavas novadā pieaugušajiem tiek sniegta iespēja iegūt mūžizglītību. Sadarbībā ar Valsts izglītības attīstības aģentūru, tiek īstenots ES fondu projekts “Nodarbināto personu profesionālās kompetences pilnveide”, popularizējot mūžizglītības programmu piedāvājumu, nodrošinot sadarbības iespējas. Informācija par mūžizglītības piedāvājumu tiek ievietota pašvaldības saziņas līdzekļos. Krāslavā, Dagdā un Aglonā ir dažādi privāti mācību centri organizē pieaugušo tālākizglītības pasākumus. Sadarbībā ar pašvaldību tiek atbalstītas biedrību un citu dibinājumu iniciatīvas izglītīt jaunus vecākus, pedagogus, ārstniecības personas u.c.

1.3.3.attēls. Mācību klase Krāslavas novadā, www.kraslava.lv, 2021

1.4. Jaunieši

Saskaņā ar LR Jaunatnes likumu par jauniešiem tiek uzskatītas personas vecumā no 13 līdz 25 gadiem. Balstoties uz iedzīvotāju reģistra datiem, 2021. gadā apvienotajā Krāslavas novadā deklarēto jauniešu skaits - 2593. Faktiski dzīvojošo jauniešu skaits novadā ir krietni mazāks.

Viens no svarīgākajiem politikas virzieniem novadā ir jauniešu līdzdalība, stiprs jauniešu biedrību sektors, iesaistīšanās un organizēšanā dažādu veidu pasākumos. Gandrīz katrā Krāslavas novada izglītības iestādē darbojas arī skolēnu pašpārvalde, kas organizē ārpusstundu aktivitātes un pasākumus bērniem un jauniešiem. Ir izveidojušas arī jauniešu iniciatīvu grupas, kas aktīvi iesaistās sabiedriskajā dzīvē. Pašvaldība, atbalstot jauniešu iniciatīvas, piešķir transportu un telpas pasākumu organizēšanai.

Apvienotajā Krāslavas novadā strādā vairāki jaunatnes lietu speciālisti, kuri sistemātiski organizē tikšanās skolēnu pašpārvaldes, nevalstisko organizāciju biedriem, informējot jauniešus par viņu iespējām un motivējot iesaistīties sabiedrībai lietderīgās aktivitātēs.

Aktīva un saturīga brīva laika pavadīšanai liela loma ir neformālajai izglītībai; tā dod jauniešiem iespēju pilnveidoties, iegūt jaunas prasmes un iemaņas ārpus formālās izglītības. Vispārējās izglītības iestādes, Krāslavas bērnu un jauniešu centrs, kā arī vairākas biedrības novadā piedāvā jauniešiem aktīvi iesaistīties pašdarbības kolektīvos un pulciņos. Aktīvākās uz jauniešiem orientētās biedrības novadā ir “Robežnieku kodols” Robežnieku pagastā un “Laimīgi Indrā” Indras pagastā, jauniešu biedrības “Dagne”, “Deva”, “Orhidejas”, “Senna”, „Laimis spuorni”, “Delverība”, “Ašo kompānija” u.c.

2005. gadā Dagdas pilsētas jaunieši sadarbībā ar Dagdas pilsētas domi realizēja Oranje fonda projektu, kura rezultātā tika izveidots Dagdas Bērnu un jauniešu centrs. Jaunizveidotā iestāde nepārtraukti darbojas jau 16 gadus, nodrošinot bērniem un jauniešiem saturīga un lietderīga brīvā laika pavadīšanas iespējas ārpus skolas. Latvijas - Šveices sadarbības programmas ietvaros Dagdā ir atvērta Dagdas novada Jauniešu iniciatīvu centrs, kas izvietots divās ēkās. Dagdas novada Jauniešu iniciatīvu centrs uzsāka neformālās izglītības koordinēšanu bijušajā Dagdas novadā. Pateicoties Dagdas novada pašvaldības atbalstam un Dagdas novada Jauniešu iniciatīvu centra aktīvai darbībai, vairākos pagastos ir izveidoti jauniešu/ brīvā laika pavadīšanas centri, kuros pulcējas jaunieši ar mērķi lietderīgi pavadīt savu brīvu laiku, kā arī iesaistīties dažādās aktivitātēs. Neformālajai izglītībai ir liela loma novadā, tā dod jauniešiem iespēju iegūt jaunas iemaņas, jaunus draugus.

Par tradīciju ir kļuvuši pašvaldības projektu konkursi jauniešiem. Ikviens novada jaunietis vecumā no 13 līdz 25 gadiem var iesniegt ideju kādā no jomām: izglītības, dabas aizsardzība, apkārtnes labiekārtošana, kultūra, māksla, sports, brīvais laiks, un saņemt finansējumu savas idejas īstenošanai. Laika posmā no 2011. līdz 2019. gadam Krāslavas novada domes jaunatnes iniciatīvu projektu konkursa ietvaros jaunieši iesniedza 163 projektus, finansējumu saņēma 117 jauniešu projekti. Minēto projektu ietvaros novada jaunieši rīko pasākumus, sporta spēles, nometnes, organizē būvdarbus, braucienus un radošās darbnīcas visa novada teritorijā. Krāslavas novada pašvaldības jauniešu projektu konkursi popularizē brīvprātīgo darbu jauniešu vidū, tādā veidā sekmējot jaunās paaudzes piederību dzimtajam novadam.

Biedrība “Latvijas sociālās adoptācijas asociācija” sadarbībā ar PIKC Rīgas Valsts tehnikuma Krāslavas teritoriālo struktūrvienību, ar ELFLA LEADER projekta un Krāslavas novada domes līdzfinansējumu izveidoja jauniešiem telpas: foto-video studiju. Tajā pilsētu un novada jaunieši var radoši izpausties, lietderīgi pavadīt brīvo laiku un kontaktēties ar vienaudžiem. Lielākie pasākumi, kurus īstenoja biedrība: koncerts “Paaudžu cīņa” 2019. gadā. Pozitīvs piemērs video “Jaungada pasaka”, kuram jaunieši paši izstrādāja scenāriju, filmēja, samontēja, dāvājot pilsētas iedzīvotājiem pozitīvu noskaņu pandēmijas laikā. Aktīva darbība notiek arī Jauniešu centrā Robežnieku pagastā.

Sistemātiska sadarbība jaunatnes lietu jomā ir veidojusies ar Latgales plānošanas reģionu, jauniešiem tiek dota iespēja sadarboties ar citu novada jauniešiem dažādos pasākumos: forumos, semināros, tūrisma ceļojumos. Latgales plānošanas reģions piešķir arī finansējumu vietējām jaunieši iniciatīvām.

Biedrības “Krāslavas rajona partnerība” izstrādātā darbības stratēģija liecina, ka jauniešu bezdarba līmenis Latvijā (Centrālās statistikas pārvaldes dati, 2018) vecumā no 15 līdz 24 gadiem 2017. gadā bija 24,2 %, tam gan ir tieksme samazināties, salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem. Turpretī jauniešu vecumā no 25 līdz 34 gadiem bezdarba līmenis ir pieaudzis par 1,1 procentu, tas liecina, ka jauniešiem trūkst darba pieredzes, lai kļūtu par darba ņēmējiem, un zināšanu, lai uzsāktu uzņēmējdarbību. Nepieciešams ieviest pasākumus, kas veicina jauniešu intereses paaugstināšanu par savas uzņēmējdarbības veidošanu – jānodrošina labāki priekšnosacījumi uzņēmējdarbības uzsākšanai, jāorganizē jauniešu aktivizēšanas pasākumi, jāpaaugstina viņu kapacitāte un zināšanu līmenis labākas konkurētspējas nodrošināšanai¹⁹.

Minētās problēmas risināšanai apvienotajā novadā tiek īstenoti dažādi atbalsta pasākumi. Kopš 2016. gada marta Krāslavas novadā tiek īstenots Eiropas Sociālā fonda projektu “Protī un Dari!”, lai aktivizētu un motivētu jauniešus vecumā no 15 līdz 29 gadiem, kuri nemācās, nestrādā, neapgūst arodu un nav reģistrēti Nodarbinātības valsts aģentūrā kā bezdarbnieki, lai veicinātu viņu iesaisti izglītībā, aroda apguvē, darba gaitās, kā arī nevalstisko organizāciju vai jauniešu centru darbībā. Projekta ietvaros tiek piemērota kompleksa pieeja darbā ar mērķa grupas jauniešiem, lai viņi saņemtu pēc iespējas vispusīgāku un viņu individuālajām vajadzībām piemērotāku atbalstu, kas balstīts uz jaunieša profilēšanas rezultātiem un tieši viņam izstrādātu individuālo pasākumu programmu no diviem līdz deviņiem mēnešiem un ir vērsts uz viņa prasmju un personības attīstību. Līdz 2021. gadam atbalstu saņēma 54 mērķa grupas jaunieši.

Krāslavas novada domei ir iedibināts tradicionāls projektu konkurss “Jauniešu biznesa ideju konkurss komercdarbības uzsākšanai vai attīstībai Krāslavas novadā”. Laika posmā no 2012. līdz 2020. gadam pašvaldība atbalstīja gandrīz 50 jauniešu idejas, motivējot uzsākt savu saimniecisko darbību vai attīstīt esošo. Sekmīgākie projekti: Āra Vanaga projekts “Dāvanu un suvenīru izgatavošana ar lāzera palīdzību”, Aināra Dzalba projekts “Zivju pirmapstrādes telpas un kūpinātavas izveide Kombuļu pagastā”, Vinetas Plintas projekts “Bērnu apģērba šūšanas ateljē izveide un attīstība” un Alvja Slesara projekts “Turam kopā!”.

Krāslavas novada dome organizēja arī skolēnu vasaras nodarbinātības konkursu “Par jauniešu nodarbināšanu vasaras periodā”, kad bērni un jaunieši vecumā no 15 līdz 20 gadiem varēja pieteikties darba pašvaldības iestādēs un pagastu pārvaldēs, un iegūt darba pieredzi.

Ar mērķi veicināt kvalificētu speciālistu piesaisti pašvaldības iestādēm, kā arī kapitālsabiedrībām Krāslavas novadā, kas ilgtermiņā ir nozīmīgas novada attīstības nodrošināšanai, 24.11.2016. ir apstiprināta Stipendiju piešķiršanas kārtība (protokols Nr.14, 28.§); 2021. gadā piešķirta pirmā stipendija.

Kopš 2018. gada iepriekšējā Dagdas novadā tika īstenots arī Izglītības Kvalitātes dienesta un Eiropas Savienības fonda jaunatnes iniciatīvu projekts “PuMPuRS”. Tā mērķis palielināt priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas (turpmāk – PMP) riska grupas izglītojamo motivāciju turpināt izglītību un veicināt viņu aktīvu līdzdalību ikdienas dzīvē. Atbalstu programmas ietvaros saņēma 165 jaunieši un tai skaitā ir 40 PMP riska jaunieši.

¹⁹ Biedrības “Krāslavas rajona partnerība” darbības teritorijas sabiedrības virzīta vietējā attīstības stratēģija 2015. - 2020. gadam, www.kraslavasrajonapartneriba.lv

1.5. Sports un aktīvā atpūta

Mūsdienās bez sporta nav iedomājama sabiedrības attīstība. Sportam ir ļoti daudzpusīga ietekme uz sabiedrību un novada ekonomiku. Sports būtiski ietekmē iedzīvotāju veselību, nodrošina aizraujošu brīvā laika pavadīšanu gan pašiem sportojot, gan sekojot līdzi dažādiem pasākumiem. Sporta pasākumi mazina negatīvās sociālās problēmas un piesaista veselīga dzīvesveida piekritējus un sporta entuziastus.

Krāslavas sporta skolā skolas vecuma bērniem un jauniešiem līdz 25 gadiem ir samērā plašas iespējas nodarboties ar sportu Krāslavā profesionālā līmenī. 2020./ 2021. mācību gadā piedāvā 6 licencētas izglītības programmas: basketbols, brīvā cīņa, distanču slēpošana, ložu šaušana, vieglatlētika un futbols.²⁰ Nodarboties ar sportu profesionālā līmenī ir iespējams arī Dagdas Sporta skolā. Līdz 2023.gadam tajā ir licencētas programmas vieglatlētikā un volejbolā. Krāslavas sporta skola organizē sacensības basketbolā, vieglatlētikā, sacensības “Vidusskolu kauss”, “Četrcīņa”, “Draudzība”, skolēnu rudens sacensības vieglatlētikā, rudens krosā, futbolā, volejbolā, spēlē “Tautas bumba”, slēpošanā starp vispārizglītojošajām skolām 4 vecuma grupām. Tradicionāli Latvijas Republikas Neatkarības atjaunošanas dienā 4. maijā tiek organizēts “Skrējiens apkārt Krāslavai”. Regulāri tiek organizētas treniņnometnes, semināri par sporta stundu vadīšanas metodiku utt. Sporta skolas Vieglatlētikas nodaļas treneri regulāri organizē arī Latgales līmeņa sacensība.

Audzēkņu skaits Krāslavas un Dagdas profesionālajās sporta skolās, ņemot vērā vispārējo iedzīvotāju skaita samazināšanos, ir stabils.

Mācību gads	2013./ 2014.	2014./ 2015.	2015./ 2016.	2016./ 2017.	2017./ 2018.	2018./ 2019.
Sporta veidi	Izglītojamo skaits					
Basketbols	69	76	67	73	63	70
Brīvā cīņa	43	42	30	25	18	26
Distanču	29	38	33	43	45	44
Futbols	76	69	43	35	39	32
Ložu šaušana	24	24	25	18	12	23
Vieglatlētika	72	74	81	66	70	83
Kopā	313	323	279	260	241	278

1.5.1. attēls. Izglītojamo skaita dinamika Krāslavas Sporta skolā. Avots: Krāslavas sporta skola, 2021

Mācību gads	Mācību grupas	Vieglatlētika	Volejbols	Florbols	Kopā
2014./2015.	7	42	32	34	108
2015./2016.	8	61	32	32	125
2016./2017.	8	55	29	31	115
2017./2018.	8	62	26	33	121
2018./2019.	8	63	37	12	112
2019./2020.	8	79	57	-	136

1.5.2. attēls. Izglītojamo skaita dinamika Dagdas novada Sporta skolā. Avots: Dagdas novada Sporta skolas pašvērtējums, 2019/2020

²⁰ Krāslavas sporta skolas attīstības plāns 2018. – 2022.gads

Novada sporta skolu audzēkņi ar ļoti labām sekmēm startē dažāda līmeņa sacensībās. Regulāri tiek izcīnītas individuālas godalgotas vietas Latvijas mēroga sacensībās brīvajā cīņā, ložu šaušanā, distanču slēpošanā un vieglatlētikā.

No Krāslavas novada nāk vairāki sportisti - olimpieši - vieglatlēti Juris Silovs, Valentīna Gotovska un Ilze Gribule, slēpotājs Oļegs Andrejevs.

Latvijas izlases sastāvā spēlēja volejbolisti no Izvaltas - Gundars un Armands Celitāni.

Vieglatlētikā lielmeistara normatīvu ir izpildījis Andrejs Tolstiks, kurš sacensībās ir lēcis 8,00 metrus tālu.

Slavenākais basketbolists ir Jānis Timma, kurš 2013. gadā ticis drafēts NBA, no 2008. gada Latvijas izlases sastāvā piedalījies Eiropas un Pasaules čempionātos.

Natālija Kovaļova 2017. gadā Latvijas izlases sastāvā piedalījās Pasaules čempionātā distanču slēpošanā.

Vispārizglītojošo izglītības iestāžu audzēkņi ar ļoti labām sekmēm startē dažāda līmeņa sacensībās, piemēram, Krāslavas Valsts ģimnāzijas audzēknis Aivis Plociņš kļuva par Eiropas čempionu Powerliftingā jeb spiešanā guļus, uzstādījis Eiropas un vairākus Latvijas rekordus. Arī Pāvels Leonovičs ir sasniedzis labus rezultātus klasiskajā spiešanā guļus.

Krāslaviete, Latvijas tāllēcēja, Ineta Radēviča 2010. gadā ieguvusi zelta medaļu Eiropas čempionātā vieglatlētikā, uzstādot jaunu valsts rekordu 6,92 metri. 2010. gadā I.Radeviča tika atzīta par Latvijas gada labāko sportisti.

Saskaņā ar Latvijas paraolimpiskās komitejas datiem, Krāslavas paraolimpieša, Dmitrija Silova, lielākie sasniegumi ir - Pasaules čempionāts Londonā, 2017. gadā – zelta medaļa šķēpa mešanā; piektā vieta lodes grūšanā, Eiropas čempionāts Grosseto, 2016. gadā – zelta medaļa šķēpa mešanā; sudraba medaļa lodes grūšanā, pasaules čempionāts Dohā, 2015. gadā – sudraba medaļa šķēpa mešanā²¹.

Antons Arnicāns no Dagdas ir vairākkārtējs Latvijas, Eiropas un pasaules čempions svaru bumbu celšanas sportā (vecuma grupa 70 - 74 gadi, svara kategorija līdz 85 kg).

Krāslavas ģimnāzijas audzēknis Aivis Plociņš 2021.gada rudenī kļuva par pasaules čempionu spiešanā guļus jauniešiem svara kategorijā līdz 83 kg, divreiz pārvarējot pasaules jauniešu rekordu (200 kg).

Aktīvu dzīvesveidu un sporta aktivitāšu popularizēšanu veicina daudzas Krāslavas novada biedrības. Biedrība “Basketbola klubs “Krāslava””, sadarbībā ar biedrību “Sporta klubs “Krāslava””, rīko atklāto basketbola čempionātu vīriešiem un piedalās Latvijas – Lietuvas pierobežas basketbola līgas čempionātā. 2018. gadā Krāslavas komanda, cīnoties ar Lietuvas, Latvijas un Baltkrievijas komandām, ieguva 1. vietu. Basketbola klubs organizē arī ielu basketbola, volejbola, galda tenisa, šaha, dambretes un telpu futbola turnīrus Krāslavā, palīdz sagatavoties un novadīt gadskārtējos Krāslavas novada pasākumus: Velotūri, Spēka vīru čempionātu, spēka dienu, starptautisko vieglatlētikas turnīru. BK “Krāslava”, sadarbībā ar Krāslavas Sporta skolu, ar labām sekmēm piedalās Ghetto Games organizētajā 3x3 Ghetto Basket turnīrā, Latvijas Basketbola līgas organizētajā LBL3 čempionātā un organizē bērnu vieglatlētikas un basketbola nometnes – 2018. gadā organizētas trīs nometnes.

Labus rezultātus sacensībās, īpaši orientēšanās disciplīnā, ieņem Dagdas un Krāslavas invalīdu sporta kluba “Krāslava” biedri. Daudzus masu pasākumus, jo īpaši velo sporta entuziastiem un slēpotājiem, īsteno biedrība “Sportists”. Mazajiem krāslaviešiem un ģimenēm pasākumus organizē

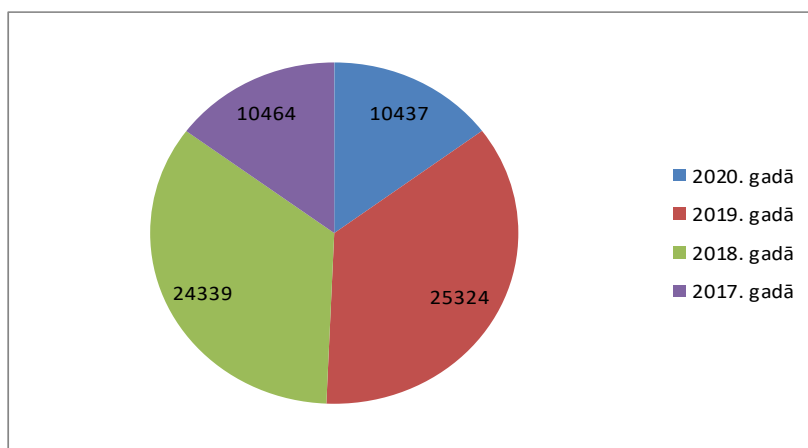
²¹ <https://www.lpkomiteja.lv/sportists/dmitrijs-silovs/>

arī biedrības “Pīlādzītis” klubs” un “Zemūdens tūrisma klubs “POSEIDON Krāslava””. Krāslavas auto moto pulciņš iedibinājuši tradīciju rīkot autosacensības „Krāslavas kauss”. Daudzas no biedrībām izveidotas, lai atbalstītu konkrētus sporta veidus – Futbola klubs “Krāslava”, “Krāslavas volejbola klubs”, biedrība “Krāslavas tenisa skola” un citas. Biedrība “Cilvēka attīstības fonds” organizē nūjošanas apmācības.

Krāslavas Bērnu un Jauniešu centra paspārnē darbojas sporta tūrisma pulciņš “SAPSAN”, kurš ir paredzēts pusaudžiem un jauniešiem vecumā no 11 gadiem. Nodarbības notiek Krāslavas Varavīksnes vidusskolas un Robežnieku pamatskolas sporta zālē, kur alpīnisma pamatiemaņu apmācībām uzbūvēta kāpšanas siena. Pulciņa dalībnieki bieži izcīna godalgotas vietas Latvijas mēroga sacensībās.

Pēdējos gados ir ievērojami uzlabota sporta infrastruktūra apvienotajā novadā – no pašvaldības budžeta 2017. gadā Krāslavā uzbūvēta jauna sporta zāle pie Krāslavas pamatskolas, kur izvietota arī Krāslavas sporta skola, uzbūvēts āra tenisa laukums parkā, sakārtotas telpas iekštelpu slidotavas izveidei. Sakārtots stadions pie Dagdas vidusskolas. Tiek īstenots arī Eiropas reģionālā fonda projekts vispārējās izglītības iestāžu mācību vides uzlabošanai, kura ietvaros 2018. gadā atklāts atjaunotais stadions Krāslavas pils parkā.

Krāslavas peldbaseins blakus Krāslavas Valsts ģimnāzijai atklāts 2017. gadā un ir paredzēts gan peldēšanai, gan relaksācijai. Peldbaseins pieejams visām vecuma kategorijām, un baseinu apmeklē gan mammas ar maziem bērniem, gan skolas vecuma bērni, gan jaunieši, strādājošie un pensionāri – vecākajai apmeklētājai ir 87 gadi²². Lielajā peldbaseinā ir 4 peldceļiņi ar garumu 25 m, pretstraumju iekārta un ūdens kaskāde. Mazais peldbaseins ar ūdens slidkalniņu ir paredzēts bērniem un junioriem līdz 11 gadu vecumam, kā arī visiem tiem, kuri neprot peldēt. Pieejama arī burbuļvanna. SPA zonā darbojas sauna, tvaika pirts un ledus istaba. Peldbaseina papildus piedāvājums – zāle skvošam, kas ir ideāla sporta spēle aktīva dzīvesveida piekritējiem, kā arī TRX zāle. Baseinā notiek arī fizikultūras nodarbības Krāslavas novada skolēniem. Ir padomāts arī par bērniem līdz skolas vecumam, kuriem sertificēta trenere piedāvā peldētapmācības pat no zīdaiņu vecuma. Pieaugušie aktīvi izmanto iespēju apmeklēt ūdens vingrošanu grupās, akvaerobiku, peldētapmācību pieaugušajiem. Nepilnu četru darbības gadu laikā Krāslavas peldbaseinā uzskaitīti 70 564 apmeklētāji.

1.5.3. attēls. Krāslavas peldbaseina apmeklētāju skaits 2017. – 2020. gadā.

Avots: Krāslavas peldbaseins, 2021

²² <http://www.kraslavasvestis.lv/zinas/browse/2/article/3/kraslavas-baseins-attaisno-ceribas.html>

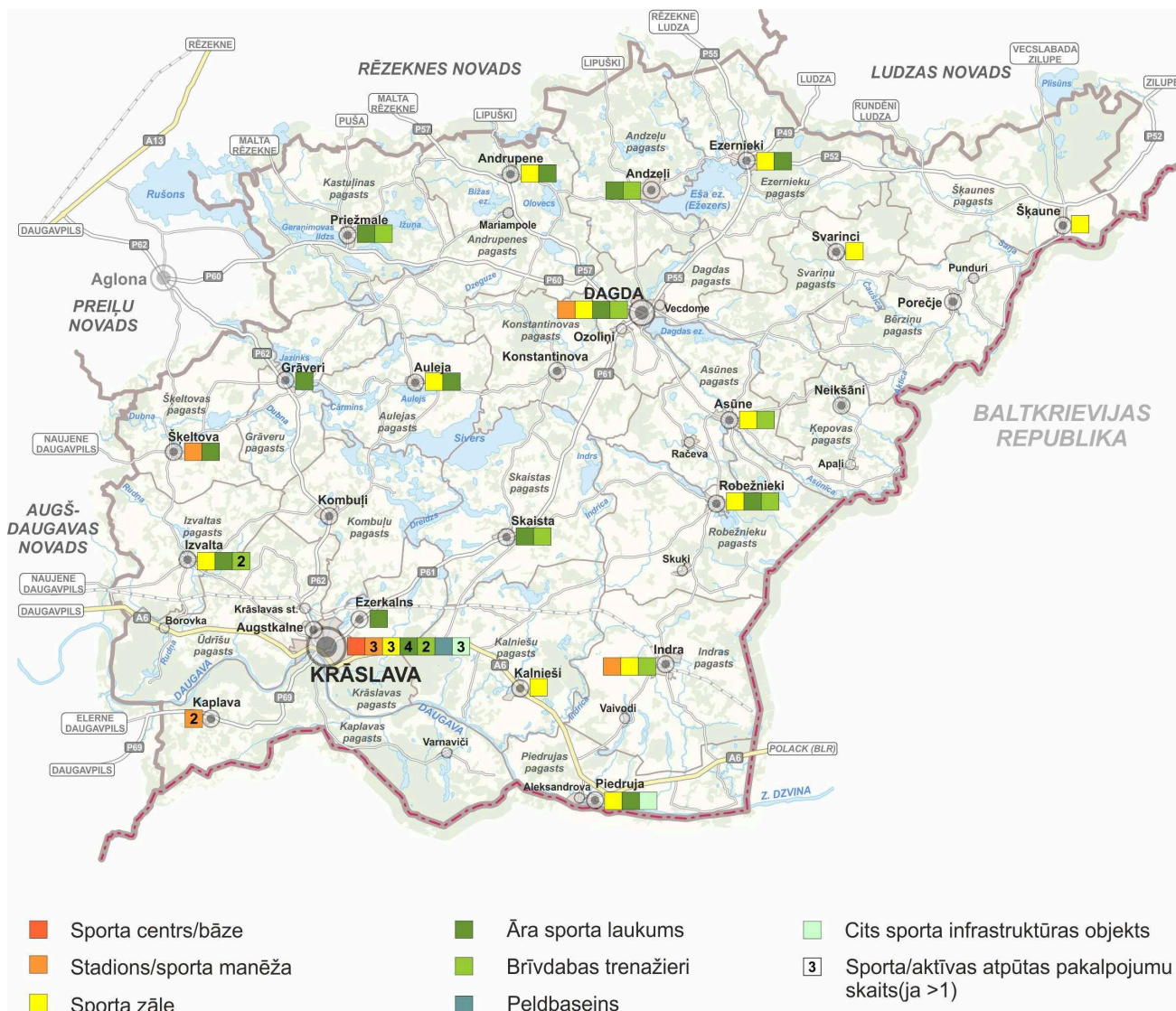
1.5.4. attēls. Krāslavas peldbaseinā akva vingrošanas nodarbība 2019. gadā.

Avots: Iveta Leikuma, 2019

Sporta zāle pie Krāslavas pamatskolas tika nodota ekspluatācijā 2017. gada rudenī. Tās lielākā pievienotā vērtība ir vieglatlētikas manēža ar gumijas segumu, kurā var skriet sprintu 60 m garumā pa trijiem skrejceļiem, lekt tāllēkšanu, trīssoļlēkšanu, augstlēkšanu un kārtslēkšanu.

2019.gadā Krāslavā izveidots skeita laukums, 2021. gadā tam blakus izbūvēta BTA velotrasīte; tiek domāts par mini futbola laukuma, slidotavas un multifunkcionālu trašu izbūvi Krāslavā un Dagdā (slēpošanai, skrituļbraukšanai, nūjošanai, utml.).

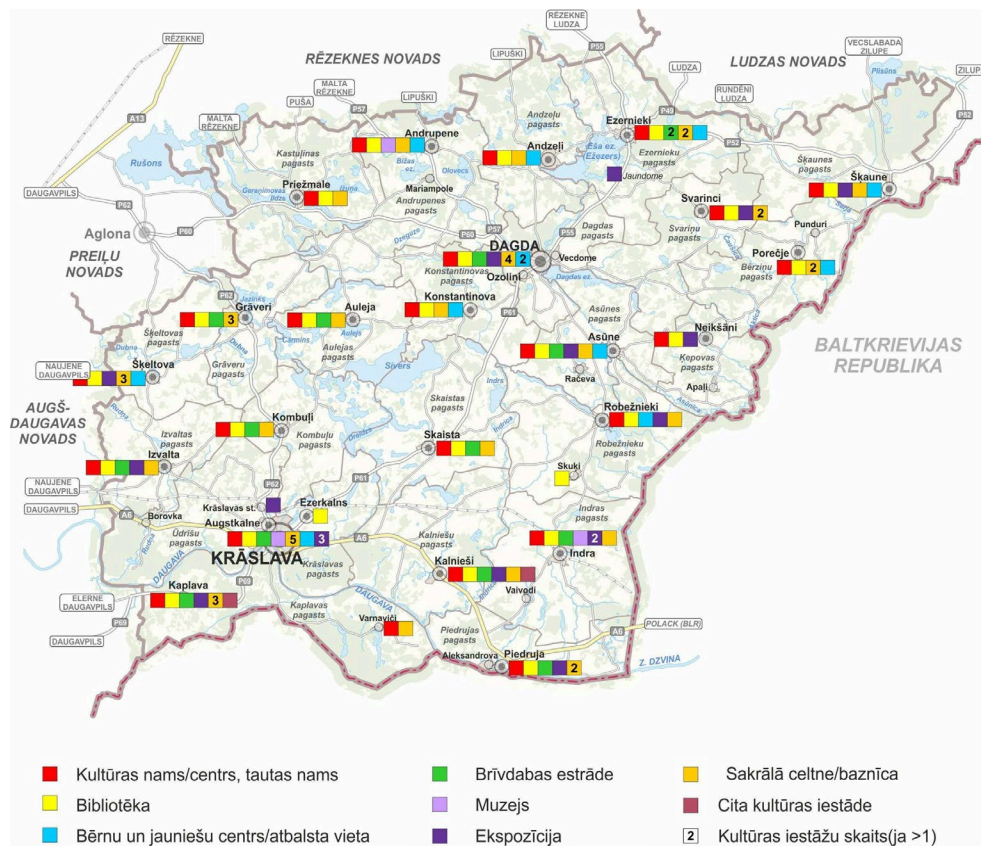
Šķeltovas pagasta iedzīvotāji sporta nodarbībām izmanto Iedzīvotāju atbalsta centra telpas, kas ir aprīkotas ar trenāžieriem, sporta inventāru – vasarā arī basketbola, volejbola un futbola laukumus, kas atrodas Šķeltovas ciematā, līdzīga sporta telpa ir ierīkota Robežnieku skolā un Kalniešu saietu namā.

1.5.5. attēls. Novada sporta infrastruktūra. Avots: SIA „Reģionālie projekti”, 2021

1.6. Kultūrvide

Krāslavas novadā ir attīstīta kultūrvides infrastruktūra un dažādām gaumēm pieejami kultūrvides pakalpojumi.

1.6.1.attēls. Kultūrvides objekti Krāslavas novadā. Avots: SIA „Reģionālie projekti”, 2021

1.6.1. Kultūras iestādes

Apvienotajā novadā darbojas Krāslavas kultūras nams, Dagdas kultūras centrs, katrā pagastā darbojas Tautas nami, kas bijušā Krāslavas novada pusē ir novada pašvaldības iestādes, savukārt, Dagdas novadā – Kultūras centra teritoriālās struktūrvienības. Minētās iestādes īsteno valsts un novada kultūrpolitiku. To darbības mērķis ir veicināt un atbalstīt radošo daudzveidību kultūras jomā, sabiedrības aktīvu līdzdalību kultūras procesos, kā arī sekmēt tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanu. Tās nodrošina un organizē tautas amatiermākslas kolektīvu darbību, iesaistot tos vietējās, reģionālās, valsts un starptautiskās kultūras norisēs, valsts svētku, kultūrvēsturisko un tradicionālo svētku norisēs, koncertus, izrādes, izstādes, informatīvus un izglītojošus pasākumus iedzīvotājiem un pilsētas viesiem. Neskatoties uz iedzīvotāju skaita samazināšanos, interese par tautas mākslu un Dziesmusvētku procesu pieaug.

Dagdas novada Kultūras centram ir papildus funkcijas - kvalitatīvas brīvā laika pavadīšanas un mūzizglītības iespējas vietējiem iedzīvotājiem, ko iestāde sekmīgi īsteno.

Apvienotā novada kultūriestādēs ir pārstāvētas visas kultūras nozares – tradicionālā kultūra un amatiermāksla, mūzika un deja, kā arī novadam raksturīgais kultūras mantojums.

Katras kultūras nozares augsto māksliniecisko līmeni apliecina sasniegumi – stabilas tradīcijas, saņemtās godalgas un balvas, atpazīstamība, vidi raksturojošie tradicionālie novada svētki.

1.6.1.1. attēls. Krāslavas kolektīvi XXVI Vispārējos Dziesmu un XVI Deju svētkos
Avots: Anatols Kauškalis, 2018.

1.6.2. Bibliotēkas

Otrs kultūrvides pīlārs ir bibliotēkas, kuras daudzviet pilda arī kultūras un saietu pasākumu funkcijas. Krāslavas novada centrālā bibliotēka ir pašvaldības galvenā bibliotēka, kas savas funkcijas veic Krāslavas un Dagdas novada pašvaldību bibliotēkās, pamatojoties uz noslēgto vienošanos koordinē pašvaldību publisko bibliotēku darbību, sniedz metodisko un konsultatīvo palīdzību.

Krāslavas novada centrālās bibliotēkas funkciju veikšana tiek finansēta no apvienotā novada administratīvajiem līdzekļiem. Bez centrālās bibliotēkas darbojas 23 publiskās bibliotēkas katrā vietējā līmeņa attīstības centrā – pagastu centros.

Novada bibliotēkas kā svarīgāko uzdevumu izvirza bibliotēkas informācijas pakalpojumu darba attīstīšanu, bibliotēkas krājuma kvalitātes pilnveidošanu, lasīšanas veicināšanas pasākumu un bibliotēkas publicitātes organizēšanu, kā arī darbu ar bērniem un jauniešiem²³.

²³ Krāslavas novada pašvaldības administratīvās struktūras projekts, Krāslavas novada dome, 2021

	2018	2019	2020	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāju skaits	3418	3384	3121	-8%
<i>t. sk. bērni</i>	1227	1292	1616	+20%
Bibliotēkas apmeklējums	44788	43448	40328	-7%
<i>t. sk. bērni</i>	13402	14197	10185	-28%
Virtuālais apmeklējums	31049	39721	55846	+29%
Izsniegums kopā	99140	90326	85723	-5%
<i>t. sk. grāmatas</i>	66410	60389	59852	1%
<i>t. sk. periodiskie izdevumi</i>	32692	29671	25155	-29%
<i>t. sk. bērniem</i>	8108	6647	7265	+9%
Bibliotēkārāis aptvērumš % no iedz. skaita pašvaldībā	39%	40%	38%	38%
<i>t. sk. bērni līdz 18 g.*</i>	14%	15%	19%	19%
Iedzīvotāju skaits	8488	8396	8159	- 3%

1.6.2.1 attēls. Krāslavas novada centrālās bibliotēkas darbības pamatrādītāji, 2021

Pandēmijas ietekmē pieauga virtuālie apmeklējumi, jo bibliotēkas sociālie tīkli operatīvi ievietoja informāciju par izmaiņām darba laikos, jaunākajām grāmatām, aktualitātēm bibliotēku dzīvē. Bibliotēkā pieaudzis mājas lapas apmeklējumu skaits.

	2018.	2019.	2020
Jaunieguvumi	3303	2727	2903
Grāmatas	1848	1621	1611
<i>t. sk. latviešu daiļliteratūra</i>	192	208	238
<i>t. sk. bērniem</i>	621	338	69
Izslēgtie dokumenti	4188	6054	2769
Krājuma kopskaits	42228	38933	39032
Grāmatu krājuma apgrozība	1,73	1,73	1,71
Periodisko izdevumu apgrozība	9,85	8,46	6,85

1.6.2.2. attēls. Krāslavas novada centrālās bibliotēkas krājumu rādītāji, 2021

1.6.3. Muzeji

Krāslavas novadā darbojas vairāki muzeji.

Krāslavas Vēstures un mākslas muzejs atrodas divās no šobrīd apsaimniekotajām Krāslavas pils kompleksa ēkām. Muzejā savākts bagātīgs krājums (~23 000 vienību), kas raksturo Krāslavas novada savdabību un unikalitāti no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām. Muzejs nodrošina muzeja krājuma saglabāšanu, papildināšanu un izmantošanu, veic kvalitatīvu izstāžu un ekspozīcijas iekārtošanas darbu un zinātniskās pētniecības darbu. Muzeja krājumi izmantoti iekārtotajām izstādēm - “Latvijas 100 gadi. Krāslava”, “Latgales atbrīvošanai no lieliniekiem 100 gadi”, “Nu sakneitis lozda zīd”, “Vieta, kur iepukstas Latvijas sirds”, “Krāslavas stāsti laiku lokos”, “Dienvidlatgalē austās segas”. 2020. gadā iekārtots jauns muzeja atklātais krājums “Vecās mājas stāsts”.

Dagdas pusē veiksmīgi darbojas muzejs “Andrupenes lauku sēta” (akreditēts kopš 2004. gada). Andrupenes lauku sēta ir latgaliešu 20.gs.sākuma ēku komplekss, kurā ietilpst autentiskas celtnes,

kas pārvestas uz Andrupeni no 5 km attālās Libiņu sādžas, kā arī uzceltas no jauna, pēc Ignata Podnieka viensētas prototipa.

Dagdas novadpētniecības biedrība “Patria” ir izveidojusi izstāžu zāli Dagdā, Dagdas Romas katoļu baznīcas draudzes mājā. Tur ir iekārtotas ekspozīcijas par dažādu tematiku, kas ataino Latgales un Dagdas novada senās tradīcijas un iedzīvotāju nodarbes, ir savāktas fotogrāfijas, kas attēlo novada vēsturi un kultūrmantojumu. Nepārtraukti tiek papildināts eksponātu klāsts, vadītas ekskursijas Dagdas novada iedzīvotājiem un viesiem. Muzejs nodarbojas ar krājumu pagasta kultūrvēsturiskā mantojuma pētīšanu, izmantojot muzeja krājumu, iedzīvotāju atmiņas un citus avotus; pagasta un plašāka mēroga kultūras pasākumu organizēšanu, tūrisma pakalpojumu sniegšana, iesaistot pagasta pašdarbības kolektīvus.

Novada vēsturi un tradīcijas pēta arī vairāki skolu muzeji un pagastu pārvaldes. Bagātīga novadpētniecības materiālu kolekcija ir Krāslavas ģimnāzijas muzejā. 2018. gadā tika atklāta Muzeja istaba Kalniešos, kurā savākti novadpētniecības materiāli par pagasta vēsturi, savukārt Indrā – ar ELFLA LEADER pieejas un pašvaldības budžeta finansējumu durvis vēra Laimas muzejs.

1.6.4. Amatniecība

Ne mazāk svarīga kultūrvides nozare ir tradicionālo amatu prasmes un vēsturisko tehnoloģiju saglabāšana un attīstība. Amatniecība novadā attīstās līdz ar laiku un tā prasībām, meistaruru galvenais uzdevums bija un paliek – atbilstoši novada tradīcijām mantot un saglabāt tautas kultūras paliekošās vērtības, attīstīt tās tālāk un nodot mantojumā nākamajām paaudzēm. Radošā sacensība veicina jaunus meklējumus, tos ievirzot katra apvidus tradīciju un meistara rokraksta īpatnību atklāšanā.

Kopš 2010. gada Indrā darbojas aušanas darbnīca “Indra”, kur audējas, strādājot pēc senas tradicionālas latgaliešu “skalū deķu” tehnikas, saglabā to nākamajām paaudzēm. Arī Izvaltas audējas saglabā seno aušanas arodu, darinot skalū deķus, grīdceliņus, segas. Aušanas darbnīca strādā arī Svaiņos, tās vadītāja ir Erna Šļahota. Dažādas rokdarbu tehnikas piekopj Invalīdu draugu brālība “Nema” Mārītes Zariņas vadībā; jaunajā Krāslavas Amatniecības centrā rokdarbus māca Aina Guba.

Viena no Krāslavas novada bagātībām ir keramiķi Olga un Valdis Pauliņi. Viņi iepazīstina ar keramikas tapšanas procesu no paša sākuma līdz pat darbu izņemšanai no ceplā. Keramiķis Ilmārs Vecelis ir viens no “Pūdņiku skūlas”²⁴ dibinātājiem, kuras mērķis ir saglabāt Latgales keramikas tehnoloģijas. Evija Grundele – Maļķeviča ir jaunās paaudzes podniece - māksliniece Andrupenes pagastā.

Aleksandrs Maijers izgatavo senos mūzikas instrumentus no dabiskiem materiāliem. Par godu Latvijas valsts simtgadei viņš ir izgudrojis arī jaunu vērienīgu un oriģinālu instrumentu – lamellofonu²⁵, kas ir skanējis koncertuzveduma “Latvijas gredzens” pirmās daļas “Latgales gredzens: Mūža kalendārs - Saules gads” izrādē.

Kalēja amats ir vecākais amats Latgalē. Izvaltas pagastā darbojas kalēja darbnīca “Vasars”, kas izgatavo kaltus, metinātus, kniedētus un lodētus suvenīrus, žogus, margas, restes, traukus, mēbeles un citus izstrādājumus no melnā metāla, nerūsējoša tērauda, alumīnija un citiem metāliem.

Maizes cepšanas tradīcijas kopj saimnieces Andrupenes lauku sētā. Īpašs ir Andrupenes puses meistara Jāņa Maļķeviča darītais “akmens alus”.

²⁴ <http://www.pudnikuskula.lv>

²⁵ <http://www.la.lv/latgales-lamellofons-radits-latvijas-valsts-simgadei>

Novadā saglabātas stipras galdniecības tradīcijas, koku apstrādā brāļi Vanagi, Aivars Andžāns, Viktors Šidlovskis, Stanislavs Maļkevičs. Elmārs Auziņš un Stanislavs Maļkevičs prot apjunt ēkas ar niedrēm.

Daļa no amatnieku piedāvājuma skatāma Krāslavas Tūrisma informācijas centrā Krāslavas pils kompleksā un biedrības “Kruoslovys amatnīku bruoliste” izveidotajā Amatu istabā.

2021. gadā Krāslavas pils staļļos atklāts Krāslavas Amatniecības centrs, kurā apvienotas vairākas novadam tradicionālas nozares – kulinārais mantojums, rokdarbi, kokapstrāde, podniecība, kuru prezentēs apmeklētājiem amatnieki - mākslinieki no visa apvienotā novada.

1.6.4.1. attēls. Amatniecības centra telpas Krāslavas pils kompleksa staļļos. Avots: G.Ahromkinas foto, 2021

Novada īpašais šarms ir sekmējis daudzo fotomākslinieku amata esamību; no pazīstamākajiem minami Anatols Kauškalis, Pjotrs Murāns, Aleksejs Gončarovs, foto klubs “Zibsnis”, Evija Vagale un citi.

1.6.5. Sakrālais mantojums

Savdabīgu administratīvo un garīgo centru veidošanā milzīga loma vairāk nekā divu gadsimtu garumā bijusi arī Krāslavas novada dievnamiem, kuru lielākā daļa apskatāma arī mūsdienās.

Caur katoļu, luterāņu, vecticībnieku un pareizticīgo konfesijām ir iespēja novērtēt ieguldījumu baznīcu un mākslas mantojuma vērtību veidošanā un saglabāšanā, kas jo īpaši ir

raksturīgs Latgalei. Cilvēki visos laikos ir centušies dievnamiem atvēlēt pašu labāko, pēc savām tā brīža iespējām un izpratnes par skaistumu. Baznīcām ir galvenā nozīmē sakrālā tūrisma maršrutos, tādējādi tās veicina arī vietas atpazīstamības un tūrismu.

2015. gadā izdota grāmata “Sakrālās arhitektūras un mākslas mantojums vēsturiskajā Krāslavas rajonā” par 38 Krāslavas novada dažādo konfesiju dievnamiem.

Daudzos dievnamos ir notikuši atjaunošanas darbi, piemēram, 2015. gadā noslēdzās kopīgais Latvijas un Polijas restaurācijas projekts Krāslavas Svētā Ludvika Romas katoļu baznīcā. Divpadsmit gadu laikā ir restaurēts baznīcas centrālais altāris, altārglezna “Svētais Ludvigs dodas krusta karā”, kā arī Filipo Kastaldi 18. gadsimta 60. gados gleznotā altāra freska. 2017. gadā, kad baznīca svinēja 250 gadu jubileju, tika atjaunota baznīcas fasāde, tostarp restaurēta centrālā timpanona freska, restaurēta sakristeja. 2016. gadā ar Krāslavas novada domes līdzfinansējumu 50 % apmērā tika renovēta Krāslavas Aleksandra Ņevska pareizticīgās baznīcas fasāde, bet 2017. gadā, pateicoties projekta “Aleksandra Ņevska pareizticīgo baznīcas sakārtošana pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai” īstenošanai, Krāslavas Sv. Aleksandra Ņevska pareizticīgo baznīcā nomainīti vecie satrupējušie logi un vecās, avārijas stāvoklī esošās durvis tika nomainītas uz jaunām ozolkoka durvīm, tika veikti baznīcas telpas iekšējie remontdarbi, atjaunota elektroinstalācija, nomainīta grīda, izremontēti griesti un sienas. A. Ņevska baznīcas un arī daudzu citu draudžu aktīvisti regulāri iesaistās arī projektu konkursā “Iedzīvotāji veido savu vidi”, labiekārtojot baznīcu teritorijas un atjaunojot krucifiksus.

Atjaunošanas darbi tiek veikti arī citās baznīcās, piemēram, 2021. gadā luterāņu baznīcā Krāslavā atjaunots vēsturiskais tornis, Skaistas baznīcai 2018. gadā nokrāsota fasāde, Indricas baznīcai – sakārtots jumts, labiekārtotas teritorijas pie Izvaltas, Aulejas un Indras katoļu baznīcām.

Ezerniekos Bukmuižas Sv.Ludviga Romas katoļu draudze ir veikusi divu altārgleznu restaurāciju - gleznu autors Kazimrs Alhimovičs (20.gs. sākums), kā arī veikta pārnēsājamā altāra (feretrona) restaurācija. Draudzē turpinās vēl vienas altārglezņas restaurācijas darbi, kā arī plānots restaurēt arī Sv.Ludviga attainojumu, kas arī ir K.Alhimoviča gleznojums.

Baltās Sv.Miķeļa Ercengeļa godam deltā kapela ir unikāla ar savu formu – tās galvenā daļa ir veidota apaļas būves formā. Baznīcā pēdējos gados regulāri dievkalpojumi nenotiek. 2020.gadā Dagdas Tūrisma informācijas centrs baznīcu uzkopa un piedāvā kā tūrisma galamērķi. Dažādi sakopšanas darbi ir veikti arī citās Dagdas dekanāta baznīcās. Īpašs ir bijušo Aglonas novada pagastu teritorijā – vecticībnieku un pareizticīgo baznīcas. Vienai no tām, Grāveru Svēta Arhistratiga Mihaila pareizticīgo baznīcai 2019. gadā nomainīts kupols. Lai gan pašvadība katru gadu piešķir nelielus finanšu līdzekļus baznīcu remontdarbiem, kopumā darāmā sakrālo objektu sakārtošanā un attīstība joprojām ir daudz.

Dagdas Tūrisma informācijas centrs ir izveidojis interaktīvo karti uz “Google Maps” bāzes, kurā ir apkopoti visi Latgales, tajā skaitā Krāslavas novada dievnami.²⁶

Sarunās ar priesteriem pakāpeniski attīstās ideja par Latgales kopīga baznīcu maršruta izveidošanu, kas nākotnē, varētu tapt arī kā posms Svētā Jēkaba ceļam jeb tā dēvētajam Santjago ceļam, kurš pamatā ir Spānijas teritorijā, bet aizvien vairāk attīstās dažādi maršruti pa visu Eiropu, kas savijas kopīgā tīklojumā. Viens no posmiem jau ved cauri Latvijai, taču pagaidām tas nesniedzas līdz Latgalei.

Krāslavas novada sakrālie objekti ir potenciāls jaunu tūrisma maršrutu veidošana. Ceļmalu krusti, specifiskas apbedīšanas tradīcijas, psalmu dziedājumi, kapusvētki un kapu tūrisms ir brīva niša

²⁶ <http://visitdagda.com/index.php/lv/ko-redzet/24-baznicas-lv/635-visas-latgales-baznicas-viena-karte>

netradicionālā tūrisma cienītājiem, tas būtu inovatīvs produkts tūrismā un, iespējams, varētu piesaistīt papildu finansējumu kapu uzturēšanai.

1.6.6. Izcilākie novadnieki

Novada galvenā vērtība ir radoši, talantīgi, uzņēmīgi un strādīgi ļaudis. No šejienes cēlušies pazīstami filosofi, sportisti, mākslinieki, literāti, mediķi un zinātnieki, saimnieki.

Izcilākie novadnieki – latgaliešu literārās valodas aizsācējs, jezuīts Jōns Lukaševičs, rakstniece un pedagoge Naaizmērstule, filozofs Nikolajs Loskis, tēlnieks Naums Aronsons, literāte Cecīlija Dinere, dzejniece Anna Rode, dzejnieks un mecenāts Valdis Grants Krāslavietis, gleznotājs Valentīns Zlidnis, gleznotājs Pāvils Glaudāns, sportisti Valentīna Gotovska, Juris Silovs, Gundars Celitāns, novadpētniece Janīna Gekiša, komponists, diriģents un mūzikas pedagogs Pēteris Pauls Jozuus, aktieris un režisors Jūlijs Bebrišs, akadēmiķis un kodolfiziķis Pēteris Prokofjevs, zinātnieks, teoloģijas doktors Stanislavs Škutāns, pirmais Krāslavas pilsētas galva Lucians Gžibovskis, ķīmiķis farmaceits un mecenāts Juris Georgs Kociņš, Krāslavas novadpētniecības muzeja dibinātājs Ādolfs Pildegovičs, kultūras darbiniece Rita Barča, medicīnas doktors Jevgēnijs Nemiro, operdziedātāja Jūlija Vilgerte - Zveja, žurnālists Konstantīns Makņa, Tautas frontes dalībnieks Ādolfs Ločmelis un daudzi citi.

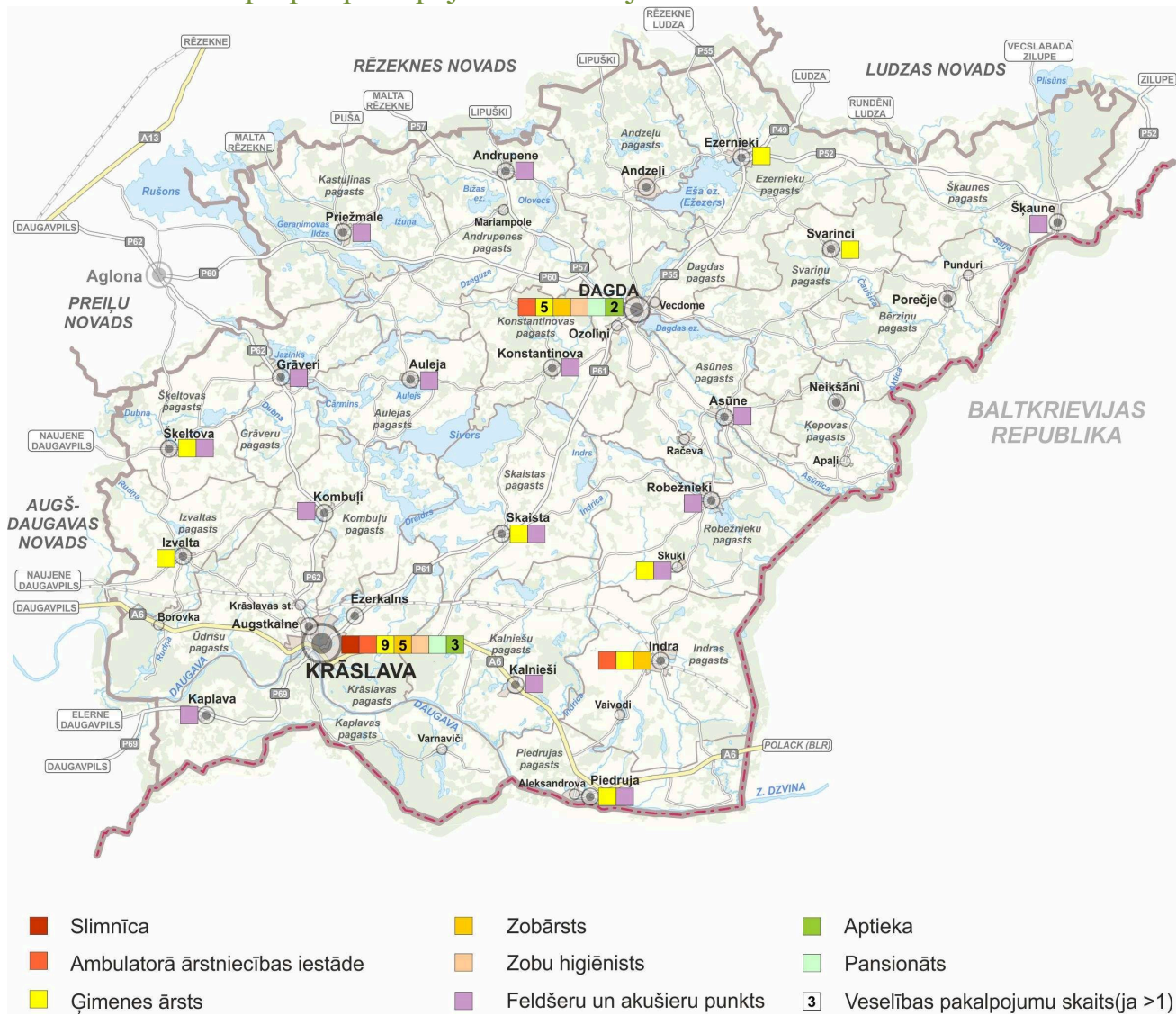
Arī mūsdienās daudzi krāslavieši priecē ar saviem sasniegumiem mākslā, sportā, literatūrā, zinātnē un citās jomās - keramiķi Valdis Pauliņš un Ilmārs Vecelis, sportisti Ineta Radeviča, Jānis Timma, Dmitrijs Silovs, Antons Arnicāns, gleznotāji Eduards Pustovoitovs, Andrejs Gorgocs, tekstilmāksliniece Ingūna Levša, dzejniece Inga Pizāne, māksliniece Daiga Lapsa, mūzikas instrumentu meistars Aleksandrs Maijers, asociētais profesors, pētnieks Indriķis Krams, filoloģijas doktore Lidija Leikuma, bioloģijas doktors Arvīds Barševskis, pianists un dziesmu autors Anatolijs Livča, mūziķis Jānis Drēģeris, jaunā aktrise Alise Danovska, medicīnas zinātņu doktors, ārsts Jāzeps Pogumirskis un daudzi citi.

2021. gada sākumā veiktajā iedzīvotāju aptaujā par pirmajām asociācijām saistībā ar apvienoto novadu tika saņemtas 164 atbildes. Visvairāk nosauktās vietas, kas asociējas ar novadu - Plāteru pils komplekss, dažādu konfesiju baznīcas, tūrisma un atpūtas objekti – “Lejasmalas”, Sīveri, Andrupenes lauku sēta, Laimes muzejs, Jaundomes muiža, Kroma kolna bruoliste; dabas resursi - Daugavas loki, ezeri (Čertoks, Eša ezers, Cārmins); produkti un pakalpojumi – Kurmīši, Klajumi, Kulinārā mantojuma centrs, Krāslavas sviests, Papa Sauna, Sashimi, Pils Restorāns, Nemo, Dagdas fēnikss, citas asociācijas – zelta rudens Krāslavā, vienkāršota robežskēršana ar Baltkrieviju, krucifiksi, lauki to labākajā nozīmē, lieliski ceļi, “Piļsāta pi upis”, Škeltovas vecticībnieki, Latvijas un Eiropas sākums. Atslēgas vārdi personībām – Gunārs Upenieks, Viktors Aišpurs, Juris Roga, Evija Maļķeviča – Gravele, Pāvils Odiņš, Ināra Dzalbe, Raitis Timma, Ineta Radeviča, Stivriņu un Gorjačko ģimenes Kastuļinā, Rimma Romanova, brāļi Vanagi, Ēvalds Cauņa, Ilze Stabulniece, Podjavu ģimene, Aleksandrs Maijers, Valdis Pauliņš, Aivars Bačkurs, folkloras kopa “Sovvaļņiki”, Jāzeps Dobkevičs, Andris Badūns, Ivars Geiba.

1.7. Veselības aprūpe un veicināšana

Veselība ir viens no cilvēku labbūtības pamatiem, tāpēc pieejamība veselības aprūpes sniedzējiem un slimību profilakse ir ļoti būtiska.

1.7.1. Veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji

1.7.1.1.attēls Veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji. Avots: „SIA Reģionālie projekti”, 2021

Krāslavas novadu apkalpo SIA “Krāslavas slimnīca”, kas ir lokālā daudzprofilu slimnīca. Sabiedrība ar ierobežoto atbildību dibināta 2003. gadā ar pamatkapitālu, kas 100 % pieder Krāslavas novada domei.

SIA “Krāslavas slimnīca” nodrošina apvienotā Krāslavas novada iedzīvotāju veselības aprūpi. SIA “Krāslavas slimnīca” struktūru veido ārstniecisko darbību struktūrvienības: stacionāra nodaļa sekojošās specialitātēs – terapija, ķirurģija, intensīvā terapija un reanimācija ar operācijas bloku, uzņemšanas nodaļa, kā arī ambulatorā dienesta nodaļa – poliklīnika ar ārstu – speciālistu pieņemšanām, stomatoloģiskā nodaļa, rentgenoloģiskais bloks, palīgstruktūrvienības, kuras nodrošina pārējo struktūrvienību darbību – virtuves bloks, veļas mazgātava, centralizētā sterilizācija,

rehabilitācijas kabineti, katlu māja un sanitāri-higiēniskais pretepidemioloģiskais komplekss. SIA “Krāslavas slimnīca” cieši sadarbojas ar Nacionālo veselības dienestu. Ir noslēgti līgumi par stacionāro un ambulatoro, zobārstniecības pakalpojumu sniegšanu, mājas aprūpes sniegšanu. Krāslavas slimnīca sadarbojas ar lielākajām Latvijas klīnikām: P.Stradiņa klīnisko slimnīcu, Latvijas onkoloģijas centru, Tuberkulozes un plaušu slimību centru u.c. 2016. gadā Krāslavā atklāta SIA “Centrālā laboratorija” filiāle, 2020. gadā E.Gulbja laboratorija, 2021. gadā Krāslavas poliklīnikā darbu uzsāka zobu higiēniste.

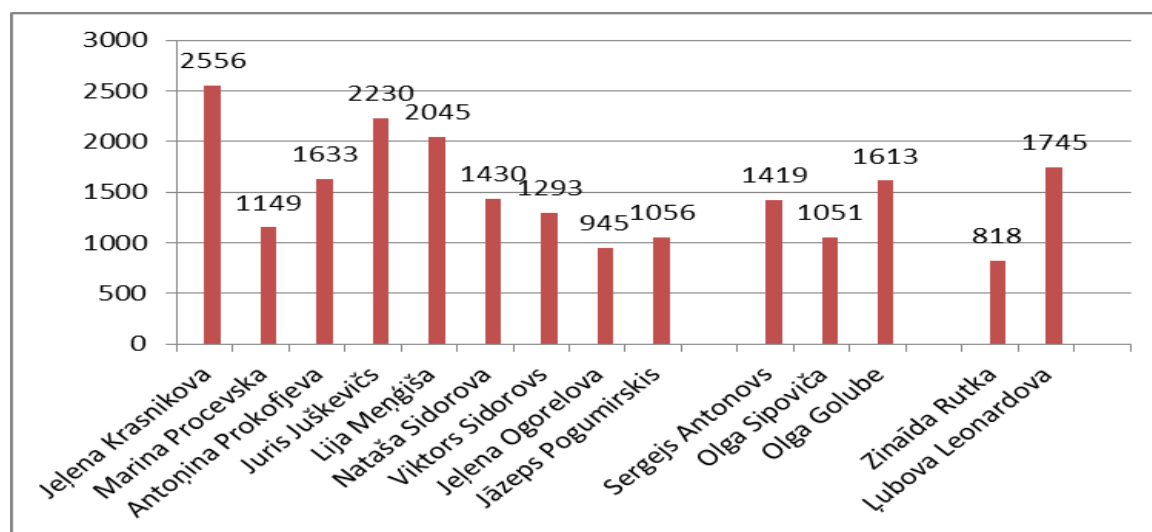
SIA “Krāslavas slimnīca” ir izveidojusies ilggadēja sadarbība ar SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca”, kas līdz šim nebija fiksēta rakstiski. 2018. gadā tika parakstīts sadarbības līgums ar mērķi nodrošināt kvalitatīvu un efektīvu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību sadarbības teritorijas iedzīvotājiem, norādot konkrētus pasākumus. Sadarbības laikā plānots iespēju robežās izstrādāt sadarbības teritorijas personāla rotācijas kārtību un atbilstoši pieprasījumam un pieejamajiem resursiem nodrošināt ambulatoro speciālistu konsultāciju sniegšanu citā sadarbības teritorijas ārstniecības iestādē.

SIA “Krāslavas slimnīca” īstenojusi daudzus projektus veselības infrastruktūras uzlabošanai, sakārtojot ķirurģijas, terapijas, ambulatoros blokus, nomainot vecos PVC logu stiklus uz inovatīviem energotaupīgiem logiem, veicot apkures sistēmas renovācija, esošā apgaismojuma energoefektivitātes uzlabošanas pasākumus un spuldžu nomaiņu, nodrošinot komfortablus darba un paklpojumu saņemšanas pakalpojumus personālam un klientiem.

No 2018. līdz 2020.gadam atjaunotas uzņemšanas un sterilizācijas nodaļas, iegādāties jaunās medicīniskās iekārtas: rentgenoloģijas iekārtu, ultrasonogrāfs, datortomogrāfs, endoskopijas iekārta u.c. Arī vairākas Krāslavas ārstu prakses ir saņēmušas ES līdzfinansējumu darba vides aprīkojumam un attīstībai.

Dagdā veselības aprūpi nodrošina Veselības un sociālo pakalpojumu centrs “Dagda”, pieejamie speciālisti – narkologs, ginekologs, ķirurgs, otolaringologs, stomatologs.

2021. gada dati liecina, ka apvienotā novada teritorijā strādā 14 ģimenes ārsti (no tiem lauku teritorijā strādā 3 ārsti un pakalpojumi pieejami Robežnieku, Svairiņu un Ezernieku pagastos). Viena ārste strādā Daugavpils novadā un Krāslavas novada Izvaltas pagastā (analīzē nav iekļauta, jo nav pieejams klientu sadalījums pa novadiem).²⁷

1.7.1.1.attēls. Apvienotā Krāslavas novada ģimenes ārsti un pie tiem reģistrēto pacientu skaits Avots: Nacionālais

²⁷ <http://vmnvd.gov.lv/lv/veselibas-aprupes-pakalpojumi/gimenes-arsti/gimenes-arsti-atbilstosi-teritorijam>

veselības dienests, 2021

Atbilstoši MK noteikumiem, primāro veselības aprūpi valstī nodrošina ne tikai ģimenes ārsti, bet arī ārsta palīgi (feldšeri), kuri sniedz ambulatoros pakalpojumus vietējiem iedzīvotājiem un saņem daļēju finansējumu no Nacionālā veselības centra. Funkcijas nodrošināšanai visos pagastos darbojas pa vienam feldšeru - akušieru punktam (FAP), savukārt Robežnieku un Ūdrīšu pagastos - pa diviem. Indrā darbojas ambulance. Vietējiem iedzīvotājiem šis medicīnas pakalpojums tuvāk dzīves vietai ir ļoti būtisks, jo samazina ceļa izdevumus.

Šķaunes FAP 2014 gadā, pateicoties LEADER projekta finansiālajam atbalstam vēra durvis jaunās, telpās Šķaunes Tautas namā, telpās tika veikts kosmētiskais remonts, pielāgojot tās likumdošanā noteiktajām FAP pakalpojumu sniegšanai. Darbojas Ezernieku doktorāts. Grāveros, Priežmalā un Škeltoivā darbojas Feldšeru-vecmāšu punkti, kas katru dienu apkalpo vidēji 15 pacientus.

Krāslavas novadā atrodas Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigāžu punkts, kura rīcībā ir piecas ekipāžas. Vēl viena NMPD brigāde, kura apkalpo Krāslavas novadu, atrodas ārpus novada teritorijas – Aglonā.

Zobārstniecības pakalpojumus ir iespējams saņemt Krāslavā, Dagdā un Indrā.

Arvien lielāka problēma ir jaunu ārstu trūkums.²⁸

Ievērojot attālāko pierobežas pagastu attālumu līdz Daugavpilij un Rēzeknei, ir būtiski saglabāt kvalitatīvus veselības aprūpes pakalpojumus Krāslavā.

²⁸ <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/kraslavas-slimnica-jau-ceturtdalgadsimtu-bez-jauniem-arstiem.a198301/>

1.7.2. Veselības veicināšana un slimību profilakse

Aktīvi veselības veicināšanas pasākumi apvienotajā novadā tika ieviesti, sākot ar 2018.gadu, izmantojot ESF Veselības veicināšanas projekta finansējumu.

Ņemot vērā Krāslavas novada veselības profilu²⁹, lai veicinātu slimību profilaksi (īpaši sirds un asinsvadu slimību un onkoloģisko slimību) un vispārēju veselības veicināšanu, Krāslavas novada dome uzsāka veselības sekmēšanas programmu ar kompleksām aktivitātēm Krāslavas novada iedzīvotāju slimību profilaksei un veselības veicināšanai - veselības dienas, veselības svētkus, fizisko aktivitāšu ciklus, interaktīvas nodarbības topošajiem, esošajiem vecākiem, senioriem un pensionātos dzīvojošajiem, nometnes novada bērniem, vingrošanas nodarbības uzņēmumos/organizācijās strādājošajiem, slimību profilakses nodarbības un info cikli jauniešiem skolās par reproduktīvo veselību.

Dažādos pasākumos kopš 2018. gada piedalījās 2 845 cilvēki, no tiem 1 266 unikālās personas, kuras ir projekta mērķa grupa, proti, bērni, seniori, lauku teritorijās deklarētie, sociāli atstumtie (aktīvākās ir sievietes – 758).

Aktīvākās biedrības, kas iesaistās projekta pasākumu organizēšanā, ir “Krāslavas māmiņu klubs”, Sociālās attīstības aģentūra “Pieci airi”, “Cilvēka attīstības centrs”, “Krāslavas rajona partnerība”, sporta biedrības “Basketbola klubs „Krāslava””, Krāslavas volejbola klubs u.c.

Pasākumu plāns regulāri tiek publicēts pašvaldības informatīvajos avotos, aktualitātes katrs interesents var atrast FB profilā “Esi vesels Krāslavas novadā”.

Līdz ESF atbalsta pasākumam veselības sekmēšanas aktivitātes galvenokārt notika pašvaldības izglītības iestādēs, aktīvākās no tām - PII “Pienenīte” un PII “Pīlādzītis”, Krāslavas sporta skola, Varavīksnes vidusskola, Krāslavas Valsts ģimnāzija, Robežnieku pamatskola. Krāslavas Sporta skola rīko tradicionālos tautas skrējienus (piedalās 200 – 300 dalībnieki), vietēja un pārrobežu līmeņa sacensības basketbolā, volejbolā, novusā utml.

Tāpat pašvaldība arī atbalsta Krāslavas novada biedrību aktivitātes un projektus veselības veicināšanas un sporta jomā. Aktīvākās biedrības, kas organizē masu sporta pasākumus ar pašvaldības līdzdalību – “Sportists”, Krāslavas volejbola, futbola un basketbola biedrības, “Sporta klubs “Krāslava””. Atkarību profilakse notiek galvenokārt vispārējās izglītības iestādēs, sadarbojoties ar Izglītības un kultūras nodaļas sociālo pedagogi un pašvaldības policiju. Par tradīciju kļūst velo braucienu organizēšana, tai skaitā pilsētas svētkos. Privātpersonas piedāvā jogas, cigun un nūjošanas nodarbības.

2016. gadā Krāslavas pašvaldība iestājās Nacionālajā veselīgo pašvaldību tīklā. Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC) izstrādāja Krāslavas novada veselības profilu³⁰, kurā apkopoti dati par būtiskākajiem veselības rādītājiem Krāslavas novadā laika periodā no 2010. līdz 2015. gadam, salīdzinoši ar vidējo valstī.

Saskaņā ar šo profilu, pozitīvās tendences Krāslavas novadā bija:

- Zemāka saslimstība ar seksuāli transmisīvajām slimībām (STI) nekā vidēji valstī (2015. gadā par 30 %);

²⁹https://www.spkc.gov.lv/upload/Petijumi%20un%20zinojumi/Pils%C4%93tu%20vesel%C4%ABbas%20profilu/krslavas_novads_profils_20102015.pdf

³⁰https://www.spkc.gov.lv/upload/Petijumi%20un%20zinojumi/Pils%C4%93tu%20vesel%C4%ABbas%20profilu/krslavas_novads_profils_20102015.pdf

- Ļoti zema saslimstība ar HIV un AIDS;
- Zema saslimstība ar ērcu encefalītu.

Problēmas un izaicinājumi:

- Zema dzimstība;
- Augstāks jaundzimušo īpatsvars ar zemu dzimšanas svaru, atsevišķos gados līdz ~9% no visiem jaundzimušajiem;
- Augstāka mirstība no sirds un asinsvadu slimībām (SAS) nekā vidēji valstī (2015. gadā par 29 %);
- Augstāka saslimstība un mirstība no ļaundabīgajiem audzējiem nekā vidēji valstī (2015.gadā par 12 % un 16 %); augsta saslimstība un mirstība no bronhu un plaušu audzēja un prostatas audzēja vīriešiem;
- Divreiz augstāka mirstība no ārējiem cēloņiem nekā vidēji valstī; divreiz augstāks pašnāvību relatīvais skaits nekā vidēji valstī; augsts relatīvais noslīkušo skaits;
- Augsta saslimstība ar tuberkulozi;
- Augsta saslimstība ar Laimboreliozī.
- Augstāka cukura diabēta incidence nekā vidēji valstī (2015. gadā par 37 %);
- Zemāks ambulatoro apmeklējumu skaits pie ārstiem uz 1 iedzīvotāju, t.sk. – zems mājas vizīšu īpatsvars.

Galvenie nāves cēloņi apvienotajā Krāslavas novadā ir līdzīgi kā Latgales reģionā un Latvijā kopumā – SPKC dati liecina, ka tās ir sirds un asinsvadu sistēmas slimības (2014.g. 60% no visiem mirušajiem, vecumā līdz 64 gadiem – 39% no visiem mirušajiem), ļaundabīgie audzēji (2014. g. 19%, vecumā līdz 64 gadiem – 23% no visiem mirušajiem) un ārējie nāves cēloņi (2014. g. 6,9%, vecumā līdz 64 gadiem – 19% no visiem mirušajiem).

Ārstu relatīvais skaits (uz 10 000 iedzīvotāju) Latgales reģionā 2015.gadā bija par 39% mazāks nekā vidēji Latvijā. Šāda tendence vērojama visā Latvijā ārpus Rīgas. Kaut reizi pie sava ģimenes ārsta uz bezmaksas profilaktisko apskati bijuši 29% Latgales reģiona aptaujāto iedzīvotāju (vidēji LV 23%), un šis ir labākais rādītājs Latvijā.

60% Latgales reģiona iedzīvotāju ir pilnībā apmierināti ar savu ģimenes ārstu, 29% - daļēji apmierināti, kamēr vidēji Latvijā 62% un 29%.

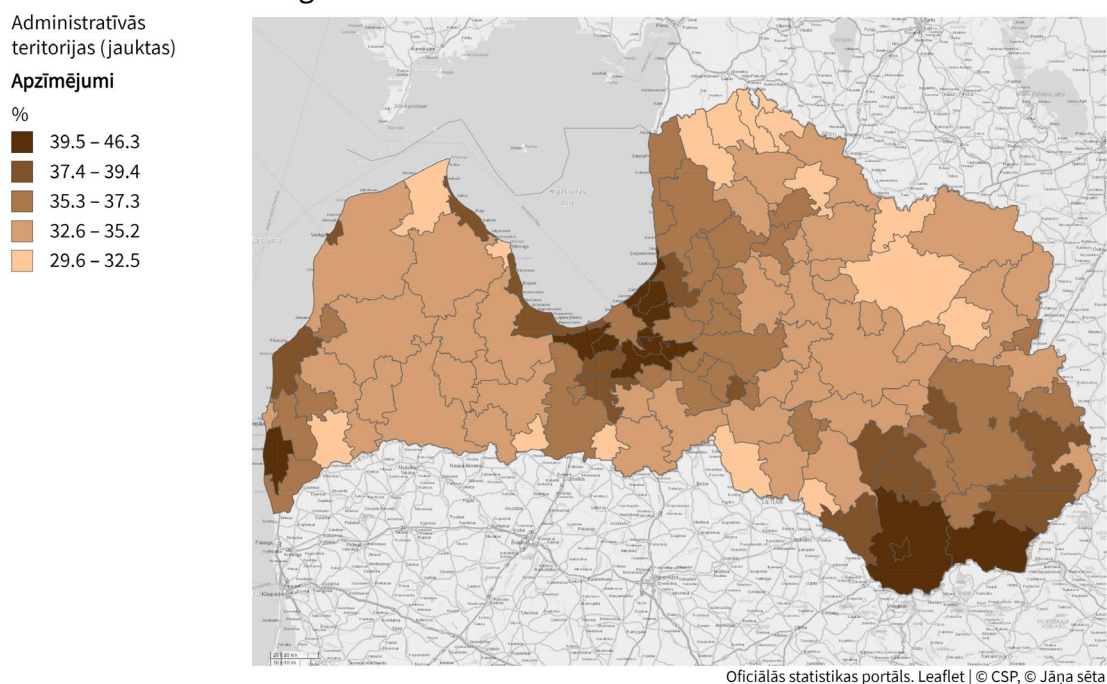
Latgales reģionā ir salīdzinoši augsts zobārsta apmeklējumu īpatsvars – 2014. gadā zobārstu apmeklējuši 54% iedzīvotāju vecumā no 15 līdz 64 gadiem (vid. LV 52%).³¹

1.8. Bērnu un ģimenes politika un atbalsts dažādām personu grupām

Privātā māsaimniecība jeb ģimene ir viens no sarežģītākajiem tautas skaitīšanas rādītājiem. Tautas skaitīšanā ģimeni skata šaurākā nozīmē – to veido laulāts vai neregistrētā kopdzīvē dzīvojošs pāris ar vai bez bērniem, kā arī viens vecāks ar vienu vai vairākām atvasēm. 2020. gada sākumā 220 tūkstošos ģimeņu jeb 43,2 % no visām Latvijas ģimenēm auga vismaz viens bērns, kurš nav sasniedzis 18 gadu vecumu.

³¹ https://www.spkc.gov.lv/lv/latvijas-regionu-un-pasvaldibu-veselibas-profili/latgale_profils_201020141.pdf

Analizējot apvienotā Krāslavas novada iedzīvotāju datus, redzams, ka gandrīz pusi (46%) iedzīvotāju veido ģimeņu veido precēti pāri, savukārt ģimeņu ar bērniem līdz 18 gadu vecumam īpatsvars ir uz pusi mazāks kā pašvaldībās Rīgas tuvumā.

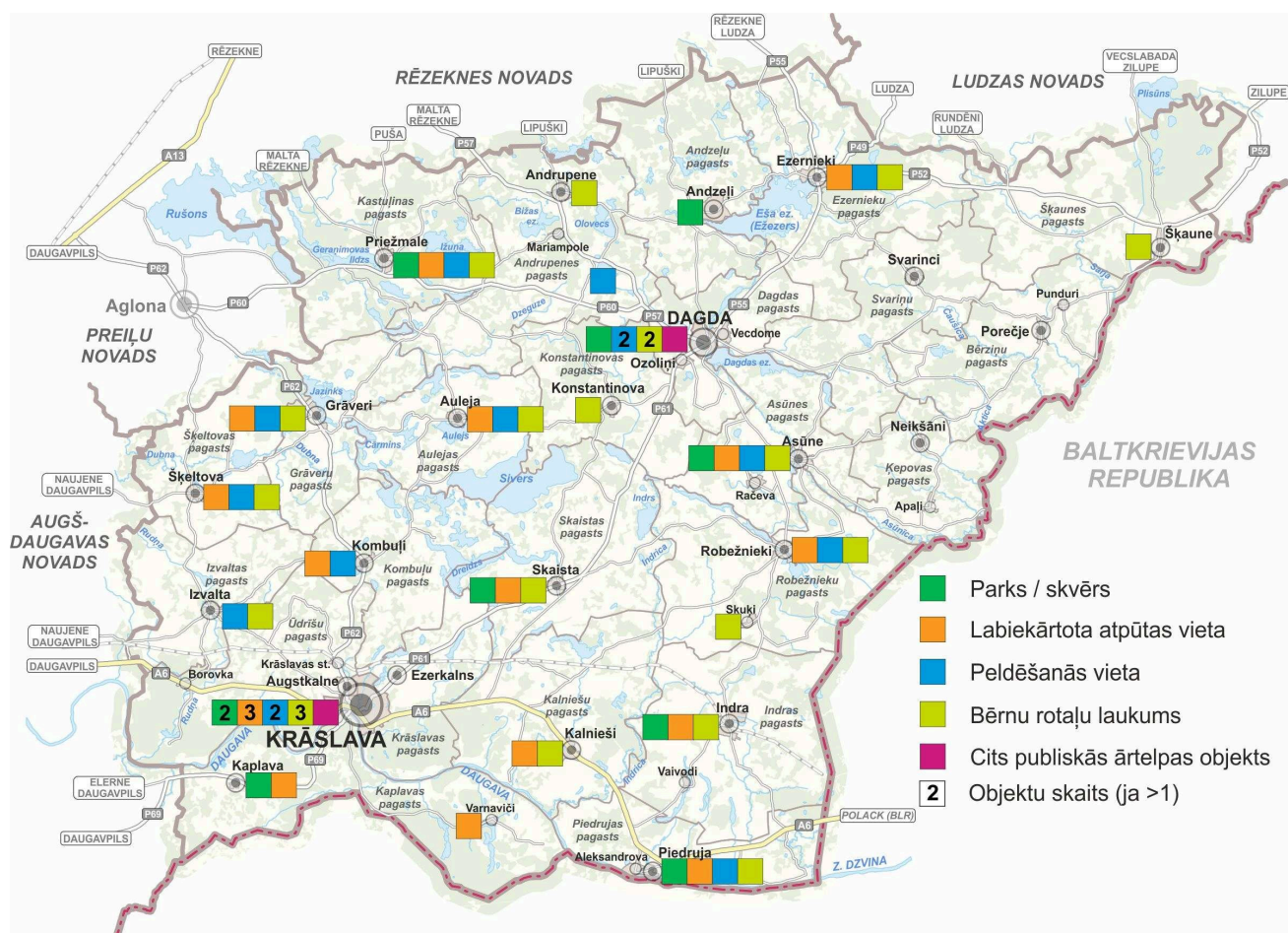
1.8.1. attēls. Precēto iedzīvotāju īpatsvars 2020. gada sākumā pēc reģistrētās dzīvesvietas (procentos)

Avots: Centrālā statistikas pārvalde, 2021

Lai gan Latgalē ir zems ģimeņu ar nepilngadīgiem bērniem īpatsvars, tomēr tieši Latgalē ir 16 no 49 dižģimenēm, kur ģimeni (viens vai abi vecāki ar visa vecuma bērniem) veido 11 personas un vairāk³².

Krāslavas novads ir ģimenēm draudzīga pašvaldība, 2020. gadā saņemta veicināšanas balva 5000 eiro apmērā kā Goda ģimenei (3+ kartes ieguvējiem) draudzīga vide Sabiedrības integrācijas fonda demogrāfijas veicināšanas programmā. Krāslavas novadā nav rindas pašvaldības bērnudārzēm, ir daudzveidīga interešu izglītība skolas vecuma bērniem un jauniešiem, kvalitatīva vispārējā izglītība, tiek piedāvāts pašvaldības atbalsts, apmaksājot pusdienas bērniem un skolēniem (pilnībā apmaksā pusdienas novada 5.-9. klašu skolēniem, daļēji - līdz 12.klasei, 5-6 gadīgiem bērniem 1 eiro apmērā dienā. Krāslavas novadā ir viens no lielākajiem bērna piedzimšanas pabalstiem Latvijā (450 eiro), notiek skolēnu pārvadājumi ar pašvaldības organizētiem autobusiem, ir pieejami un regulāri tiek veidoti jauni publiskie bērnu rotaļu laukumi. Novadā notiek interesanti un kvalitatīvi pasākumi ģimenēm ar bērniem, kurus īsteno sabiedriskās organizācijas sadarbībā ar pašvaldību. Ģimenēm brīvā laika pavadīšanai tiek piedāvāta daudzveidīga sporta infrastruktūra novadā (baseins, tenisa, volejbola un futbola laukumi, sporta zāles, sporta laukumi un stadioni). Novadā ir ekoloģiski tīra un laba vide, Rāznas nacionālais parks, dabas parks “Daugavas loki” un neskaitāmi ezeri.

³² <https://www.csb.gov.lv/lv/statistika/statistikas-temas/iedzivotaji/iedzivotaju-raditaji/meklet-tema/2897-latvija-432-gimenu-aug-nepilngadigi>

1.8.2. attēls. Publiskās ārtelpas pakalpojumi Krāslavas novadā. Avots: SIA „Reģionālie projekti”, 2021

Goda ģimenes bērni Krāslavas novadā var saņemt atvieglojumus līdzfinansējumam kārtējā mācību gadā par profesionālās ievirzes izglītības ieguvu profesionālajās mācību iestādēs – mākslas, mūzikas un sporta skolās, kā arī atlaidi nodarbībām baseinā.

Lai veicinātu iedzīvotāju iesaisti ģimenēm svarīgās infrastruktūras attīstīšanā, pašvaldībā ik gadu organizē projektu konkursus “Iedzīvotāji veido savu vidi” un “Sabiedrība ar dvēseli”, piešķirot pašvaldības finansējumu iedzīvotāju iniciatīvām teritorijas labiekārtošanai, izglītojošu, kultūras, sporta un sociālo pasākumu attīstībai, kā arī ēku remontiem

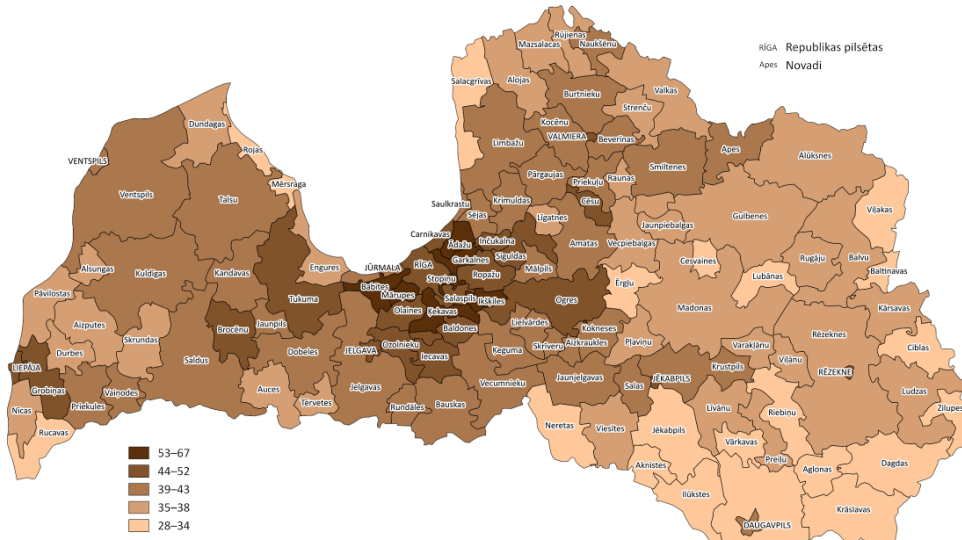
Pašvaldība sadarbojas ar nevalstiskajām organizācijām, veidojot ģimenēm ar bērniem pievilcīgu, ērtu infrastruktūru un pakalpojumus.

Pašvaldība veido emocionālu saikni ar ģimenēm, ik gadu godinot mazos novadniekus – jaundzimušos, kā arī suminot pirmklasniekus, pagastos deklarētos bērnus Ziemassvētkos un pilngadības svētkos. Teritorijā strādājošās biedrības un uzņēmēji atbalsta pašvaldības pasākumus, piedāvājot ģimenēm bezmaksas, kvalitatīvus pasākumus.

Krāslavā darbojas BSRC “Mūsmājas”, kas šobrīd iesaistās deinstitutionalizācijas projektā un divi Krīzes centri, kuros var saņemt palīdzību ārpus ģimenes aprūpes palikušie bērni un ģimenes (biežāk mammas) ar bērniem krīzes situācijā. Tiek sniegts atbalsts mazaizsargātām grupām (ģimenēm ar bērniem, senioriem, personām ar invaliditāti) tiek piedāvāts Krāslavas peldbaseinā. Jaunveidojamā novada izaicinājumi – palīdzība krīzes situācijās citām iedzīvotāju grupām, audžuģimeņu skaita palielināšana, komplekss darbs ar institūcijām ģimeniskas un drošas vides veidošanā novadā

dzīvojošajiem bērniem, jauni sociālie pakalpojumi iedzīvotājiem, starpprofesionālu komandas darbs (bāriņtiesu, izglītības iestādēm, policiju, nepieciešamības gadījumos – ģimenes ārstiem, sociālajiem partneriem).

Lai Krāslavas novadā būtu bērniem droša un attīstībai labvēlīga vide, svarīgs ir visas vietējās sabiedrības atbalsts un iesaistīšanās, kā arī sadarbība iesaistīto atbalsta iestāžu starpā. Nākamajos gados Sociālais dienests turpinās veikt sociālo darbu novadā, piešķirot sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību novada iedzīvotājiem, īpašu uzmanību vēršot pakalpojumu klāsta pilnveidošanai un starpprofesionālu komandas stiprināšanas sadarbībai bērnu tiesību aizsardzības jomā, sadarbojoties ar bāriņtiesu, izglītības iestādēm, policiju, nepieciešamības gadījumos – ģimenes ārstiem.

1.8.3. Ģimeņu, kuros dzīvo vismaz viens bērns, kurš nav sasniedzis 18 gadu vecumu, īpatsvars 2020. gada sākumā (procentos). Avots: Centrālā statistikas pārvalde, 2021

KRĀSLAVAS NOVADS2020 ATBALSTS MĒRĶA GRUPĀM

ATBALSTS DAUDZBĒRNU ĢIMENĒM

Tikai par daudz bērnu ģimenes statusu, neskaitot citas mērķa grupas. Bez materiālās situācijas izvērtēšanas.

Transporta nodrošināšana

NAV

Līdzfinansējums profesionālās ievirzes izglītībai

LĪDZFINANSĒ DAĻĒJI

Pabalsts individuālo mācību līdzekļu iegādei

IR

Papildu pakalpojums

Atlaide pirmsskolas izglītības iestādes apmeklējumam, no 10 līdz 25%, atkarībā no bērnu skaita saskaņā ar PII vecāku komiteju lēmumiem.

BĒRNU ĒDINĀŠANA IZGLĪTĪBAS IESTĀDĒS

Pirmsskolas izglītības iestādēs (EUR/dienā)	Mācību materiāli		
	Mācību materiāli	Mācību palīdzība	Ēdināšanas izmaksas
1,5-4 gadus veciem bērniem	1,99 EUR	0,00 EUR	1,99 EUR
5-6 gadus veciem bērniem	0,99 EUR	1,00 EUR	1,99 EUR

Vispārējās izglītības iestādēs (EUR/dienā)	Mācību materiāli		
	Mācību materiāli	Mācību palīdzība	Ēdināšanas izmaksas
1.-4. klase (0,71 EUR apmāks vaiest)	0,71 EUR	0,71 EUR	1,42 EUR
5.-7. klase	0,71 EUR	1,42 EUR	1,42 EUR
8.-9. klase	0,71 EUR	1,42 EUR	1,42 EUR
10.-12. klase	1,00 EUR	0,42 EUR	1,42 EUR

ĀRPUSĢIMENES APRŪPE

Tikai par bērna ārpusģimenes aprūpi statusu, neskaitot citas mērķa grupas. Bez materiālās stāvokļa noteikšanas. Papildus valsts noteiktajam.

Attīdzība audzīgumenei par pienākumu pildīšanu (mēnesī)

IR

Dzīvokļa pabalsts bez vecāku gādības palikšam bērnam (mēnesī)

60,00 EUR

Pabalsts audzīgumenei/ specializētajai audzīgumenei bērna uzturam (mēnesī)

IR

ATBALSTS BĒRNIEM AR INVALIDITĀTI

Tikai par bērna ar invaliditāti statusu, neskaitot citas mērķa grupas. Bez materiālās situācijas izvērtēšanas.

Transporta nodrošināšana

LĪDZFINANSĒ DAĻĒJI

Pabalsts pirmklasniekam 30,00 EUR

Pabalsti svētkos IR

Pabalsts medicīnas pakalpojumu apmaksai (gadā)

IR

Papildu pakalpojums

Atbalsta projektu ietvaros, aktuālais - deinstitucionalizācija

Transporta nodrošināšana

LĪDZFINANSĒ DAĻĒJI

Līdzfinansējums profesionālās ievirzes izglītībai

LĪDZFINANSĒ DAĻĒJI

Nekustamā īpašuma nodokļa atlaide 70%

ATBALSTS MAZNODROŠINĀTĀM UN TRŪCĪGĀM ĢIMENĒM

Ģimene (persona) atzīstama par maznodrošinātu: Maznodrošinātās personas/ģimenes statuss tiek piešķirts pamatojoties uz Krāslavas novada saistošajiem noteikumiem Nr. 2015/13 "Par ģimenes vai atsevišķi dzīvojošas personas atzīšanu par maznodrošinātu Krāslavas novada pašvaldībā".

Transporta nodrošināšana NAV / NAV

Līdzfinansējums profesionālās ievirzes izglītībai

/ BEZMAKSAS

Pabalsts individuālo mācību līdzekļu iegādei (gadā) IR/30,00 EUR

Pabalsts pirmklasniekam IR/30,00 EUR

Pabalsts medicīnas pakalpojumu apmaksai (gadā) NAV/45,00 EUR

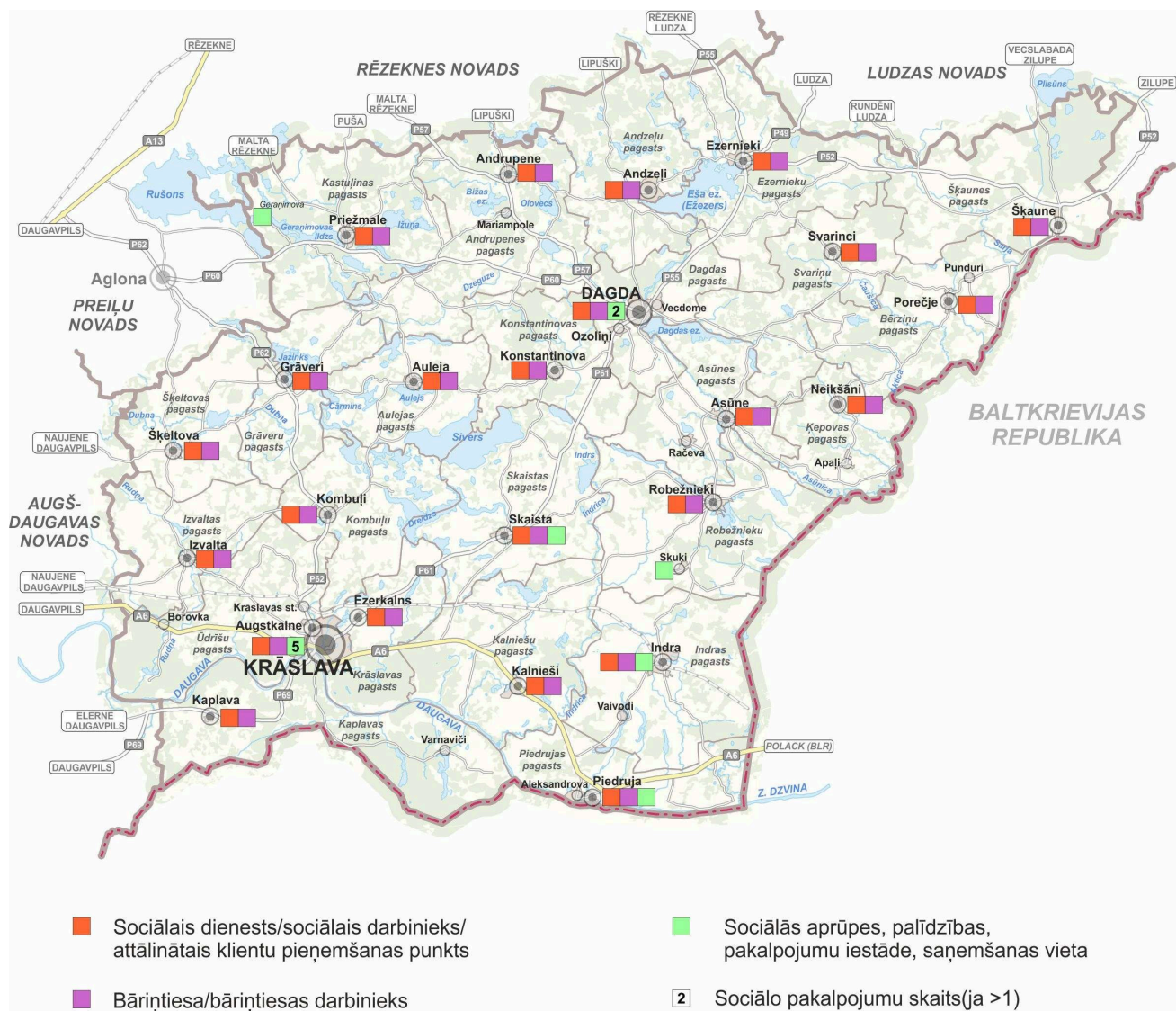
Sociālie pabalsti pamatvajadzību nodrošināšanai

Ēdiens, apģērbs, mājoklis, medikamenti

1.8.4. attēls Atbalsts ģimenēm Krāslavas novadā 2020. gadā Avots: vietagimenei.lv

1.9. Sociālie pakalpojumi un palīdzība

1.9.1. Sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu nodrošinājums

1.9.1.1. attēls. Sociālie pakalpojumi Krāslavas novadā. Avots: SIA „Reģionālie projekti”, 2021

Apvienotā novada teritorijā līdz šim tika sniegti šādi sociālās palīdzības pabalsti personām, kuras ir deklarējušas pamata dzīvesvietu Krāslavas novada administratīvajā teritorijā un atzītas par trūcīgām vai maznodrošinātām: pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai; dzīvokļa pabalsts; pabalsts krīzes situācijā; pabalsts veselības aprūpei; pabalsts skolas piederumu un apģērba iegādei; pabalsts ēdināšanai. Tiek nodrošināts psihologa, aprūpes mājās, ģimenes asistenta, dienas aprūpes centra pakalpojums un rehabilitācijas pakalpojumu apmaksai bērniem ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem.

Krāslavas novadā ir viens no lielākajiem materiālajiem pabalstiem bērna piedzimšanai – 450 eiro.

Pilngadību sasniegušajiem bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem, aizbildņiem un audžuģimenēm novada teritorijā tiek sniegti šādi pabalsti: pabalsts bērna uzturam audžuģimenei;

pabalsts bērna apģērba un mīkstā inventāra iegādei; pabalsts izglītības iestāžu izdevumu apmaksai; pabalsts sadzīves priekšmetu un mīkstā inventāra iegādei; pabalsts patstāvīgas dzīves uzsākšanai.

Materiālās palīdzības pabalsti: atbalsts transporta izdevumiem bērniem ar invaliditāti, citām personām; atbalsts 75, 80, 85, 90, 95, 100 un vairāk gadu jubilejā; atbalsts sakarā ar bērna piedzimšanu; apbedīšanas pabalsts; atbalsts politiski represētajām personām; atbalsts ģimenei, kurā ir bērns ar invaliditāti vai funkcionāliem traucējumiem; atbalsts daudzbērnu ģimenei bērna ēdināšanas izdevumu segšanai; izglītojamo transporta nodrošinājums, atbalsts slimības gadījumā, pabalsts dzīvokļa uzturēšanas izdevumu segšanai; aprūpes pabalsts; pabalsts pirts pakalpojumiem, pabalsts personām pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma vietas; vienreizējs pabalsts neparedzētos gadījumos.

Lielākā daļa novadu teritorijās pieejamo sociālo pakalpojumu un materiālo pabalstu tika piedāvāti likumā "Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības" noteikto normu apjomā.

Svarīgs darba virziens būs audžuģimeņu kustības veicināšana. Gan sociālajā dienestā, gan bāriņtiesā speciālisti labprāt konsultēs un sniegs nepieciešamo informāciju cilvēkiem, kuri apsver iespēju kļūt par audžuģimeni.

1.9.2. Sociālo pakalpojumu iestādes

Apvienojoties jaunajā novadā, tiek izstrādāta jauna sociālās palīdzības sniegšanas koordinēšanas struktūra. Līdz šim Krāslavas novadā sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanu īstenoja Krāslavas pašvaldības iestāde "Sociālais dienests", Dagdas novada "Sociālais dienests" un Aglonas novada "Sociālais dienests".

Sociālie dienesti veic ģimenes/personas ienākumu un mantiskā stāvokļa novērtēšanu, dzīves apstākļu pārbaudi, pašvaldības sociālās palīdzības pabalstu izmaksu, līdzekļu pārskaitīšanu sociālo pakalpojumu sniedzējiem un komunālo pakalpojumu sniedzējiem, personu noformēšanu uz sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām; sniedz ģimenei/personai atbalstu sociālo problēmu risināšanā, individuālās konsultācijas; palīdz ģimenei/personai attīstīt spēju risināt savas sociālās problēmas; piesaista iespējamus resursus un piemēro sociālo pakalpojumu veidus ģimenes/personas sociālo problēmu risināšanai; nodrošina novada iedzīvotājiem informāciju par sociālajiem pakalpojumiem, sociālo palīdzību; veido sadarbību starp ģimeni/personu un pakalpojumu un palīdzības sniedzējiem.

Sociālo darbu novadā veic sociālā darba speciālisti, kuriem papildus sociālajā likumdošanā noteiktajām funkcijām tiek nodrošināts metodiskais atbalsts: psiholoģiskā atbalsta supervīzijas, semināri un kursi par dažādām tēmām sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu jomā. Gandrīz katrā pagastā ir vismaz viens sociālā darba speciālists.³³

Sociālo dienestu dati liecina, ka novada iedzīvotāju labklājības līmeni tieši ietekmē ekonomiskā situācija Latvijā.

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem par 2014. gadu - Latvijā nabadzības riskam vai sociālajai atstumtībai ir pakļauti 606 tūkstoši jeb 31 % iedzīvotāju. Latgalē – 40,4 %.³⁴

2017. gadā Krāslavas novadā reģistrētas 619 trūcīgas ģimenes – 1253 personas. Kopā sociālo palīdzību un pakalpojumus no pašvaldības saņēmušas 675 ģimenes – 1329 personas, no kurām 364 ir bērni.

³³ Krāslavas novada Sociālais dienests, 2021

³⁴ <https://www.delfi.lv/news/national/politics/septinas-kartes-kas-raksturo-socialo-nevienlidzibu-latvija.d?id=47957685>

Saskaņā ar VSAA datiem apvienotajā Krāslavas novadā 2020. gadā vidējais veicamo iemaksu objekts mēnesī bija 685 EUR, sociāli apdrošinātas – 9009 personas, vecuma pensiju saņēmēju skaits apvienotajā novadā – 5775 personas, vidējais piešķirtais pensijas apmērs ar piemaksu – 308 eiro, invaliditātes pensijas 2020. gadā saņēma 1043 personas, valsts sociālā nodrošinājuma pabalsta saņēmēji apvienotajā novadā – 429 personas, ģimenes valsts pabalsts tika piešķirts 3140 bērniem.

Sociālo problēmu risināšanai 2020. gadā tika novirzīti 8% (1 932 656 euro) Krāslavas novada pašvaldības budžeta līdzekļu³⁵.

Vislielākie līdzekļi tiek izlietoti pabalsta garantētā minimālā ienākuma (GMI) līmeņa nodrošināšanai un dzīvokļa pabalsta izmaksai, kā arī piešķirti un izmaksāti arī citi pabalstu veidi.

Sociālās palīdzības veids	Summa (EUR) 2019. gadā	Personu/ģimeņu skaits 2019. gadā	Summa (EUR) 2020. gadā	Personu/ģimeņu skaits 2020. gadā
GMI pabalsts	112101,00	381/281	126228,00	238/346
Brīvpusdienas skolās un bērnudārzos	3371,91	72/53	2369,04	47/60
Dzīvokļu pabalsti	35220,00	685/409	35175,00	684/407
Pabalsti izglītībai	3840,00	42/83	3690,00	36/65
Pabalsti bāreņiem patstāvīgas dzīves uzsākšanai un ikmēneša pabalsti	5095	12	3778	8
Pabalsti sodu izcietušām personām	150	5	150	5
Vienreizējie pabalsti un pabalsti citiem mērķiem:				
Apbedīšanas pabalsti	15452	77 personam	15815	74 personam
Pabalsti krīzes situācijās	10011,00	222 ģimenēs	11498,00	256 ģimenes
Pabalsti dzīves jubilejās	3620,00	39 personas	3470	36 personas
Pabalsts ģimenei sakarā ar bērna piedzimšanu	-47770,00	- 408 ģimenes	39430	370 ģimenes
Pabalsts Černobiļas AES avarijas seku ikvidatoram	850,00	17 personas	1010,00	22 personas
Pabalsts politiski represētajām personām	1450,00	29 personām	1300,00	26 personām

1.9.2.1. attēls. Statistikas datu apkopojums par sociālās palīdzības veidiem Krāslavas novadā 2019. – 2020.gadā, Krāslavas novada Sociālais dienests, 2021³⁶

Krāslavas novada Sociālais dienests nodrošina vairākus pakalpojumus klientiem:

- asistenta pakalpojumu personām ar invaliditāti,
- psihologa pakalpojumu (psiholoģisko konsultēšanu un palīdzību ģimenēm/personām problēmu risināšanai dažādās dzīves situācijās),
- pakalpojumu *aprūpe mājās* (gadījumos, kad nepieciešamais aprūpes pakalpojuma apjoms pārsniedz *aprūpe mājās* pakalpojuma līmeni, pieaugušajiem to nodrošina Veco ļaužu pansionāts “Priedes” Krāslavā un Skuķu aprūpes centrs Robežniekos, bērniem - Krāslavas

³⁵ Krāslavas novada pašvaldības 2020. gada publiskais pārskats, 2021

³⁶ Krāslavas novada Sociālā dienesta dati, 2021

bērnu sociālās rehabilitācijas centrs “Mūsmājas”),

- nelielas medicīniskas manipulācijas (bez maksas izmēra asinsspiedienu, izdara injekcijas, par nelielu samaksu nosaka cukura un holisterīna līmeni asinīs),
- sociālā darba speciālista palīdzību sagatavot pieteikumus tehnisko palīglīdzekļu saņemšanai, kā arī valsts finansētai veselības aprūpei vai kompensējamajām zālēm.

Sociālais dienests veic izvērtējumu un sagatavo dokumentus nosūtīšanai uz Sociālās integrācijas valsts aģentūru par nepieciešamību saņemt valsts finansētos sociālās rehabilitācijas pakalpojumus.

Pensijas vecuma personas un personas ar funkcionāliem traucējumiem saņem sociālā darba speciālistu atbalstu dažādu problēmsituāciju risināšanā. Pēc ārstu un Veselības un darbspēju ekspertīzes ārstu valsts komisijas (VDEĀVK) pieprasījuma tiek veikts personu funkcionālo spēju novērtējums ikdienā īpašās kopšanas pabalsta piešķiršanai.

Krāslavas novadā ir 75 bērni ar īpašām vajadzībām, lielākā daļa no tiem dzīvo Krāslavas pilsētā.

Dažādus sociālos pakalpojumus un palīdzību novada iedzīvotājiem sniedz gan pašvaldības iestāde “Sociālais dienests”, gan pagastu pārvaldes, Krāslavas bērnu sociālajā rehabilitācijas centrs “Mūsmājas”, kā arī lielu ieguldījumu sociālās atstumtības mazināšanā sniedz nevalstiskās organizācijas - Latvijas Sarkanā Krusta (LSK) Krāslavas komiteja, žēlsirdības organizācija “Caritas”, biedrība Ģimenes atbalsta centrs “Atvērtība”, biedrība “Skaistas atbalsta centrs”, Krāslavas novada bērnu ar īpašām un speciālām vajadzībām atbalsta biedrība “Saulsvece”, biedrība “Invalīdu sporta klubs “Krāslava””, invalīdu brālība “Nema” un invalīdu biedrība “Stariņš”. Daudzus pasākumus ģimenēm un izglītojošus pasākumus jaunajām ģimenēm organizē biedrība “Krāslavas māmiņu klubs”, kopš 2021. gada biedrība sadarbojas ar Pārtikas Banku, izsniedzot pārtikas pakas krīzes situācijā nonākušajiem.

Biedrība “Sociālās attīstības aģentūra “Pieci airi”” Krāslavā nodibinājusi pirmo Senioru skolu Latvijā, kas, darbojoties Krāslavas novada centrālās bibliotēkas paspārnē, nodrošina saturīgus un radošus iknedēļas pasākumus Krāslavas vecāka gaduģājuma iedzīvotājiem, organizē garīgās veselības un sirds un asinsvadu slimību profilakses pasākumus abos Krāslavas novada pansionātos. Ņemot vērā biedrības “Pieci airi” pieredzi, senioru skola izveidota arī Kuldīgā.

Veco ļaužu pansionātā “Priedes” Krāslavā piedāvāto vietu skaits ir 42, darba mērķis - sniegt kvalitatīvās sociālās aprūpes pakalpojumus, kas vērsti uz to personu pamatvajdzību apmierināšanu, kuriem ir objektīvās grūtības sevi aprūpēt vecuma vai funkcionālu traucējumu dēļ, kā arī nodrošināt šo personu dzīves kvalitātes nepazemināšanos, novēršot negatīvās sociālās sekas šo personu dzīvē. Jūtams finansējuma trūkums pretizgulējumu matraču, mīksto mēbeļu, pārvietošanas palīglīdzekļu u.c. iegādei.

Skužu sociālās aprūpes centrā (SAC) Robežniekos dzīvo cilvēki, kuri veselības stāvokļa vai vecuma dēļ nevar veikt savu personisko aprūpi un kuriem nav likumīgu apgādnieku vai tie objektīvu apstākļu dēļ nespēj sniegt nepieciešamo palīdzību. SAC piedāvā 42 vietas un pakalpojuma ietvaros nodrošina saviem klientiem dzīvesvietu ar sadzīvei nepieciešamo inventāru atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Vēlama iemītņieku atpūtas vietu aprīkojuma uzlabošana, socializācijas pasākumi. Vispārējās iedzīvotāju novecošanās, jauno cilvēku migrācijas un zemā sociālā nodrošinājuma dēļ, rindas uz vietām divos pašvaldības sociālās aprūpes centros (SAC) kļūst arvien garākas.

Slimu - guļošu klientu pārvadāšanai Krāslavas novada dome LEADER programmā iegādājās specializētu transportu.

Ar katru gadu samazinās ārpusģimenes aprūpes iestādē ievietoto bērnu skaits. Krāslavas BSRC “Mūsmājas” dzīvo vidēji 12-15 bērni, savukārt pieaug pieprasījums pēc īslaicīga sociālā pakalpojuma un preventīvā darba ar ģimenēm. Bērnu centrs “Mūsmājas” 2017. gadā sniedza atbalstu

48 ģimenēm, kuras nonākušas krīzes situācijā. Krīzes centra speciālisti veic diagnosticējošo, konsultatīvo, izglītojošo darbu ar ģimenēm, sniedz atzinumus sociālajam dienestam par ģimenes spējām uzņemties atbildību un rūpes par bērnu audzināšanu, par iespējamo vardarbību ģimenē. Rezultātā tiek veikts preventīvais darbs un bērni netiek izņemti no ģimenes. 2017. gadā kļūst aktuāls konsultatīvais sociālās rehabilitācijas pakalpojums - bez izmitināšanas. To paredz arī LM deinstucionalizācijas politika, lai bērni, kas šobrīd dzīvo sociālās aprūpes centros, varētu augt ģimeniskā vidē un bērni ar funkcionāliem traucējumiem varētu saņemt sociālo aprūpi un rehabilitāciju dzīves vietā - savā pašvaldībā.

Krāslavas novads ir motivēts kļūt par ģimenēm draudzīgu pašvaldību. Novadā ir iedibināta tradīcija apliecināt uzmanību un mīlestību vismazākajiem novada iedzīvotājiem, pasniedzot apsudrabotu karotīti ar novada simbolu un dāvanu 1. jūnija pasākumā “Mazo novadnieku svētki”. 2016. gadā ir izveidots rotaļu laukums Pīlādžu ielā Krāslavā, 2018. – atjaunots rotaļu laukums Rēzeknes ielā, sadarbībā ar biedrībām un iniciatīvas bagātiem pilsētniekiem, 2021. gadā izveidots šķēršļu josla “Meža taka” pils kompleksā, atjaunota atpūtas infrastruktūra pie Zirga ezera, plānots izveidot rotaļu pilsētiņu Krāslavas pils parka un attīstīt Persteņa ezera krastu. 2020. gadā Krāslavas novads saņēma Sabiedrības integrācijas fonda balvu 5000 eiro apmērā konkursā “Ģimenei draudzīga pašvaldība 2020”, ko ieguldīja pilsētas infrastruktūrā (soliņos, bērnu laukumu uzlabošanā).

Krāslavas novada bāriņtiesa (turpmāk - Bāriņtiesa) ir Krāslavas novada domes izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde, kas veic Latvijas Republikas likumos un citos normatīvajos aktos, pašvaldības domes saistošajos noteikumos, lēmumos un Krāslavas novada domes 2018. gada 26. aprīlī apstiprinātajā nolikumā paredzētās funkcijas.

Viena no bāriņtiesas darbības prioritātēm ir preventīvais darbs, kura mērķis ir laikus uzsākt darbu ar ģimeni, brīdināt vecākus par iespējamām sekām un tādējādi novērst situācijas, kad tiek ierosināta lieta par aizgādības tiesību pārtraukšanu bērnu vecākiem. Bāriņtiesa aicina personas uz pārrunām, veic izskaidrojošu, profilaktisku darbu. Veiksmīgas sadarbības rezultāts ar Krāslavas novada pašvaldības iestādi “Sociālais dienests”, Krāslavas novada sociālo pedagogu un Krāslavas novada pašvaldības policijas darbiniekiem ir to gadījumu samazināšanās, kad bāriņtiesai vajadzējis iesaistīties bērna interešu aizsardzībā, izņemot bērnu no ģimenes un pārtraucot vecākiem aizgādības tiesības.

Kā biežākie cēloņi aizgādības tiesību pārtraukšanai jāmin izpratnes trūkums par bērnu vajadzībām, jauno vecāku zemais izglītības, prasmju un iemaņu līmenis ne tikai bērnu audzināšanā, bet arī elementārajā sadzīvē, kā arī nepietiekama izpratne par problēmām, bezatbildība. Līdz šim neapzināta problēma, kurai jāmeklē risinājums, ir jauno vecāku izglītošana. Vairākām ģimenēm, kas nonākušas bāriņtiesas redzeslokā, vecākiem ir zems izglītības līmenis.

Joprojām vecāki darba dēļ izbrauc uz ārzemēm, tāpēc aktuāli ir jautājumi par bērna nodošanu trešo personu aprūpē Latvijā uz laiku, kas ilgāks par trīs mēnešiem.

1.10. Sabiedriskā kārtība un civilā aizsardzība

Krāslavas novadā tiek veikti mērķtiecīgi pasākumi sabiedriskās drošības un civilās aizsardzības nodrošināšanai.

Krāslavas novadā teritorijā darbojas Valsts policijas Latgales reģiona pārvaldes Krāslavas iecirknis. Krāslavas pilsētā Valsts policijas Krāslavas iecirkņa dežūrdaļa ir likvidēta. Tās vietā ir izveidotas vairākas mobilās grupas, kas apvienotajā novadā darbojas diennakts režīmā. Iedzīvotāji ir informēti, ka Valsts policija ir sasniedzama pa tālruniem 110 vai 112. Krāslavas iecirkņa apkalpojamās

teritorijas Krāslavas novadā ir sadalītas pa policijas inspektoriem, kuri strādā diennakts režīmā. Jebkuram iedzīvotājam ir iespēja sazināties un tikties ar apkalpojamās zonas inspektoriem.

Sadarbībā ar Valsts robežsardzi katru mēnesi un pēc nepieciešamības tiek veikti kopīgi operatīvie reidi pierobežas teritorijā. Sabiedriskās kārtības nodrošināšanai, kā arī ekstremālu situāciju risināšanai Valsts policija ir cieša sadarbība ne tikai ar valsts robežsardzi, bet arī ar Zemessardzi un Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem.

Sabiedriskās kārtības nodrošināšanai agrākajā Krāslavas novadā ir izveidota un darbojas Krāslavas novada pašvaldības policija, tās funkcijas tiks paplašinātas visā novada teritorijā. Pašvaldības policija ir Krāslavas novada domes administrācijas struktūrvienība, kura savas kompetences robežās veic sabiedriskās kārtības uzturēšanu Krāslavas novadā teritorijā.

Krāslavas pašvaldības policijas struktūru un darbinieku skaitu nosaka Krāslavas novada dome. Krāslavas pašvaldības policijā strādā 5 darbinieki - Krāslavas novada pašvaldības policijas priekšnieks, vecākais inspektors, inspektors (bērnu likumpārkāpumu profilakses darba jautājumos)-nav, inspektors (zivju resursu uzraudzība un kontrole), inspektors (lietvedības jautājumos), vecākais kārtībnieks.

Organizējot un īstenojot patruļu, posteņu un citu pašvaldības policijas darbinieku grupu darbu, darbības tiesiskais pamats ir Latvijas Republikas Satversme, starptautiskie līgumi, Latvijas Republikas normatīvie akti, Krāslavas novada domes pieņemtie saistošie noteikumi un lēmumi, kas reglamentē ar tās darbību saistītos jautājumus, Krāslavas novada pašvaldības policijas nolikums un citi Latvijas Republikas normatīvie akti. Pašvaldības policijas pienākums ir kontrolēt Administratīvās atbildības likuma un pašvaldības apstiprināto saistošo noteikumu ievērošanu, par kuru pārkāpšanu paredzēta administratīva atbildība, nodrošināt sabiedrisko kārtību un drošību, kā arī novērst un pārtraukt sabiedriskās kārtības pārkāpumus Krāslavas novada teritorijā.

Pašvaldības policijas darba galvenais mērķis ir Krāslavas novada pašvaldības politikas realizācija sabiedriskās kārtības aizsardzības jomā. Pašvaldības policijas darbinieki veic informatīvu darbu ar Krāslavas novada iedzīvotājiem, cieši kontaktē ar Krāslavas novada pašvaldības iestādi Sociālais dienests, bāriņtiesu, bērnu rehabilitācijas centra “Mūsmājas” vadību, novada sociālo pedagoģi Ž. Drozdovsku, skolu administrāciju, Valsts probācijas dienestu, Valsts policiju, Krāslavas novada pašvaldības aģentūras “Labiekārtošana K” darbiniekiem un citām valsts un pašvaldības iestādēm, kuras ir izvietotas Krāslavas novada teritorijā.

Pašvaldības policijas darbinieki nodrošina pastāvīgo kontroli par pilsētas un novada sanitāro stāvokli, kā arī kontrolē to, kā fiziskās un juridiskās personas ievēro likumu par zemes izmantošanu un vides aizsardzību. Pašvaldības policijas darbinieki nodarbojoties ar sabiedrisko kārtības uzturēšanu pilsētas ielās, skvēros, pagalmos un tml., pievērš uzmanību ēku un būvju uzturēšanai, zāles pļaušanai un teritorijas sakopšanai. Pašvaldības policijas darbinieki piedalās arī sabiedriskās kārtības aizsardzības nodrošināšanā, pasākumu organizēšanā un pavadīšanā pašvaldības teritorijā, kuri tiek organizēti skolās, Kultūras namā, pilsētas teritorijā un visu pagastu teritorijā.

Apvienotajā novadā, daļēji piesaistot arī ES projektu līdzfinansējumu, uzstādītas 140 videonovērošanas iekārtas, kas atrodas Krāslavas pašvaldības uzraudzībā. Videonovērošanas sistēmas spēj uzņemt videomateriālu gan diennakts gaišajā, gan tumšajā laikā. Tās palīdz fiksēt gan garnadžu aktivitāti dažādos masu pasākumos, gan ziedu zagšanas gadījumus pilsētas apstādījumos, gan tādus sabiedriskās kārtības noteikumu pārkāpumus kā alkohola lietošana vai smēķēšana publiskās vietās. Nofilmētais materiāls tiek pārraidīts uz Krāslavas pašvaldības policijas iecirkni, kur to redz pašvaldības policijas darbinieki. Materiāls tiek saglabāts, lai nepieciešamības gadījumā to izmantotu kā lietišķo pierādījumu personas vainas pierādīšanai.

Tā ka pašvaldībā nav izveidota atskurbtuve, starp Krāslavas novada domi un SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca” noslēgts līgums par to, ka SIA “Daugavpils reģionālā slimnīca” sniedz kvalificētu neatliekamo narkoloģisko palīdzību Krāslavas novadā dzīvojošām personām.

Pašvaldības policijas darbinieki veic informatīvi izglītojošus pasākumus iedzīvotāju vidū, kas saistīti ar atbildību par mājdzīvniekiem, to uzturēšanas kārtību un humāno attieksmi pret tiem. Neskatoties uz to, ka tiek veikti informatīvi izglītojoši pasākumi, kas saistīti ar mājdzīvnieku uzturēšanas kārtību, Krāslavas novadā joprojām sistemātiski parādās klaiņojoši dzīvnieki (suņi, kaķi) un līdz ar to Krāslavas novada pašvaldības policijas darbinieki saņem ļoti daudz sūdzību no novada iedzīvotājiem. Pašvaldībai nav līdzekļu, lai izveidotu un jo vairāk – pilnībā uzturētu dzīvnieku patversmi. Ņemot vērā augstākminēto, starp Krāslavas novada domi un Rēzeknes namsaimnieka dzīvnieku patversmi noslēgts līgums par klaiņojošo, bezsaimnieka dzīvnieku nogādāšanu un ievietošanu patversmē. 2018. gadā saņemts vairāk kā 1600 iedzīvotāju parakstīts iesniegums par dzīvnieku patversmes izveidi Krāslavā. Iedzīvotāju aptaujā attīstības programmas ietvaros tika secināts, ka lielākā daļa no 322 respondentiem uzskata, ka dzīvnieku patversme varētu būt atbalstāma aktivitāte, bet kā biedrību un ziedotāju aktivitātes rezultāts, piesaistot projektu līdzekļus, nevis finansējama no pašvaldības līdzekļiem. 40 aptaujātie norādīja, ka dzīvnieku patversme nav atbalstāma vispār. 2018. gada beigās nodibināta biedrība “Krāslavas dzīvnieku patversme”, šobrīd patversme nav izveidota.

Krāslavas novada pašvaldības policijas darbinieki veic arī profilaktiskos reidus pa Krāslavas novada ezeriem, kas saistīti ar zivju resursu un kontroles pasākumiem, izsniedz zemūdens licences, noslēdz rūpnieciskās zvejas nomas līgumus.

	2017	2018	2019	2020
Sastādītie protokoli par administratīviem pārkāpumiem	240	217	222	129
Saņemtie iesniegumi	472	319	325	232
Nosūtāmie dokumenti	367	418	422	391
Izbraukumi un profilaktiskie reidi, norīkojuma patrulēšana, profilaktiskās sarunas un mutiski brīdinājumi	2052	962	1650	137
Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai (Preventīvi pārbaudīto telpu (iekštelpas, ārtelpas) skaits)	-	-	-	956

1.10.1. attēls. Krāslavas novada pašvaldības policija paveikto darbu rezultātu statistika no 01.12.2017. – 31.12.2020. gadam, Datu avots: Krāslavas novada pašvaldības policija, 2021

2018. gadā Valsts kontroles veiktās revīzijas ietvaros³⁷ veikta iedzīvotāju aptauja un aptaujāti 264 pašvaldības administratīvās teritorijas iedzīvotāji. Vērtējot savu informētību par Pašvaldības policijas darbu, puse respondentu norādīja, ka ir pilnībā (7 %) vai drīzāk informēti (44 %). Pilnībā neinformēti bija tikai 9 % respondentu, bet drīzāk neinformēti - 31 % respondentu. Vēl 9 % respondentu bija grūti novērtēt savu informētību. Attiecībā uz uzticēšanās līmeni pašvaldības policijas darbam, saskaņā ar iedzīvotāju aptaujas rezultātiem iedzīvotāji drīzāk (46 % respondentu) nekā pilnībā (27 % respondentu) uzticas Pašvaldības policijai. Pašvaldības policijai neuzticas tikai 6 % respondentu, bet

³⁷ http://www.lrvk.gov.lv/uploads/reviziju-zinojumi/2016/2.4.1-47_2016/Rev%C4%ABzijas%20zi%C5%86ojums_Kr%C4%81slava_%20publiskots.pdf

drīzāk neuzticas 11 % respondentu. Savukārt 10 % respondentu bija grūtības atbildēt uz šo jautājumu.

Aptaujāto iedzīvotāju skatījumā aktuālākās sabiedriskās kārtības un drošības problēmas viņu dzīvesvietas apkaimē ir alkohola lietošana (nosauca 44 % respondentu), jauniešu (arī pusaudžu, nepilngadīgo, mazgadīgo) aktivitātes un izraisītas problēmas, tajā skaitā alkohola un narkotiku lietošana (nosauca 39 % respondentu), tumšas ielas, pagalmi un kāpņu telpas, slikts apgaismojums (nosauca 29 % respondentu), nelegāla alkohola un cigarešu tirdzniecība (nosauca 23 % respondentu), nepietiekams policistu daudzums vai nepietiekama patrulēšana (nosauca 22 % respondentu), klaiņojoši dzīvnieki (20%) u.c. 23 % respondentu uzskata, ka nav aktuālu sabiedriskās kārtības un drošības problēmu viņu dzīvesvietas apkaimē.

Papildu pašvaldības policijas darba laukā būtu stingrāka ēku - graustu problēmu atrisināšana ar privātpersonām, kā arī kravas transporta kustības uzraudzība neatļautā pilsētas vēsturiskā centra šķērsošanā.

Pirms reformas Dagdas novadā kārtības sargāšanu uzņemās Valsts policija, pēc ATR plānots veidot kopīgu sabiedriskās kārtības uzturēšanas vienību.

Krāslavas novadā tiek veikti civilās aizsardzības pasākumi saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu. Katrai pašvaldības izglītības iestādei ir izstrādāts konkrēts mācību evakuācijas plāns, katra novada izglītības iestāde sniedz informāciju Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam (VUGD) par mācību evakuācijas orientējošo datumu, laiku un atbildīgo personu.

Kopš 2017.gada apvienotajā novadā darbojas civilās aizsardzības (CA) komisija. Iestādes, kas tiek iesaistītas CA komisijā, atkarībā no skatāmo jautājumu specifikas, ir Valsts ugunsdrošības un glābšanas dienests, Valsts robežsardze, Zemessardze, Nacionālie bruņotie spēki, ārstniecības iestādes, PVD, Valsts meža dienests, Valsts policija, A/S Sadales tīkls, Latvijas dzelzceļš u.c.

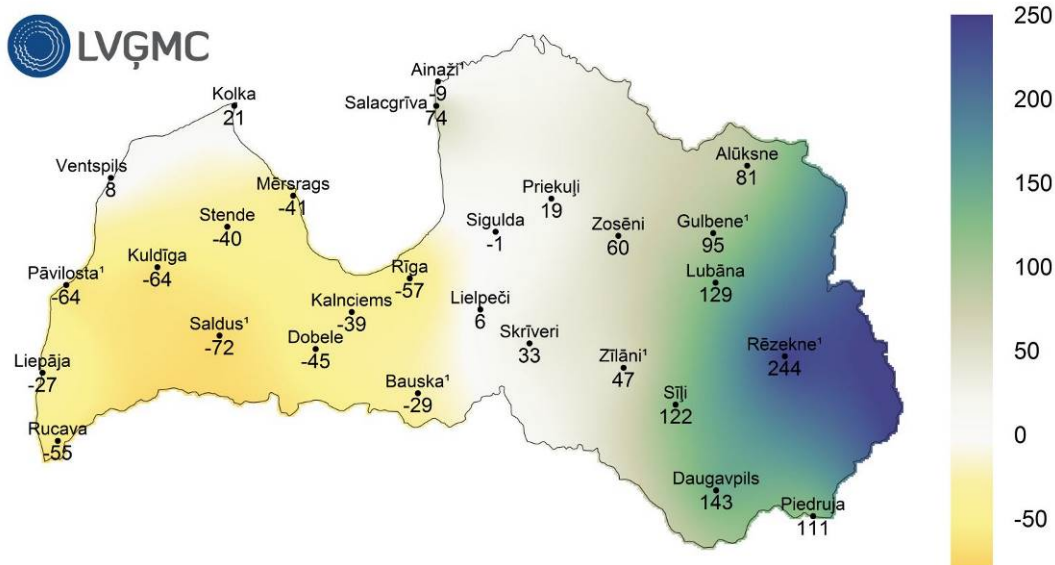
Regulāri notiek CA komisijas sēdes, kurās tiek skatīti galvenokārt sekojoši jautājumi:

- Pavasara plūdi un prognozējamo lietavu draudi;
- Daugavas iespējamais piesārņojums, tai skaitā pārrobežu;
- Elektrības padeves traucējumi u.c.

Galvenās potenciāli applūstošās teritorijas Krāslavas novadā un attiecīgi plūdu risks ir saistīts ar Daugavas palieni posmā no Koškovciem (Latvijas Republikas/Baltkrievijas Republikas robežā) līdz Zapoļņikiem, kā arī ar atsevišķu Daugavas pieteku palienēm šo pieteku lejtecēs – Indricas, Viļeikas, Skaistas, Rudņas (Tartakas) u.c. Plūdu risks pastāv arī Dubnas augštecē. Tomēr šīs teritorijas nav iekļautas nacionālās nozīmes plūdu riska teritoriju sarakstā.³⁸

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests sadarbībā ar VSIA “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” un Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju ir sagatavojis ieteikumus pašvaldībām par nepieciešamo rīcību gaidāmo plūdu un lietavu situācijās. Saskaņā ar šiem ieteikumiem plūdu risku kontrolei tiek izmantoti VSIA “Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” prognožu pārskati un VUGD aktuālākā informācija. Pašvaldība veic regulāru plūdu objektu un teritoriju apsekošanu. VUGD Latgales reģiona brigādes Krāslavas daļa plūdu gadījumā nodrošinātu glābšanas piederumus, specrīkus un spectehniku. Dažos gados ir ticis pieņemts lēmums par ledus spridzināšanu Daugavā.

³⁸ LVĢMC, 2015. Daugavas upju baseinu apgabala plūdu riska pārvaldības plāns 2016.-2021.gadam. Rīga, 71 lpp.

1.10.2. attēls. Nokrišņu daudzuma novirze no mēneša normas 2017. gada augustā (%). Attēla avots: LVĢMC, 2017³⁹

Tas, ka situācija var izvērsties ļoti nopietni, liecina plūdi novadā 2017. gada augustā - spēcīgākās lietavas pēdējo desmitgadu laikā, daudzviet tika pārspēti nokrišņu daudzuma rekordi.

Krāslavas novadā 2017. gada augustā nolija 127 mm jeb litri/m²/dnn, kas, vērtējot nokrišņu daudzuma novirzi no mēneša normas, veido 143 %. Turklāt vairākās dienās, t.i. 10.08; 23.08 un 24.08 nokrišņu raksturs atbilst vai ir tuvs ekstrēmu nokrišņu veidam (intensitāte > 20 mm/dnn jeb > 20 litri/m²/dnn).

Lauku apvidus teritorijās, kad lietavu ūdens appludina laukus, ir jāveic meliorācijas grāvju un notekūdeņu sistēmas tīrīšana un atjaunošana.

Tā kā Krāslavas novads atrodas pie Eiropas savienības ārējās robežas, tad aktuāls ir arī iespējamais pārrobežu piesārņojums, īpaši Krāslavā, saistībā ar iespējamo naftas piesārņojumu Daugavā (Dvinā Baltkrievijā). Krāslavas un Dagdas CA komisija ierosinājusi aktualizēt projektu, kas saistīts ar naftas produktu savākšanu, izvietojot absorbējošās bonas pāri Daugavai un vides monitoringam. izstrādē ĪADT “Augšdaugava”.

Civilās aizsardzības sakarā ir tikuši aktualizēti jautājumi par elektrības padeves traucējumiem Krāslavā. CA komisijas sēdē, kurā piedalījās AS “Sadales tīkls”, Valsts policijas, Zemessardzes, Krāslavas slimnīcas, Valsts robežsardzes, kā arī Dienvidlatgales mežniecības pārstāvji, tika pieaicināti arī Krāslavas uzņēmēji, kuriem traucējumi elektrības padevē rada ievērojamus zaudējumus, ražošanas dīkstāvi, turklāt elektroenerģijas piegādes pārtraukumu dēļ uzņēmumos no ierindas ir izgājušas datorprogrammas, kas regulē tehnoloģisko procesu. Savukārt pašvaldības uzņēmumā “Krāslavas nami” vairākkārtēja sprieguma krituma dēļ pilsētas centralizētajā apkures sistēmā izveidojas hidrauliskais trieciens, līdz ar to, piemēram, 2016. gadā bojāta viena no maģistrālajām caurulēm. Elektrības padeves traucējumu dēļ tiek paralizēts arī Krāslavas slimnīcas katlu mājas, virtuves un ambulatorās nodaļas darbs. AS “Sadales tīkls” uzsvēra, ka galvenās problēmas Krāslavā sagādā gaisa elektrolīnijas. Nepieciešams turpināt paredzēt valsts budžetā līdzekļus elektrolīniju modernizācijai un atjaunošanai, kā arī nodrošināt elektroenerģijas padevi

³⁹ <https://www.meteo.lv/lapas/laika-apstakli/klimatiska-informacija/laika-apstaklu-raksturojums/si-gada-laika-apstakli/augusts-2017/augusts-2017?id=2253&nid=1112>

valsts iestādēm, pašvaldības iestādēm un citiem svarīgiem objektiem, izmantojot divkāršu pieslēgumu.

2017. gadā CA komisijai nācās iesaistīties jautājuma risināšanā par Āfrikas cūku mēra straujo izplatīšanos Dagdas un Krāslavas novados un pakāpeniski visā Latvijā. Krāslavas novadā tas radīja lielus zaudējumus lauksaimniekiem. No lielākajām saimniecībām, kurās cūkkopība bija attīstīta kā nozare, divās saimniecībās tika sadedzinātas visas cūkas un saimnieki vairs cūkas neaudzē (Z/S “Apskalnes” sadedzināja 200 bekonus), Z/S “Vālodzīte” (sadedzināja 49 cūkas). Lielās saimniecības, kuras ieguldīja līdzekļus biodrošības ievērošanai un noturējās virs ūdens, ir Z/S “Līva”, Z/S “Zareče” un Z/S “Ezeriņi”. Cūku mēris pamatīgi ir samazinājis cūku skaitu arī novada piemājas saimniecībās.

Ugunsgrēku un citu stihiju gadījumā Krāslavas pagalmos ir apgrūtināta VUGD spectransporta (auto kāpņu) pieklūšana mikrorajonu mājām privāto automašīnu stāvvietās. Viens no risinājumiem varētu būt iekšpagalmu paplašināšana un jaunu stāvlaukumu izveide.

2020. un 2021. gadā aktuālie jautājumi civilās aizsardzības jomā noritēja COVID – 19 pandēmijas zīmē, kontrolējot epidemioloģisko situāciju novadā, kā arī risinot nelegālās robežpārkāpšanas situāciju pierobežā, saistībā ar kuru 2021. gada vasarā izsludināta ārkārtas situācija pierobežā.

Citi risināmie jautājumi Krāslavas novadā saistīti ar dažādu stihiju ietekmi, kūlas dedzināšanu un ar to saistīto seku novēršanu, kā arī nepieciešamība kontrolēt A6 bīstamo kravu pārvadājumus un ar to saistītus glābšanas darbus un kravu monitoringu.

Situācija pierobežā aktualizē jautājumu par apziņošanas un monitoringa sistēmām visā novada teritorijā.

2. VIDE UN INFRASTRUKTŪRA

2.1. Vispārīgs teritorijas raksturojums, publiskā ārtelpa

Administratīvi teritoriālā reformas (ATR) rezultātā, kas tika īstenota 2021. gadā, saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu (ATAVL) paredz Krāslavas un Dagdas novada, kā arī Aglonas novada Grāveru, Kastuļinas un Šķeltovas pagastu apvienošanu vienā administratīvajā teritorijā ar administratīvo centru Krāslavā (reģionālās nozīmes attīstības centrs). Pašvaldībām apvienojoties, izveidota jauna atvasināta publiska persona – Krāslavas novada pašvaldība (ATAVL 4.panta pirmā daļa), un tā pārmanto iepriekš visu pastāvošo atvasināto publisko personu (pašvaldību) tiesības un saistības⁴⁰.

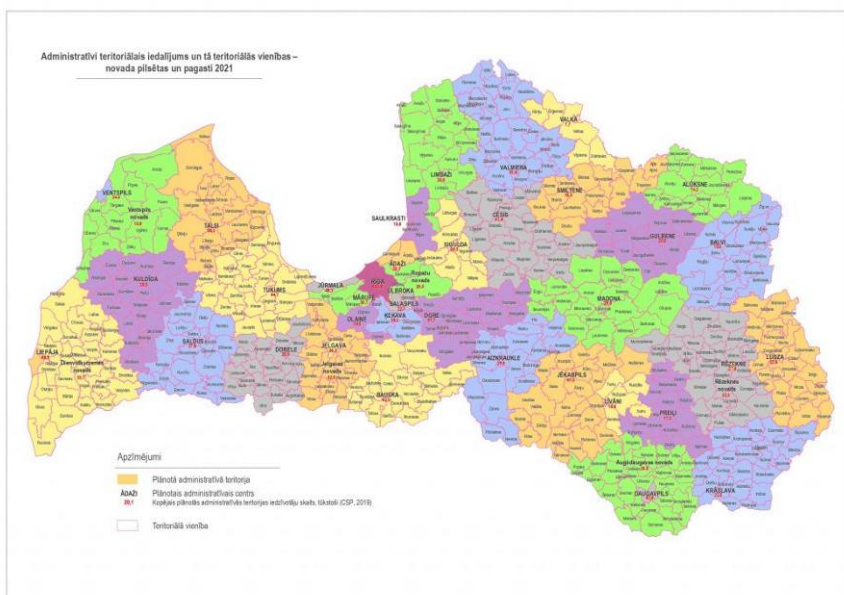
2.1.1. Novada administratīvais iedalījums. Avots „SIA „Reģionālie projekti”, 2021

Krāslavas novada pašvaldību kopš 2021.gada 1.jūlija veido 2 pilsētas un 24 pagasti:

Novads līdz ATR pabeigšanai	Pilsēta, pagasts
Krāslavas novads	Krāslava Aulejas pagasts Indras pagasts

⁴⁰ Krāslavas novada pašvaldības administratīvās struktūras projekts, Krāslavas novada dome, 2021

	Izvaltas pagasts Kalniešu pagasts Kaplavas pagasts Kombuļu pagasts Krāslavas pagasts Piedrujas pagasts Robežnieku pagasts Skaistas pagasts Ūdrīšu pagasts
Dagdas novads	Dagda Andrupenes pagasts Andzeļu pagasts Asūnes pagasts Bērziņu pagasts Dagdas pagasts Ezernieku pagasts Konstantinovas pagasts Ķepovas pagasts Svariņu pagasts Šķaunes pagasts
Aglonas novads	Grāveru pagasts Kastuļinas pagasts Šķeltovas pagasts

2.1.2.attēls Administratīvi teritoriālais iedalījums 2021. gadā. Avots: www.varam.gov.lv, 2021

Reformas īstenošanas mērķis bija izveidot ekonomiski attīstīties spējīgas administratīvās teritorijas ar vietējām pašvaldībām, kuras spēj nodrošināt tām likumos noteikto autonomo funkciju izpildi

salīdzināmā kvalitātē un pieejamībā un sniedz iedzīvotājiem kvalitatīvus pakalpojumus par samērīgām izmaksām.

Apvienotā novada administratīvais centrs ir Krāslavas pilsēta, reģionālās attīstības centrs, tajā atrodas arī pašvaldības administrācija un valsts pakalpojumu sniedzēji. Krāslava atrodas 275 km attālumā no valsts galvaspilsētas Rīgas, 44 km attālumā no Daugavpils un 87 km attālumā no Rēzeknes. Pašvaldības teritorija atrodas Latgales plānošanas reģionā un robežojas ar Preiļu, Augšdaugavas, Rēzeknes, Ludzas novadiem un Baltkrievijas Republiku, līdz ar to Krāslavas novads veido arī Eiropas Savienības ārējo robežu. Ģeogrāfiski Krāslavas novads ir atgriezies 2009. gadā reformētā Krāslavas rajona robežās, taču pēc būtības tas ir jauns novads, ar citu struktūru un pieredzi.

Krāslava, kā reģionālās attīstības centrs, pēdējos gadus sadarbojās ar Dagdas novada pašvaldību atbilstoši VARAM rekomendācijām, ilgtermiņā veicinot efektīvāku teritoriju pārvaldību un ekonomisko sadarbību⁴¹.

Kopējā apvienotā novada teritorijas platība ir 2289 km²⁴². Krāslavas novada teritorijā pārsvarā ir lauksaimniecībā izmantojamā zeme (~49 % no teritorijas), 35% no teritorijas aizņem meži, samērā liels ir virszemes ūdeņu tīkls (aptuveni 9,5 % no teritorijas).⁴³ Lielākie ezeri – Sīvers, Drīdzis, Ārdavs, Eša ezers. Lielākās upes – Daugava, Narūta, Rosica, Indrica.

Novada teritorijas attīstības līmeņa indekss 2020.gadā Krāslavas novadam bija -0,932 (106.vieta starp 119 Latvijas novadiem), Dagdas novadam – 0,849 (102.vieta starp 119 Latvijas novadiem), Aglonas novadam -0,912 (105.vieta starp 119 Latvijas novadiem).

Teritoriju šķērso valsts galvenais autoceļš A6 Rīga–Daugavpils–Krāslava–Baltkrievijas robeža (Paternieki) un stratēģiskās (valsts) nozīmes dzelzceļa infrastruktūras posms Daugavpils (pasažieru stacija)–Indra-valsts robeža.

Novada teritorijā atrodas pieci dabas parki, daļa aizsargājamo ainavu apvidus “Augšdaugava”, divi dabas liegumi un vairāki dabas pieminekļi. Novada teritorijā atrodas daudzi kultūras pieminekļi, nozīmīgākie - Dagdas pilsētas vēsturiskais centrs, Krāslavas pilsētas vēsturiskais centrs, Krāslavas pils apbūve ar parku un parka arhitektūru, Krāslavas katoļu baznīca, vēsturiskas ēkas Krāslavas pilsētā, Aulejas katoļu baznīca, Indricas katoļu baznīca.

Krāslavas novada telpisko struktūru veido Krāslavas pilsēta kā administratīvais centrs, Indra, Dagda kā novada nozīmes attīstības centri un pagastu centri kā vietējās nozīmes attīstības centri.

Publiskā ārtelpa novada pilsētās ietver sevī ielu, sabiedrisko un daudzdzīvokļu namu teritorijas, skvērus un parkus, ūdensmalas. Ārtelpu labiekārtošanā tiek meklēti risinājumi kā veidot cilvēkam, uzņēmējdarbībai un mobilitātei labvēlīgu vidi. Krāslavas novadā nav pārbīvētas apbūves, ir daudz apstādījumu pilsētās, mežu teritorijas ap Krāslavu, kas labvēlīgi iespaido ekoloģiju, paaugstina ārtelpas vizuālo un estētisko stāvokli. Parki un skvēri pilsētās ir pilsētnieku iemīļotākās atpūtas vietas, ap tām parasti ir ierobežota satiksme.

Renovējot ielas, atbalstot uzņēmējdarbības ieceres, pašvaldībai, nereti nākas meklēt kompromisu starp būvniecības ieceri un iedzīvotājam draudzīgu lēmumu.

Pašvaldības prioritāte publiskajā ārtelpā, veidojot apbūvi ir labiekārtot teritoriju, veidot funkcionālus ceļus un laukumus, interesantas un modernas arhitektūras mazās formām, drošus bērnu rotaļu laukumus. Publisko ārtelpu labiekārtojuma un apstādījumu projektēšana notiek saskaņā ar Latvijas Valsts būvnormatīviem un likumdošanu. Krāslavas novada pašvaldībā strādā ainavu arhitekts.

⁴¹ http://www.varam.gov.lv/lat/aktual/preses_relizes/?doc=23990

⁴² www.raim.gov.lv, 2021

⁴³ Krāslavas novada apvienošanās plāns, 2008

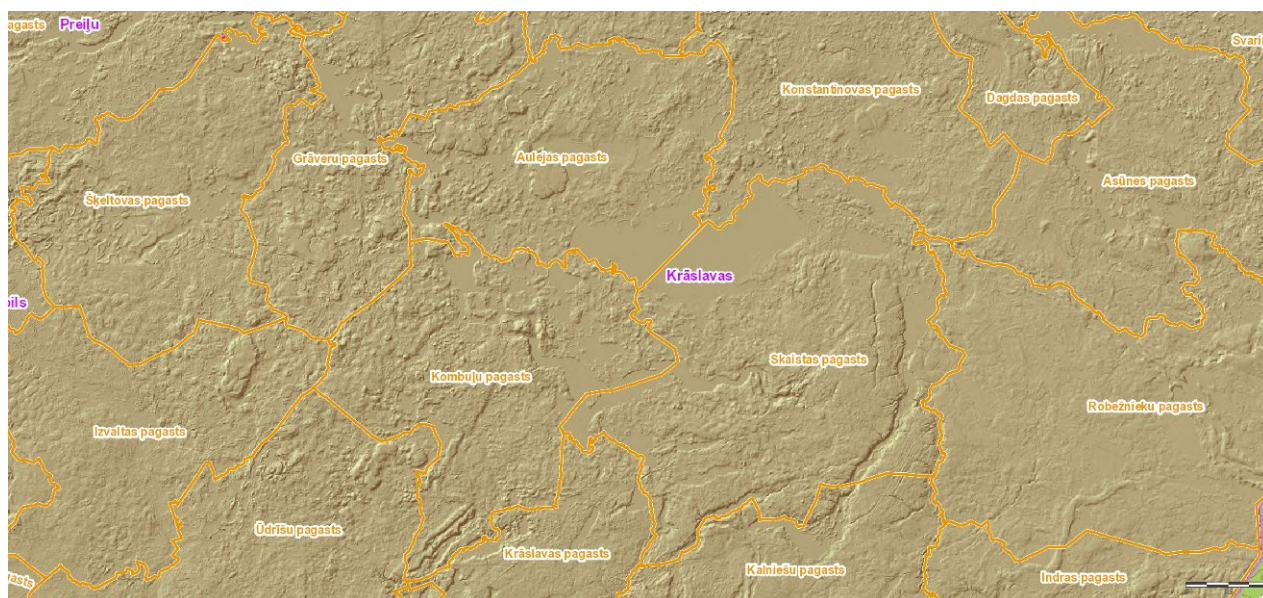
2.2. Dabas resursi un kultūrvēsturiskie pieminekļi

2.2.1. Ainavas raksturojums

Krāslavas novads atrodas Latvijas dienvidaustrumu daļā, Latgalē. Daugavas kreisajā krastā iestiepjas Augšzemes augstienes austrumu stūris, taču pārsvarā novada teritorija atrodas Latgales augstienes dienvidaustrumos. Teritorijai raksturīgs sarežģīts, paugurains reljefs, ko šķērso vairāki lieliem ezeriem bagāti pazeminājumi, kā arī subglaciālās vagas, kurās atrodas visdziļākie ezeri.

Zemes reljefs galvenokārt paugurains. Sīvera ezera apkaimē atrodas lielu pauguru masīvs (tā absolūtais augstums 180–229 m), kur apaļi, līdz 15 m augsti pauguri mijas ar plakanpauguriem

Visi pauguri atdalīti cits no cita ar šaurām, bieži vien sausām ieplakām. Lielākie kalni/pauguri novadā ir arī Dagdas pauguraines augstākie pauguri Asaru kalns (229,3 m vjl, Kombuļu pagastā), tūristu iecienītais Sauleskalns (210 m vjl., Kombuļu pagastā), Romuļu kalni (221,3 m vjl., Ūdrišu pagastā).

2.2.1.1. attēls apvienotā novada daļas digitālais reljefa modelis. Avots: Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra, 2021

Latgales augstienes klimats ir kontinentāls un nedaudz atšķiras no tuvējo zemieņu klimata. Krāslavas novads, tāpat kā visa Latvijas Republika, atrodas mēreni mitrajā atlantiski kontinentālajā klimata apgabalā, teritorija ir pārāk maza, lai būtu novērojamas makroklimatisko rādītāju atšķirības. Ziemas ir aukstas – janvārī vidējā temperatūra apmēram $-7, -7,5^{\circ}\text{C}$, temperatūras minimums dienviddaļā var pat sasniegt -33°C . Jūlija vidējā temperatūra dienvidos - līdz $+17,4^{\circ}\text{C}$, maksimums $+35^{\circ}\text{C}$.

Nozīmīgi novada teritorijas attīstības resursi ir ezeri. Tiem ir liela nozīme apdzīvoto vietu, tūrisma un rekreācijas, zivsaimniecības un citu tautsaimniecības nozaru attīstībā. Ezeri piešķir ainavai sevišķu izteiksmīgumu 2021. gadā, atkalapvienojoties bijušā rajona pašvaldībam, varam atkal runāt par novadu kā ezeru zemi. Apvienotajā novadā ir ap 330 ezeri. 44 Iespaidīgākais, arī dziļākais Baltijā, ir Drīdža ezera (Kombuļu, Skaistas pagastos) platība – $7,5\text{ km}^2$, dziļums – 65 m, tas ir līkumots,

⁴⁴ www.ezeri.lv

gandrīz kā upe. Novadā atrodas platības ziņā devītais lielākais ezers Latvijā – Sīvers, kurā 2014.gadā atrasta pasaules lielākā smalkās najādas dzīvotne, kā arī otrs dzidrākais ezers Latvijā – Varnaviču ezers (mezotrofs ezers, redzamība līdz 5 metriem).

Novada bagātība ir otrā garākā Latvijas upe (352 km) ar lielāko baseina platību (24 700 km²) un gada noteci (20,45 km³) - Daugava. Latvijas teritorijā tā plūst starp Augšzemes un Latgales augstienēm, veidojot 8-9 plašus lokus. No Latvijas robežas līdz Daugavpili ir saglabājusies Daugavas dabiskā ieleja, kurā sastopami vērtīgi un interesanti biotopi. Augu sugu sastopamības ziņā tā ir viena no augstvērtīgākajām teritorijām Latvijā. Dabiskā ieleja ir interesanta arī tūristiem. Vizuāli pievilcīgās ainavas, daudzie pilskalni un savdabīgā arhitektūra rada priekšnoteikumus dažāda veida tūrisma un atpūtas attīstībai. Te ir izveidots aizsargājama ainavu apvidus “Augšdaugava” (Natura 2000 teritorija, 2. lielākā ĪADT Latvijā), tajā ietilpst arī dabas parks “Daugavas loki”.⁴⁵ 2011. gada sākumā Daugavas loki ir iekļauti UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas nacionālajā sarakstā.

2.2.1.2.attēls. Skats uz Daugavu no Priedaines skatu torņa. Avots: Inga Pudnika, 2018.

Krāslavas novada teritorijā pauguru veidotās ainavas ievērojami atšķiras, piemēram, Sīvera ezera apkaimē atrodas lielu pauguru masīvs ar absolūto augstumu 180—229 m, kur apaļi, līdz 15 m augsti pauguri mijas ar plakanpauguriem (piemēram, Suveidišķos, Aišpuros u.c. vietās), kas ir līdz 40 m augsti un 2 km diametrā. Lielākie kalni/pauguri novadā ir arī Dagdas pauguraines augstākie pauguri – Asaru kalns (229,3 m vjl., Kombuļu pagastā), tūristu kādreiz iecienītais Sauleskalns (210 m vjl., Kombuļu pagastā), Romuļu kalni (221,3 m vjl., Ūdrīšu pagastā). Ne velti Krāslavas apkārtni dažreiz sauc par Latgales Šveici.

Apvienotajā Krāslavas novadā ietilpst vairākas Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamās dabas teritorijas; lielākās un būtiskākās no tām – aizsargājamo ainavu apvidus “Augšdaugava”, dabas parki “Daugavas loki”, “Dridža ezers”, “Eša ezers”. Daļa apvienotā novada atrodas Rāznes nacionālajā parkā.

Dabas aizsardzības pārvaldes sniegtā informācija liecina, ka atbilstoši dabas datu pārvaldības sistēmā “Ozols” pieejamajai informācijai Krāslavas novada teritorijā atrodas 13 īpaši aizsargājamās dabas

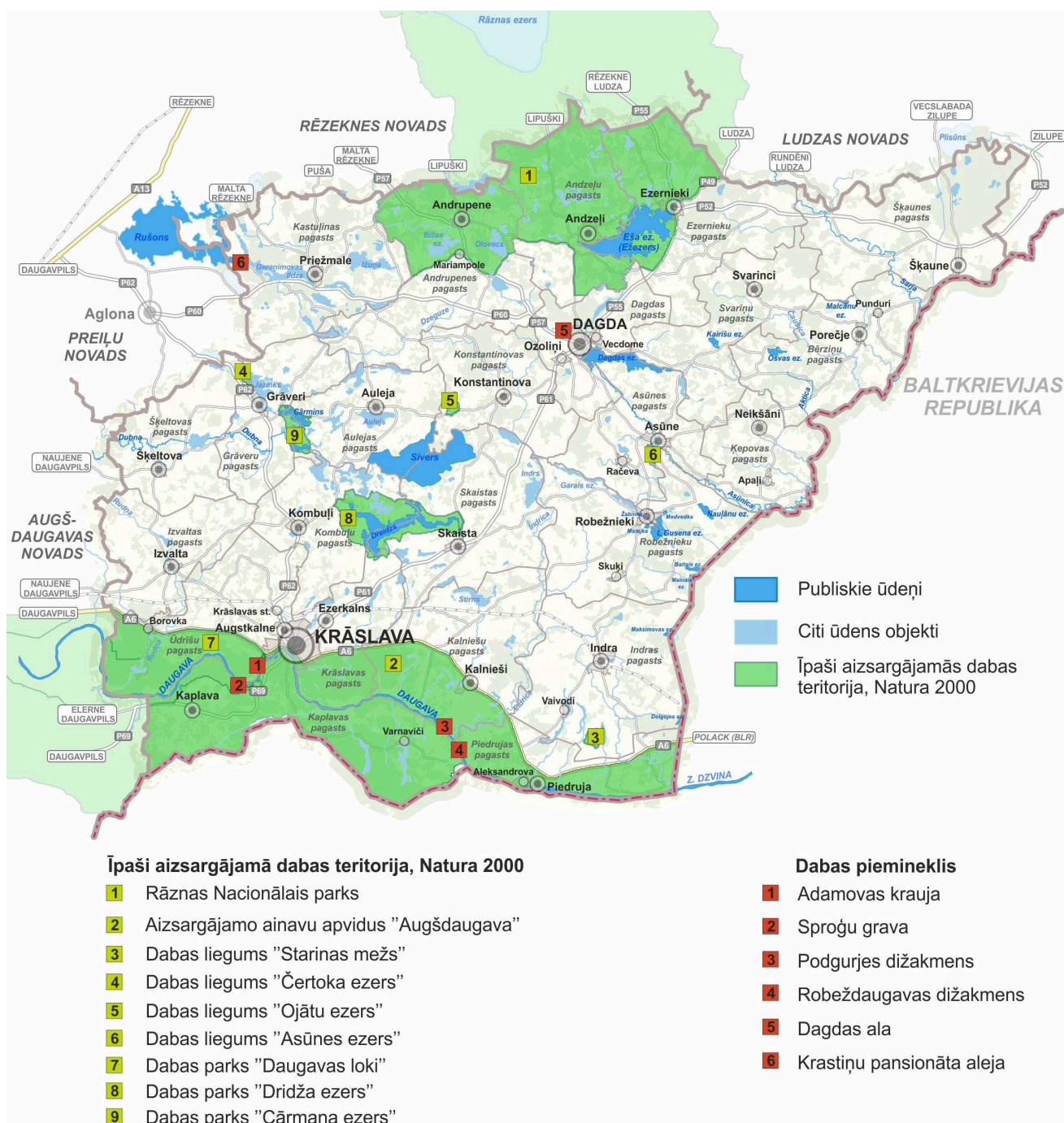
⁴⁵ <http://latvijas.daba.lv/ainava/>

teritorijas, 52 mikroliegumi un 20 mikroliegumu buferzonas, 142 valsts nozīmes dižkoki, 4 dižakmeņi un 3668 biotopu poligoni, ar kopējo platību 18486,66 ha, no tiem lielākās platības aizņem 3150 Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju (8315,9 ha), 3130 Ezeri ar oligotrofām līdz mezotrofām augu sabiedrībām (2757,29 ha), 9010* Veci vai dabiski boreāli meži (1458,04 ha)⁴⁶.

2.2.1.3. attēls. Krāslavas novada ĪADT izvietojums. Avots: Dabas aizsardzības pārvalde, 2021

⁴⁶ Dabas datu pārvaldības sistēma "Ozols", Dabas aizsardzības pārvalde, 2021

2.2.1.4. attēls. Krāslavas novada ĪADT. Avots: SIA „Reģionālie projekti”, 2021

Viens no Krāslavas novada pašvaldības ilgtermiņa izaicinājumiem ir saglabāt ekosistēmu dabas vērtības kā kompleksu nākošajām paaudzēm, ar sabalansētu saimniecisko darbību, kas nebūtu drauds ne vien videi, bet arī uzņēmējdarbības attīstībai dabas teritorijās. Vairākām teritorijām ir izstrādāti dabas aizsardzības plāni, pašvaldība ievēro labu apsaimniekošanas praksi.

Lielākā daļa nozīmīgo dabas teritoriju ir privātīpašums, tomēr ir izveidojusies laba prakse pašvaldības, tās aģentūru un nodaļu sadarbība ar privātīpašniekiem, piemēram, kopīgi apsaimniekojot gan Adamovas dabas taku, gan Karņicka kalnu, gan izveidotos velo maršrūtus. Populāri tūristu vidū ir nobraucieni pa Daugavu ar laivām, kā arī zirgu izjādes "Daugavas lokos".

2019. gadā astoņas Latvijas vietējās rīcības grupas Daugavas abos krastos (tai skaitā biedrība "Krāslavas rajona partnerība") sadarbībā ar 21 pašvaldību, tai skaitā Krāslavas novadu,

komersantiem, tūrisma aģentūrām, NVO un citiem stratēģiskajiem partneriem, īsteno projektu “Daugavas upes baseina ekonomiskā potenciāla attīstība” (DaugavAbasMalas) ar mērķi paplašināt ap Daugavu esošo teritoriju ekonomisko potenciālu, rosināt tūrisma aktivitātes, uzņēmējdarbības attīstību un nodarbinātību.

Dabas parkā “Daugavas loki” 2018.gada vasarā ir izveidots Latgales reģionālās nozīmes velomaršruts Nr. 35. Velomaršrutā ir iespēja iepazīt dabas parku “Daugavas loki”, tā unikālos dabas kompleksus, dabas. kultūrvēstures vērtības un savdabīgās ainavas Daugavas augšteces senielejas Naujenes – Krāslavas posmā. 2020. gadā atklāts labiekārtots, marķēts velomaršruts “Krāslava – Piedruja”.

2018. gadā AS “Latvijas valsts meži” ir atjaunojusi 32 m augsto Priedaines skatu torni, kas uzcelts 2007.gadā. Tornis paver iespēju baudīt Daugavas senlejas un Krāslavas pilsētas ainavas, un ir viens no Krāslavas novada populārākajiem tūrisma objektiem.

2017. un 2018. gadā VARAM rīkoja Latvijas valsts simtgadei aktivitāti “Latvijas ainavu dārgumi vakar, šodien, rīt” un par vienu no desmit ainavu dārgumiem Latgalē atzīta Daugavas loku ainava Krāslavas un Augšdaugavas novados.

2018.gadā uzsākta ĪADT “Augšdaugava” dabas aizsardzības plāna izstrāde, 2021. gadā plānota tā apstiprināšana. 2021. gada vasarā notikušajā sabiedriskajā apspriedē iedzīvotāji iebilda pret īpašnieku uzņēmējdarbības interešu neievērošanu „Augšdaugavā”, ekonomisko aprēķinu neesamību un jaunu dabas parka zonu izveidi.

2.2.1.5. attēls Dreidzs (Drīdža ezers) Skaistas pagastā. Avots: Ivars Stivriņš, 2021

Citi nozīmīgi dabas objekti:

- Dabas liegums “Čertoka ezers (Valnezers)” 53 ha platībā atrodas Šķeltovas pagastā. Tā galvenais objekts ir zilganzaļš ezers, kas veidojies piltuvveida ieplakā. Ezera ūdenī ir maza ūdensaugu un ūdensdzīvnieku daudzveidība.
- Dabas parks “Cārmaņa ezers”, dibināts 2004. gadā, atrodas Aulejas pagastā un Grāveru pagastā, platība 529 ha. Dabīgs nepiesārņots eitrofs ezers ar Latvijā īpaši aizsargājamiem biotopiem. Ezers ļoti ainavisks – ličains, ar mežainiem krastiem.
- Dabas liegums “Starinas mežs”, atrodas Krāslavas novada Indras pagastā. Dibināts 2004. gadā, lai aizsargātu platlapju mežus, izcilas nogāzes un gravas. Teritorijas platība 157 ha;
- Dabas liegums “Asūnes ezeri”, atrodas Krāslavas novada Robežnieku pagastā un Asūnes pagastā. Platība – 70 ha, dibināts 2004. gadā. Teritorija dibināta galvenokārt melnā zīriņa dēļ.

Dabas lieguma teritorijā sastopamas arī tādas ES Putnu direktīvas sugas kā lielais dumpis, zivju ērglis, niedru lija, mazais ormanītis un brūnā čakste. Dabas aizsardzības plāns nav izstrādāts.

Ūdens tūrisma un zivsaimniecības attīstībai 2014. gadā izstrādāts Krāslavas novada publisko ezeru un upju apsaimniekošanas plāns 2014. – 2018.gadam. Plāna galvenais izaicinājums ir novada publisko ūdeņu pieejamības sekmēšana un publisko pludmaļu labiekārtošana tūrisma un uzņēmējdarbības attīstībai.

2014. gadā ir izstrādāts arī tehniskais projekts Daugavas labā krasta attīstībai Krāslavā, ar domu veidot ainavisku promenādi pa Kaplavas un Vidzemes ielām, veidojot skatu un atpūtas vietas.

Ir nepieciešams turpināt pārrobežu projektus ar blakus esošo dabas teritoriju (Aukštaitija Lietuvā, “Braslavskije” ozjera) Baltkrievijā) pašvaldībām un nevalstiskajām organizācijām par labās prakses pieredzi dabas objektu apsaimniekošanā, turpināt veikt vides monitoringu un analizēt vides piesārņojuma riskus sakarā ar kopējo ūdensteci Dvinu—Daugavu.

Krāslavas novada dome ar Valsts Zivju fonda atbalstu ir atsākusi regulāru zivju resursu papildināšanu novada teritorijā esošajos publiskajos ezeros, kā arī ezeros, kuros zvejas tiesības pieder valstij. Tiek izstrādāti novada ezeru zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi. Pašvaldība regulāri veic zivju resursu uzraudzību un kontroli novada teritorijā esošajās ūdenstilpnēs, un tiek rīkoti reidi sadarbībā ar valsts institūcijām un iedzīvotājiem. Saskaņā ar Krāslavas novada Attīstības nodaļas 2021. gada datiem 2012.-2021.gadā ar Zivju fonda atbalstu Krāslavas novada ezeros ir ielaisti 142 283 zandarta mazuļi un 8 090 zušu mazuļi, iegādāts aprīkojums maluzvejniecības izskaušanai un ezeru apsaimniekošanai (3 laivas un 3 laivu motori, 2 jaudīgi laivu motori, 3 piekabes, 3 meža kameras, niedru pļāvēja komplekts, kvadricikls, RIBa laiva un piekabe), izstrādāti zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi daudziem Krāslavas novada ezeriem (Ārdavs, Lielais Gaušļa, Cērpa, Mazais Gaušļa, Šilovkas, Zirga, Baltais, Ata, Dolgojes, Skaistas, Stirnu).

Ar Valsts Zivju fonda atbalstu zivju resursi tika papildināti arī Dagdas ezers, Eša ezers, Gordovas ezers, Osvas ezers, Kaitras ezers, Kazimirovas ezers, Oloveca ezers. Tika izstrādāti zivsaimnieciskās ekspluatācijas noteikumi Dagdas, Ežezera, Gordovas, Osvas, Kaitras, Kazimirovas, Oloveca, Jolzas, Patmalnieku, Janovas, Bižas ezeriem. Regulāri tiek atjaunot un papildināts nepieciešamai inventārs un aprīkojums maluzvejniecības izskaušanai un ezeru apsaimniekošanai.

2018. gadā Latvijas Dabas fonds īstenoja projektu “Vides apziņas celšana par dzidrūdēns ezeriem un to videi draudzīgu apsaimniekošanu Latgalē” ietvaros, akcentējot, ka Latgales Sauleskalna apkārtnes dziļie un tīrie ezeri ir pazīstami ar savu unikālo floru un faunu. Tie ierindojami starp izcilākajām Latvijas dabas vērtībām. Diemžēl šobrīd Sauleskalna ezeri daudzviet ir aizauguši, kā arī to apkaimes ainava degradējas. Lai uzlabotu ezeru stāvokli, Latvijas Dabas fonds aicināja apkaimes iedzīvotājus, zemes īpašniekus un apsaimniekotājus iepazīties ar teritorijas unikalitāti. Latvijas Dabas fonda prakse ir pārņemama arī pašvaldībai.

2020. – 2021. gadā atjaunota Adamovas dabas takas infrastruktūra pie Krāslavas.

2021. gada apvienotā novda iedzīvotāju aptaujā kā nozīmīgākās Krāslavas novada dabas un kultūrvēsturiskās vērtības ir novērtēti dabas parks “Daugavas loki”, īpaši aizsargājamo ainavu apvidus “Augšdaugava” (67,5%), grāfu Plāteru pils komplekss (69,6%) un ezeri (59,7%).

Iedzīvotāji dabas resursus novērtē kā nozīmīgākāko priekšrocību jaunizveidojamā Krāslavas novada attīstībai.

2.2.2. Kultūrvēsturiskie pieminekļi

Krāslavas novads ir teritorija ar bagātīgu un daudzveidīgu kultūru. Savstarpēji mijiedarbojoties, to veido daudzas tautības un etniskās grupas, kas šeit dzīvo jau gadsimtiem ilgi. Novada kultūras mantojumu pārstāv valsts aizsardzībā esoši izcili arhitektūras, mākslas, arheoloģijas un pilsēt būvniecības pieminekļi. Kultūrainavā harmoniski iekļaujas lieliski mākslas un kultūras objekti, piemēram, Broel-Plāteru dzimtas mantotais itāļu arhitekta Antonio Paroko projektētais pils komplekss un mūra baznīca, vairākas muižas visā novada teritorijā un izcili parki, kā arī dažādu konfesiju baznīcas, sabiedriskās ēkas, Krāslavas koka apbūve un lauku viensētas.

Poļu Inflantijas grāfu Broel-Plāteru ieguldījums Krāslavas un tās apkārtnes šarmā ir jūtams arī šobaltdien, to īpašumi bija Krāslavā, Varnavičos, Jaunbornē, Indricā, Pustiņā, Kombuļos, Kazanovā, Borovkā, Ļudvikovā. Diemžēl to stāvoklis daudzviet ir bēdīgs. Daudzi īpašumi pieder privātpersonām, un līdzekļu trūkuma dēļ netiek atjaunoti.

Krāslavas novada kultūras mantojuma lielākā un vistiešāk uztveramā daļa ir kultūras pieminekļi, piemēram, Krāslavas pils kompleksa apbūve ar parku, Krāslavas katoļu baznīca, zvejnieku – zemnieku sētu grupa Kaplavas ciemā, Piedrujas katoļu baznīca, Grundānu pilskalns ar apmetni Skaistas pagastā, Svētais avots – kulta vieta Ūdrīšu ciemā Lielajos Muļķos, u.c. Tie ir gan atsevišķi objekti (ēkas, mākslas priekšmeti u.c.), gan kompleksi objekti (ēku apbūves u.c.), kuriem ir vēsturiska, zinātniska, mākslinieciska vai citāda kultūras vērtība.

Visu kultūras pieminekļu lielākā vērtība ir autentiskums. Viens no ietekmīgākajiem kultūras pieminekļu aizsardzības instrumentiem ir saprātīga teritorijas plānošana un līdzsvarota attīstība, izpratne un zināšanas par kultūras mantojumu, atbilstoša vērtību dokumentēšana un izpēte.

Arhitektūras un pilsēt būvniecības pieminekļi

Arhitektūras pieminekļi ir vieni no uzskatāmākajiem, daudzveidīgākajiem, estētiskajām kvalitātēm un vērtībām apveltītie objekti: ēkas, baznīcas, parki, pils u.c. Tie liecina par iepriekšējo paaudžu materiālajām, tehniskajām iespējām, kultūru sakariem un ietekmēm, amatnieciskajām prasmēm un tradīcijām, zināšanām, sabiedrības gaumi un uzdrošināšanos. Krāslavas novada arhitektūras pieminekļi pārstāv Latvijas arhitektūras attīstības posmu no 17. gadsimta līdz 20. gadsimta 1. pusei.

Arhitektūras pieminekļu saglabāšanai Krāslavas novadā draudus rada autentiskuma zudumi, tehniskā stāvokļa pasliktināšanās, ko veicina savlaicīgi neveikti uzturēšanas un remonta darbi cilvēku nevērīgās attieksmes dēļ, gan arī nepietiekošo finanšu līdzekļu dēļ. Arhitektūras pieminekļu atbilstošu saglabāšanu apdraud neprofesionālas un nepārdomātas pārbūves, kuru rezultātā jau ir un var tikt zaudēta saglabājamā arhitektoniskā kvalitāte, kam ir būtiska loma gan celtnes, gan vietas identitātes noteikšanā. Šādu objektu saglabāšanu negatīvi ietekmē mūsdienu materiālu (plastikāta un metāla izstrādājumu), formu un veidu neatbilstošs pielietojums. Neizpratne ir vērojama arī sabiedrības un arhitektūras pieminekļu īpašnieku attieksmē, zināšanu un ieinteresētības trūkumā par arhitektūras pieminekļu saglabāšanas nepieciešamību. Arhitektūras pieminekļu saglabājamās vērtības ir oriģināla būvprojoms, materiāls, forma, būvelementi (vēsturiskie logi un durvis), plānojums u. c., kas var apliecināt un vēstīt par objekta rašanās laiku, būvniecības paņēmieniem, tehnoloģiskajām iespējām, prasmēm un zināšanām. Situācijas uzlabošana ir atkarīga no sabiedrības informētības un izpratnes līmeņa paaugstināšanas un attieksmes maiņas arhitektūras pieminekļu saglabāšanas jautājumos, tādēļ vairāk ir popularizējami pozitīvie piemēri.

Krāslavas novada stratēģiskajos mērķos ietilpst savas kultūrvēsturiskās vides vērtību apzināšanās, saglabāšana un attīstība, jo tā ir nozīmīga, identificējoša un cilvēka dzīves kvalitātes nodrošināšanai

nepieciešama vide. Ir ļoti svarīgi nepazaudēt piederības izjūtu konkrētajai vietai un Krāslavas novadam kopumā. Būtiski ir palīdzēt iedzīvotājiem, piedāvājot veidus un iespējas, kā saglabāt, izkopt un autentiski papildināt kultūrvēsturiskās vides kvalitāti. Svarīgi, lai, radot kaut ko jaunu vai kultūrvēsturisko vidi papildinošu, tiktu atrasts veiksmīgākais risinājums, kas paaugstinātu (vismaz nepazeminātu) kultūrvēsturiskās vides kvalitāti. Attieksmes un rīcības maiņai ir nepieciešams gan izglītēt sabiedrību un arhitektūras pieminekļu īpašniekus, gan pilnveidot teritorijas plānojuma dokumentus.

2021. gadā veiktajā iedzīvotāju aptaujā noteikti atpazīstamākie publiski pieejamie kultūrvēsturiskie objekti pēc to nozīmīguma tūrisma veicināšanai⁴⁷:

1. Krāslavas grāfu Plāteru pils komplekss (t.sk. pils, parks, Krāslavas Vēstures un mākslas muzejs, TIC, amatniecības centrs) – 144 atbildes;
2. Krāslavas vēsturiskais centrs (tirgus laukums, strūklaka “Pieci airi”, aptieka, promenāde) – 55 atbildes – 49 atbildes;
3. Laimes muzejs Indrā – 40 atbildes;
4. Muzejs “Andrupenes lauku sēta” – 38 atbildes;
5. Dagdas pilsētas vēsturiskais centrs (t.sk. ebreju tirgotāju nami, TIC, skvērs, ezera pludmale) - 32 atbildes.

Vairāki no šiem objektiem ir arī aizsargājami kultūrvēsturiskie pieminekļi, piemēram, **Grāfu Plāteru pils komplekss ar parku**.

Tā centrālā ēka – pils – celta no 1750. līdz 1791.gadam. 19. gadsimta sākumā tā pārbūvēta pēc klasicisma kanoniem (arhitekts A. Paroko). Līdzās pilij tika būvētas vairākas ēkas, gandrīz visas šobrīd tiek apsaimniekotas un tām piešķirta jauna funkcionalitāte. Pēc denacionalizācijas, no 1923.gada līdz 1972.gadam pils ēkā atradās skola. 1984.gadā iekštelpu atjaunošanas rezultātā tika atklāti pils sienu gleznojumi, tie attēlo arhitektoniskas detaļas, augu un ziedu vītnes, cilvēku figūras, Romas skatus.

Komplekss ir pašvaldības īpašums, kur tiek īstenoti daudzi projekti kompleksa attīstībai, lielākie no tiem – 2011. gadā ar ERAF atbalstu nostiprinātas pils fasādes un veikta parka pārbūves pirmā kārtā. 2014. gadā vienā no Latvijas—Lietuva—Baltkrievijas pārrobežu sadarbības programma projekta “Bella Cuisine” ietvaros rekonstruētajām kompleksa ēkām, pārvaldnieka mājā, atvērta Tūrisma informācijas centrs un Starptautiskais Kulinārā mantojuma centrs. 2016. gadā konservācija, savukārt Krāslavas pils staļļu noslēdzās 2021. gadā ar ierīkošanu. Regulāri parka stādījumi.

2.2.2.1 un 2.2.2.2. attēli.
Krāslavas Romas katoļu

veikta dārznieka mājas
2018. gadā tika veikta
pārbūve, kura
Amatniecības centra
tiek atjaunoti pils

baznīca.

⁴⁷ <https://kraslava.lv/zinas/pilns-raksts/veikta-iedzivotaju-aptauja-par-kraslavas-novada-attistibu>

Avots: Anatols Kauškalis, 2021

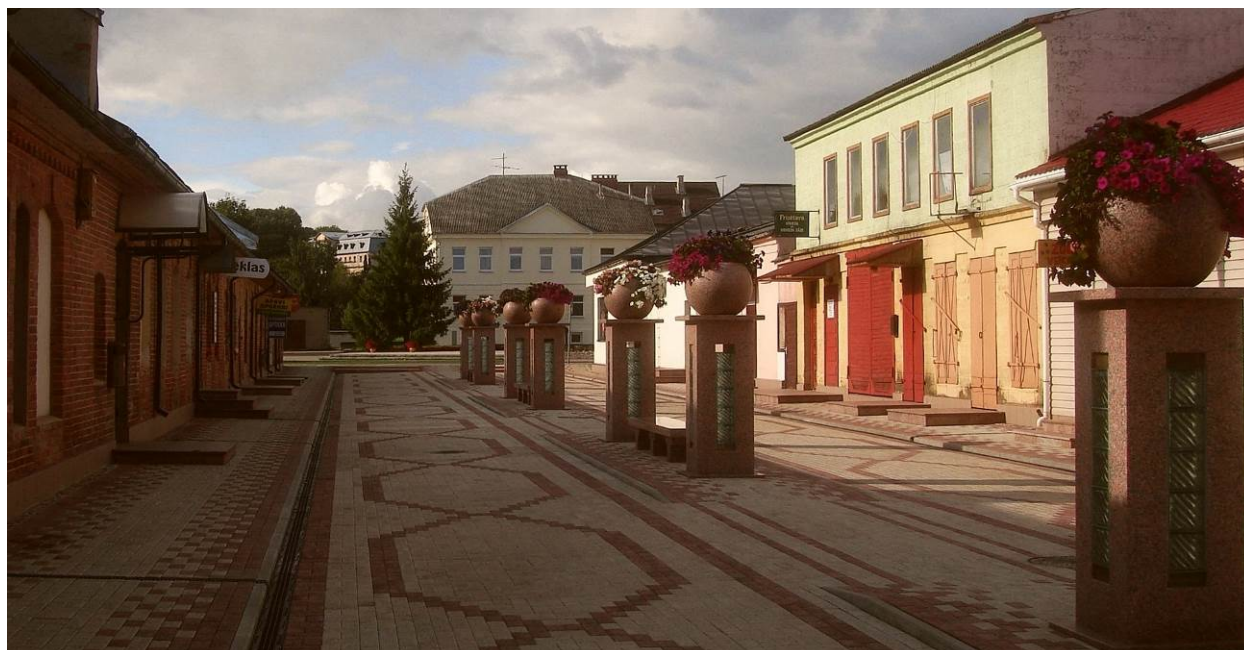

2.2.2.3. attēls. Grāfu pils romantika. Avots: Inga Pudnika, 2021. gads

Krāslavas Romas katoļu baznīca: spilgtākais Latgales baroka arhitektūras paraugs. Tagadējā baznīca būvēta no 1755. līdz 1767. gadam pēc itāliešu arhitekta Antonio Paroko projekta. Baznīcas altāra daļā izvietotā itāļu mākslinieka Filipo Kastaldi 18. gadsimtā gleznotā freska “Svētais Ludvigs dodas krusta karā”. Freska ir viens no vērtīgākajiem monumentālās glezniecības atradumiem Krāslavā pēdējo gadu laikā. Sevišķi jāizceļ Sv. Donata mocekļu relikvijas, kas piesaista lielu skaitu tūristu, tādējādi padarot Krāslavu par otro lielāko svētceļotāju vietu Latgalē pēc Aglonas.

Krāslavas vēsturiskais centrs: izveidots 18. gadsimtā kā tirgus laukums. Tirgus laukuma galvenās ēkas bija rātsnams, kas tika celts 1752. gadā, un aptieka, kas šajā ēkā darbojas kopš 1810. gada un savas funkcijas pilda arī mūsdienās. Laukumā atradās arī Latviešu biedrības nams.

2.2.2.4. attēls. Krāslavas centrs. Avots: Anatols Kauškalis, 2013

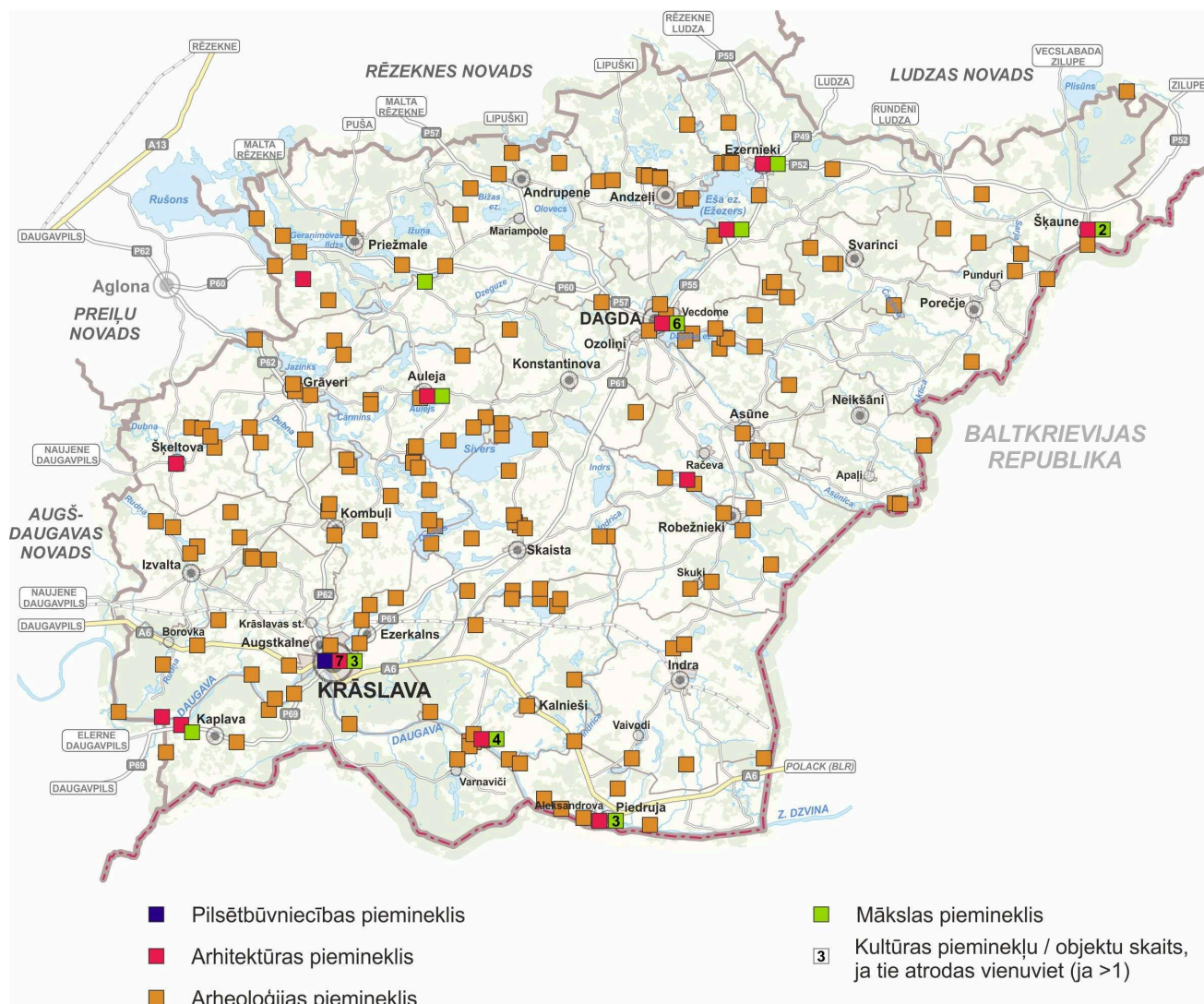
Dagdas pilsētas vēsturiskais centrs – Dagdas pilsētas centrā ir saglabājusies vēsturiskā apbūve.

Dagdas Tūrisma informācijas centrs

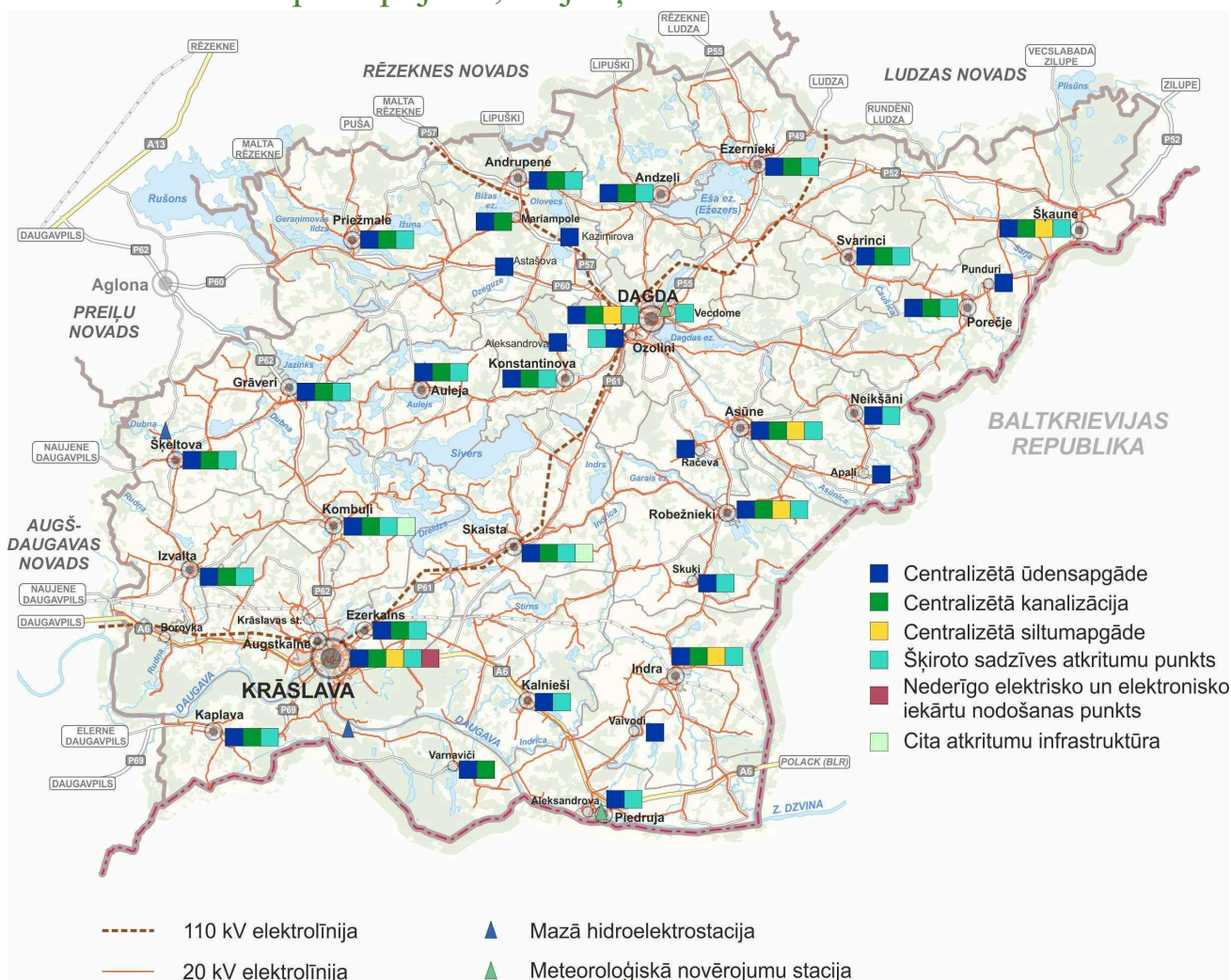
Tie ir 20.gadsimta sākumā celtie sarkano ķieģeļu nami jeb, tā sauktie, „ebreju tirgotāju nami”. 1847.gadā 68% no visiem Dagdas iedzīvotājiem bija ebreji, Dagdā bija 77 ebreju mājas un 3 sinagogas. Patreiz saglabājušies nami tiek apsaimniekoti, dažos no tiem arī mūsdienās darbojas veikali.

2.2.2.5. attēls. Vēsturiska ēka Dagdā, Dagdas TIP, 2021

2.2.2.6. attēls. Kultūrvēsturiskie pieminekļi Krāslavas novadā. Avots: SIA „Reģionālie projekti, 2021

2.3. Centralizētie pakalpojumi, mājokļi un inženiertehniskā infrastruktūra

2.3.1. attēls. Inženiertehniskā apgāde Krāslavas novadā. Avots: SIA „Reģionālie projekti”, 2021

Krāslavas novada pašvaldība, kā arī Dagdas un pagastu apvienība nodrošina iedzīvotājiem dažādus komunālos pakalpojumus - centralizēto ūdensapgādi, kanalizāciju, siltumapgādi, atkritumu apsaimniekošanu un teritorijas labiekārtošanu.

Krāslavas pilsētā centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus, sadzīves atkritumu savākšanu, centralizētās siltumapgādes pakalpojumus nodrošina SIA “Krāslavas nami”. Pagastos par komunālo pakalpojumu pieejamību, izņemot atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumu, gādā pagastu pārvaldes. Tikai Robežnieku ciemā saglabājusies centralizētā siltumapgāde divās daudzdzīvokļu mājās, citur siltumenerģiju iedzīvotāji nodrošina pašu spēkiem. Krāslavas novada pašvaldības aģentūra “Labiekārtošana K” sniedz plašu pakalpojumu klāstu Krāslavas pilsētas iedzīvotājiem - ielu apgaismojuma tīklu apkalpošanu un uzturēšanu, trotuāru, laukumu, stāvvietu uzkopšanu, zaļās zonas uzturēšanu, kapsētu uzkopšanu, pilsētas rotāšanu svētkiem utt.

Par komunālo pakalpojumu sniegšanu un nodrošināšanu Dagdas pilsētā ir atbildīga SIA “Dagdas komunālā saimniecība”. Kapitālsabiedrības mērķis - Dagdas pilsētas un Dagdas pagasta ūdensapgādes, kanalizācijas un siltumapgādes sistēmu uzturēšana un daudzdzīvokļu māju apsaimniekošana. Par Dagdas pilsētas un Dagdas pagasta pašvaldības īpašumu apsaimniekošanu, uzturēšanu un labiekārtošanu ir atbildīga PI “Pilsētsaimniecība”. Savukārt, Dagdas pašvaldības puses

pagastos par komunālo pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem un pašvaldības iestādēm ir atbildīgas attiecīgās pagastu pārvaldes komunālās saimniecības nodaļas, kas organizē arī algotos pagaidu sabiedriskos darbus un nodrošina pagasta pārvaldes teritorijā esošo pašvaldības īpašumu uzturēšanu un labiekārtošanu.

Siltumapgādes pakalpojumi pieejami Priežmalē, Grāveros un Šķeltovā.

Atkritumu apsaimniekošanas pakalpojumus novadā kopš 2015.gada 1.aprīļa nodrošina AS “Daugavpils specializētais autotransporta uzņēmums”. Papīra, stikla, plastmasas atkritumu šķirošana pieejama tikai vienā vietā Aglonas novadā - pie Tūrisma un informācijas centrā Aglonā, kur iespējams nodot plastmasas un stikla atkritumus, savukārt stikla atkritumus iespējams šķirot visos novada ciemos.

2.3.1. Ūdenssaimniecība

Centralizētā ūdensapgāde novada lauku teritorijā ir pieejama tikai lielākajos ciemos - Aulejā, Indrā, Vaivodos, Kalniešos, Pakuliškos, Kaplavā, Kombuļos, Aleksandrovā, Piedrujā, Lupandos, Robežniekos, Skuķos, Skaistā, Veterovkā, Ezerkalnā un Augstkalnē, Andrupenē, Mariampolē, Kazimirovā, Astašovā, Andzeļos, Asūnē, Porečjē, Punduros, Ozoliņos, Neikšānos, Apaļos, Konstantinovā, Aleksandrovā, Šķaunē, Svarincos, Račevā, Vecdomē.

Tikai aptuveni 30 % lauku teritoriju iedzīvotāju ir pieejams centralizētais pakalpojums, pārējie iedzīvotāji būvē vietējās kanalizācijas sistēmas un akas. Centralizētās ūdenssaimniecības infrastruktūras pārbūve praktiski nepieciešama lielākajā daļā lauku ciematu. Neapmierinošā stāvoklī ir kanalizācija un ūdensvadi. Krāslavā 2010. gadā darbu uzsāka jauna notekūdeņu attīrīšanas stacija (attīra arī Ūdrīšu un Krāslavas pagasta Ezerkalna ciema notekūdeņus). Pārējās apdzīvotajās vietās notekūdeņus attīra ar smilšu filtru palīdzību vai arī uzkrāj izsmeļamajās bedrēs. Katrā ciematā ir 2 vai 3 ūdenstorņi, lielākoties - neapmierinošā stāvoklī. Artēzisko urbumu vecums svārstās no 10 - 50 gadiem. Atdzelzošanas stacijas ir Indrā, Aulejā, Kalniešos, Ezerkalnā, Skaistā un Skuķos.

Lietusūdens kanalizācija Krāslavas pilsētā ir attīstīta nepilnīgi. Pilsētas centrālajā daļā kanalizācija faktiski darbojas pēc kopsistēmas principa, tas ir, novada kā sadzīves, tā arī lietusūdeņus. Kopējais lietusūdens kanalizācijas tīklu garums Krāslavā ir 11,9 km. Attīrītie notekūdeņi tiek ievadīti Daugavā.

2013. – 2017. gadā, pārsvarā ar pašvaldības finansējumu, veikti darbi Krāslavas novada pagastos - realizēts ūdenssaimniecības projekts Kalniešu ciemā, Piedrujas pagasta teritorijā Lupandu ciemā veikta ūdensvada pārbūve (800 m), Lupandu ciemā izveidots jauns ūdens iegūves urbums ar atdzelzošanas iekārtām, Aleksandrovas ciemā izveidotas atdzelzošanas iekārtas. Robežnieku pagastā veiktie darbi ūdenssaimniecības jomā - ūdensvada Robežnieki remonts, filtru nomaiņa atdzelzošanas stacijā “Mihalova”, urbuma akas “Skuķi” skalošana un remonts, dziļurbuma sūkņa nomaiņa “Skuķi”; pansionāta Skuķi attīrīšanas iekārtu kompresora nomaiņa. Indras pagastā lielākie veiktie darbi kanalizācijas un ūdens apgādes tīklu attīstībai 2015. gadā - ūdensvada uzbūve Blažēviča un Turgus ielās (1 300 m); 2016. gadā - jauna ūdensvada izbūve Rīgas ielā (590 m); ierīkots ūdensvads Sporta ielā, pieslēgts pie pašizklāides ēkas “Laimes muzejs”, Indras ciemā un Vaivodu ciemos uzstādīti 256 ūdens skaitītāji, nomainīts notekūdeņu iekārtus dziļumsūknis. Ūdrīšu pagastā veikta Tartaka ciema notekūdeņu attīrīšanas iekārtu pārbūve, realizēts projekts “Kanalizācijas tīkla izveidošana Izvaltas ciematā” II kārtā. Nomainīta atdzelzošanas sistēma Varnavičos.

2021. gada maijā Indras ciemā veikta notekūdeņu attīrīšanas iekārtu pārbūve. Būvdarbu kopējās izmaksas ir 127958,90 eiro. Darbi tika finansēti no pašvaldības budžeta.

Grāveros 2015. gadā tika īstenots un noslēgts infrastruktūras attīstības projekti, kas sekmēja kvalitatīvu ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamību - veikta ūdensapgādes tīku rekonstrukcija, kanalizācijas paštesces tīklu paplašināšana, kanalizācijas sūkņu stacijas izbūve, notekūdeņu attīrīšanas iekārtu rekonstrukcija, jauna urbuma izbūvēšana un ūdenstorņa rekonstrukcija.

Priežmalē centralizētajā ūdensapgādes sistēmā ūdeni nodrošina divi pašvaldības artēziskie urbumi.

Saskaņā ar aktuālākajiem uzstādījumiem, lielāka vērība jāpievērš decentralizētās kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanas prasību ievērošanai pagastos.

Dagdas pilsētā darbojas pašvaldības kapitālsabiedrība SIA “Dagdas komunālā saimniecība”, kas nodrošina pārvaldes uzdevumus ūdensapgādes, kanalizācijas, siltumapgādes un dzīvojamo māju apsaimniekošanas pakalpojumus Dagdas pilsētā un ūdensapgādes pakalpojumus Dagdas pagasta administratīvajā teritorijā, kā arī sniedz citus pakalpojumus - traktortehnikas, ekskavatora, santehniķa, metinātāja, elektriķa, dūmvadu tīrīšanas, ūdens skaitītāju uzstādīšanas, nomaņas u.c. pakalpojumus.

Ikdienas darbā saimniecība nodrošina ūdensapgādi un dzeramā ūdens kvalitātes kontroli, avāriju novēršanu centralizētajos ūdensapgādes tīklos, notekūdeņu novadīšanu un attīrīšanu. Katru gadu tiek apstiprināts ūdens patēriņa un kvalitātes monitorings, kā arī notekūdeņu patēriņa un kvalitātes monitorings.

2009.gadā tika realizēta Eiropas Savienības Kohēzijas fonda projekta “Ūdenssaimniecības attīstība Dagdas pilsētā un Dagdas pagastā” izbūvētie tīkli:

Kopējais ūdensvada tīklu garums:

- pirms projekta realizācijas – 11 700 m;
- pēc projekta realizācijas – 16 436 m
- no jauna izbūvēti – 4736 m /40%
- tīklu nomaņa – 1695 m/14%
- Kopējais kanalizācijas tīklu garums:
- pirms projekta realizācijas – 5050 m;
- pēc projekta realizācijas – 13 361,75 m
- no jauna izbūvēti – 8311,8 m /65%
- tīklu nomaņa – 1413,7 m/28%

2021. gadā Dagdas pilsētā un Dagdas pagasta administratīvajā teritorijā centralizētais ūdensvads ir 512 dzīvojamām mājām, centralizētā kanalizācija ir 249 dzīvojamām mājām.

Andzeļu ciematā ūdens attīrīšanas stacijā 2018. gadā tika nomainīti filtri un atjaunota ūdens atdzelžošanas iekārta. Andzeļu ciemā tika uzstādīti 120 ūdens skaitītāji (2015. un 2018. gads).

2015. gadā Andrupenes ciemā izbūvēta jauna dzeramā ūdens atdzelžošanas stacija.

Asūnes ciemā ERAF projekta ietvaros tika tamponētas divas dzeramā ūdens ieguves vietas, trešā ieguves vieta “Asūne Centrs” aprīkota ar ūdens attīrīšanas iekārtu. Veikta ūdensvada tīkla rekonstrukcija, kanalizācijas paštesces tīklu un spiedvada rekonstrukcija, kā arī - izbūvēts jauns kanalizācijas paštesces vads un jauni spiedvadi.

Ezernieku pagastā 2017.-2021. gadā tika uzstādīts jauns ūdensvada pieslēgums (apmēram 200 m.)

Ezernieku vidusskolai “Gaismēni”, sporta zāles celšanas laikā. Pagasta teritorijā privātajam sektoram uzstādīti 129 ūdens skaitītāji. Vairāki īpašumi pieslēgti pie centralizētā ūdensvada.

Šķaunes pagasta pārvalde nodrošina Šķaunes ciemata iedzīvotājus un sabiedriskās iestādes ar centralizētiem ūdensapgādes pakalpojumiem. Ar centralizētiem ūdens apgādes pakalpojumiem tiek nodrošinātas 6 daudzdzīvokļu mājas (31 privātmāja (130 iedzīvotāji), kā arī Tautas nama, AS “Latvijas Pasta” ēkas, Šķaunes sākumskola, tirdzniecības objekti – SIA “Dilanis” (veikals), feldšeru

punkts, Z/S “Birstalas” (lopkopības ferma – 100 galvas), Z/S “Apsītes” (lopkopības ferma – 60 galvas), Z/S “Rīts” (lopkopības ferma – 20 galvas). Iedzīvotāji ūdeni izmanto saimnieciskajām vajadzībām, piemējas dārzu un zālāju laistīšanai, kā arī mājlopu dzirdināšanai.

Ūdensapgādes nodrošināšanai ciematā ir izveidoti ūdensvada tīkli, kas pārklāj gandrīz visu ciemata teritoriju. Ar ūdensapgādes pakalpojumiem tiek nodrošināti 91% iedzīvotāju jeb 380 patērētāji un visas ciematā esošās iestādes un uzņēmumi.

Svariņu pagastā 2008 gadā ūdensapgādes kvalitātes uzlabošanai Svarincu ciemā ūdensvada posma renovācija ar pieslēgumiem dzīvojamām mājām un iestādēm 230m garumā, uzstādīta atdzelžošanas stacija. 2010. gadā uzstādīti 96 ūdens skaitītāji mājāsaimniecībās.

2.3.2. Atkritumu saimniecība

Sadzīves atkritumu efektīvu un kvalitatīvu apsaimniekošanu bijušā Krāslavas novada teritorijā kopš 2017. gada 1. oktobra nodrošina pašvaldības izvēlēts komersants SIA “Krāslavas nami”, ar kuru katra mājāsaimniecība un juridiskā persona slēdz individuālu līgumu.

Saskaņā ar SIA “Krāslavas nami” sniegtajiem datiem Krāslavas novada iedzīvotāji katru dienu saražo aptuveni 7 tonnas sadzīves atkritumu, kurus nogādā uz Dienvidlatgales reģiona sadzīves atkritumu poligonu Augšdaugavas novada Dmenes pagastā. Vidi saudzējošs poligons tika atklāts 2007. gadā, likvidējot visas nelielās sadzīves atkritumu izgāztuves.

Krāslavā iepriekšējos gados ierīkoti 35 dalīti vākto atkritumu savākšanas punkti - tie ir konteineri ar dzelteniem vākiem daudzdzīvokļu namu pagalmos, kas paredzēti izlietotajam iepakojumam. 2018. gadā sadarbībā ar SIA “Eco Baltia Vide” uzstādīti 50 konteineri, kas paredzēti stikla atkritumiem - 35 konteineri tika izvietoti Krāslavas teritorijā un 15 konteineri izvietoti Krāslavas novada pagastu centros.

Šķiroto un bīstamo atkritumu pieņemšana notiek šķiroto atkritumu pieņemšanas laukumā Latgales ielā 5, Krāslavā. Laukuma darbību nodrošina SIA “Krāslavas nami”.

Attiecībā uz mājāsaimniecībās radītiem būvniecības atkritumiem (t.i., iedzīvotājiem pašiem veicot remontu dzīvokļos vai individuālās mājās), mājāsaimniecības šķiroto atkritumu pieņemšanas laukumā var nodot tādus sašķirotus būvniecības atkritumus kā ķieģeļus, izlietnes, klozetpodus, flīzes, logu stiklu šķiroto atkritumu pieņemšanas laukumā bez maksas. Nododot laukumā būvgružus bez bīstamām vielām, bet nesašķirotus, jāmaksā atbilstoši pakalpojuma sniedzēja cenrādī par visu apjomu. Būvgružus laukumā var nogādāt iedzīvotāji paši ar savu transportu vai par samaksu pasūtīt transportu komersantam. Būvgružus stingri aizliegts izmest jebkurā sadzīves atkritumu konteinerā vai kapos izvietotajos konteineros, par šo pārkāpumu ir noteikta administratīvā atbildība.

Arī liulgabarīta atkritumi (dīvāni, skapji, galdi u.tml.) bez maksas tiek pieņemti laukumā Latgales ielā 5, Krāslavā. Diemžēl ir iedzīvotāji, kuri nepieļaujama veidā atbrīvojas no saimniecībā vairs nevajadzīgām mantām, izliekot tās pie daudzdzīvokļu namu konteineriem, sanesot pagrabos vai bēniņos. Piegružoti pagrabi, bēniņi ir ugunsdrošības prasību pārkāpums, kas rada ugunsgrēka izcelšanās draudus, tātad nav pieļaujams, ka iedzīvotāji no vecajām mēbelēm un sadzīves tehnikas atbrīvojas šādā veidā.

Šķiroto atkritumu savākšanas laukumā iedzīvotāji bez maksas var nodot arī plastmasu, piemēram, PET pudeles, plēves (tīras, bez bioloģiskā piemaisījuma), kā arī papīru un kartonu (tīru, bez piemaisījumiem), stiklu (logu, siltumnīcu stiklu), baterijas, akumulatorus, nederīgas elektriskās un elektroniskās iekārtas: mājāsaimniecības iekārtas, elektriskos instrumentus, elektriskās rotaļlietas,

veļas un trauku mazgājamās mašīnas, elektriskās krāsnis, radiatorus, ventilatorus, datorus, printerus, urbjmašīnas, šujmašīnas, monitorus, mobilos telefonus u.c. iekārtas. Bez maksas pieņem arī hlórfluorūdeņražus saturošas nederīgas iekārtas (ledusskapjus, kondicionierus). Visas elektriskās iekārtas vai ierīces tiek pieņemtas tikai neizjauktas, nesadalītas.

Šķiroto atkritumu pieņemšanas laukumā par maksu var nodot nolietotas vieglās automašīnas riepas, luminiscētās spuldzes, pēc mājāsaimniecības uzkopšanas radušos atkritumus, eļļas filtrus u.c. atkritumus. Azbestu saturošus materiālus, piemēram, šiferi var nodot tikai licencētam uzņēmumam.

Atkritumu apsaimniekošanas jomā ļoti svarīga ir iedzīvotāju regulāra informēšana par atkritumu šķirošanu un pārstrādi. Svarīga ir cieša sastrādāšanās ar atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu, kas darbojas konkrētajā pašvaldībā.

2.3.3. Siltumapgāde

Krāslavas pilsētā centralizēto siltuma apgādi daudzdzīvokļu dzīvojamajām mājām, sabiedriskajām ēkām, kā arī nelielam skaitam komercobjektu nodrošina pašvaldības SIA “Krāslavas nami”. SIA “Krāslavas nami” piegādā siltumu 55 daudzdzīvokļu dzīvojamajām mājām (100% no centralizētai siltumapgādes sistēmai pieslēgto daudzdzīvokļu dzīvojamo māju) un ap 40 juridisko personu objektiem (tajā skaitā pilsētas skolas, bērnudārzi un pašvaldības iestādes). Visos objektos ir nodrošināta patērētās siltumenerģijas uzskaitē – uzstādīti siltumskaitītāji daudzdzīvokļu dzīvojamo māju un citu objektu ievados, kā to paredz esošā likumdošana.

Pilsētā ir īstenoti vairāki projekti centralizētās siltumapgādes sistēmu uzlabošanai un energoefektivitātes pasākumu īstenošanai.

2020.-2021.gadā programmas “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” specifiskā atbalsta mērķis “Veicināt energoefektivitāti un vietējo AER izmantošanu centralizētajā siltumapgādē” ietvaros SIA “Krāslavas nami” realizēja projektu “Siltumapgādes ražošanas avota Latgales ielā 14, Krāslavā, pārbūve, uzstādot jaunu biomasas katlu”. Projekta mērķis – samazināt siltumenerģijas zudumus enerģijas ražošanas procesā, kā arī pazemināt elektroenerģijas patēriņu, samazināt kurināmā patēriņu un padarīt siltumenerģijas ražošanas sistēmu drošāku. Projekta ietvaros ir izbūvēts 7.5 MW šķeldas katls, 1.5 MW dūmgāzu kondensācijas ekonomāizers, uzstādīts elektrofiltrs, izveidota vienota katlumājas vadības sistēma.

2019.-2020.gadā SIA “Krāslavas nami” programmas “Darbības programmas “Izaugsme un nodarbinātība” specifiskā atbalsta mērķis “Veicināt energoefektivitāti un vietējo AER izmantošanu centralizētajā siltumapgādē” ietvaros realizēja projektu “Siltumtīklu pārbūve Krāslavas pilsētā”. Projekta mērķis – samazināt siltumenerģijas un siltumnesēja zudumus pārvades un sadales sistēmās, rekonstrējot siltumapgādes sistēmu pilsētas centrālajā daļā. Projekta rezultātā tika rekonstruētas siltumtrases 1 km garumā Krāslavas pilsētas centrālajā daļā. Visi centralizētajai siltumapgādes sistēmai pieslēgtie objekti ir aprīkoti ar automātiskiem individuāliem siltuma mezgliem, kas nodrošina automātisku siltumapgādes režīma uzturēšanu dzīvojamās mājās un objektos atkarībā no āra gaisa temperatūras, kā arī iespēju attālināti vadīt un uzraudzīt objekta siltumapgādi. 95% no pilsētas centralizētās siltumapgādes sistēmas pazemes siltumtrasēm ir rekonstruēti. Tuvāko divu gadu laikā siltumtrašu rekonstrukcija tiks pabeigta pilnībā.

Bez centralizētās siltumapgādes sistēmas pilsētā ir arī vairākas vietējās katlumājas, kas nodrošina siltumenerģiju atsevišķām organizācijām, piemēram, AS “Krāslavas piens”, SIA “Krāslavas slimnīca”, turklāt 15 Krāslavas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas nav pieslēgtas centralizētajai siltumapgādes sistēmai (māju dzīvokļos ir ierīkota alternatīvā apkure un dzīvokļu īpašnieki paši

apkurina dzīvojamās telpas), kā arī visas individuālās dzīvojamās mājas tiek apkurinātas patstāvīgi. Pagastu pašvaldības iedzīvotājiem siltumapgādes pakalpojumus nesniedz (izņēmums - Robežnieku pagastu, kas apkurina divas daudzdzīvokļu mājas), bet nodrošina pašvaldības administratīvo ēku, izglītības un kultūras iestāžu siltumapgādi. Iedzīvotāji daudzdzīvokļu mājās un viensētās paši nodrošina siltumapgādi ar krāsns vai ar vietējo centrālo apkuri, kurai izmanto malku vai kokskaidu granulas.

Dagdas pilsētā centralizēto siltumapgādi daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām, Dagdas pilsētas iestādēm un SIA "MAXIMA Latvija" nodrošina pašvaldības kapitālsabiedrība SIA "Dagdas komunālā saimniecība". SIA "Dagdas komunālā saimniecība" piegādā siltumenerģiju 9 (deviņām) daudzdzīvokļu dzīvojamām mājām (100% no centralizētai siltumapgādes sistēmai pieslēgto daudzdzīvokļu dzīvojamo māju) un 8 juridisko personu objektiem (tajā skaitā pilsētas vidusskolai, bērnudārzam, veselības un sociālo pakalpojumu centram "Dagda"). Visos objektos ir nodrošināta patērētās siltumenerģijas uzskaite – uzstādīti siltumskaitītāji daudzdzīvokļu dzīvojamo māju un pārējo objektu ievados, kā to paredz esošā likumdošana.

Dagdas pilsētā SIA "Dagdas komunālā saimniecība" apsaimnieko divas katlu mājas - Mičurina ielā 12a un Brīvības ielā 29, katlu mājas dzīvojamā mājā Brīvības ielā 3a un dzīvojamā mājā Brīvības ielā 3b.

Katlu mājas un siltumtrases pieder Dagdas pilsētas pašvaldībai, ar kuru SIA "Dagdas komunālā saimniecība" ir noslēgusi nomas līgumus. SIA "Dagdas komunālā saimniecība" kā kurināmo izmanto atjaunojamos energoresursus – malku un šķeldu. Dzīvojamām mājām Brīvības ielā 3a un Brīvības ielā 3b kurināmais ir granulas.

2016.gadā katlu mājā Mičurina iela 12a tika uzstādīti divi jauni apkures katli, kas darbojas ar malku un nodrošina vairāk kā pusi no centralizētai siltumapgādes sistēmai nepieciešamās jaudas. Viens no galvenajiem pamatprincipiem SIA "Dagdas komunālā saimniecība" siltumapgādē ir ražošanas jaudu optimizācija un siltumtīklu darbības efektivitātes paaugstināšana, jo izmantot četras katlu mājas mazam patērētāju skaitam nav efektīvi un ir ekonomiski neizdevīgi, līdz ar to nepieciešams veikt katlu māju optimizāciju un siltumtrases remontu vai atjaunošanu, lai pilnveidotu tehnoloģiju un samazinātu siltumapgādes pakalpojuma izmaksas.

2.3.4. Energoapgāde

Krāslavas novadu šķērso viena 110 kV elektropārvades līnija, kuru apkalpo AS "Augstsprieguma tīkls". Lai mazinātu elektroenerģijas pārrāvumus vētru laikā, uzņēmums veicis vērienīgus koku zāģēšanas darbus zem elektrotrasēm visā Latvijā, taču elektropakalpojumu joprojām apdraud dabas apstākļi.

2.3.4.1. attēls. 330 kV un 110 kV elektrolīniju pieejamība Latvijas dienvidaustrumu daļā. Avots: AS “Augstsprieguma tīkls”, 2018

Lai uzturētu gaisvadu elektrolīnijas drošā stāvoklī un nodrošinātu klientiem nepārtrauktu un kvalitatīvu elektroenerģijas piegādi, arī AS “Sadales tīkls” vai to sadarbības partneri regulāri visā Latvijā novērtē elektrolīniju trašu stāvokli un, ja nepieciešams, veic elektrolīniju apdraudošo koku, to zaru un krūmu nozāģēšanu.

Krāslavas novada pašvaldība apsaimnieko 56,668 km ielu apgaismojuma kailvadu tīklu, 0,324 km ielu apgaismojuma piekarkabeļu tīklu un 6,48 km kabeļu apgaismojuma tīklu līniju Krāslavas pilsētā. Par ielu apgaismojumu Krāslavā atbild pašvaldības aģentūra “Labiekārtošana K”.

Lauku teritorijā ielu apgaismojums ir tikai dažos ciemos, vislabāk apgaismotas ir Augstkalnes ciema ielas un daļēji – ielas Indras ciemā, Skaistā un Kalniešos. Dažos pagastos 2012. – 2018. gados (piemēram, Kalniešu ciemā, Izvaltas ciemā, Indras ciema parkā pie Kultūras nama) realizēti ielu apgaismojuma ierīkošanas projekti (pārsvarā par pašvaldības budžeta līdzekļiem).

Ielu apgaismojums daļēji ierīkots Konstantinovas, Svarincu, Andrupenes, Andzeļu, Ezernieku, Ozoliņu ciematu centrus. Konstantinovas un Svarincu ciemos ielu apgaismojums ierīkots par pašvaldības budžeta līdzekļiem 2013-2015. gados. Ozoliņu ciemā apgaismojums ierīkots 2020.gadā, LEADER projekta ietvaros.

2.3.5. Teritoriju labiekārtošana

Par Krāslavas pilsētas labiekārtošanu atbild pašvaldības aģentūra “Labiekārtošana K”, Dagdas pilsētā un tuvējos ciemos - pašvaldības iestāde “Pilsētsaimniecība”, pagastos šo darbu veic pagastu pārvaldes.

Pašvaldības aģentūras funkcijām ir pārsvarā sezonāls raksturs – koku apgriešana, zāles pļaušana, smilšu novākšana, sniega tīrīšana, koku zāģēšana pilsētas un novada kapos, ielu apgaismojuma uzturēšana. Taču ir arī cita veida darbi, piemēram, P/A “Labiekārtošana K” darbinieku spēkiem tika

ierīkota sabiedriskā tualete pie autoostas, atjaunots ēkas jumts Raiņa ielā 17, Krāslavā, bet ēkā ierīkota slidotavu. Turklāt pie aģentūras darbiniekiem pēc palīdzības bieži vērsas pašvaldību, mācību iestāžu, pagastu pārvalžu, dažādu pašvaldības finansētu projektu vadītāji, uzņēmēji un, protams, pilsētas iedzīvotāji.

Gan “Labiekārtošana K”, gan pagastu pārvaldes iesaistās pašvaldības un NVA programmās, vasaras sezonā iesaistot novada labiekārtošanas darbos skolēnus un sociālo pabalstu saņēmējus līdzdarbības programmas ietvaros.

Pašvaldības iestāde “Pilsētsaimniecība” atbild par Dagdas pilsētas un tuvējo ciemu – Ozoliņu un Vecdomes labiekārtošanu, citos ciemos to veic pagastu pārvaldes. Apvienotajā novadā plānots veidot vienotu apsaimniekošanas iestādi.

2.3.6. Dzīvojamais fonds

Daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas līdz to pārvaldīšanas tiesību nodošanai dzīvokļu īpašnieku sabiedrībai vai ar dzīvokļu īpašnieku savstarpēju līgumu pilnvarotai personai pārvalda un apsaimnieko SIA “Krāslavas nami” saskaņā ar Krāslavas novada pašvaldību noslēgto līgumu. 2020. gada beigās SIA “Krāslavas nami” apsaimniekoja 65 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas ar kopējo dzīvojamo fonda platību 120 tūkstoši m², apmēram 25% no minētā dzīvojamā fonda dzīvokļiem nav privatizēti un pieder Krāslavas novada pašvaldībai (dzīvokļi tiek izīrēti). Bez tam Krāslavas pilsētā ir 10 daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, kuru pārvaldīšanu un apsaimniekošanu nodrošina kooperatīvas sabiedrības. Šajās mājās pašvaldībai piederošā dzīvojamā fonda (dzīvokļu) nav. Katrā pagastā ir samērā neliels pašvaldībai piederošs dzīvojamais fonds - Aulejā (divas 18 dzīvokļu mājas, viena 12 dzīvokļu māja, divas Līvānu tipa mājas), Indrā un Robežniekos (katrā divas 18 dzīvokļu mājas), Kaplavā (viena 18 dzīvokļu māja), Skaistā (viena 24 dzīvokļu dzīvojamā māja), Skuķos (viena 12 dzīvokļu māja). Kombuļos, Piedrujā un Izvaltā dzīvojamais fonds ir privatizēts.

Andzeļu pagastā – 6 dzīvokļi un 2 dzīvojamās ēkas, kopā 458m² dzīvojamās platības, Dagdas pilsētā – 48 dzīvokļi 1611 m² platībā, Konstantinovas pagastā – 16 dzīvokļi 1039 m² platībā, Andrupenes pagastā – 9 dzīvokļi 419m² platībā, Bērziņu pagastā – 2 daudzdzīvokļu mājas, kopā 30 dzīvokļi 2025 m² platībā, Svriņu pagastā 10 dzīvokļi un 1 dzīvojamā māja kopā 743m² platībā, Ezernieku pagastā 8 dzīvokļi un 1 dzīvojamā māja kopā 556 m² platībā, Šķaunes pagastā 54 dzīvokļi un 2 dzīvojamās mājas kopā 5734m² platībā, Asūnes pagastā 38 dzīvokļi 2050m² platībā un Ķepovas pagastā 1 dzīvoklis 29,6m².

Attiecībā uz energoefektivitātes pasākumiem dzīvojamajās mājās, Krāslavā nav piemēru, kad māju iedzīvotāji piesaistītu ES un/ vai valsts finansējumu tā saucamajiem “siltināšanas” pasākumiem. Zemā iedzīvotāju aktivitāte šajā joma skaidrojama ar nestabilo ekonomisko situāciju un līderu trūkumu. Arī Krāslavas novadā 2012.– 2020.gadā diemžēl nav nosiltināta neviena daudzdzīvokļu māja.

Namu iekšpagalmi Krāslavas pilsētā un ciemos ir ļoti atšķirīgā stāvoklī. Pēdējo 20 gadu laikā to infrastruktūra ir atjaunota tikai daļēji. Daudzu pagalmu zaļās zonas šobrīd tiek izmantotas automašīnu novietošanai. Kopš padomju laikiem auto skaits ir krietni palielinājies, bet infrastruktūra strauji noveco. Būtu nepieciešama arī brauktuvju, ietvju un apgaismojuma atjaunošana, teritorijas apzaļumošana, ceļa zīmju atjaunošana, gājēju celiņu izbūve, bērnu rotaļu laukumu, atpūtas infrastruktūras atjaunošana vai izveide. Daudzdzīvokļu dzīvojamo māju pagalmi pārsvarā ir dzīvokļu īpašnieku un pašvaldības kopīpašums; tā ir gan priekšrocība, gan trūkums kopīgu jautājumu risināšanā par pagalmu apsaimniekošanu un labiekārtošanu. Atbilstoši likumdošanai, pašvaldība nedrīkst pārbūvēt teritorijas, kas atrodas privātajā (mājas dzīvokļu īpašnieku) īpašumā. Tas rada

neizpratni no dzīvokļu īpašnieku puses, kad pašvaldība pārbūvē tikai tās pagalmu daļas, kas veido daļu no ielu tīkla infrastruktūras (caurbraucamās daļas). Iedzīvotājiem ir iespēja uzkrāt līdzekļus namu labiekārtošanai uzkrājuma fondā. Pionieri šajā nozarē ir Raiņa ielas 2 iedzīvotāji, kuri par uzkrājuma līdzekļiem noasfaltēja celiņus pie mājas.

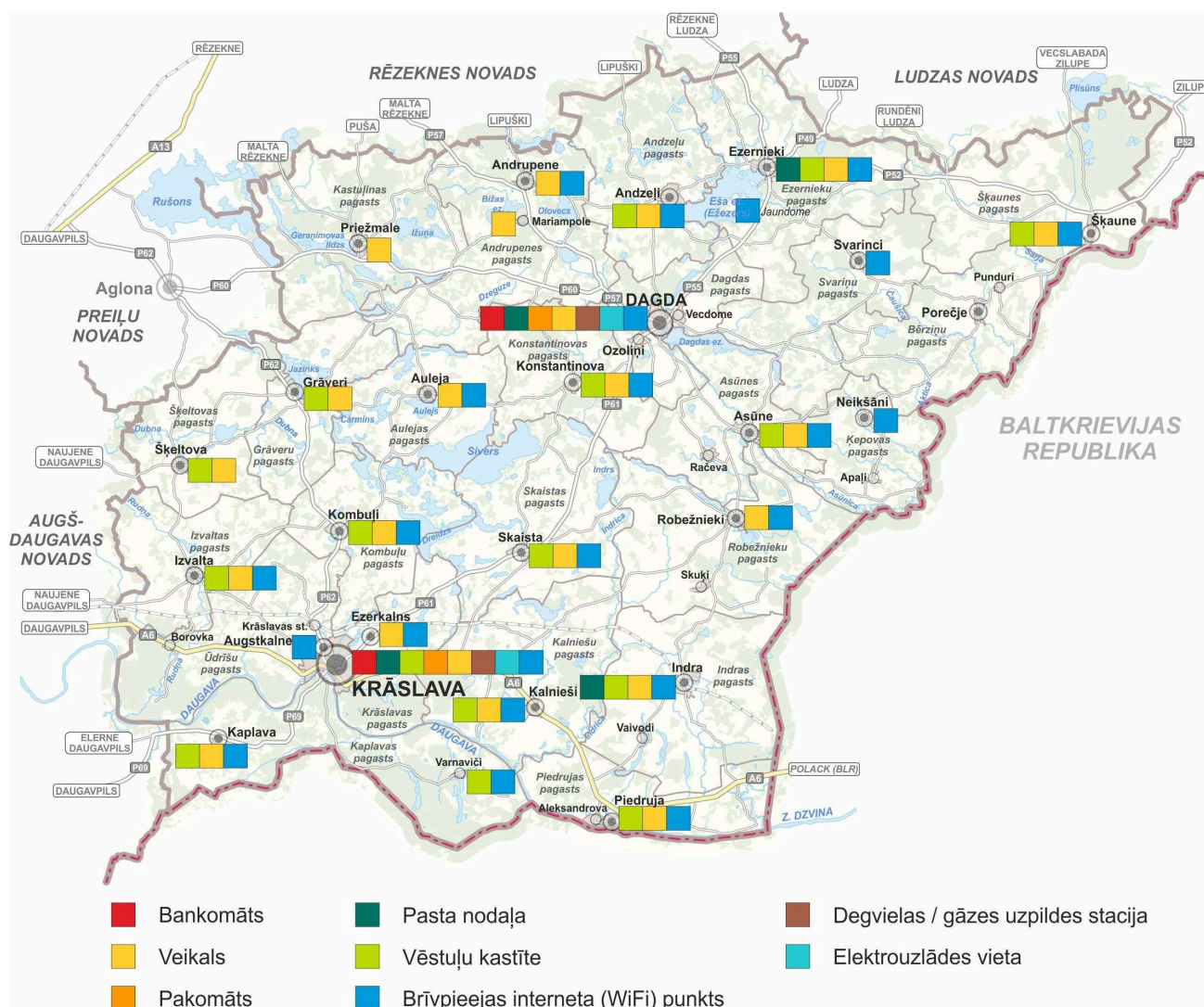
2019.-2020.gadā pašvaldība aktīvi pārbūvēja caurbraucamus ceļus daudzdzīvokļu dzīvojamo māju iekš kvartālos, darbi turpinājās arī 2021.gadā.

Nekustamo īpašumu vērtība sastāda apmēram 40 miljoni euro, vērtīgākā daļa ir dzīvojamās mājas, zeme, transporta un inženierbūves.

Laika periodā no 2018. līdz 2020. gadam bijušajā iepriekšējā Krāslavas novada Būvvalde ir izsniegusi 310 būvatļaujas, vidēji 40 – 60 būvatļaujas gadā⁴⁸.

⁴⁸ Krāslavas novada Būvvaldes dati, 2020

2.3.7. Publiskie komercpakalpojumi

2.3.7.1. attēls. Komercpakalpojumi iedzīvotājam Krāslavas novadā. Avots: SIA „Reģionālie projekti”, 2021

Krāslavas novadā, kaut arī ierobežotā veidā, bet ir pieejami ikdienā nepieciešamie komercpakalpojumi – pārtikas, saimniecības preču veikali, pasts, pakomāti, bankomāti, degvielas, gāzes, elektrozlādes stacija, pašapkalpošanās automazgātavas utt.

2.4. Satiksmes infrastruktūra, sakari, mobilitāte

2.4.1. Valsts nozīmes autoceļi

Apvienotā Krāslavas novada teritoriju caurauž blīvs valsts un pašvaldības autoceļu (ieskaitot pagastu ielas) tīkls, kas nodrošina labas sasniedzamības iespējas. Mūsdienīgs un sakārtots ceļu tīkls ir viens

no galvenajiem priekšnosacījumiem iedzīvotāju labklājības celšanai un kopējai teritorijas attīstībai un transports.

Novada teritoriju šķērso vairāki nozīmīgi autoceļi – valsts autoceļš A6 šķērso Krāslavu (pilsētas robežās Augusta, Rīgas ielas) 5,364 km garumā. Vidējā satiksmes gada intensitāte diennaktī pieaug, piemēram, posmā “P65—Krāslava” gada vidējā satiksmes intensitāte 2010. gadā bija 2646 automašīnas, t. sk. 19 % – kravas transports, savukārt 2017.gadā - 2951 automašīnas, t. sk. kravas transports – 20 %; posmā “Krāslava-LV robeža” gada vidējā satiksmes intensitāte 2010.gadā bija 1259 automašīnas, 30% – kravas transports, savukārt 2017.gadā - 1386 automašīnas, t.sk kravas transports – 32%.⁴⁹

A6 ir iekļauts Eiropas transporta tīklā (TEN-T). Novadu šķērso vairāki reģionālie autoceļi. P61 Krāslava—Dagda šķērso Krāslavas, Skaistas, Kastuļinas, Dagdas pagastus, autoceļš P69 Skrudaliena—Kaplava—Krāslava šķērso Kaplavas pagasta teritoriju, savukārt P62 Krāslava—Preiļi—Madona šķērso Īdrišu un Kombuļu pagastus. Novada teritoriju šķērso vairāk nekā 24 valsts vietējie autoceļi.

Ir panākti arī vairāki būtiski uzlabojumi uz valsts auto ceļiem – 2017. gadā veikta divkārtu virsmas apstrāde posmā no Sauleskalna līdz Aulejai (a/c V614 Kromāni-Auleja-Rogeļi km 15,632-16,648, garums – 1,016 km; a/c V642 Kombuļi-Auleja km 4,000-11,660, garums – 7,660 km), 2018.gadā – posms no Krāslavas līdz Izvaltai (a/c V636 Krāslava-Izvalta Šķeltova- Aglona km 1,143-5,418, garums – 4,275 km) un 2021. gadā atlikušais posms līdz Izvaltai⁵⁰. Darbus nepieciešams turpināt arī Piedrujas un Robežnieku pagastos, savienojot novada centrus ar pagastu centriem.

⁴⁹ VAS Latvijas Valsts ceļi, 2010 un 2017

⁵⁰ VAS Latvijas Valsts ceļi, 2021

2.4.1.1. attēls. Krāslavas novada transporta infrastruktūra. Avots: SIA „Reģionālie projekti”, 2021

LVC dati liecina, ka tikai 15,11% valsts autoceļu novadā ir labā stāvoklī, 22,03 % – apmierinošā, savukārt 62,86 % ir sliktā stāvoklī. Līdzīga situācija vērojama arī uz pašvaldības valdījumā esošajiem ceļiem. Autoceļu bēdīgais stāvoklis palielina reālo sasniedzamības laiku. Vairāki ceļu posmi no pagastu centriem līdz Krāslavai un Dagdai nav asfaltēti (Kalnieši—Robežnieki, Skaista—Robežnieki, Izvalta-Šķeltova-Krāslava, Andzeļi – Dagda), tādēļ daudz izdevīgākā pozīcijā ir tās apdzīvotās vietas, kas atrodas valsts galvenā autoceļa (Kalnieši) un reģionālo autoceļu tuvumā (Augstkalne, Neikšāni, Skaista, Kombuļi, Kaplava, Izvalta, Šķaune, Ezernieki, Andrupene, Konstantinova).

Tuvākajā laikā Satiksmes ministrija plāno vairāku valsts ceļu nodošana pašvaldībām.

2.4.2. Pašvaldības ceļi un ielas

Novada ielu tīklu veido Krāslavas un Dagdas pilsētu, kā arī pagastu ciemu ielas. Krāslavas pilsētā reģistrēto ielu kopējais garums ir 52,539 km, gandrīz 70% ir ar melno segumu.

Novada 9 teritoriālajās vienībās ir ceļu inženierbūves (tilti), garākā no tām ir Prospekta iela – tilts pāri Daugavai – Krāslavas pilsētā (286 m). Tilta pāri Daugavai uzturēšanai nepieciešami lieli ieguldījumi, pašvaldība ir ierosinājusi to pārņemt valsts apsaimniekošanā.

No 2018. līdz 2020. gadam Krāslavas novada teritorijā ar ES finansējuma atbalstu pārbūvēti ~ 27 km ceļu un ielu ar cieto segumu, ~ 46 km ceļu ar mīksto segumu (grantī), un ap 0,17 km bruģa seguma. Pašvaldība no saviem budžeta līdzekļiem ir veikusi periodiskās uzturēšanas un remonta darbus ~10 km cietā seguma un ~ 20 km mīkstā seguma ceļiem.⁵¹

Lielākie projekti Krāslavas pilsētā bija⁵²:

1. ERAF “Augusta un Rīgas tranzītielu Krāslavā pārbūve (269.050-271.220 km)” (3.2.1.2.aktivitāte “Tranzītielu sakārtošana pilsētu teritorijās”);
2. ERAF “Aglonas ielas pārbūve Krāslavā” (3.2.1.2.aktivitāte “Tranzītielu sakārtošana pilsētu teritorijās”);
3. ERAF “Indras ielas pārbūve un ielas apgaismojuma izbūve” (5.6.2. aktivitāte “Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām”).

Uzņēmējdarbībai nozīmīgs projekts īstenots laika posmā no 2012. gada septembra līdz 2021. gada oktobrim; tā rezultātā pilsētas teritorijā veikta Izvaltas, Rīgas, Vienības, Latgales, Vasarnieku, Sauleskalna, Vītolu, Augusta un Lielās ielu posmu pārbūve.

Robežas pieejamības uzlabošanai caur vienkāršotās robežšķērsošanas punktu Kaplava-Pļusi 2014. gadā Latvijas-Lietuvas-Baltkrievijas pārrobežu sadarbības programmas ietvaros rekonstruēts Kaplavas pagasta ceļš Vecborne-Matulišķi 1,65 km garumā. Asfalta segums uzliets Izvaltas ielas posmam pie AS „Krāslavas piens”, Krāslavā ceļam “Augstkalne - Saksoni” un Kalna ielas posmam Ūdrīšu pagastā, ceļa posmam “Dauguļi-Raudovišķi” Kalniešu pagastā, ceļa posms “Pleiku apbraucamais ceļš” (336 m) Robežnieku pagastā, ceļi “Kalnieši – Stalti” Kalniešu pagastā, veikta ceļa „Augstkalne – Saksoni” asfaltēšana Ūdrīšu pagastā un Kalna ielas posma pārbūve Augstkalnes ciemā, pārbūves darbi tika veikti ceļu posmos „Grantiņi 2 – Matulišķi” un „Čenčupi - Ezeriņi - Vēveri”. Krāslavas pilsētā sakārtoti vairāki ielu posmi Krāslavā – Raiņa iela, Vasarnīcu iela, Lielā iela.

Ceļi tiek atjaunoti pēc pieejamā budžeta izvērtējuma un vietās, kur attīstās/ varētu attīstīties uzņēmējdarbība.

2021. gadā notiek darbi Latgales un Indras ielu uzņēmējdarbības zonās.

Ir veikti arī satiksmes drošības pasākumi. Saskaņā ar pašvaldības Attīstības nodaļas datiem ERAF projekta “Satiksmes drošības uzlabojumi pie Krāslavas pilsētas izglītības iestādēm” ietvaros ir veikta apstāšanās kabatu ierīkošana pie PII “Pienenīte” un “Pīlādzītis”; autobusu apgriešanās laukuma ierīkošana pie Krāslavas Valsts ģimnāzijas Lakstīgalu ielā; trošuāra daļas atjaunošana pie PII “Pīlādzītis” un trošuāra izbūve pie PII “Pienenīte”; drošības barjeru un nepieciešamo ceļa zīmju ierīkošana.

Krāslavas novada pagastu teritorijās grants ceļu pārbūvei ir investēti ELFLA līdzekļi no Latvijas Lauku attīstības programmas. Krāslavas novada pagastu teritorijās grants ceļu pārbūvei ir investēti ELFLA līdzekļi no Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013. gadam pasākuma

⁵¹ Krāslavas novada Būvvaldes dati, 2018

⁵² Krāslavas novada domes Attīstības nodaļas dati, 2021

“Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem” un Lauku attīstības programmas 2014.-2020. gadam pasākuma “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos”. No 2014. līdz 2020. gadam, īstenojot pasākumu “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos” piesaistīti vēl 2,7 miljoni eiro no ELFLA (t.sk. pašvaldības līdzfinansējums) pašvaldības grants ceļu pārbūvei novada pagastu teritorijās (24,246 km). 2015. gadā pašvaldība izstrādāja kritērijus prioritāro pašvaldības grants ceļu atlasei katrā pagastā un veica pārrunas ar novada pagastu pārvaldēm un vietējiem uzņēmējiem, lai noteiktu ceļus, kas nepieciešami lauksaimniecības produkcijas ražošanas un pārstādes uzņēmumiem, kā arī citiem uzņēmējdarbības veicējiem, kas nodarbojas ar ražošanu un lauksaimniecību Krāslavas novadā. Dagdas pilsētā un bijušā Dagdas novada teritorijā pasākuma “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos” ietvaros pārbūvēti kopumā 23,03 km grants ceļu un ielu, piesaistot 1,65 miljonus eiro ELFLA fonda līdzekļu.

Laika posmā no 2017. līdz 2019. gadam pasākuma “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos” ietvaros, ieguldot arī vērienīgus pašvaldības budžeta līdzekļus, pašvaldība pārbūvēja un asfaltēja ceļu St. Krāslava – Vilmaņi (3,42 km) Ūdrīšu pagastā. Tādā veidā tika īstenota iecere par Krāslavas apbraucamā ceļa izbūvi, lai atvieglotu transporta plūsmu pilsētā un nodrošinātu iespēju ērti nokļūt no dzelzceļa stacijas Krāslava uz A6 valsts autoceļu Rīga-Daugavpils-Krāslava-Baltkrievijas robeža (Pāternieki).

2020. gadā īstenots projekts “Robežšķērsošanas infrastruktūras attīstība, radot priekšnosacījumus robežšķērsošanas procesa uzlabošanai” – 2 082 129 euro, Latvijas – Lietuvas – Baltkrievijas pārrobežu sadarbības programmas ietvaros pagājušgad pabeigta vērienīga kravas automašīnu stāvlaukuma būvniecība Pāterniekos, lai atrisinātu jautājumu par periodiskām kilometrus garām rindām uz valsts autoceļa A6.

2020. gadā īstenots projekts “Robežšķērsošanas infrastruktūras attīstība, radot priekšnosacījumus robežšķērsošanas procesa uzlabošanai” – 2 082 129 euro, Latvijas – Lietuvas – Baltkrievijas pārrobežu sadarbības programmas ietvaros pagājušgad pabeigta vērienīga kravas automašīnu stāvlaukuma būvniecība Pāterniekos, lai atrisinātu jautājumu par periodiskām kilometrus garām rindām uz valsts autoceļa A6.

Aglonas novada dome Vides aizsardzības un reģionālajā ministrijā iesniedza investīciju projektus, kas arī tika atbalstīti ar 2020. gada 20. oktobra rīkojumu “Par atbalstītajiem pašvaldību investīciju projektiem valsts aizdevumu piešķiršanai ārkārtējās situācijas ietekmes mazināšanai un novēršanai saistībā ar Covid-19 izplatību” 2020.gada decembra sākumā šo projektu ietvaros tika uzsākti darbi Grāveros un Šķeltovā, kur tiek veikta ielu pārbūve un apgaismojuma ierīkošana. Grāveros tiek pārbūvētas un ierīkots apgaismojums Ezeru un Ievu ielā (1 km ielas un 41 apgaismojuma balsti) Šķeltovā darbi tiek veikti Jaunajā un Jaunatnes ielā (0,987 km ielas un 23 apgaismojuma balsti). Projektu īstenošanai tika ņemts aizņēmums no Valsts kases ar atmaksas termiņu 15 gadi.

Satiksmes ministrijai dati liecina, ka reģistrēto (uzskaitē esošo transportlīdzekļu skaits, t.sk. vieglie, kravas automobiļi, autobusi, piekabes un puspiekabes novadā) uz 2021. gada 1.janvāri bija 9047 vienības. Autotransporta skaits katru gadu pieaug, pieaug arī to radītā slodze uz ceļu un ielu infrastruktūru. Viens no izaicinājumiem Krāslavas pilsētā ir nepietiekams automašīnu stāvvietu skaits.

CSDD pētījumi liecina, ka 78 % automašīnu Latvijā ir vecākas par 11 gadiem, jauno automašīnu skaits ir salīdzinoši niecīgs. Šī tendence ir vērojama arī novadā.

2018. gadā Krāslavā ir izveidots elektromobiļu uzlādes punkts, tuvākajos gados plānota pāreja uz elektrotransportu skolēnu pārvadājumiem.

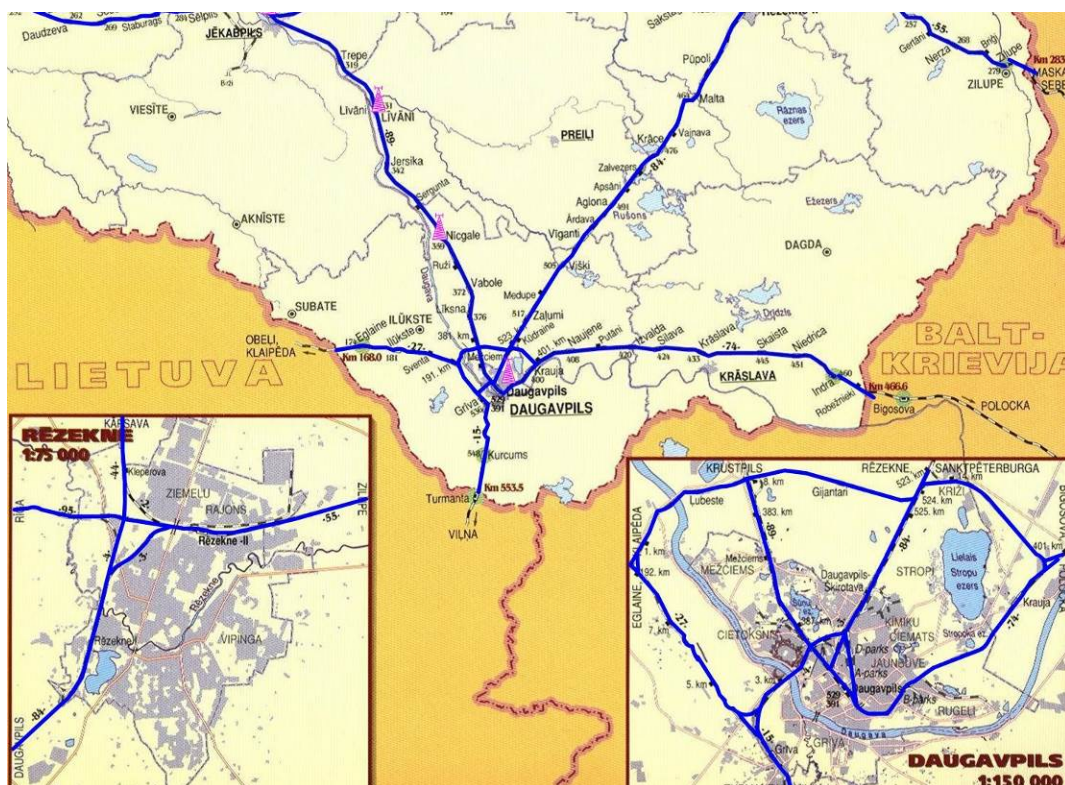
2.4.3. Dzelzceļš

Paralēli autoceļam A6 Krāslavas novada teritoriju šķērso starptautiskas nozīmes dzelzceļa līnija Rīga-Minska, kas nodrošina kravas pārvadājumus.

Lai gan vilciens ir viens no drošākajiem un videi draudzīgākajiem pasažieru pārvietošanas veidiem, Latvijā dzelzceļa satiksme ir mazāk populāra par citiem satiksmes veidiem. 2021. gadā tika mainīta pasažieru pārvadājumu stratēģija, atsakoties no vairākiem autobusu reisiem maršrutā “Krāslava-Rīga-Krāslava”, atsākot dzelzceļa pasažieru pārvadājumi maršrutā Rīga-Indra-Rīga.

Kravu pārvadājumu ziņā dzelzceļš ieņem pirmo vietu. Indra ir no Baltkrievijas ienākošo vilcienu muitas kontrolpunkts. Stāvošo vilcienu izmeši rada kaitējumu videi un cilvēku veselībai, tādēļ ir nepieciešami risinājumi piesārņojuma mazināšanai un situācijas uzlabošanai.

Dzelzceļa pieejamība ir būtiska priekšrocība uzņēmējdarbības (granulu ražotājs “LatGran” ir viens uzņēmumiem, kas aktīvi izmanto dzelzceļa priekšrocības loģistikai) un mobilitātes attīstībai pierobežā.

2.4.3.1.attēls
Dzelzceļa shēma
Latgales
dienvidaustrumos,
www.ldzs.lv, 2021

2.4.4. Velotransports un gājēju ceļi

Velotransports novadā tiek popularizēts galvenokārt tūrisma aspektā. Novada teritorijā nav speciāli ierīkoti velosipēdu ceļi, maršruti tiek plānoti pa esošajiem auto ceļiem vai takām, piemēram, 7 Baltijas ezeru zemes velotūrisma maršruti. Iedzīvotājiem un viesiem ir iespēja iepazīties ar dabas ainavām, kultūru un vēsturi, kā arī atpūsties. Visi maršruti ir marķēti ar parastajām ceļa zīmēm, kā arī speciālu maršrutu marķējumu lauku teritorijās. Ir izstrādāti ceļveži, kurā atrodamas maršrutu shēmas un apskates objektu raksturojumi. Lai veicinātu velosipēdu drošu izmantošanu ikdienā, nepieciešams rast tehniskos risinājumus velobraukšanas uzlabošanai un attīstībai, izveidojot vai pielāgojot esošo ceļu segumu un platumu, kā arī izvietojot ceļa zīmes un nodrošinot velosipēdu novietošanas iespējas.

Plānojot ielu pārbūvi, iespēju robežās tiek plānoti arī velo celiņi, piemēram, 2011. gadā ar ERAF atbalstu rekonstruētajā Augusta-Rīgas ielā ir uzbūvēts apvienotais gājēju - velo celiņš, funkcionējoši ir gājēju – velo braucēju celiņi Krāslava - Ezerkalns, Krāslava-st.Krāslava, Dagda - Ozoliņi.

2018. gadā tika atklāts jauns marķētais reģionālais velomaršruts Nr.35 “Daugavas loki”. Velomaršruts aptver Daugavpili, Daugavpils un Krāslavas novadu un dod iespēju iepazīt dabas un kultūrvēsturiskās vērtības. Maršruta kopējais garums ir aptuveni 123 km. Visā garumā tas ir marķēts ar atbilstošām velozīmēm, kā arī ir labiekārtota velotūristiem nepieciešamā infrastruktūra. Jaunais marķētais velomaršruts “Daugavas loki” ir Daugavpils novada pašvaldības aģentūras “TAKA”, Daugavpils pilsētas pašvaldības tūrisma attīstības un informācijas aģentūras un Krāslavas novada tūrisma informācijas centra kopīgas sadarbības rezultāts.

Krāslavas novadu tuvumā (caur Daugavpili) izveidots EURO VELO maršruts Nr.1153, kas ved gandrīz 6 000 km no Norvēģijas līdz pat Grieķijai, un nākotnē būtu nepieciešama infrastruktūras pielāgošana un marķēšana “cilpas” izveidei no Daugavpils līdz Krāslavai un tās attīstībai.

Velosipēdu nomu vietējo kultūras un dabas objektu apskatei piedāvā atsevišķas viesu mājas, kā arī biedrība “Sportists”.

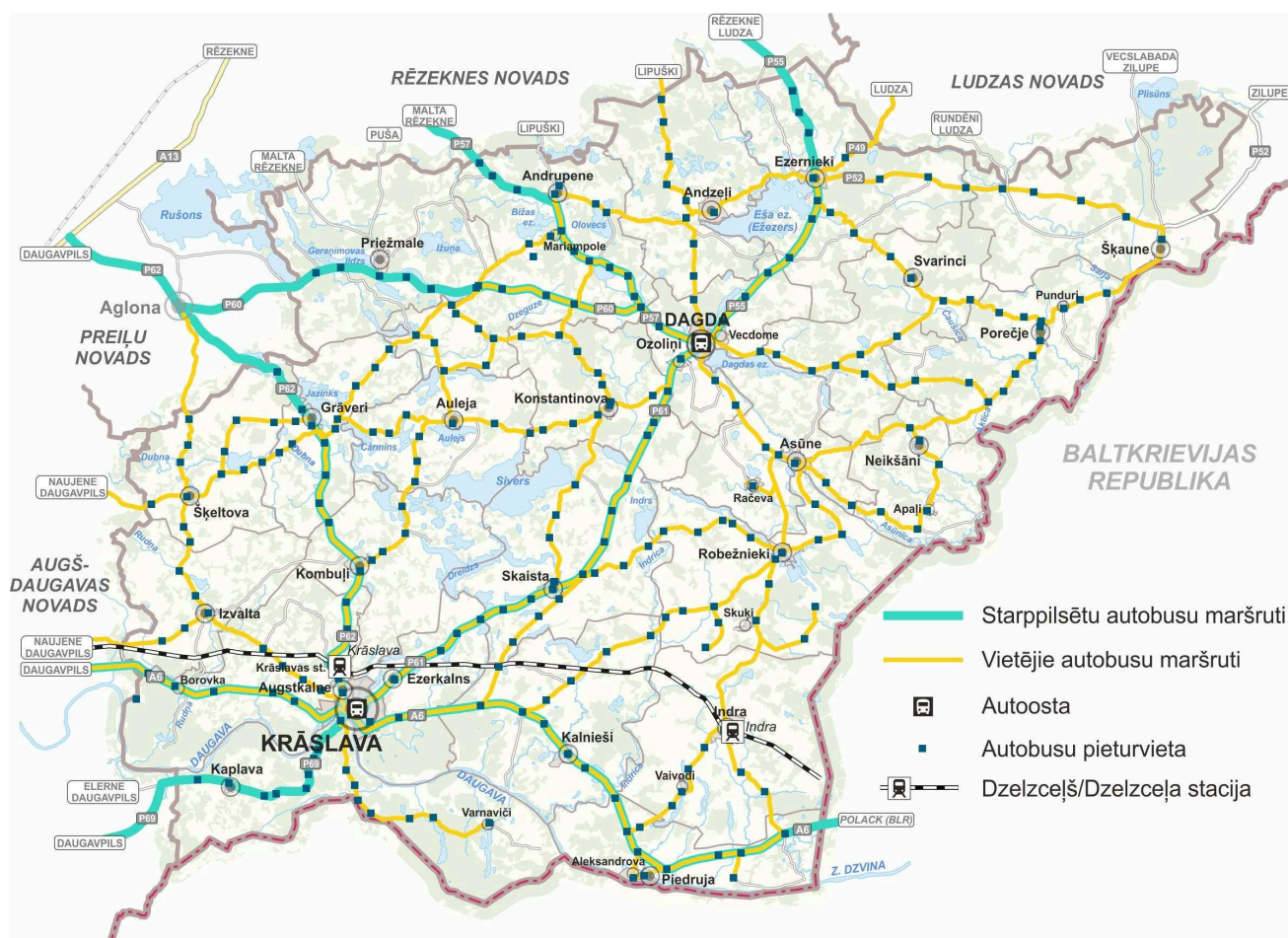
2.4.5. Sabiedriskais transports, mobilitāte

Krāslavas novada iedzīvotājiem ir pieejams autobusu un dzelzceļa sabiedriskais transports. Pasažieru pārvadājumus ar autobusiem galvenokārt veic SIA “Daugavpils autobusu parks”. Lielākas sabiedriskā transporta priekšrocības ir Krāslavas pilsētas iedzīvotājiem, jo katru dienu kursē transports uz Rīgu, Daugavpili, Aglonu, Dagdu un uz apdzīvotajām vietām novada teritorijā. Krāslavas novadu apkalpo gan reģionālie vietējās nozīmes maršruta reisi, gan starppilsētu nozīmes maršruti, kā arī starppilsētu vilciena reiss. Bieži vien pārvadātāju grafiks rada grūtības lauku iedzīvotājiem ieplānot nokļūšanu uz/ no izglītības un medicīnas iestādēm.

Krāslavas autoosta atrodas Rīgas ielā pilsētas centrā pie valsts galvenā autoceļa A6, savukārt dzelzceļa stacija atrodas st.Krāslava Augstkalnē pie reģionālās nozīmes autoceļa P52.

Mācību gada laikā tiek organizēts skolēnu sabiedriskais transports, kas pārvadā skolēnus no Skaistas, Kombuļiem, Aulejas, Ūdrīšu, Kaplavas, Kalniešu, Indras un Piedrujas pagastiem uz skolām Krāslavā. Pagastu pārvaldes organizē skolēnu pārvadājumus pagastu teritorijās.

⁵³ Avots: <http://www.eurovelo.com/en/eurovelos/eurovelo-11>

2.4.1.2. attēls. Krāslavas novada sabiedriskā transporta shēma. Avots: SIA „Reģionālie projekti”, 2021

2021.gadā atjaunota iespēja izmantot dzelzceļa transportu (pasažieru vilciens maršrutā Rīga – Krāslava - Rīga), kas ir videi draudzīgāks, nav pakļauts iespējamajiem automobiļu sastrēgumiem, nodrošina nokļūšanu Rīgā 3 stundu laikā. Pie tam vieglo automobiļu skaita pieaugums un videi draudzīgāku transporta pārvadājumu samazināšanās var pasliktināt ekoloģisko situāciju. Atsevišķās dienās dzelzceļa satiksme ir arī līdz Indrai.

Krāslavā nav pilsētas maršruta autobusu, kas apgrūtina pensionāru un cilvēku ar īpašām vajadzībām pārvietošanos pa pilsētu. Jāņem vērā, ka no pilsētas centra līdz, piemēram, poliklīnikai ir vairāk kā 1,5 km. Ir saņemts iedzīvotāju pieprasījums organizēt sabiedrisko sabiedrisko transportu uz dārzkopības sabiedrību rajoniem. Diemžēl līdz šim nav bijusi iespēja šādu pieprasījumu nodrošināt, jo tam trūkst ekonomiska pamatojuma.

No 2017. gada 1. janvāra vairs nestrādā Robežnieku autobusu parks, un, saskaņā ar Robežnieku pagasta pārvaldes sniegto informāciju, ir nepieciešami uzlabojumi Daugavpils autobusu parka grafikā, lai uzlabotu/ saskaņotu Robežnieku pagasta iedzīvotāju nokļūšanu no/uz izglītības un ārstniecības iestādēm. 2021. gadā slēgta Dagdas autoosta.

Iedzīvotājiem, mobilitātes un sasniedzamības problēmu risināšanai, nākas izmantot personīgo transportu.

2.4.6. Ūdens transports

Daugava un ezeri ir nozīmīgs novada attīstības resurss un tos varētu izmantot ūdens transportam.

Atpūtas transports nozari reglamentējošo MK noteikumu izpratnē ir sportam un atpūtai paredzēts kuģošanas līdzeklis, kura garums nepārsniedz 24 m, kuru neizmanto komerciālos nolūkos un kuram nav profesionālas apkalpes. Jāņem vērā, ka aizsardzības plāni Dridža un Daugavas loku dabas parkiem paredz motorizēto transporta līdzekļu kustības ierobežošanu.

Vairāki tūrisma pakalpojumu sniedzēji piedāvā ūdens maršrutus pa novada ezeriem un Daugavu, smailīšu un laivu nomu. Nobraucieni pa Daugavu ir viens no populārākajiem aktīvā tūrisma maršrutiem.

2018. gadā tiek īstenots projekts “Daugavas upes baseina ekonomiskā potenciāla attīstība”, kur viedokļu aptaujās ūdens ceļotāji akcentē to, ka pietrūkst labiekārtotu vietu pie Daugavas, kur var ērti pietautoties un izkāpt krastā.

Ir izstrādāts tehniski ekonomiskais pamatojums un izstrādāti tehniskie risinājumi Daugavas labā krasta Krāslavā izmantošanai rekreatīvām vajadzībām. Labā krasta labiekārtošana un ūdens maršruta izveide būtu labs potenciāls tūrisma attīstībai.

2.4.7. Sakari

Svarīgu lomu uzņēmējdarbības vides attīstībai ieņem sakaru infrastruktūra – gan fiksētie, gan mobilie.

Mobilo sakaru pārklājums Latvijas tirgus līderiem LMT, Bite Latvija un Tele2 ir atšķirīgs dažādos Krāslavas novada pagastos, īpaši slikta sakaru kvalitāte ir Latvijas un ES ārējās robežas/pierobežas teritorijās, kur to ietekmē gan zemā apdzīvotība, gan sarežģītais ģeogrāfiskais reljefs.

Pierobežā daudzos pagastos neapmierinoša ir arī nacionālās televīzijas un radio uztvere.

2016. gada novembrī notika kārtējā pašvaldības tikšanās ar Latvijas Valsts radio un televīzijas centra (LVRTC) pārstāvjiem⁵⁴, kurā tika apspriests jautājums par televīzijas un radio apraides kvalitātes uzlabojumu novada pierobežas pagastos. Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs nodarbojas ar Latvijas radio un televīzijas apraides nodrošinājuma tehnisko pusi. Sabiedrībā jau vairākkārt aktualizēts jautājums par to, ka daudziem pierobežas pagastu iedzīvotājiem nav pieejamas Latvijas radio un televīzijas programmas, sakarā ar to centrs uzlaboja apraides kvalitāti Latgalē, uzbūvējot Viļakas un Krāslavas novada Skaistas pagastā papildu sakaru mastus.

Negatīvais aspekts ir arī pasta pakalpojumu nepieejamība visā Krāslavas novada teritorijā – pasta nodaļas 2021. gadā pasta pakalpojumi ir pieejami Krāslavā, Indrā, Robežniekos, Skaistā, Dagdā, Konstantinovā, vairs nedarbojās vairākos pagastu centros - Augstkalnē, Kalniešos, Skaistā, Robežniekos, Piedrujā, Priežmalē, Ezerniekos, Andzeļos, Svariņos un Bērziņos.

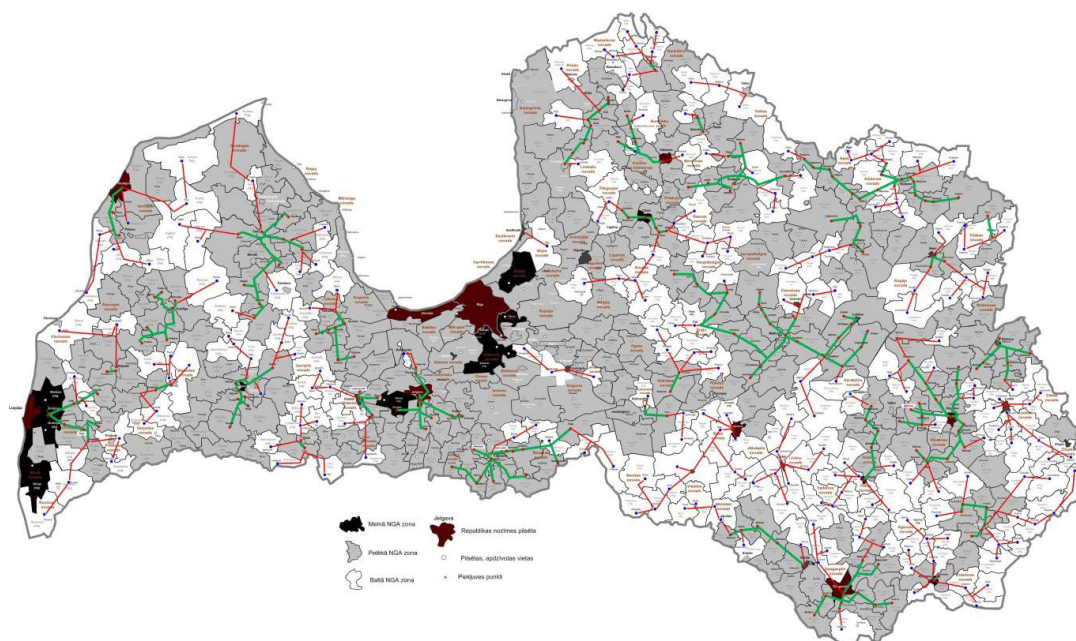
ERAF projekta “Publisko interneta pieejas punktu izveide un attīstība Krāslavas novadā” ietvaros 2015. gadā Krāslavas novada dome sadarbībā ar Valsts reģionālās attīstības aģentūru un SIA “IVIKS” Krāslavas novada teritorijā izveidoja desmit jaunus publiskā interneta pieejas punktus un uzlaboja sešus esošos, ieguldot informācijas tehnoloģiju infrastruktūrā gandrīz 69 000 eiro. Jauni publiskie interneta pieejas punkti ar pieeju datortehnikai sabiedrībai pieejami Aulejas, Kombuļu, Ūdrīšu tautas namos, Indras pagasta pārvaldē, Piedrujas saietu namā, Krāslavas Vēstures un mākslas muzejā, Tūrisma informācijas centrā. Pilnveidoti publiskie interneta pieejas punkti, kas nodrošina

⁵⁴ <http://www.kraslavasvestis.lv/zinas/article/3/par-latvijas-televizijas-un-radio-apraides-kvalitati.html>

augstākminētās funkcijas, sabiedrībai pieejami Izvaltas, Kaplavas, Kalniešu, Robežnieku, Skaistas un Varnaviču bibliotēkās. Jaunas bezvadu interneta pieejas zonas Krāslavā izveidotas estrādē un 18. novembra laukumā, kā arī Kombuļu pagasta pussaliņā⁵⁵.

Interneta pakalpojumus Krāslavas novadā sniedz 8 komersanti, no kuriem 3 vietējie uzņēmumi (SIA “Iviks”, SIA “Bigtelecom”, SIA “KTV Teleanss”). Ārpus pilsētas iedzīvotājiem interneta pakalpojums sniedz tikai viens vietējais uzņēmums (SIA “Iviks”). SIA “KTV Teleanss” Krāslavā piedāvā arī kabeļtelevīzijas pakalpojumus.

Valsts akciju sabiedrība “Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” 2019. gadā īstenoja vērīnīgus projektus elektronisko sakaru tīkla attīstībai lauku reģionos, izbūvējot platjoslas optiskā tīkla infrastruktūru tā saucamajās “baltajās” teritorijās - vietās, kur dažādu apstākļu dēļ elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzēji neplānoja veidot savu optiskā tīkla infrastruktūru. Izveidotā infrastruktūra ir pieejama visiem elektronisko sakaru pakalpojumu sniedzējiem, lai tie varētu nodrošināt reģionu iedzīvotājiem interneta piekļuvi ar ātrumu vismaz 30Mb/s. Šādi piekļuves punkti ir Krāslavas novada Izvaltā, Indrā, Robežniekos, Kalniešos, Kaplavā, Kaplavā, Aulejā, Piedrujā, Andrupenē, Andzeļos, Ozoliņos, Konstantinovā, Asūnē, taču “pēdējā jūdze”, kas savieno lielāko apdzīvoto vietu ar katru konkrētu gala lietotāju un nodrošina tam, piemēram, internetu un kabeļtelevīziju, jāievelk sakaru operatoriem, šobrīd ir izaicinājums.

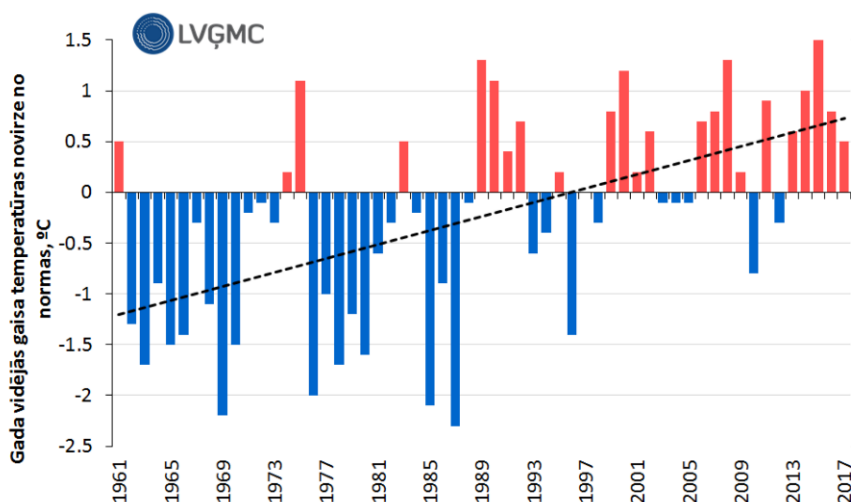
2.4.7..1 attēls. Elektronisko sakaru tīkla attīstības projektu 1.un 2.kārta. Avots: VAS “Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”, 2018.

2.4.8. Klimata pārmaiņas

Novērojumu dati liecina, ka klimata pārmaiņas notiek arī Latvijā. No 1961. gada līdz 2016. gadam ir novērojama vienmērīga gaisa temperatūras paaugstināšanās, kas ir izteikta gan vidējās gaisa temperatūras vērtībās, gan minimālās un maksimālās gaisa temperatūras vērtībās. Piemēram, vidējās gaisa temperatūras klimatiskā standarta norma (1981.-2010. gads) ir par 0,7 °C augstāka nekā

⁵⁵ <https://kraslava.lv/zinas/pilns-raksts/kraslavas-novada-iedzivotajiem-pieejami-musdienigi-datorpakalpojumi-un-bezmaksas-internets/>

klīmatiskās referenču perioda (1961.-1990. gads) gada vidējā gaisa temperatūra.⁵⁶

Eiropas Zaļā kursa aktivitāšu ietvaros, Krāslavas novada pašvaldība turpinās iesākto ceļu uz klimatneitralitāti, ietverot:

- ēku energoefektivitātes uzlabošana (siltināšana), AER iekārtu uzstādīšana (saule, vējš), apkures sistēmu nomaina;
- apkures katlu modernizāciju, uzstādot katlus ar lielāku lietderības koeficientu;
- vieda apgaismojuma ierīkošanu pilsētu teritorijās un ap lielākiem objektiem;
- ražošanas iekārtu modernizāciju pret videi neitrāliem;
- saules paneļu parku ierīkošanu pie ražošanas uzņēmumiem elektrības ražošanai;
- centrālās apkures sistēma modernizāciju (apkures katli, ekonomizeri), paredzot regulēšanu un enerģijas uzskaiti un sadali;
- atkritumu poligonu modernizāciju, paredzot biogāzes savākšanu un to tālāko izmantošanu;
- pašvaldības autoparka modernizāciju, iegādājoties videi draudzīgo transportu pašu un piem., skolēnu pārvadājumiem;
- bio noārdāmo atkritumu savākšanu tālākai izmantošanai (bio gāze, mēslojums), atkritumu šķirošanas līniju ierīkošana un atkritumu šķirošana pirms nogādāšanas poligonos, depoģita sistēmas ieviešana, iedzīvotāju izglītošanas pasākumus⁵⁷.

⁵⁶ <https://videscentrs.lv/mc.lv/lapas/latvijas-klīmats>

⁵⁷ Krāslavas novada domes Attīstības nodaļas dati, 2021

3. EKONOMIKA

3.1. Uzņēmējdarbības vides vispārīgs raksturojums

Viena no Krāslavas novada ilgtermiņa prioritātēm ir labvēlīgas vides radīšana uzņēmējdarbībai un investīcijām. Novada ekonomiskās attīstības stūrakmens ir lauksaimnieciskā un pārtikas ražošana, kokapstrāde, vieglā rūpniecība, tūrisms. Prioritāro nozaru attīstība pakārtoti ietekmē saistītos vidējos un mazos uzņēmumus, kuri nodrošina nozarei nepieciešamos izejmateriālus un izejvielas (koksne, lauksaimnieciskā produkcija utt.). Līdztekus tam tiek meklēti jauni attīstības veidi un iespējas pakalpojumu sfērā – būvniecības, mazumtirdzniecības, autotransporta apkopes, veselības un skaistumkopšanas, sabiedriskās ēdināšanas nozarēs.

Saskaņā ar Lursoft datiem uz 2021.gada 16.augustu apvienotajā Krāslavas novadā aktīvi darbojas 1140¹ uzņēmumi, t.sk. 430 zemnieku saimniecības, 471 sabiedrības ar ierobežotu atbildību, 174 individuālie komersanti, 36 individuālie uzņēmumi, 23 kooperatīvās sabiedrības. Kopumā no 1991.gada līdz 2021.gada augustam bija reģistrēti 2304 uzņēmumi, bet likvidēti 1164.

Krāslavas novadā starpības starp jaundibināto un likvidēto uzņēmumu skaitu 2020.gadā gandrīz nav - nodibināti 45 jauni uzņēmumi, savukārt likvidēti – 47⁵⁸, toties 2021.gada septiņos mēnešos starpība ir jau ievērojami lielāka – 28 reģistrēti, bet 42 likvidēti.

Lielākais vidējais darba ņēmēju skaits mēnesī pie Krāslavas novada teritorijā esošajiem darba devējiem ir trīs galvenajās nozarēs: augkopībā un lopkopībā – 452 strādājošie, koksnes, koka un korķa izstrādājumu ražošanā, izņemot mēbeles – 272, apģērba ražošanā – 250, bet 276 strādājošie nodarbināti mazumtirdzniecībā.

Savukārt vidējie darba ienākumi mēnesī pie vispārējā režīmā strādājošiem darba devējiem nepārsniedz 500 eiro, lielāki tie ir veselības aizsardzībā, koksnes un koka izstrādājumu ražošanā, mežizstrādē, bet mazāki – augkopībā, lopkopībā, ēdināšanas nozarē strādājošiem.

Krāslavas novada pašvaldības darba prioritātes uzņēmējdarbības veicināšanai – saglabāt un stiprināt esošos uzņēmumus, motivēt tos ražot produktus ar augstāku pievienoto vērtību, uzlabot uzņēmējdarbības infrastruktūru, sekmēt jaunu, inovatīvu un kvalitatīvu produktu ražošanu un mārketingu, piesaistīt papildu investīcijas, radīt jaunas darbavietas, kā arī efektīvi izmantojot esošajā teritorijā pieejamos resursus (dabas, cilvēkresursu u.c.) un attīstības īpatnības, panākt maksimālu ieguldīto investīciju atdevi.

Pašvaldība savu iespēju robežās līdzdarbojas uzņēmējdarbības veicināšanā, sakārtojot ar uzņēmējdarbību saistītu infrastruktūru - ceļus un degradētās teritorijas, popularizējot uzņēmumu produkciju mājas lapā un izstādēs, informējot uzņēmējus par iespējām piesaistīt finansējumu savām idejām. Plānots arī turpmāk jaunveidotajā Krāslavas novada pašvaldībā rīkot konkursu uzņēmējdarbības uzsākšanai vai attīstībai, jo projekta ietvaros “Jauniešu biznesa ideju konkurss komercdarbības uzsākšanai vai attīstībai Krāslavas novadā” laika posmā no 2012. līdz 2021. gadam Krāslavas novada dome atbalstīja 37 jauniešu idejas, motivējot uzsākt savu saimniecisko darbību vai attīstīt esošo, kopējais pašvaldības finansējums konkrētajai programmai – 82 849,31 EUR. Sekmīgākie jauniešu projekti: Āra Vanaga projekts “Dāvanu un suvenīru izgatavošana ar lāzera palīdzību”, Aināra Dzalba projekts “Zivju pirmapstrādes telpas un kūpinātavas izveide Kombuļu pagastā”, Vinetas Plintas projekts “Bērnu apģērba šūšanas ateljē izveide un attīstība” un Alvja

⁵⁸ Lursoft statistika, 2021

Slesara projekts “Turam kopā!”. 2020. gadā ar savu projektu konkursā startēja tobrīd jauns uzņēmums SIA „Pils restorāns”, kas vēlējas Krāslavā sākt saimniecisko darbību ēdināšanas jomā (atvērt restorānu) Krāslavas pils kompleksa Amatu mājā jeb bijušajos staļļos.

Šobrīd Krāslavas novada pašvaldībā nav izveidota Uzņēmēju konsultatīvā padome, tomēr regulāri notiek pašvaldības tikšanās ar uzņēmējiem par uzņēmējdarbībai svarīgas infrastruktūras izveidi un iespējām sadarboties projektu ietvaros.

2018. gadā ir izveidota preču zīme “Ražots Krāslavas novadā”, kuras mērķis ir arī turpmāk atbalstīt Krāslavas novadā ražojošos un pakalpojumu sniedzošos uzņēmumus, veicināt Krāslavas novada vietējo produktu realizāciju un atpazīstamību, pārdošanas apjoma pieaugumu, tādējādi sekmējot Krāslavas novada popularizēšanu.

3.1.1. attēls. Krāslavas novada domes iniciētā preču zīme “Ražots Krāslavas novadā”, autore Ieva Maļinovska, apstiprināta 2018.

Krāslavas novada uzņēmējiem pieejams arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra (LLKC), Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras (LIAA) Biznesa inkubatoru (BI) Daugavpilī un Latgales uzņēmējdarbības centra (LUC), kas ir Latgales plānošanas reģiona (LPR) struktūrvienība, atbalsts.

LUC darbība vērsta uz reģiona un novada uzņēmējdarbības vides pilnveidošanu, esošo uzņēmumu konkurētspējas celšanu, kā arī darbībām, kas motivē un iedrošina uzsākt saimniecisko darbību. Katru gadu sniedzamo konsultāciju, organizēto semināru, pakalpojumu saturs un apjoms mainās, atbilstoši uzņēmējdarbības vides izmaiņām, ekonomikas tendencēm valstī/ reģionā/ novadā. Tiek sniegts atbalsts uzņēmumiem ārējo tirgu apgūšanā gan piesaistot uzņēmējus apvienojošas organizācijas. Kopš 2013. gada pasākuma “LUC biznesa mēnesis” ietvaros uz tikšanos (šobrīd tiešsaistē) tiek aicināti novada skolu pēdējo klašu audzēkņi, lai kopīgi kļiedētu mītus par uzņēmējdarbību kā par kaut ko sarežģītu un nerasniedzamu.

2017. gada sākumā Daugavpilī atklāts viens no LIAA biznesa inkubatoriem un tā darbības teritorijā ir iekļauts arī jaunveidotais Krāslavas novads. Inkubatora galvenais uzdevums ir radīt sekmīgus jaunus uzņēmumus, kas, atstājot inkubatoru, būtu finansiāli un ekonomiski patstāvīgi. Uzņēmumi var saņemt nepieciešamo atbalstu un pakalpojumus uzņēmējdarbības attīstībai, visiem pakalpojumiem tiek piemērots 50 % līdzfinansējums, t.i., uzņēmumam no pakalpojuma kopējās vērtības vajag segt tikai 50 %, un inkubators attiecīgi segs otru pakalpojuma vērtības daļu. Sevišķi svarīga ir iespēja jauniem uzņēmējiem, jauniešiem notestēt savas biznesa idejas pirmsinkubācijas perioda laikā. Idejas autors sešus mēnešus bez maksas var izmantot inkubatora koprades telpas, atvērto biroju un biroja

aprikojumu, konsultācijas, apmācības un mentoru atbalstu. BI darbības laikā savas biznesa idejas testēja vairāki interesenti no Krāslavas un Dagdas, šobrīd inkubatorā ir SIA Upmatched group (darbinieku kvalifikācijas celšanas platforma), Krāslava, SIA BonDia (džemu ražošana), Kombuļu pagasts, SIA “Natfiber” (kaņepju šķiedras un pakaišu ražošana), Ūdrīšu pagasts, SIA Rehill (inženiertīklu apkalpošana), Dagda.

Lai veicinātu Latgales plānošanas reģionā ietilpstošo pašvaldību, t. sk., arī Krāslavas novada attīstību, uzņēmējdarbības vides aktivizēšanai un uzlabošanai tika izveidots jauns atbalsta instruments – Latgales speciālā ekonomiskā zona (Latgales SEZ), kas palīdz piesaistīt ieguldījumus ražošanas un infrastruktūras attīstībai un jaunu darbavietu radīšanai. Latgales SEZ priekšrocības var izmantot gan esošie vietējie uzņēmēji, kas plāno paplašināt un modernizēt ražošanu, gan arī ārzemju investori, kuri iecerējuši uzsākt uzņēmējdarbību Latgalē. Atšķirībā no citām Latvijas speciālām ekonomiskām zonām, Latgales plānošanas reģionā ietilpstošajās pašvaldībās nav noteikta konkrētas vietas un platības, kurām var piešķirt SEZ statusu. Latgales SEZ kopējā teritorija paredzēta līdz 72 735 ha, jeb 5 % no reģiona kopplatības. Lai teritoriju platību noteikšanas process būtu elastīgs un spētu pielāgoties uzņēmējdarbības vides pieprasījumam, Latgales SEZ iekļaujamās teritorijas var atrasties faktiski jebkurā Latgales vietā atbilstoši uzņēmuma ieskatiem un vajadzībām. 2017. gada 2. janvārī darbu uzsāka Latgales SEZ pārvalde, kas izsniedz atļauju par tiesībām piemērot tiešo nodokļu atvieglojumus. LSEZ ir iespēja gan Latgales uzņēmējiem, gan ienākošiem investoriem ieguldīt līdzekļus uzņēmējdarbībā nākotnē līdz 2035. gadam un saņemt likumā noteiktas nodokļu atlaides: 80 % uzņēmuma ienākuma nodokļa un no 80 % līdz pat 100 % nekustamā īpašuma nodokļa atlaidi. 2020. gada 11. jūnijā, spēkā stājās Saeimas atbalstīts likumprojekts, kas paredz risinājumus Latgales SEZ darbības uzlabošanā. Likums dod nodokļu atvieglojumus par sākotnējo ieguldījumu rezultātā radītajām jaunizveidotajām darba vietām SEZ kapitālsabiedrībās Latgalē. Atbalsts tiek attiecināts uz jaunradīto darba vietu algu izmaksām divu gadu periodā. Papildus iespējas paver vēl vienas izmaiņas SEZ likumdošanā- pretendēt uz LSEZ dalībnieka statusa iegūšanu varēs arī uzņēmumi, kas neatrodas Latgalē, bet vēlēšies te veidot savas ražotnes. Savukārt Latgalē esošie varēs veidot filiāles ārpus LSEZ teritorijas. Laika periodā no 2017. gada līdz 2021.gada 1.septembrim Latgales speciālās ekonomiskās zonas kapitālsabiedrības statuss ir piešķirts četriem Krāslavas novada uzņēmumiem, SIA “IV Pluss” (arī filiālei Dagdā), SIA “Varpa”, SIA “Vill” un SIA “Papa Wood”, iekļaujot Latgales speciālajā ekonomiskajā zonā to īpašumā esošās teritorijas.

Infrastruktūra ir viens no nozīmīgākajiem faktoriem, kas nodrošina uzņēmējdarbības attīstību. Pēdējo gadu laikā Krāslavas novada pašvaldības īstenoto ERAF projektu ietvaros ir rekonstruēta Alejas iela Dagdā un vairākas ielas Krāslavā, kas nodrošina lielāko uzņēmumu pieejamību – Indras, Aglonas, Rēzeknes, Izvaltas, Vasarnieku, Sauleskalna, Vītolu, Latgales, Raiņa, Vasarnīcu, Rīgas ielas un Lielās ielu posmi, kā arī daudzi lauksaimniekiem nozīmīgi ceļi vairākos pagastos. Uzņēmējdarbības vides uzlabošanai nepieciešama arī turpmāka pašvaldībai un valstij piederošo ceļu un ielu pārbūve novadā.

Lielākās ražošanas teritorijas Krāslavas pilsētā ir Indras, Izvaltas, Latgales, Sporta un Lielajā ielās, kur atrodas galvenokārt privātas, ražošanai piemērotas platības. Izvaltas ielā aptuveni 4 ha platībā atrodas AS “Krāslavas piens” teritorija. Sauleskalna un Vītolu ielas ved uz Krāslavas alus darītavu SIA “Krāslavas avots”, bet pēc ilgiem gadiem savu atdzimšanu piedzīvoja bijusī kokapstrādes rūpnīca Lielajā ielā. Sadarbībā ar biedrību „Krāslavas rajona partnerība” un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) LEADER atbalstu ir sekmīgi realizēts inovatīvs projekts „Akustisko sienas paneļu ražošanas uzsākšana SIA „Papa Wood””. Apmēram 95% uzņēmuma saražotās produkcijas tiek eksportēta. Uzņēmuma vadītājs sakārtoja teritoriju un atjaunoja komunikācijas, iznomāja ēkas arī citiem biznesa ideju attīstītājiem, lai nākotnē tur izveidotu jauno uzņēmēju industriālo parku.

Uzņēmējdarbības teritorijas ES fondu izpratnē var uzlūkot kā degradētās teritorijas, kurās plānots pašvaldības atbalsts uzņēmējdarbības vides uzlabošanai, privāto investīciju piesaistei un darba vietu radīšanai. Atbalstāmās darbības – ceļi un komunikācijas (elektrība, ūdens, kanalizācija, apkure, video novērošana u.tml.), teritorijas iekārtošana (vecu ēku pārbūve vai nojaukšana), zemes iegāde u.tml.. Tāda veida pasākumu kopums šobrīd ir gandrīz realizēts Indras ielā 32. 2017. gada nogalē tika uzsākts projekts “Dienvidlatgales pašvaldību degradēto teritoriju revitalizācija uzņēmējdarbības attīstībai”, kura ietvaros tika ieplānoti Indras ielas ražošanas teritorijas 1.kārtas atjaunošanas darbi, kuri turpinās joprojām, bet 2019. gadā CFLA iesniegts vēl viens projekts “Ražošanas zonas izveide Indras un Latgales ielas Krāslavā, 2.kārta”, kura ietvaros paredzēja izbūvēt 3 jaunas rūpnieciskās ražošanas ēkas (katra ~682 m²) ar konteinera tipa apkures katlu katrai, nodrošinot jaunu ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu būvniecību līdz ēkām un izbūvējot jaunu asfaltētu ielas posmu ar stāvlaukumu un inženiertīkliem. Projekta īstenošana tika uzsākta 2020. gada sākumā un, neskatoties uz ārkārtas situāciju valstī, kas saistīta ar COVID-19 izplatību, projekta aktivitātes tika pabeigtas.

Uz doto brīdi visām trīs ēkām ir atrasti nomnieki, kuri ir vietējie uzņēmēji, kuri nodarbojas ar darba apgērbu ražošanu, datoru un perifēro iekārtu remontu un pārtikas produktu vairumtirdzniecību, ieskaitot zivis, vēžveidīgos un mīkstmiešus. Projekta “Ražošanas zonas izveide Indras un Latgales ielas Krāslavā, 2.kārta” īstenošanas nosacījumi paredz, ka pašvaldība, investējot ERAF un pašvaldības budžeta līdzekļus, atjauno 0,93 ha degradētās teritorijas un veicina uzņēmējdarbības attīstību novadā, bet uzņēmēji, savukārt, līdz 2023. gada nogalei rada 28 jaunas darba vietas un piesaista privātās investīcijas savas darbības attīstībai 600 000 eiro apmērā.

Indras ielā atrodas arī daudzas mazākas privātas teritorijas ar nepieciešamajām komunikācijām, kur ir iespējams attīstīt dažāda veida ražošanu. Ņemot vērā mazpilsētas specifiku, nelielas ražošanas teritorijas, kam ir attīstības potenciāls, atrodas arī pilsētas centrālajā daļā. Ražošanas zonas Krāslavas novadā atrodas gan uz privātīpašumā esošas zemes, gan teritorijās, kuras pieder pašvaldībai. Daudzas ēkas, kur varētu attīstīt uzņēmējdarbību, pieder privātīpašniekiem.

Tālākie projekti, kas tiek plānoti Krāslavas novadā, galvenokārt būs saistīti ar 1) pievedceļu un citas nepieciešamās infrastruktūras nodrošināšanu uzņēmumiem, kas rada darba vietas un/ vai veic privātus ieguldījumus, 2) pašvaldībai piederošu degradētu teritoriju un ēku sakārtošana, lai sakārtotās teritorijas piedāvātu uzņēmējiem.

Krāslavas novada pašvaldība sadarbībā ar uzņēmējiem ir apzinājusi pašvaldības īpašumā esošās degradētās teritorijas, kam prioritāri nepieciešams atbalsts darbavietu radīšanai un privāto investīciju piesaistei Krāslavas un Dagdas pilsētās un novadā.

Uzņēmējdarbības vajadzībām ir jāsakārto degradētās ēkas Krāslavas vēsturiskajā centrā, Tirgus ielā 19, Plāteru ielā 15, Krāslavā.

Piedrujas pagasta Patarniekos tiek plānota loģistikas centra izveide, kas ir valsts mērogā inovatīvs objekts, lai maksimāli izmantotu pierobežu kā iespēju uzņēmējdarbības attīstībai.

Būtu svarīga arī citu pašvaldībai piederošu teritoriju un ēku sakārtošana - bijušās izglītības iestāžu ēkas, bijušās fermas un darbnīcas, u.c.

Viens no galvenajiem faktoriem uzņēmējdarbības attīstībai ir cilvēkresursi. Krāslavas novadā, līdzīgi kā pārējā Latvijā un Eiropā, saglabājas “smadzeņu aizplūšanas” tendence. Izglītotie aizbrauc vai neatgriežas pēc augstāko izglītības iestāžu absolvēšanas, jo darba vietu un atalgojuma līmenis ir samērā zems. Samērā paradoksāla ir situācija, ka lielākie Krāslavas novada uzņēmumi koncentrējas uz ārvalstu tirgiem, tomēr vietējais darba spēks saņem samērā zemu atalgojumu.

Ņemot vērā to, ka uzņēmēji arvien biežāk iesaistās projektu konkursos uzņēmumu attīstībai, tai skaitā piesaistot tam ES fondu līdzekļus, Krāslavas novads ir labvēlīgs uzņēmējdarbības attīstībai, jo

atsevišķos konkursos var saņemt papildu punktus vērtējumam par projektu īstenošanu pašvaldībās ar zemāku attīstības indeksu.

3.2. Uzņēmējdarbības raksturojums pa nozarēm

3.2.1. Ražošana

Informācija par novada piecpadsmit vadošajiem uzņēmumiem pēc apgrozījuma apkopota tabulā:

Uzņēmums	Galvenais darbības veids pēc NACE klasifikatora	Apgrozījums 2020.g., EUR
SIA "Varpa"	Pārējo koka izstrādājumu ražošana; korķa, salmu un pīto izstrādājumu ražošana (16.29, 2.0 red) Namdaru un galdniecības izstrādājumu ražošana (16.23, 2.0 red)	15 457 501,00
AS "Krāslavas piens"	Piena pārstrāde un siera ražošana (10.51, 2.0 red)	6 830 867,00
SIA ADLV	Mežizstrāde (02.20, 2.0 red)	5 658 944,00
SIA GL PLUS	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana (16.10, 2.0 red)	5 422 249,00
Skaistas pagasta ZS SAPNIS	Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku (47.11, 2.0 red)	4 747 526,00
SIA "Krāslavas slimnīca"	Slimnīcu darbība (86.10, 2.0 red)	3 862 999,00
Z/S "VAICUĻEVAS"	Graudaugu (izņemot rīsu), pākšaugu un eļļas augu sēklu audzēšana (01.11, 2.0 red)	3 243 243,00
SIA "Krāslavas nami"	Tvaika piegāde un gaisa kondicionēšana (35.30, 2.0 red)	2 879 273,00
SIA "Latgales meži"	Zāģēšana, ēvelēšana un impregnēšana (16.10, 2.0 red)	1 649 729,00
SIA "KREBSAR"	Mežizstrāde (02.20, 2.0 red)	1 581 004,00
PS VANPRO un NORDSERVISS	Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecība (41.20, 2.0 red)	1 552 079,00
SIA L-GOR	Pārējo koka izstrādājumu ražošana; korķa, salmu un pīto izstrādājumu ražošana (16.29, 2.0 red)	1 277 829,00
Kalniešu pagasta Z/S "RAUDOVIŠĶI"	Jauktā lauksaimniecība (augkopība un lopkopība) (01.50, 2.0 red)	1 273 443,00
PKS Avots	Citur neklasificēti profesionālie, zinātniskie un tehniskie pakalpojumi (74.90, 2.0 red)	1 223 888,00
SIA FORVEST	Mežizstrāde (02.20, 2.0 red)	1 196 205,00

3.2.1.1..tabula. Piecpadsmit lielāko Krāslavas novada uzņēmumu apgrozījuma dinamika 2020.gadā.

Avots: lursoft.lv

2020. gadā 21 uzņēmumam apgrozījums ir lielāks par 1 miljonu eiro, no tiem 2 ir pašvaldības kapitālsabiedrības.

SIA “Varpa” ir viens no lielākajiem kokapstrādes uzņēmumiem ne tikai Krāslavas novadā, bet visā Austrumlatvijā, kas dibināts 1993.gadā. Uzņēmuma ražošanas teritorija (kokzāģētava, granulu cehs, galdniecības ražošanas darbnīca) Kaplavas pagastā aizņem 7 ha. Visi kokapstrādes procesā radušies atlikumi tiek pārstrādāti koksnes granulās. Nesen atjaunotajā ražošanas līnijā tiek ražotas augstas kvalitātes rūpnieciskās granulas ar jaudu 150 kilo-tonnu gadā. SIA Varpa ir novatorisks dārza galdniecības izstrādājumu ražotājs, kas specializējas dažādu dārza ēku, bērnu rotaļu māju, galdu, durvju izgatavošanā. Produkcija tiek eksportēta pa visu Eiropu. Uzņēmuma apgrozījums 2020.gadā sasniedza 15,4 miljonus eiro.

Vēl viens jaudīgs kokapstrādes uzņēmums, kas nodarbojas ar zāģēšanu, ēvelēšanu un impregnēšanu ir SIA “GL Plus”. Uzņēmumam ir 19 gadu pieredze palešu dēļu ražošanā un tā mērķis ir kļūt par vadošo taras plātņu ražotāju un eksportētāju Baltijā, piedāvājot visaugstāko produktu kvalitātes līmeni.

Kokapstrāde un koka produkcijas ražošana ir arī viena no mazā biznesa nišām. Novadā dzīvo vairāki meistari, kuri ražo augstas kvalitātes mēbeles un citus koka izstrādājumus, piemēram, Āris un Normunds Vanagi, Nauris Lipšāns, Anatolijs Nemiro, u.c.

Viens no vadošajiem novada uzņēmumiem ir arī AS “Krāslavas piens” (AS “Preiļu siers” meitas uzņēmums) – uzņēmuma apgrozījums 2020. gadā ir 6,8 miljoni eiro. Uzņēmums Krāslavas pilsētā ražo sauso pienu un sviestu. “Krāslavas sviests” tiek eksportēts ne tikai uz ES dalībvalstīm, bet arī uz citām pasaules valstīm un kas jau otro reizi saņēma Starptautiskās pārtikas izstādes “Riga Food” piena pārtikas produktu konkursa medaļas. Pirms diviem gadiem tā bija bronzas medaļa, bet 2021.gadā – zelta. Savukārt piena un augu tauku maisījums “Latgales” ir zīmols, kas populārs iekšējā tirgū. Iekšējam tirgum tiek ražoti tikai 20 % no produkcijas.

Vadošo ražošanas uzņēmumu vidū ierindojas SIA “NEMO”, kas ir viens no lielākajiem sieviešu virsdrēbju ražotājiem Latvijā, kas veic rūpniecisko šūšanu un sniedz arī izšūšanas pakalpojumus. Uzņēmums saražo vairāk nekā 140 tūkstoši vienību gadā un tam pieder vairāk nekā 500 aprīkojuma vienību (starp tiem: Blindstitch, Top-Top (AMF) Handstitch un Boston dūriens, ASS kabatas automatizācija, flatlocks, dubultās un vairāku adatu ķēdes šuves un slēgtās dūrienu mašīnas), kas izvietotas 4700 m² lielās ražošanas telpās. Pašreizējā šūšanas jauda 0,8 miljoni minūšu mēnesī. Produkcija galvenokārt tiek sūtīta uz Skandināvijas valstīm.

Kokapstrādes rūpniecības ciklu novadā papildina viena no lielākā granulu ražotāja “Granuul invest” kopuzņēmuma SIA “Latgran” 2010.—2011. gadā uzbūvētā kokskaidu granulu ražotne Krāslavas novadā. Ražošanas jauda ir 160 tūkstoši tonnu granulu gadā un rūpnīcā nodarbināti 32 strādājošie, nodrošinot ražošanas procesa nepārtrauktību visu diennakti. Krāslavas ražotnes galvenā priekšrocība ir tās atrašanās dzelzceļa pievada tuvumā. Produkcija tiek eksportēta uz Eiropas Savienības valstīm, Dāniju, Zviedriju, Beļģiju un Nīderlandi.

Dažādu pasaulē pazīstamu firmu produktu (bērnu, saimniecības preču) detaļu montēšanu, komplektēšanu un iesaiņošanu krāslavieši veic uzņēmumā SIA “Peter Willemsen”. Pastāvīgi Krāslavā tiek nodarbināti apmēram 45 strādājošie.

Dzīvojamo un nedzīvojamo ēku būvniecību Krāslavā veic VANPRO un NORDSERVISS PS, kas ir līdera pozīcijās apgrozījuma pieauguma ziņā un SIA “RH Būve”, kā arī Dagdā reģistrēts uzņēmums SIA “Rehill”, kura 2020.gada apgrozījuma pieaugums sasniedz 2,12 reizes attiecībā pret 2019.gadu.

3.2.1.2. attēls. SIA “Latgran” ražotne Krāslavas novadā.
Avots: Elvīra Škutāne, 2012.

Nenoliedzami atpazīstamākais uzņēmums pārtikas ražošanā ir SIA “Krāslavas avots”, kas ražo dzīvo alu, savukārt lielākais - ēdināšanas uzņēmums ir SIA “Lekon”. Uzņēmumam pieder arī maizes ceptuve, kafējnīca “Mārīte”, konditorejas izstrādājumu ražotne, veikali. Krāslavā sabiedrisko ēdināšanu piedāvā arī IK “SLAV” suši bārs “Tokyo Town”, Z/S “Skaidas” kafējnīca “Todes”. 2017. gadā atklāta SIA “Food City” kebabnīca, kā arī pils kompleksa Amatu mājā ēdināšanas pakalpojumus sniedz SIA “Pils restorāns”, kas savu darbību uzsāka 2020.gadā, gūstot atbalstu pašvaldības rīkotajā projektā konkursā “Jauniešu biznesa ideju konkurss komercdarbības uzsākšanai vai attīstībai Krāslavas novadā”.

2017.gadā Krāslavā atklāta SIA “Pitstop Pluss” pašapkalpošanas automazgātava, degvielas uzpildes stacija Circle K, ar elektromobiļu uzlādes iespējām.

SIA “FRAVIA” ir redzamākais Dagdas uzņēmums, dibināts 2017.gadā, kas darbojas kokapstrādes nozarē, izgatavojot koka terases kempinga mājām Eiropā. Uzņēmuma gada apgrozījums 2020.gadā attiecībā pret 2019.gadu ir pieaudzis 2,46 reizes. Aktīvi piedalās projektos un ar savu darbību veicina Latgales reģiona attīstību un atpazīstamību Latvijā un citās Eiropas valstīs. SIA “FRAVIA” ir pirmais uzņēmums Dagdā, kas piedāvā koksnes impregnēšanas pakalpojumus. Tā kā SIA “FRAVIA” ir LTRK biedrs, impregnētā koksne tiek marķēta ar simbolu “Latvijas Labums”. 2020.gadā ar LEADER projekta atbalstu uzņēmumā tika atvērta vēl viena darbības nozare - gumijas un plastmasas izstrādājumu ražošana. Vēl viena projekta īstenošanas mērķis bija PVC jumtu ražošana Dagdā. Jaunās nozares nozīmē jaunu darba vietu rašanos, darbinieku apmācību (darbinieki tiek apmācīti strādāt nozarēs, pārņemot ārvalstu praksi un veiksmīgi pielāgojot tos vietējiem apstākļiem), sekmējot vietējās teritorijas attīstību.

SIA “FRAVIA” 2021.gada pavasarī bija starp pieciem finālistiem “Pasaules Uzņēmējdarbības kausa (Entrepreneurship World Cup) Latvijas finālā”.

Vēl viens nozīmīgs Dagdas puses uzņēmums ir Piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība “Avots”, kas pastāv jau 28 gadus un tajā apvienojušies 168 (dalībnieku skaits periodiski mainās) mazie un vidējie piena ganāmpulku īpašnieki. Kooperatīvs nodrošina saviem biedriem ne tikai saražotā piena realizāciju, bet palīdz arī uzlabot piena kvalitāti, konsultē par aktuāliem jautājumiem piena ražošanā,

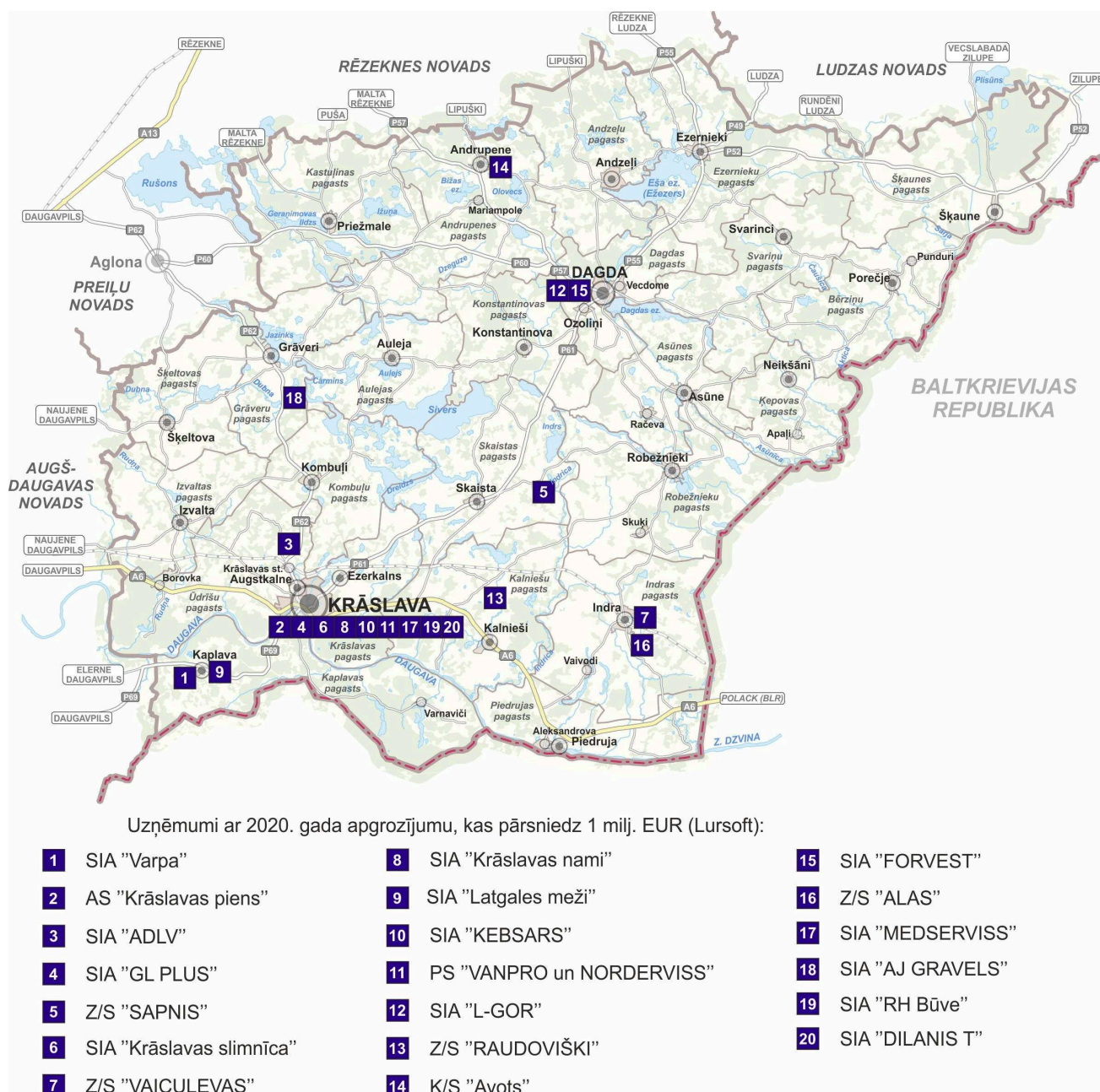
ciltsdarbā, organizē izglītojošus seminārus, pieredzes apmaiņas braucienus, popularizē labāko pašmāju un ārvalstu pieredzi un jaunākās tehnoloģijas.

Savu darbību Ezernieku pagastā veic kokmateriālu, būvmateriālu un sanitārtehnikas ierīču vairumtirdzniecības uzņēmums SIA “Dagda Trading” un ir viens no Dagdas uzņēmumiem ar lielāko apgrozījumu 2020.gadā. No uzņēmumiem, kas nodarbojas ar grants un smilts karjeru izstrādi straujāku izaugsmi uzrāda SIA AJ GRAVELS Grāveru pagastā – 2020.gada apgrozījuma pieaugums ir 93% pret 2019.gada apgrozījumu.

Dagdā un tai tuvākajos pagastos populārākās uzņēmējdarbības formas ir kokapstrāde, lauksaimniecība, lopkopība un mazumtirdzniecība. Pateicoties daudzajiem ezeriem un pievilcīgajām dabas ainavām, attīstīti arī tūrisma pakalpojumi.

Daudzi uzņēmēji piedalās biedrības “Krāslavas rajona partnerība“ ELFLA LEADER pieejas atklātajos projektu konkursos, tādējādi radot jaunus un attīstot esošos pakalpojumus un produktus, kā arī radot jaunas darba vietas. 2019.gadā SIA “Staisons” kā projekta īstenotājs piedāvā saglabāt un popularizēt Latvijas kultūrvēsturisko mantojumu, izgatavojot koka mucas, kubulus, vannas ar četrpusīgās ēveles palīdzību, kuras eksportē uz Franciju, kā dekora elementus, kā arī uzsāka E-HOME māju detaļu izgatavošanu (blokus un bloku savienojumus). SIA “Amodus” - mikro brūža izveide un alus komerciālas ražošanas uzsākšana, iegādājoties alus vārīšanas, fermentēšanas un iesala mašīnas aprīkojumu. Kastuļinas pagasta zemnieku saimniecība “Pļavnieki” projekta ietvaros izveidoja c. Priežmale inovatīvu atpūtas namu “Karina Home”, kur tiek sniegti atpūtas pakalpojumi (tai skaitā ēdināšanas pakalpojumi) ar izglītojušu efektu, vērsti uz ģimenes vērtību stiprināšanu, tradīciju un kultūras mantojuma saglabāšanu un popularizēšanu. 2020.gadā Normunds Vanags ar projekta atbalstu iegādājās galdniecības iekārtu komplektu jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai. Projekta ilgtermiņa mērķis ir veicināt ilgtspējīgas uzņēmējdarbības vides attīstību mēbeļu ražošanā no masīvkoka Krāslavas novadā. Realizējot projektu tika iegādāts jauns datora vadāmais darbagalds - CNC frēzmašīna kopā ar rokas bezvadu mobiliem un vadu elektroinstrumentiem, kas nodrošinās pilnu galdniecības ražošanas ciklu, strādājot ar jebkuru apstrādājamo materiālu. Pēc pieprasījuma tiek sniegts seno mēbeļu restaurācijas pakalpojums⁵⁹.

⁵⁹ Biedrība “Krāslavas rajona partnerība”, 2021

3.2.1.3. attēls. Lielākie uzņēmumi Krāslavas novadā. Avots: SIA „Reģionālie projekti”, 2021

3.2.2. Lauksaimniecība

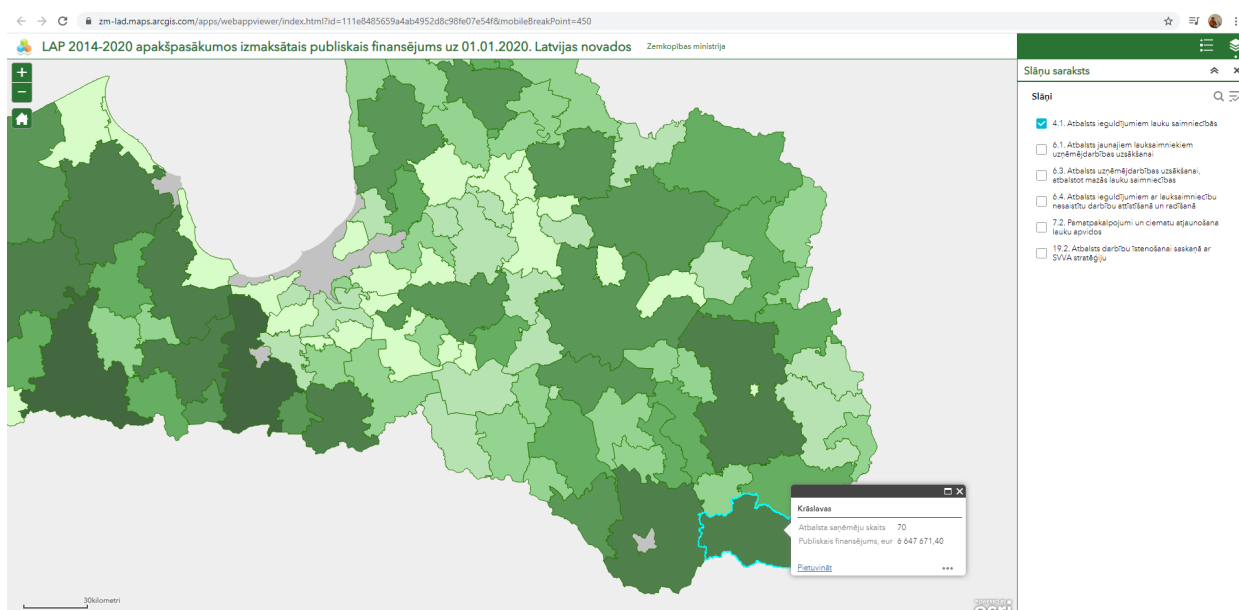
Krāslavas novadā nedaudz mazāk kā puse zemes ir lauksaimniecībā izmantojamā zeme (LIZ), lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības pakāpeniski palielinās, sakārtojot meliorāciju un veicot platību atmežošanu, uz novākto krūmu un graustu rēķina. Lielākās lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības ir Indras un Robežnieku pagastos.

Lauku atbalsta dienesta sniegā informācija uz 2021. gadu liecina, ka iesniegumi platību maksājumiem uz 2021. gada 31. martu ir no 4435 pieteicējiem (no tiem 531 tā saucamās bioloģiskās saimniecības) par platībām 61 729 ha apjomā⁶⁰.

⁶⁰ LIZ platības Krāslavas novadā pa pagastiem. Avots: LAD Dienvidlatgales reģionālā pārvalde, 2021

Novads	Iesniegumi uz platību maksājumiem kopā	Pieteikts LIZ platības (ha)	Tai skaitā Agrovides iesniegumi
Krāslavas	2201	30552	256
Dagdas	1522	22411	186
Aglonas	712	8766	89

3.2.2.1. attēls. Pieteiktie platību maksājumi 2014.-2020.g Avots: lad.gov.lv, 2021

3.2.2.2. attēls. Investīciju apmērs 2014.-2020.g Avots: lad.gov.lv, 2021

Lauku atbalsta dienesta mājas lapā publicētā informācija liecina, ka laikā no 2014. – 2020. gadam apvienotajā Krāslavas novadā ielūda apmēram 12,1 miljoni eiro lauksaimnieciskās ražošanas attīstībai pasākumos “Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās”, “Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai”, “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, atbalstot mazās lauku saimniecības” (pieteikušies atbalstam 279 pretendenti).

Apvienotajā novadā 2021. gadā reģistrēta 1241 saimniecība (NACE kods jauktā lauksaimniecība)⁶¹ No reģistrētajām saimniecībām intensīvi ražo 350, tai skaitā, 85 ir bioloģiskās saimniecības, pārējās – konvencionālās saimniecības. Vienpadsmit saimniecības 2019. gadā sasniegušas apgrozījumu virs 100 000 EUR. Apvienotajā Krāslavas novadā pārsvarā ir sīkas, sadrumstalotas saimniecības, kuras ražo pašpatēriņam.

Lursoft statistikas dati liecina, ka lauksaimnieciskās produkcijas pārstrādes uzņēmumi ir divi - AS “Krāslavas piens” (piena pārstrāde) un SIA “BonDIa” (augļu pārstrāde).

⁶¹ LURSOFT, 2021

Pārtikas un veterinārajā dienestā 2021. gadā Krāslavas novadā darbojas 33 pārtikas ražotāji mājās apstākļos ar šādu sadalījumu pa darbības grupām⁶²:

Novads	Uzņēmumu darbību sadalījums pa darbības kodiem* (vienam ražotājam var būt vairāki darbības kodi)						
	gaļas produktu un izstrādājumu ražošanas mājās apstākļos	piena produktu ražošanas mājās apstākļos,	zvejas produktu apstrāde mājās apstākļos	augu eļļu un tauku ražošanas mājās apstākļos	augu izcelsmes produktu pārstrāde mājās apstākļos	maizes un miltu izstrādājumu ražošanas mājās apstākļos	ēdienu gatavošana mājās apstākļos
Aglonas	2	1	-	-	-	-	1
Dagdas	2	1	-	-	6	1	1
Krāslavas	3	5	2	2	5	4	6

3.2.2.3. attēls. Avots: Pārtikas un veterinārais dienests, 2021

Apvienotajā novadā darbojas 29 atklāta tipa ēdināšanas uzņēmumi ar šādu sadalījumu pa darbības veidiem:

Novads	Uzņēmumu skaits pa darbības veidiem		
	Ēdināšanas uzņēmumi (kafejnīcas, bāri u.c.)	Ēdināšana lauku tūrisma ietvaros	Zupas virtuves
Aglonas	-	1	-
Dagdas	1	2	1
Krāslavas	9	13	2

3.2.2.4. attēls. Avots: Pārtikas un veterinārais dienests, 2021

Šajā teritorijā darbojas divas kautuves: atzīta kautuve Aglonas novadā un reģistrēta kautuve trušu kaušanai nelielos daudzumos Krāslavas novadā.

Lielākās bišu dravas pieder zemnieku saimniecībām “Muižnieki”, “Brieži” un “Bērziņi” (saimniecības biškopis ceturtajā paaudzē). Pazīstamākie mājražotāji ir Olga Birke, Sergejs Zakrevskis, Valentīna Pugajeva, Dina un Māris Skudras. Novadā darbojas bioloģiskā trušu kautuve (zemnieku saimniecība „Guntiņi”), bioloģiskā vaska pārstrādi piedāvā zemnieku saimniecība “Kurmīši”. Bioloģiskās produkcijas noieta tirgi mājražotājiem ir Daugavpilī, Krāslavā un Rīgā.

Lielākie graudu ražotāji novadā ir zemnieku saimniecības “Vaicuļevas” un “Raudoviški”, kooperatīvā sabiedrība “Izvalta”, piena ražotāji – zemnieku saimniecības “Druviņi”, “Zarečje”, “Malaine”. Pēdējos gados īpaši attīstījusies gaļas liellopu audzēšana (SIA “Vasals”, zemnieku saimniecības “Birtaliņas”, “Mežvidi”, “Smaidi”, “Liepa”, “Nerugali”, “Tenismuiža”, “Ošu kalni”, “Ošlejas”, SIA “Dridzmalas”). Novada cūkkopības nozares līderi ir zemnieku saimniecības “Līva”, “Ezeriņi”, “Zarečje” un Janīna Ozoliņa. Lielākās bioloģiskās zemnieku saimniecības - “Malaine”, “Birtaliņas” un “Kurmīši” un SIA “Dridzmalas” (apsaimnieko 431 ha un ir 53 gaļas liellopi). Krāslavas novadā attīstās arī zirgkopība (zemnieku saimniecība “Erlain” – audzē jaunzirus, apmāca un pārdod), truškopība (zemnieku saimniecība “Guntiņi”), aitkopība (SIA “Meža mojas”, zemnieku saimniecības “Tauriņi” un “Upmalas”), putnkopība (zemnieku saimniecība “Erlain”, piemājas saimniecība “Meža mājas” un Jekaterina Markeviča), savvaļas dzīvnieku audzēšana (SIA “Plintas”). Novada lielākās bišu druvas pieder piemājas saimniecībām “Atvases”, “Mežābeles”, “Cīruļi”, Z/S “Brieži”. Daudzas saimniecības kopj augļu dārzus, tiešajā tirdzniecībā ābolus piedāvā Z/S “Apsītes”.

⁶² Pārtikas un veterinārais dienests, 2021

	Liellopi			Cūkas	Aitas	Kazas	Zirgi	Bišu saimes	Savvaļas dzīvnieki
	Zīdītājgovis	Slaucamās govīs	Kopā liellopi						
Kopā:	2209	5774	7983	2345	5747	328	296	2676	437

4.2.2. attēls. Lopu skaits Krāslavas novadā. Avots: Lauksaimniecības datu centrs, 2021

SIA “Olūti V”, zemnieku saimniecības “Alas”, “Raudoviški” un “Liepa” līdzās tradicionālajai lauksaimniecībai attīsta ar lauksaimniecību nesaistītu uzņēmējdarbības nozari – šķeldas ražošanu, savukārt zemnieku saimniecības “Klajumi”, “Kurmīši”, “Guntiņi” piedāvā lauku tūrisma pakalpojumus.

Vairākas saimniecības domā par produkcijas pievienoto vērtību, piemēram, zemnieku saimniecība “Kurmīši” (Ūdrīšu pagasts) izgatavo ārstniecības augu tējas un vaska produkciju, kā arī ziedudeņus - hidrolātus, zemnieku saimniecība “Smaidi” (Robežnieku pagasts) šuj segas un spilvenus, pildot tos ar pašu audzēto aitu vilnu, zemnieku saimniecībai “Akati” pieder mini zoodārzs Robežnieku pagastā.

Priecē daudzu jauniešu apņēmība palikt uz dzīvi laukos un pat dibināt savas saimniecības. Veiksmīgi jaunradīti lauksaimniecības uzņēmumi ir zemnieku saimniecības “Upītes” un SIA “Dridzmalas”. Stabili attīstās zemnieku saimniecības “Alas” un “Zivtiņas”.

Zemnieku saimniecību kā juridiskās, ne faktiskās darbības formu ir izvēlējušies “Jaunzemji” un “Sapnis”.

Krāslavas pilsēta izsenis ir slavēta lielā gurķu audzētāju skaita dēļ, agrīnie Krāslavas gurķīši ir īpaši pieprasīti Daugavpils tirgū. Gurķus 0,4 ha plēves seguma siltumnīcās audzē Dainis Priekšāns (Skaistas pagasts), Edvīns Zalbovičs (Konstantinovas pagasts).

Krāslavas novads ir samērā aktīvs ES fondu apgūvē lauksaimniecībā – saskaņā ar Delfi veikt 2017. gada pētījumu – 14. vietā Latvijā⁶³.

2017. gadā lielus zaudējumus lauksaimniekiem Krāslavas novada lauksaimniekiem radīja Āfrikas cūku mēra izplatīšanās. No lielākajām saimniecībām, kurās cūkkopība bija attīstīta kā nozare, divās saimniecībās tika sadedzinātas visas cūkas un vairs saimnieki cūkas neaudzē (Z/S “Apskalnes” sadedzināja 200 bekonus, saimniecība tika izlikvidēta pilnībā, tagad audzē graudaugus un rapsi), Z/S “Vālodzīte” (sadedzināja 49 cūkas, palika graudkopības nozare). Lielās saimniecības, kuras ieguldīja līdzekļus biodrošības ieviešanai un turpina cūkkopību, ir Z/S “Līva”, Z/S “Zareče” un Z/S “Ezeriņi”. Cūku mēris pamatīgi ir samazinājis cūku skaitu arī novada piemājas saimniecībās.

Tāpat 2017. gada augustā plūdu dēļ tika izsludināta ārkārtas situācija lauksaimniecībā vairākos novados Vidzemē un Zemgalē, kā arī Latgales reģionā, t.sk. Krāslavas novadā. Kopumā Krāslavas novadā LAD kompensācijām pieteikti 1104,64 ha no plūdiem cietušās lauksaimniecības zemes, no tiem neapstrādāti palika 516,27. Šie plūdi Krāslavas novadā zemniekiem nodarīja milzīgus zaudējumus.

Lauksaimniecībā ir svarīgi veicināt lauksaimniecības produktu pārstrādi, inovācijas, radot produktus ar lielāku pievienoto vērtību, meklēt jaunu noieta tirgu, veicināt kooperāciju.

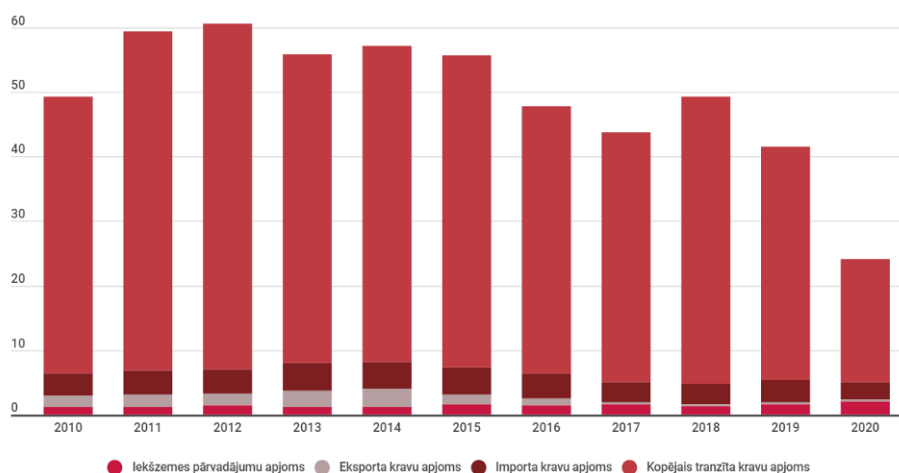
⁶³ Ā.Upenieks “Kā izskatās Latgales novadi un pilsētas uz Latvijas 119 pašvaldību fona”, Vietējā”, 03.05.2017

3.2.3. Loģistika

Krāslavas novads atrodas pie Eiropas Savienības ārējās robežas ar Baltkrievijas Republiku. Kravu apgrozījums Latvijas Dzelzceļā 2010.-2020. gadā ir samazinājies, taču ir stabila.

KOPĒJAIS KRAVU APGROZĪJUMS LATVIJAS DZELZCEĻĀ 2010.-2020.

GADS (MILJ.T)

3.2.3.1. attēls
Kravu apgrozījums. VAS
LDzS Kargo, 2021

Latvijā aktīvi uzsākta TEN-T prioritārā projekta „Rail Baltica” daļa, kas paredz izveidot dzelzceļa satiksmes savienojumu Varšava - Kauņa - Rīga - Tallina - Helsinki, nodrošinot drošu un mūsdienīgu dzelzceļa infrastruktūru starp Baltijas valstīm un pārējo Eiropu. Līdz ar “Rail Baltica” projektu Latvijai ir iespēja kļūt par reģiona galveno Eiropas sliežu platuma (1435 mm) un 1520 mm sliežu krustpunktu un tādējādi vienu no reģiona nozīmīgākajiem transporta mezgliem. “Rail Baltica” projekts paredz Salaspilī būvēt multimodālo loģistikas centru (tā saucamo “sauso ostu”) – kravu termināli, kur paredzēts pārkraut kravas uz cita platuma dzelzceļa sliekšņiem.

Krāslavas novada ģeogrāfiskā izvietojums ir iespēja uzņēmējdarbības attīstībai, izveidojot stāvlaukumu un Loģistikas parka noliktavu/ražošanas zonu kompleksu pie Baltkrievijas robežas. Tādējādi veidosies labvēlīga vide jaunu pakalpojumu sniegšanai un ražošanas attīstībai, tiks radītas darba vietas pierobežas iedzīvotājiem un vienlaikus veicināta robežšķērsošanas procesa kvalitāte.

Krāslavas novada dome jau daudzus gadus (vismaz kopš 2008. gada) strādā pie idejas par Loģistikas centra izveidi pie ES ārējās robežas ar Baltkrieviju. Projekta mērķis - stimulēt loģistikas/ industriālā parka attīstību, kurš atrastos cieši blakus Latvijas – Baltkrievijas robežšķērsošanas punktam Patarnieki - Grigorovshchina, veicinot loģistikas, ražošanas un muitas pakalpojumu pieejamību reģionā un stiprinot ekonomiskās saites starp Latviju un citām ES un NVS valstīm.

Teritorija, kurā paredzēts īstenot projekta ieceri, kopš 2012.gada ir Krāslavas novada domes īpašumā un Krāslavas teritorijas plānojumā 2012.-2023.gadam ir paredzēta kā ražošanas zona. Teritorijai ir veikta togrāfiskā un ģeoloģiskā izpēte, īstenoti vairāki mārketinga projekti. Darbs notiek ciešā sadarbībā ar sadarbības partneriem – Iekšlietu ministriju, Finanšu ministriju, Satiksmes ministriju, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju, Valsts robežsardzi, Valsts ieņēmumu dienestu, VAS Valsts nekustamie īpašumi, PVD, Latgales plānošanas reģionu un citām organizācijām. Regulāri notiek tikšanās ar Baltkrievijas attiecīgo nozaru ministriju, pierobežas pašvaldību un diplomātiskā korpusa Latvijā pārstāvjiem. 2017.gada decembrī konceptuāli atbalstīta loģistikas centra izveide pie Latvijas un Baltkrievijas robežas. Projekta īstenošanas vietas novietojums un plānotā Loģistikas parka integrēšana vienotā RŠV “Pāternieki” tehnoloģijā kopsakarā ar Latgales speciālās ekonomiskās zonas likumā paredzēto iespēju attiecībā uz atvieglojumu nodrošināšanu

komersantiem nodokļu jomā, loģistikas centra teritoriju nosakot kā Latgales speciālās ekonomiskās zonas teritoriju un komersantiem dodot iespēju iegūt Latgales speciālās ekonomiskās zonas kapitālsabiedrības statusu, būtiski sekmēs uzņēmējdarbības attīstību Krāslavas novadā, kā arī jaunu darbavietu radīšanu. Īstenojot loģistikas centra izveidi, tā teritorija ierīkojama, iežogojama, nodrošināma ar apsardzes un videonovērošanas sistēmām, kurām piekļuves tiesības piešķiramas arī Valsts robežsardzei citām kompetentām iestādēm.⁶⁴

2020.-2021. gadā īstenota Krāslavas novada domes aktivitāte – publiskā stāvlaukuma izveide pie A6 autoceļa Pāternieku RKP tiešā tuvumā.

Īstenojot minētos projektus, tiks sasniegti vairāki Krāslavas novada stratēģiskai attīstībai svarīgi mērķi:

- pilnveidot transporta satiksmes un robežas šķērsošanas infrastruktūra Krāslavas novada teritorijā, uzlabojot pierobežas apdzīvoto vietu pieejamību, samazinot vidē nonākošā piesārņojuma apjomu, kā arī samazinot ar ceļu satiksmes negadījumiem saistītos riskus;
- loģistikas centra infrastruktūras izveide sekmēs uzņēmējdarbību pierobežas zonā, radot priekšnoteikumus jaunu darba vietu izveidei Krāslavas novadā un maksimālai Latgales speciālās ekonomiskās zonas iespēju izmantošanai.

3.2.4. Mežsaimniecība

Meža nozare ir svarīga Latvijas tautsaimniecības nozare, kas veido 5,1% no iekšzemes kopprodukta (1,3 miljardi EUR). Valsts budžetā un algās katru gadu tiek samaksāti 645 milj. Eur, kā arī cilvēki gūst nekoksnes vērtības (ogas, sēnes, medības u.t.t.) ~ 90 milj. Eur vērtībā. Kopš 1935. gada Latvijā meža platība ir pieaugusi uz pusi, no 1,75 milj. ha (1935.gads) uz 3,4 milj. ha (2020. gads) un tajos esošās koksnes krāja ir pieaugusi pat četras reizes – no 176 līdz 682 milj. m³, kas veido nozīmīgu oglekļa glabātuvī. Šobrīd Latvijā meža platības ir stabilas – visi izstrādātie meži tiek atjaunoti, līdz ar to kopumā mežus veido dažādās attīstības stadijās esošas mežaudzes. Meža platības var samazināties gadījumos, kad tiek veikta atmežošanas cirte, piemēram, dzelzceļa infrastruktūras būvniecībai vai apbūvei. Taču tiek veidotas arī jaunas mežu platības – stādot mežu neizmantotās lauksaimniecības zemēs. Meža nozare veido 20 % no kopējās valsts preču eksporta vērtības, tā eksportē pārsvarā Latvijā pārstrādātus un apstrādātus koksnes produktus ar lielāku pievienoto vērtību (zāgmateriālus (dēļi) – 28%, plātnes – 18%, tālākapstrādes produkti - 29% no kopējā meža nozares produkcijas eksporta), bet zāģbaļķi ir mazākā eksporta daļa (3%). Latvija katru gadu eksportē ievērojamu daudzumu enerģētikas un celulozes izejvielas, no kurām 56% ir granulas, bet 20% papīrmalka, bet pārējais šķelda, skaidas un kamīnmalka. Latvijā ir ap 135 tūkstoši privātie meža īpašnieki – fiziskas personas, kuru īpašumā lielākoties (~ 80 % no kopējā īpašumu skaita) ir mazi meža īpašumi (< 5 līdz 10 ha). Meža nozare nodarbina ap 40 tūkstošiem cilvēku, bet netieši vēl ~ 30 tūkstošus darbinieku saistītajās nozarē – transports, izglītība, zinātne, būvniecība, enerģētika.⁶⁵ Līdz ATR Krāslavas novada teritoriālajā vienībā 2020.gada 3.ceturksnī darba ņēmēju skaits meža nozarē bija 331 strādājošie jeb 7,1% no visa darba ņēmēju kopskaita, Dagdas novadā – attiecīgi 129 un 6,4%, bet Aglonas novadā -29 un 3,1%.⁵

Meži Latvijā aizņem 3,08 milj. ha. Salīdzinot ar 1923.gadu, kad mežainums bija 23%, laika gaitā līdz mūsdienām tas ir dubultojies un sasniedzis 52%, tomēr Latgalē tas ir viszemākais – 39,9% (2020.gada dati).

⁶⁴ Finanšu ministrijas informatīvais ziņojums “Par veicamajām darbībām, lai nodrošinātu projekta ieceres “Loģistikas centra attīstība Krāslavas novada Pāterniekos”, 2018

⁶⁵ Apkopojums: Latvijas meža īpašnieku biedrība, www.mezaipasnieki.lv

⁵ www.vid.gov.lv

Biedrība Mežsaimnieku apvienība “Krāslava”, 2021

Mežsaimniecība ir viena no populārākajām darbības nozarēm Latgalē ar 7,5% no neto apgrozījuma. Kokapstrāde izvirzījies kā viens no nozīmīgākajiem attīstības virzieniem Latgalē.

Apvienotajā novadā valsts mežus 16 784,8 ha platībā (2019.gada dati) apsaimnieko VAS “Latvijas valsts meži” Dienvidlatgales mežsaimniecība. Lielākā daļa privāto mežu īpašumu platības ir sadrumstalotas, vidēji 10 ha lielas, reljefs samērā kalnains, purvains ar daudzām ūdens krātuvēm. Mežizstrāde iegūst sezonu raksturu un veicina mežizstrādes speciālistu trūkumu ziemas periodā un bezdarbību vasaras periodā. Lielākajai daļai mežaudžu valdošā koku suga ir skuju koki - priede un egle. Skuju koku audzes aizņem 51% no visu audžu platībām, bērzu - 30%, baltalkšņu - 7%, apšu - 7%, melnalkšņu audzes 4% un citu sugu audzes – 1%.

Biedrība Mežsaimnieku apvienība “Krāslava” izveidota Krāslavas rajonā, taču šobrīd tā aptver visu Latgales reģionu; tajā uz 2021.gada sākumu ir 207 biedri - mežu īpašnieki, kuru mežu īpašumi ir gandrīz 10 tūkstoši hektāru. 2016. gadā Biedrība izveidoja un saņēma REFC meža sertifikātu 23 meža īpašnieku grupai. Katru gadu tiek sagatavoti vairāki desmiti projektu ar ES ELFLA finansiālu atbalstu meža īpašumu un lauksaimniecībā neizmantoto platību apmežošanai, jaunaudžu retināšanai utt. Tiek sniegti konsultatīvie pakalpojumi, nodrošināta līdzdalība Latvijas Mežu īpašnieku biedrības organizētos pieredzes braucienos, sapulcēs ar mērķi uzlabot un veicināt mežsaimniecības apsaimniekošanu, ekonomisko efektivitāti utml.

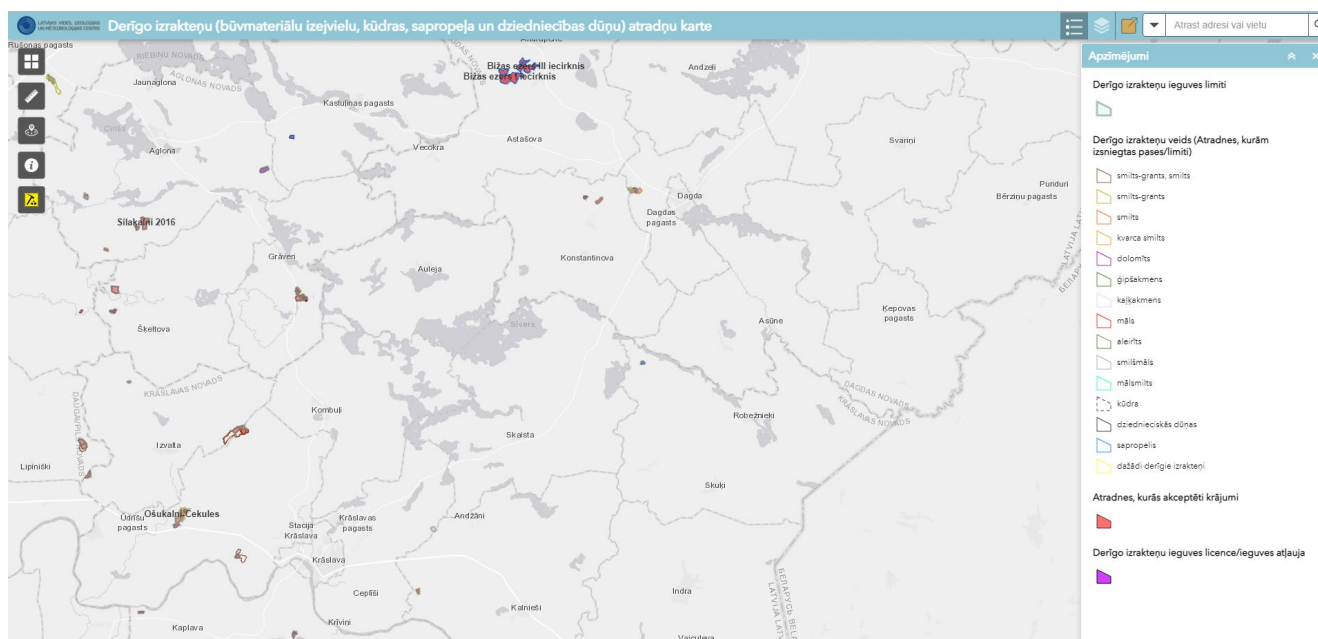
3.2.5. Ieguves rūpniecība

Krāslavas novadā ir trīs saldūdens pazemes ūdeņu rezerves vietas (2 atrodas Krāslavas pilsētā, viena - Dagdā) un vairāk par 40 būvmaterāliem derīgo zemes dziļu resursu vietas. Populārākās ir smilts - grants atradnes, kuras izmanto ceļu un cita veida būvniecībai. Aktīvākie smilts - grants karjeru apsaimniekotāji ir SIA “AJ GRAVELS” Grāveru pagastā un SIA “Ošukalns” Ūdrīšu pagastā.

Novadā ir 6 saldūdens kaļķa atradnes un 50 kūdras atradnes. Zemes dziļu resursu vietas ir apkopotas 3. pielikumā⁶⁶. Pēc iepriekš veiktās izpētes sapropeļa iegula ir Meiruļa ezerā un Okras ezerā Kastuļinas pagastā, Trudiņkas ezerā Robežnieku pagastā un Bižas ezerā Andrupenes pagastā.

No 2019.gada līdz 2021.gada 1.septembrim Krāslavas novada Būvvalde izsniegusi četras derīgo izrakteņu ieguves atļaujas. Iedzīvotāji ir rosinājuši meklēt sēravotu Jasmīnu ielā Krāslavā, jo tāds esot bijis, un jo 1870. gadu pilsētā sērūdens avota vietā esot ierīkots ārstniecības kūrorts, kas darbojās līdz 19.gs. beigām. Šobrīd papildu datu nav.

⁶⁶ *Latvijas Vides, Ģeoloģijas un Metereoloģijas centrs, 2018*

2.2.1.6. attēls Dabas dziļu resursi Krāslavas novadā, Avots: <https://www.arcgis.com>, 2021

3.2.6. Tūrisms

Tūrisms ir pasaulē lielākais eksporta ienākumu avots, nozīmīgs darbavietu radītājs, kā arī svarīgs reģionālās un sociālās attīstības faktors. Tas valstīm nodrošina lielus nodokļu ieņēmumus un ievērojamu pienesumu to iekšzemes kopproduktā. Skaistā daba, bagātīgā un kloritā kultūrainava padara Krāslavas novadu par vienu no skaistākajiem Latvijas novadiem Daugavas krastos. Tūristus vilina Latgales neskartā daba, ezeru un upju daudzums, cilvēku viesmīlība, aktīvās atpūtas iespējas, Latgales amatniecība, Latgales kulinārais mantojums, ES ārējā robeža un citi faktori. Iedzīvotāji un eksperti uzskata, ka novada tūrisma potenciāls ir pietiekošs, lai to virzītu kā vienu no novada teritorijas attīstības prioritātēm.

Tūrisma attīstības veicināšanai Krāslavas novadā darbojas Krāslavas novada Tūrisma informācijas centrs (Krāslavas TIC) un Dagdas Tūrisma informācijas centrs (Dagdas TIC). TIC speciālisti regulāri apkopo un atjauno informāciju par Krāslavas novada tūrisma piedāvājumiem, aktīvi popularizē tūrisma objektus un tūrisma aktualitātes sociālajās vietnēs, sagatavo un izdod tūrisma brošūras, izstrādā maršrutus, kā arī piedalās dažādos tūrisma attīstību veicinošos pasākumos (tūrisma izstādēs, apmācībās, semināros u.c.). Šobrīd darbojas 2 interneta vietnes ar Krāslavas novada tūrisma informāciju: www.visitkraslava.com un www.visitdagda.com. Krāslavas novada tūrisma piedāvājuma popularizēšanai TIC speciālisti cieši sadarbojas ar Latgales tūrisma asociāciju, Latgales plānošanas reģionu un LIAA Tūrisma departamentu. Latgales tūrisma piedāvājums ir pieejams Latgales tūrisma mājaslapā www.latgale.travel.

Prioritārie tūrisma attīstības virzieni:

Saskaņā ar Krāslavas un Dagdas TIC datiem 2021. gadā tūrisms tiek pieprasīts un attīstās četros prioritārajos virzienos:

- 1) Aktīvais tūrisms;
- 2) Kultūras un dabas tūrisms;
- 3) Lauku tūrisms;

4) Gastronomiskais tūrisms.

Aktīvais tūrisms

Tā ir laivošana pa novada ezeriem, nobraucieni ar laivām un plostiem pa Daugavu, airēšana ar SUP dēļiem, zirgu izjādes un pārgājieni zirgu mugurā, velomaršruti, dabas takas, pārgājiena maršruti, sporta atrakcijas. Krāslavas novadā ir izveidots plašs aktīvā tūrisma piedāvājumu klāsts:

Laivu (kanoe un kajaki) un plostu noma, SUP dēļu noma	
Pakalpojuma sniedzēji	Piedāvājums skaitļos (kopā)
<ul style="list-style-type: none"> • Brīvdienu māja “Ezersētas” (15 kajaki, 25 kanoe); • Biedrība “Aktīva atpūta Latgalē” (12 kajaki, 12 kanoe laivas, 3 SUP dēļi); • Kempings “Adamova” (4 kajaki, 12 kanoe); • LOST IN LATGALE Kayaking (4 kajaki, 7 kanoe, 3 SUP dēļi); • Atpūtas vieta “Sauleskalns” (2 kajaki, plosts līdz 15 cilvēkiem, 2 SUP dēļi, kuteris, ūdens pūslis); • Kempings “Siveri” (plosts līdz 15 cilvēkiem, 2 SUP dēļi); • Aktīvā atpūta uz ūdens “Aimasas” (4 kajaki, 2 SUP dēļi); • Glempings “Velo Latgale” (5 SUP dēļi); • Viesu māja “Saullēkti ozolos” (8 SUP dēļi); • Viesu māja “Saulgoze” (10 kanoe); • Viesnīca “Piedruja” (5 piepūšamie 8vietīgie plosti); • Atpūtas komplekss “Dridži” (plosts līdz 40 cilvēkiem) 	<ul style="list-style-type: none"> • 41 kajaki; • 66 kanoe; • 25 SUP dēļi; • 5 piepūšamie 8 vietīgie plosti; • 2 plosti (līdz 15 cilvēkiem); • 1 plosts līdz 40 cilvēkiem; • 1 kuteris; • 1 ūdens pūslis.

Brīvdienu māja “Ezersētas” (www.laivaslatgale.lv), biedrība “Aktīva atpūta Latgalē” (www.atputalatgale.com), kempings “Adamova” (www.adamova.lv), LOST IN LATGALE Kayaking (www.lostinlatgale.org), viesu māja “Saulgoze” (www.nomalaiivu.lv) piedāvā dažādus ūdens maršrutus pa Latgales ezeriem un upēm, kā arī nodrošina laivu transportēšanu.

Biedrība “Aktīva atpūta Latgalē” piedāvā arī 10 piepūšamas laivas, bet kempings “Siveri” – 10 airu laivas. Brīvdienu mājā “Ritas” un LOST IN LATGALE Kayaking ir iespēja pavizināties ar buru laivu. Ūdens velosipēdi pieejami lauku mājā “Papeles”, aktīva atpūta uz ūdens “Aimasas”, atpūtas vieta “Sauleskalns”, brīvdienu mājā “Skaistkalni”.

Iespēju izbraukt ar motorlaivu piedāvā vairāki tūrisma uzņēmēji – pa Eša ezeru lauku māja “Papeles”, bet pa Dagdas ezeru - Aivars Belkovskis. Krāslavā “Papa Sauna” piedāvā ūdens motocikla nomu.

Velomaršruti un velosipēdu noma	
Pakalpojuma sniedzēji	Piedāvājums skaitļos (kopā)
<ul style="list-style-type: none"> • Aktīvā tūrisma punkts Dagdā (10 velosipēdi); • Sporta atrakciju parks (10 velosipēdi, veloremonts); • Kempings “Adamova” (15 velosipēdi); • Glempings “Velo Latgale” (8 velosipēdi); • Atpūtas vieta “Vokors pi azara” (5 velosipēdi). 	48velosipēdi.

Krāslavas novada teritorijā ir izstrādāti un marķēti sekojoši **velo maršruti**:

- 1) Reģionālas nozīmes **velo maršruts Nr.35 dabas parkā „Daugavas loki”** (~128 km): Krāslava – Tartaks - Naujene – Daugavpils – Elerne - Jaunborne – Veckaplava – Krāslava.

2) Reģionālas nozīmes **velo maršruts Nr.36 “Pierobežas veloceļš”** (~154 km): Kārsava – Ludza – Dagda – Zilupe – Kārsava.

3) Vietējas nozīmes velomaršruts **Latvijas - Baltkrievijas pierobežā Nr. 789** (~27 km): Krāslava – Indrica – Piedruja.

Krāslavas novada teritorijā ir izstrādāti, bet nav marķēti velo maršruti: “Iepazīsti Krāslavu”, “Saulkrastu taka”, “Dagda”, “Apkārt Ežezeram”, “Aplis pa Dagdas novadu”, “Laukos” un “Ķēpa”. Marķēts starptautiskā velomaršruta **EUROVELO 11** Latgales posms: Daugavpils – Krāslava – Aglona – Dagda – Rēzekne – Ludza – Kārsava – Baltinava – Viļaka – Balvi – Gulbene, kas ved caur Krāslavas novadu.

Zirgu izjādes un pārgājienus piedāvā zirgu sēta “**Klajumi**” (www.klajumi.lv), zirgu izjādes droškā piedāvā SIA “**Uzoleņi**”.

Zorb futbolu piedāvā brīvdienu māja “**Skerskāni**” (www.skerskani.lv), bet spēlēt mini golfu piedāvā kempings “**Siveri**” (www.campsiveri.lv).

Biedrība “**Zemūdens tūrisma klubs Poseidon Krāslava**” un **Sergejs Šulga**, zemūdens niršanas instruktors, piedāvā zemūdens niršanu iesācējiem un profesionāliem nirējiem instruktora pavadībā Dridža ezerā pie Sauleskalna un citos Latgales ezeros.

2017.gada 20.jūlijā darbību uzsāka **Krāslavas peldbaseins**, kas piedāvā lielo peldbaseinu ar 4 peldceļiem ar garumu 25 m, mazo peldbaseinu, burbuļvannu (džakuzi) un SPA zonu, kurā darbojas sauna, tvaika pirts un ledus istaba. Krāslavas peldbaseinā ir ierīkota arī skvoša spēles telpa.

2018. gadā Krāslavas novada aktīva tūrisma piedāvājuma klāstā parādījās **Sporta atrakciju parka** (www.starpdebesimunzemi.lv) šķēršļu trase, ko interesentiem piedāvā atpūtas un sporta fronte “Starp debesīm un zemi”. Viņu piedāvājumā ietilpst arī Airsofts (“airsoft”) - komandu sporta veids jeb militāras simulācijas spēle, futgolfš (“footgolf”), šautuve, Tīmbildings, kā arī Sajūtu taka.

Krāslavas novada teritorijā ir izveidotas un aktīvās atpūtas cienītājiem pieejamas **8 dabas takas**: Adamovas dabas taka dabas parkā “Daugavas loki” (1,8 km), Piedrujas taka Daugavas ielejā (apt.2 km), Tabores dabas izziņas taka Robežniekos (1,3 km), Rāznas Nacionālā parka teritorijā atrodas Stalidzānu Svīlušā kalna taka, Jukumu Grumuškas kalna – pilskalna taka (~1,9 km), Jaundomes dabas taka (880 m – pa laipu, 3 km – visa taka), Andrupenes purva taka (~800 m) un Asariņa taka (~2 km).

Šobrīd notiek darbs pie **Latgales garās distances pārgājiena maršruta “Ezertaka”** izveides un marķēšanas. Pārgājiena maršruta trases kopgarums ir apmēram 1070 km. Takas maršruts Krāslavas novada teritorijā ir sekojošs: Ežezers – Andzeļi – Jaundome – Dagda (24 km) – Asūne – Robežnieki (23 km) – Karklinova – Indra (15 km) – Lupandi – Piedruja (18 km) – Indrica – Krāslava (28 m) – Klajumi – Lielborne (16 km), kopā 124 km.

Gar Latvijas robežu ir izveidots tūrisma ceļš “1836”, kas vijās arī gar Latvijas – Baltkrievijas robežu Krāslavas novadā. Izveidoto maršrutu izmanto gan kājāmgājēji, gan velo braucēji un ceļotāji, kas ceļo ar auto un moto transportu.

Kultūras un dabas tūrisms

Tā ir kultūrvēsturisko un dabas objektu apmeklēšana un apskate, folklorā, etnogrāfija, amatniecība, māksla, pilsētvide.

Šobrīd Krāslavas novada teritorijā darbojas **5 muzeji**: Krāslavas Vēstures un mākslas muzejs, Laimes muzejs Indrā, Piedrujas pagasta muzejs, Aivara Arnicāna Dagdas vēstures muzejs PATRIA” un muzejs “Andrupenes lauku sēta”.

Krāslavas novada kultūrvēsturisko objektu piedāvājumā ir arī M. Andžānes (Šķaunē) un J.Jaunsudrabiņa (Kaplavā) piemiņas istabas; Kalniešu pagasta muzejistaba un Svariņu novadpētniecības istaba; K.Raudīves kultūrvēsturiskā mantojuma centrs Asūnē; vides un kultūras centrs “Ķepa”, kā arī Jaundomes muižas vides izglītības centrs un ekspozīcijas zāle.

Savukārt, biedrība Kroma kolna bruoliste, kas atrodas Andrupenes pagastā, ir vienīgā vēstures aktīvistu un rekonstruktoru biedrība, kas pēta Latgales senvēsturi un kultūru, rīko dzīvās vēstures pasākumus, demonstrē unikālās, krāšņās un daudzveidīgās rotas un sagšas, seno karavīru ekipējumu, ieročus, cīņas mākslu un sadzīvi, lai ikviens interesents gūtu priekšstatu par tā laika seno latgaļu vērtībām, laiku un telpu. \

Populārākie **kultūrvēsturiskie objekti (TOP 10)** Krāslavas novadā tūristu vidū ir sekojoši:

1. Krāslavas grāfu Plāteru pils komplekss (t.sk. pils, parks, muzejs, O.Gribules porcelāna leļļu galerija, TIC, amatniecības centrs);
2. Dagdas pilsētas vēsturiskais centrs (ebreju tirgotāju nami);
3. Krāslavas vēsturiskais centrs (tirgus laukums, strūklaka “Pieci airi”, aptieka, promenāde);
4. Muzejs „Andrupenes lauku sēta”;
5. Laimes muzejs Indrā;
6. Krāslavas Sv.Ludviga Romas katoļu baznīca;
7. Dagdas Vissv.Trīsvienības Romas katoļu baznīca;
8. Jaundomes muižas vides izglītības centrs un ekspozīcijas zāle;
9. Vides izglītības un kultūras centrs "Ķepa".
10. Dagdas muižas parks (t.sk. Dagdas ala);

Populāra ir arī netradicionālās lauksaimniecības saimniecību apmeklēšana, pazīstamākās ir:

- **Mini zoodārzs “Akati”**, kur var apskatīt pāvus, fazānus, tītarus, Āfrikas melnos strausus, Austrālijas emu, alpākus un citus dzīvniekus;
- **Z/S “Kurmīši”** - ārstniecības augu audzēšanas un zāļu tējas izgatavošanas noslēpumu iepazīšana;
- **Z/S “Cīruļi” un brīvdienu māja “Mežābeles”**, kur var iepazīt bitenieku ikdienu, iegādāties produkciju, klausīties bišu dzīves stāstu.

Ceļotāji labprāt piedalās dažādās meistarklasēs, piemēram, keramikas izstrādājumu tapšanas procesā ar keramiķiem Valdi un Olgu Pauliņiem, Ilmāru Veceli un Eviju Maļkeviču – Gruduli (biedrība “Teira Latgolys muoksla”), kā arī seno latviešu tautas instrumentu veidošanā ar Aleksandru un Ingu Maijeriem.

Aušanas tehniku var apgūt Krāslavas Amatniecības centrā, kā arī pie Indras un Izvaltas audējām, kuras, strādājot pēc senas tradicionālās latgaliešu “skalū deķu” tehnikas, saglabā to nākamajām paaudzēm. Aušanas darbnīca un istabas ar ekspozīcijām ir pieejamas arī Svariņos.

Izvaltas pagastā darbojas kalēja darbnīca, kurā var apgūt kalšanas darbu pamatprasmes.

Populārākie **dabas objekti (TOP 10)** Krāslavas novadā tūristu vidū ir sekojoši:

- 1) Dabas parks “Daugavas loki” (t.sk. reģionālais velomaršruts Nr.35, pārgājienu taka);
- 2) Ežezers un Pīloru ozolu audze Rāznes Nacionālā parka teritorijā;
- 3) Krāslavas skatu laukums, Adamovas pilskalns un Adamovas dabas taka;
- 4) Jaundomes dabas taka;
- 5) Andrupenes purva taka;
- 6) Lubāna pilskalns;

- 7) Priedaines skatu tornis;
- 8) Laimes sajūtu un dabas vērošanas taka Indrā;
- 9) Vides objekts “Septiņi krēsli” Latvijas – Baltkrievijas pierobežā (Piedrujā), Piedrujas akmens, vietējais velomaršruts Nr.789;
- 10) Velnezers.

Lauku tūrisms

Ceļotājiem patīk pavadīt brīvdienas kādā no brīvdienai vai lauku mājām pie ezera vai Daugavas, tajā pat laikā izziņāt apkārtni, apmeklēt tuvākos tūrisma objektus, piedalīties pasākumos, izstaigāt dabas takas. Liela interese ir par melnajām (dūmu) Latgales pirtīm, par Latgales kulināro mantojumu.

Melnās pirtis šobrīd Krāslavas novadā piedāvā 9 tūrisma objektus: atpūtas vieta “Vokors pi azara”, brīvdienai māja “Klajumu Krasti”, brīvdienai māja LOST IN LATGALE Sauna House, brīvdienai māja “Mežābeles”, brīvdienai māja “Tūjas”, lauku māja “Tinēji”, brīvdienai māja “Pazust Latgalē”, lauku māja “Siguldas” un lauku māja “Mežvīni”.

Krāslavas novadā ir vērojama pozitīva tendence jaunu izmitināšanas iestāžu izveidei. Pēc Krāslavas novada TIC datiem šobrīd novadā darbojas **83 izmitināšanas iestādes**.

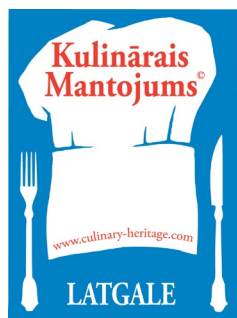
Pilsētu/pagastu nosaukums	Izmitināšanas iestāžu skaits	Gultas vietu skaits
Krāslava	11	146
Dagda	3	152
Andrupenes pagasts	8	136
Andzeļu pagasts	1	8
Aulejas pagasts	6	192
Dagdas pagasts	2	25
Ezernieku pagasts	3	42
Grāveru pagasts	4	68
Izvaltas pagasts	1	4
Kalniešu pagasts	3	32
Kaplavas pagasts	3	149
Kastuļinas pagasts	9	140
Kombuļu pagasts	3	30
Konstantinovas pagasts	1	10
Krāslavas pagasts	6	69
Ķepovas pagasts	1	4
Piedrujas pagasts	1	52
Robežnieku pagasts	1	20
Skaistas pagasts	8	132
Svariņu pagasts	1	6
Šķeltovas pagasts	1	8
Ūdrīšu pagasts	6	103
KOPĀ	83	1528

Izmitināšanas iestāžu veids	Skaits
Atpūtas bāzes: “Dridži”, “Lejasmalas”, “Vaclavi”, “Šalkoņi”	4
Apartamenti: “Ziedu pasaule”, “Hannah”, apartamenti, Kraslava 2 Bedroom Lux Apartments	4

Brīvdienu mājas: “Kalna Sprogas”, “Līča Sprogas”, “Pinti”, “Runčuki”, “Sprogas”, “Zundi”, “Vucini”, “Drujas kalni”, “Laimavoti”, “Pie Sīvera”, “Ritas”, “Sidari”, “Tinēji”, “Mileviči”, “Saullēkti ozolos”, “Rāmuļi”, “Zvejnieku muiža”, “Bēzkalns”, ELLA.KO, “Klajumi”, “Bekišķi”, “Ezersētas”, “Līdakas”, “Spārītes”, “Dīva dorzi”, LOST IN LATGALE Sauna House, “Gliemji”, “Oāze”, “Patmalas”, “Pie Anniņas”, “Pīlādži”, “Ezerkalns”, “Kurkuliši”, “Lībieši”, “Mežābeles”, “Pazust Latgalē”, “Skaistkalni”, “Zariņi”, Sporta atrakciju parka nakstmītnes, “Skerškāni”, “Tūjas”, “Tūjas 2”, “Keiši”	42
Dienesta viesnīcas/kultūras centrs: Dagdas vidusskolas dienesta viesnīca, PIKC “Daugavpils Būvniecības tehnikuma” filiāle Dagdā, vides un kultūras centra “Ķepa” nakstmītne	3
Glempings: “Uz salas”, “Velo Latgale”, “Aimasas”	2
Kempings: “Sīveri”, “Adamova”	2
Viesu mājas: “Aveņkrasti”, “Forest B&B”, “Krāslava”, “Priedaine”, “Pūce”, “Saules māja”, “Zive”, “Pie Okras ezera”, “Senču muiža”, “Papeles”, “Locu sala”, “Arkādija”, “Karina Home”, “Lejas Ezersētas”, “Saulgoze”, “Ezerkalns”	16
Motelis: “Piekalne”	1
Lauku mājas: “Anastasia”, “Ostrova”, “Zemeņu krastiņi”, “Siguldas”, “Mežvīni”, “Upes dižvietas”	6
Viesnīca: “Piedruja”	1
Kopā:	83

Gastronomiskais tūrisms

2013. gada 6. decembrī pēc Latgales uzņēmēju iniciatīvas tika nodibināta **biedrība “Latgales kulinārā mantojuma centrs”**, kuras mērķis ir iesaistīt un apvienot Latgales novada ēdināšanas sektora uzņēmumus, tūrisma pakalpojumu sniedzējus, mājražotājus, amatniekus, ražotājus, pašvaldības, tādējādi veicinot Latgales kulinārā mantojuma un tradīciju saglabāšanu, kā arī sekmēt nacionālās virtuves attīstību un popularizēt reģionālo produkciju. Tā atrodas Krāslavas novada TIC telpās. Kulinārā mantojuma biedrība ir pozitīvs piemērs mājražotāju motivēšanai reģistrēties PVD un iziet no ēnu ekonomikas zonas.

Viens no galvenajiem biedrības uzdevumiem ir dažādu projektu izstrāde un realizācija ar mērķi pozicionēt Latgales reģionu kā kulinārā mantojuma reģionu, veicināt šī tēla atpazīstamību, popularizēt Latgales kulinārā mantojuma logotipu, tādējādi sekmējot reģiona mārketingu kopumā. Tiek veicināta ēdināšanas iestāžu darbinieku kapacitāte, organizējot dažāda veida apmācības, seminārus, pieredzes apmaiņas braucienus u.c. pasākumus. Latgales kulinārā mantojuma piedāvājuma popularizēšana mārketinga materiālos, masu medijos, internetā, starptautiskajās izstādēs. Regulāri tiek organizēti Latgales kulinārā mantojuma festivāli un citas aktivitātes, kā arī tiek sniegta palīdzība biedriem dalībai līdzīgos pasākumos citos Latvijas novados un ārzemēs.

Šobrīd biedrība “Latgales kulinārā mantojuma centrs” apvieno 29 uzņēmumus no visas Latgales, tajā skaitā **9 Krāslavas novada uzņēmumus un mājražotājus**. Latgales kulinārā mantojuma ēdienus un savu produkciju pēc iepriekšējā pasūtījuma piedāvā: zirgu sēta “Klajumi”, Z/S “Kurmīši”, viesnīca “Piedruja”, brīvdienu māja “Mežābeles”, atpūtas bāze “Lejasmalas”, Z/S “Brieži”, Z/S “Bagātības” mājražotāji Dina un Māris Skudras, muzejs “Andrupenes lauku sēta”.

Papildus ēdināšanas pakalpojumus Krāslavā piedāvā kafejnīcas “Mārīte”, “Todes”, “Tokyo Town” un “Karamele”, Pils restorāns un Kebab Bar, bet Dagdā – ēstuve “DAGburgers” un PIKC “Daugavpils Būvniecības tehnikums” ēdnīca. Iepriekš pasūtīt, ēdināšanas pakalpojumu sniedz arī viesu māja “Karina Home” Priežmalē.

Pēc iepriekšēja pasūtījuma Krāslavas novadā ražotas produkcijas degustāciju piedāvā arī SIA “Krāslavas avots” – Krāslavas oriģinālo un tumšo alu, mājražotāja Valentīna Bārtule – ogu ievārtījumu un pankūkas, mājražotāja Ludmila Peculeviča – dažāda veida sierus, saimniecība “Cīruļi” – bišu produkcijas degustāciju, Sergejs Zakrevskis – pašceptu maizi, linsēklu un kaņepju eļļu, Jaundomes muižas vides izglītības centrs – zivju zupu, putru un sautējumu, bet degustāciju nams “Meža veltes” (Ķepovas pagastā) – dažāda veida pankūkas, kā arī cita veida labumus no vietējiem produktiem.

Krāslavas novada tūrisma pakalpojumu sniedzēju statistika

Laika periodā no 2020. gada 1. janvāra līdz 1. novembrim Krāslavas novada TIC apmeklēja 11024 cilvēki. Salīdzinot ar 2019. gadu, Krāslavas novada TIC apmeklētāju skaits samazinājās, jo, ņemot vērā ar Covid19 valstī noteiktos ierobežojumus, TIC speciālisti no 2020.gada marta līdz jūnijam, kā arī novembrī un decembrī strādāja pārsvarā attālināti.

Kategorija	2018.gads	2019. gads	2020.gads	Pieaugums/kritums 2020.gadā salīdzinājumā ar 2019.gadu (skaitļos un %)
Krāslavas novada tūrisma informācijas un kulinārā mantojuma centrs, Olgas Gribules leļļu galerija	12840 – LV tūristi 1184 – ārzemnieki <i>1.vietā – Lietuva (346)</i> <i>2.vietā – Polija (305)</i> <i>3.vietā – Vācija</i>	12893 – LV tūristi 1153 – ārzemnieki <i>1.vietā – Baltkrievija (281)</i> <i>2.vietā – Lietuva (247)</i> <i>3.vietā – Vācija (155)</i>	10346 – LV tūristi 661 – ārzemnieki <i>1.vietā – Lietuva (422)</i> <i>2.vietā – Polija (65)</i>	-3039 (-21,6 %)

	(169) 4.vietā - Krievija (75) 5.vietā - Baltkrievija (54) 6.vietā – Igaunija (52) Kopā: 14024	4.vietā - Polija (120) 5.vietā - Krievija (108) 6.vietā – Igaunija (27) Kopā: 14046	3.vietā – Igaunija (54) 4.vietā - Vācija (44) 5.vietā - Anglija (14) 6.vietā – Krievija (10) Kopā: 11007	
Dagdas Tūrisma informācijas punkts	3554 – LV tūristi 285 - ārzemnieki Kopā: 3839	3003 – LV tūristi 250 - ārzemnieki Kopā: 3253	4111 – LV tūristi 45 - ārzemnieki Kopā: 4156	+903 (+27,7%)

Vispieprasītākā informācija no tūristu puses bija par dabas un apskates objektiem Krāslavā un Krāslavas novadā, t.sk. par grāfu Plāteru pils kompleksu, dabas parku “Daugavas loki”, Laimes muzeju Indrā, Andrupenes lauku sētu, keramiķa V.Pauliņa darbnīcu un citiem. Daudz tūristu arī interesējās par aktīvo atpūtu (ūdens maršrutiem, zirgu izjādēm, velomaršrutu dabas parkā “Daugavas loki”), par naksmītnēm pie ūdens brīvdienu namiņos (lielākoties atsevišķi no saimniekiem).

Vissāpīgākā tēma tūristu jautājumos ir ēdināšanas pakalpojumu pieejamība Krāslavā un Dagdā, it īpaši vakaros un brīvdienās.

Pašvaldība regulāri uzlabo Adamovas dabas takas infrastruktūru, sakopj un uztur tūrisma dabas objektus, projekti kā instruments tiek izmantoti Krāslavas pils kompleksa sakārtošanai.

Tūrisma jomā tiek izmantots logotips – sirsnīņa ar Krāslavas novadam raksturīgāko objektu ikonām.

8.4.1.attēls. Krāslavas novada tūrisma logotips. Autore Ieva Maļinovska.

Tūrisma pakalpojumu piedāvājuma daudzveidošanā iesaistās arī Krāslavas novada biedrības, īstenojot projektus, piemēram, biedrība “Kruoslovys amatnīku bruoloste” ir labiekārtojusi Persteņa ezera pludmali, Adamovas ainavu takas infrastruktūru, biedrība “Zemūdens tūrisma klubs “Poseidon Krāslava”” piedāvā zemūdens niršanu un zemūdens medības, biedrība “Sportists”.

3.3. Nodarbinātība

Pēc Nodarbinātības valsts aģentūras (NVA) datiem 2021. gada 31. jūlijā Krāslavas novadā reģistrētais bezdarba līmenis bija 13,1 % pret darbaspējas vecuma iedzīvotājiem (Latgales reģionā - 15,6 %, Latvijā - 7,1 %). NVA Krāslavas filiāles uzskaitē ir 1777 Krāslavas novada bezdarbnieki, no tiem 910 sievietes, 327 invalīdi, 69 jaunieši vecumā no 15 līdz 24 gadu vecumam (Latgales reģionā kopā 18037 bezdarbnieki, Latvijā kopā – 64392)⁶⁷. Bezdarba līmeņa atšķirības starp Rīgas un Latgales reģioniem ir 10 procentpunkti. Lai arī bezdarba līmenis Krāslavas novadā Latgales mērogā nav no augstākajiem, tomēr katrs iedzīvotājs bez darba samazina gan savu un savas ģimenes labklājību, gan arī negatīvi ietekmē pašvaldības ieņēmumus un pašvaldības iespējas investēt attīstības projektos. Līdzīgi kā Latgalē, arī Krāslavas novadā bezdarbnieku skaitam ir tendence samazināties. Krāslavā bezdarbnieku skaits samazinājās lēnāk nekā Latvijā, bet nedaudz ātrāk nekā Latgales reģionā kopumā. Tomēr ne vienmēr tas saistāms ar bezdarbnieku iekļaušanos darba tirgū, būtiska ietekme ir arī migrācijas procesiem. Jāatzīmē fakts, ka Krāslavas novadā darba meklētāju īpatsvars ir aptuveni divas reizes lielāks nekā vidēji Latvijā.

Analizējot bezdarbniekus pa problēmgrupām, var secināt, ka 57 % ir ilgstošie bezdarbnieki (vairāk kā 1 gadu), liela grupa ir arī bezdarbnieki, kuri ir bez darba 3 gadus un ilgāk. Tā kā ilgstošajiem bezdarbniekiem ar laiku zūd prasmes un samazinās pašdisciplīna, tad viņiem aizvien grūtāk kļūst iekļauties darba tirgū. Jāņem vērā, ka liels ilgstošais bezdarbs var radīt strukturālā bezdarba pieaugumu, proti, jo ilgāk cilvēki ir bez darba, jo lielāks risks zaudēt darba iemaņus un prasmes.

Tā saucamais “sociālais spilvens” Latvijas un Krāslavas novada iedzīvotājiem, saņemot 250 EUR mēnesī, ir pasākums “Algoti pagaidu sabiedriskie darbi” - aktīvais nodarbinātības pasākums bezdarbniekiem darba iemaņu iegūšanai un uzturēšanai, veicot sociāla labuma darbus. Algotos pagaidu darbus īsteno pašvaldībās, biedrībās vai nodibinājumos bez nolūka gūt peļņu.

Krāslavas novadā ir samērā augsts izglītotu bezdarbnieku īpatsvars. Pusei no visiem reģistrētajiem bezdarbniekiem (55 %) ir augstākā vai profesionālā izglītība, un pārsvarā cilvēki vecumā no 45 gadiem un vecāki. Tajā pašā laikā, analizējot profesionālās un augstākās izglītības rādītājus bezdarbnieku grupā, augstākā izglītība ir tikai 5 % bezdarbniekiem, bet 50 % ir profesionālā izglītība. Var secināt, ka cilvēki ar augstāko izglītību salīdzinoši ir mazāk pakļauti bezdarba riskam, un viņiem ir lielākas iespējas atrast darbu.

2021. gadā visvairāk bezdarbnieku bija vecumā no 50 gadiem līdz pensijas vecumam, bet vismazākais bezdarbnieku skaits vecumā no 25 līdz 39 gadiem. Tajā pašā laikā intervijās ar uzņēmējiem tika uzsvērts motivācijas trūkums jauniešu bezdarbnieku grupā, atbilstošu un darba tirgū nepieciešamu profesiju un prasmju trūkums, kā arī jauniešu nevēlēšanās strādāt lauksaimniecības uzņēmumos.

Bezdarba līmeņa svārstības novadā galvenokārt saistītas ar sezonas darbiem Krāslavas novada uzņēmumos (ceļu strādnieki, kurinātāji, pavāri, skolu apkalpojošais personāls). Novadā saglabājās Latgales reģionam raksturīgā tendence – lielākais nodarbināto skaits ar lielāko atalgojumu ir tieši valsts un pašvaldības sektorā. Nodarbināto skaita samazinājums paredzams primārajā sektorā, galvenokārt, lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarēs, kā arī sabiedrisko pakalpojumu nozarēs. Darbaspēka pieprasījuma samazinājums lauksaimniecības nozarē saistāmas ar nozares modernizāciju - lielo saimniecību veidošanos, sistematizētas ražošanas organizācijas ieviešanu, komplicētāku tehnoloģiju risinājumu ieviešanu ražošanas procesā.

Iedzīvotāju mobilitātes jomā atsevišķās Krāslavas novada teritoriālajās vienībās ir ievērojamas atšķirības – pagastos, kas atrodas tuvu Krāslavai un galvenajām transporta maģistrālēm, mobilitāte ir augstāka, līdz ar to paaugstinās iedzīvotāju sociālais, profesionālais dzīves līmenis un uzņēmējdarbības ekonomiskie rādītāji.

⁶⁷ Nodarbinātības valsts aģentūra, 2021

Vietējos darba devējus lielākoties neapmierina pieejamais darbaspēks – cilvēki nav pietiekami kvalificēti, sagatavoti tūlītējam darbam uzņēmumos. NVA piedāvā pārkvalifikāciju, taču tās process aizņem daudz laika – līdz pat gadam. NVA sadarbībā ar uzņēmējiem grūtības sagādā sezonas darba vietu piedāvājums un relatīvi zems atalgojuma un apzinīguma līmenis.

Lai veiksmīgāk iekļautos darba tirgū, Nodarbinātības valsts aģentūras Krāslavas filiāle piedāvā plašas iespējas pilnveidoties, apgūt profesijas, pārkvalificēties un paaugstināt kvalifikāciju.

ESF projekta “Atbalsts bezdarbnieku izglītībai” ietvaros tiek īstenots aktīvais nodarbinātības pasākums „Apmācība pie darba devēja”, kas nodrošina darba devējam iespēju vajadzīgā darbinieka praktiskai sagatavošanai, organizējot apmācību pie darba devēja. Krāslavas novadā praktiskās apmācības īstenošanā aktīvi iesaistās uzņēmumi SIA NEMO, SIA IV PLUS, SIA S.D.Line, apmācot šūšanas iekārtu operatorus, audumu komplektētājus un citus apstrādes rūpniecības nozarei nepieciešamos speciālistus, kas pabeidzot praktisko apmācību turpina strādāt uzņēmumā apgūtajā profesijā.

Nodarbinātības valsts aģentūras Krāslavas filiāle sadarbībā ar Krāslavas novada fiziskām un juridiskām personām organizē subsidēto darba vietu izveidi, kurās ievērojot vienlīdzīgu tiesību principu, tiek iesaistīti mērķa grupas bezdarbnieki. Pasākumu īsteno ESF projekta “Subsidētās darbavietas bezdarbniekiem” un Nodarbinātības speciālā budžeta ietvaros. Krāslavas novadā subsidētās darba vietas aktīvi veido SIA IVI Gāze, SIA Dilanis T, SIA Krāslavas avots, SIA IV Plus, SIA Leo Pikša, SIA Natfiber, SIA Latvilna, SIA Rehil, zemnieku saimniecības Birtaliņa un Jaunuzoli inženierkomunikācijas tehnika, projekta vadītāja, mazumtirdzniecības veikala pārdevēja, prečuza, šūto izstrādājumu ražošanas tehnika, audumu komplektētāja, noliktavas pārziņa, apsardzes dežutanta, namu apsaimniekotāja, traktortehnikas vadītāja, lopkopja, kokapstrādes operatora profesijās.

Nodarbinātības valsts aģentūras Krāslavas filiāle sniedz konsultatīvus un finanšu atbalsta pasākumus, kas palīdz Krāslavas novada bezdarbniekiem ar iepriekšēju sagatavotību un ievirzi komercdarbības veikšanā uzsākt komercdarbību vai pašnodarbinātību un veiksmīgi darboties izvēlētajā jomā ne mazāk kā divus gadus.

3.4. Funkcionālās saites un pakalpojumi uzņēmējdarbības atbalstam

Krāslavas novadā darbojas dažādi sadarbības tīkli, vairākas no šīm organizācijām darbojas visas Latgales un starpvalstu līmenī.

Vietējā līmenī izveidoti uzņēmēju sadarbības tīkli:

- Biedrība “Kulinārā mantojuma tīkls”, kurā apvieno Latgales ēdienāšanas nozares uzņēmējus, popularizējot vietējo produkciju, veidojot jaunu tūrisma piedāvājumu un noieta tirgus. Biedrībā apvienojušies vairāk kā 30 biedri.
- SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” – sniedz informatīvos pakalpojumus, kā arī izstrādā biznesa plānus, projektu pieteikumus, veic grāmatvedības uzskaiti uzņēmējiem.
- Latgales uzņēmējdarbības centrs sniedz bezmaksas konsultācijas, organizē motivācijas, konkurētspējas, informatīvos pasākumus.
- Biedrība “Krāslavas rajona lauksaimnieku apvienība” apvieno apvienotā novada lauksaimniekus kopīgai lauku un lauksaimniecības interešu pārstāvniecībai.
- Biedrība “Krāslavas rajona partnerība” ir vietējās rīcības grupas (VRG), kas izveidotas, lai īstētu kopienas vadošo vietējo attīstību, kas pazīstama arī kā ELFLA LEADER pieejas īstenošana programma. Lauku pašvaldību pārstāvji ir uzsvēruši VRG nozīmi savā teritorijā attīstībai un uzņēmējdarbībai. “Krāslavas rajona partnerība” ir piemērs, kuras darbības sniedzās pāri viena novada robežām (šobrīd aktuālā Krāslavas novada teritorija). Biedrība īsteno arī sabiedrības līdzdalības aktivitātes AIF pasākumos.

Augstākminēto partnerību mērķis ir veicināt uzņēmējdarbības vidi un attīstību attiecīgajās pašvaldībās, kā arī iekšējo un ārējo sadarbības tīklu veidošanu ar uzņēmumiem citur Latvijā un ārvalstīs. Viņi pārstāv arī savu biedru intereses pašvaldību, valsts un starptautiskā līmenī.

Lai gan Latgalē uzņēmumu sadarbība joprojām ir reta, biežāk tie ir uzņēmumi, kas izveidoti kooperatīvu veidā, piemēram, lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvs “Izvalta”.

Šobrīd novadā nav izveidota uzņēmējdarbības konsultatīvā padome, saziņas un sadarbības veids starp vietējiem uzņēmumiem un pašvaldību. Šajās sanāksmēs regulāri varētu tikt apspriesti svarīgi biznesa attīstības jautājumi, pielāgojot pašvaldības aktivitātes vietējo uzņēmumu vajadzībām.

Latgales uzņēmēji un jo īpaši lauksaimnieki ir aktīvi dažu nacionālo uzņēmējdarbības kooperatīvu, piemēram, Latraps (<https://www.latraps.lv>), kas ir lielākais agrārās kooperatīvs valstī, kas apvieno 1 054 lauksaimniekus.

Vienīgā institucionalizētā pārrobežu sadarbība reģionā ir Eiroreģions “Ezeru zeme”, kas veicina dažāda veida sadarbību pašvaldību Latvijas, Lietuvas un Baltkrievijas pierobežas reģionos. Vairumā gadījumu tā galvenokārt ir pašvaldību sadarbība ar biznesa pārstāvjiem, kas iesaistīti savstarpējos projektos⁶⁸.

⁶⁸ *Business Development Opportunities at External EU Border; Latvia ESPON BusDEV, 2021*

4. NOVADA PĀRVALDĪBA

4.1. Teritorijas pārvaldība

Pašvaldības kā atvasinātas publiskas personas nosaukums veidojams tiesiskā regulējuma ietvaros un primāri pašvaldības nosaukums izriet no Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā (ATAVL) noteiktā administratīvā iedalījuma. Administratīvās teritorijas un to administratīvos centrus noteica Saeima ATAVL pielikumā. Līdz ar to pašvaldības kā atvasinātas publiskas personas nosaukums pēc 2021.gada 1.jūlija Uzņēmumu reģistrā reģistrēts atbilstoši Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma pielikumam - **Krāslavas novada pašvaldība**. Savukārt, veidojot iestāžu nosaukumus, tiek izmantots tikai vietvārds vai administratīvās teritorijas nosaukums bez pilna pašvaldības nosaukuma.

Eiropas Vietējo pašvaldību harta (pieņemta Strasbūrā 1985.gada 15.oktobrī) paredz, ka, nepārkāpjot likumā paredzētos vispārējos noteikumus, pašvaldībām ir atļauts pašām noteikt savas iekšējās pārvaldes struktūras, lai pielāgotu tās vietējām vajadzībām un nodrošinātu efektīvu pārvaldi. Pamata normas par pašvaldību darba organizāciju un tās struktūru nosaka likums “Par pašvaldībām”.

4.1.1. Lēmējvara

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu pašvaldība ir atvasināta publisko tiesību juridiskā persona, kas pašvaldībai nodrošina tiesībspēju, savukārt pašvaldības rīcībspēju nodrošina tās lēmējorgāns – dome un tās izveidotās iestādes, kopā veidojot valsts pastarpinātās pārvaldes institucionālo sistēmu pašvaldībā.

Balstoties uz esošās situācijas analīzi, izklāstīts jaunveidotās Krāslavas novada pašvaldības organizatoriskās struktūras apraksts, apzināti un izvērtēti potenciālā novada darbības principi un stratēģija, izveidota jauna administratīvā struktūra.

Pēc 2021.gada 5.jūnija pašvaldību vēlēšanām Krāslavas novada pašvaldības domi veido 15 ievēlēti deputāti. Novada domes vēlēšanās savus kandidātus no jaunveidojamā novada teritorijām bija tiesīgas iesniegt reģistrētas politiskas partijas vai to apvienības.

Savas darbības nodrošināšanai un domes lēmumprojektu izstrādāšanai, dome no ievēlētiem deputātiem izveido četras komitejas:

- Finanšu komiteju 9 locekļu sastāvā;
- Sociālo un veselības aizsardzības lietu komiteju 7 locekļu sastāvā;
- Izglītības, kultūras un sporta jautājumu komiteju 7 locekļu sastāvā;
- Plānošanas un infrastruktūras attīstības komiteju 7 locekļu sastāvā.

Katram deputātam jābūt vismaz vienas komitejas loceklim.

Atsevišķu pašvaldības funkciju pildīšanai dome no deputātiem, darbiniekiem un iedzīvotājiem izveido sekojošas pastāvīgās komisijas:

- Nekustamā īpašuma nodokļa atvieglojumu piešķiršanas komisiju;
- Administratīvo komisiju;

- Administratīvo aktu strīdu komisiju;
- Dzīvojamo māju privatizācijas komisiju;
- Dzīvokļu komisiju;
- Privatizācijas komisiju;
- Vēlēšanu komisiju;
- Zemes nomas tiesību komisiju;
- Komisiju būvju pieņemšanai ekspluatācijā;
- Iepirkumu komisiju;
- Publisku pasākumu iesniegumu izskatīšanas komisiju;
- Interesu izglītības un pieaugušo neformālās izglītības licencēšanas komisiju;
- Interesu izglītības programmu izvērtēšanas un mērķdotācijas sadales komisiju;
- Civilās aizsardzības komisiju;
- Izsoļu komisiju;
- Medību koordinācijas komisiju;
- Komisiju par tiesiskuma uzraudzību darījumos ar lauksaimniecības zemi;
- Stipendiju piešķiršanas komisiju;
- Simbolikas komisiju.

Domes priekšsēdētājs tika ievēlēts no domes deputātiem. Pēc domes priekšsēdētāja ievēlēšanas no attiecīgās domes deputātiem ievēlēti divi priekšsēdētāja vietnieki.

Krāslavas novada pašvaldības priekšsēdētājs:

- vada pašvaldības darbu un pārstāv pašvaldības intereses;
- sasauc un vada domes sēdes, koordinē jautājumu izskatīšanu komitejās;
- vada finanšu komitejas darbu;
- pārrauga izpilddirektora darbu;
- dod rīkojumus pašvaldības administrācijas darbiniekiem
- veic citus pienākumus, kas ir noteikti likumos, Ministru kabineta lēmumos, pašvaldības nolikumā, domes lēmumos.

Domes priekšsēdētāja vietnieks pārrauga un koordinē novada uzņēmējdarbības attīstības un investīciju jautājumus, kā arī pilda domes priekšsēdētāja pienākumus viņa uzdevumā, vai domes priekšsēdētāja un priekšsēdētāja pirmā vietnieka prombūtnes laikā, kā arī citus pienākumus likumā paredzētajos gadījumos un saskaņā ar domes lēmumu.

4.1.2. Izpildinstitūcijas

Pašvaldībai ir tiesības patstāvīgi organizēt pašvaldības administrācijas darbu. Pozitīvā pašvaldību pieredze (t.sk. ārvalstu) norāda, ka pašvaldības darbību var efektīvi organizēt centralizēti vadot, bet decentralizēti izpildot noteiktas funkcijas novada pilsētu (Krāslavas, Dagdas) un/vai novada pagastu pārvaldēs.

Izpilddirektors

Saskaņā ar likuma “Par pašvaldībām” 21.pantu pašvaldības dome ieceļ un atbrīvo no amata izpilddirektoru. Saistībā ar ATR un ievērojot Darba likumā ietverto regulējumu, jaunieievēlētā pašvaldības dome var izvēlēties izpilddirektoru no apvienojamo novadu pašvaldību izpilddirektoriem, ņemot vērā iepriekšējo darba pieredzi, kvalifikāciju, darba rezultātus un citus

domes noteiktus kritērijus. Ievērojot, ka par izpilddirektora darba kontroli un kvalitāti ir atbildīga pašvaldības dome, izpilddirektors nedrīkst būt pašvaldības domes deputāts un viņam ir jānodrošina neatkarība administrācijas darba vadīšanā.

Izpilddirektora padotībā ir pašvaldības administrācija – gan centrālā administrācija, kas nodrošina domes darbu, tās organizatorisko un tehnisko apkalpošanu, finanšu, juridisko, plānošanas u.c. nodrošinājumu (struktūrvienības vai atsevišķi darbinieki), kā arī citas pašvaldības iestādes (tajā skaitā aģentūras), kas veido pašvaldības institucionālo struktūru. Iestāžu, struktūrvienību un darbinieku padotība tiek īstenota pakļautības vai pārraudzības formā. Izpilddirektors ierosina domei iecelt amatā vai atbrīvot no amata pašvaldības iestāžu vadītājus, kā arī iesniedz domei priekšlikumus par pašvaldības iestāžu un pašvaldības kapitālsabiedrību izveidošanu, reorganizēšanu un likvidēšanu. Izpilddirektors domes nolikumā noteiktajā kārtībā pieņem darbā un atbrīvo no darba pašvaldības administrācijas darbiniekus. Izpilddirektoram ir divi vietnieki, kuri arī nedrīkst būt pašvaldības domes deputāti.

Pašvaldības administrācija

Pašvaldības administrācija sastāv no struktūrvienībām (nodaļām, pārvaldēm), dažādu jomu speciālistiem un darbiniekiem. Dome nosaka, kas vada administrācijas darbu – pašvaldības izpilddirektors vienlaikus ir arī administrācijas vadītājs. Struktūrvienību reglamentus pēc saskaņošanas ar pašvaldības administrācijas vadītāju izdod attiecīgās struktūrvienības vadītājs. Patstāvīgās nodaļas ir pakļautas pašvaldības administrācijas vadītājam, struktūrvienības vada to vadītāji, viņu kompetenci nosaka amata aprakstā vai darba līgumā.

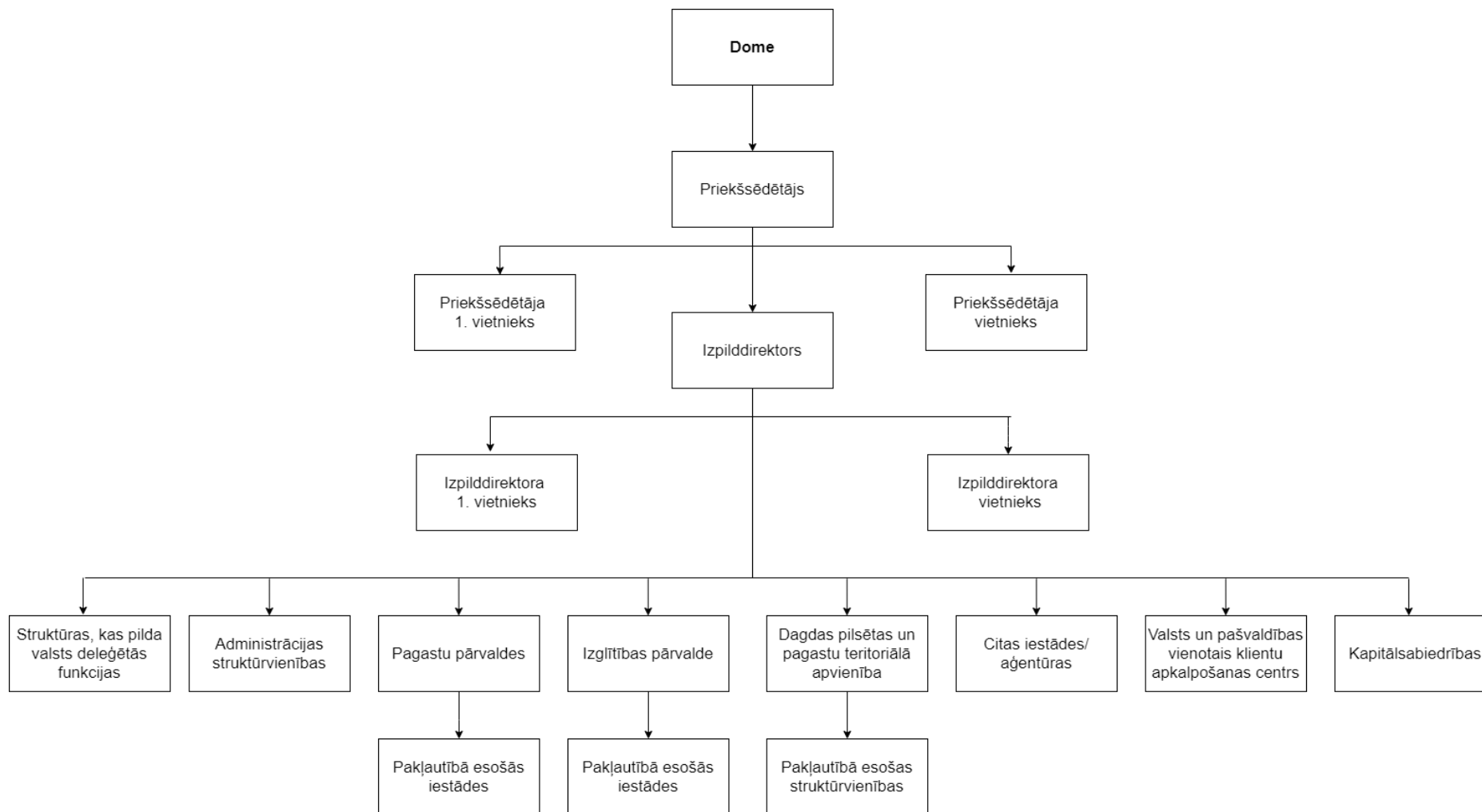
Tā kā pašvaldības administratīvā teritorija sastāv no vairākām teritoriālā iedalījuma vienībām, tad pašvaldības administrācijas struktūrvienības, kuru darbiniekiem ir tieša saskare ar iedzīvotājiem, varēs darboties decentralizēti – struktūrvienību darbinieku darba vietas var nebūt vienā vietā, bet var tikt izvietotas administratīvajā centrā un pagastu/ pilsētu pārvaldēs.

4.1.1.1. attēls

Novada administrācija. Avots: SIA „Reģionālie projekti”, 2021

Krāslavas novada pašvaldības administrācijas pārvaldes modelis (shēma)

Pašvaldības iestādes

Likuma “Par pašvaldībām” XIII nodaļa regulē pašvaldību sadarbību - kopīgas iestādes, t.sk. kopīgas aģentūras. Lai risinātu uzdevumus, kuros ir ieinteresētas vairākas pašvaldības, tām ir tiesības sadarboties, izveidojot kopīgas iestādes/aģentūras.

Pašvaldības iestāde (turpmāk – iestāde) ir pašvaldības institūcija, kas darbojas publiskās personas vārdā un kurai ar normatīvu aktu noteikta kompetence, piešķirti finanšu līdzekļi un ir savs personāls. Atbilstoši likuma “Par pašvaldībām” 21.panta pirmās daļas 9.punktam iestāžu vadītājus amatā ieceļ un atbrīvo no amata dome. Darba līgumu ar iestādes vadītāju pašvaldības vārdā slēdz tā amatpersona, kas norādīta domes lēmumā par iestādes vadītāja iecelšanu amatā. Iestādes darbojas uz novada domes apstiprināta nolikuma pamata un tām salīdzinājumā ar administrācijas struktūrvienībām ir lielāka patstāvība.

Kopīgām iestādēm tiek izstrādāts nolikums, kas nosaka kopīgās iestādes kompetenci, finansēšanas, uzraudzības, likvidēšanas kārtību, u.c. jautājumus.

Pašvaldībai deleģēto funkciju izpildi, kas tai noteikta ar normatīvajiem aktiem veiks sekojošas Krāslavas novada pašvaldības iestādes:

Nr.	Iestāde	Darba uzdevumi
1.	Pagastu pārvaldes	Pašvaldības iestādes, kas nodrošina pašvaldības autonomo funkciju izpildi un pašvaldības sniegto pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem sekojošās novada teritoriālajās vienībās: Aulejas pagasta pārvalde, Indras pagasta pārvalde, kuras pakļautībā: - Indras pamatskola, - Indras Mūzikas un mākslas skola, Izvaltas pagasta pārvalde, Kalniešu pagasta pārvalde, Kombuļu pagasta pārvalde, Piedrujas pagasta pārvalde, Robežnieku pagasta pārvalde, kuras pakļautībā: - Robežnieku pamatskola, Skaistas pagasta pārvalde, Ūdrīšu pagasta pārvalde, Grāveru pagasta pārvalde, Šķeltovas pagasta pārvalde.
2.	Dagdas pilsētas un pagastu teritoriālā apvienība Iestāde ir Dagdas novada pašvaldības tiesību un saistību pārņēmēja. Lai organizētu	Pašvaldības izveidota iestāde, kuras pakļautībā ir nodokļa maksātāja struktūrvienības, kas nodrošina pašvaldības autonomo funkciju izpildi un pašvaldības pakalpojumu pieejamību sekojošās novada teritoriālajās vienībās:

	<p>iestādes darbu tās pakļautībā darbojas nodaļas, kas nodrošina dokumentu apriti ar novada pašvaldību un tās iestādēm, iestādes darbības tiesiskumu un finanšu līdzekļu apriti, ieskaitot budžeta plānošanu un centralizētās grāmatvedības pakalpojumu nodrošināšanu visām iestādes struktūrvienībām.</p>	<p>Dagdas pilsēta, Andrupenes pagasta pārvalde, Andzeļu pagasta pārvalde, Asūnes pagasta pārvalde, Bērziņu pagasta pārvalde, Ezernieku pagasta pārvalde, Kastuļinas pagasta pārvalde, Konstantinovas pagasta pārvalde, Ķepovas pagasta pārvalde, Svariņu pagasta pārvalde, Šķaunes pagasta pārvalde.</p>
2.1.	Dagdas vidusskola	<p>Vispārējās vidējās izglītības iestāde, kas nodrošina izglītības pakalpojumu pieejamību Dagdas pilsētā. Izglītības pārvaldes funkcionālā pakļautība.</p>
2.2.	Ezernieku vidusskola	<p>Vispārējās vidējās izglītības iestāde, kas nodrošina izglītības pakalpojumu pieejamību Ezernieku pagastā t.sk. pirmsskolas vecuma bērniem. Izglītības pārvaldes funkcionālā pakļautība.</p>
2.3.	Andrupenes pamatskola	<p>Vispārējās izglītības iestāde, kas nodrošina pamatskolas izglītības pakalpojumu pieejamību Andrupenes pagastā. Izglītības pārvaldes funkcionālā pakļautība.</p>
2.4.	Priežmalas pamatskola	<p>Vispārējās izglītības iestāde, kas nodrošina pamatskolas izglītības pakalpojumu pieejamību Kastuļinas pagastā. Izglītības pārvaldes funkcionālā pakļautība.</p>
2.5.	Šķaunes sākumskola	<p>Vispārējās izglītības iestāde, kas nodrošina sākumskolas izglītības pakalpojumu pieejamību Šķaunes pagastā. Izglītības pārvaldes funkcionālā pakļautība.</p>
2.6.	Andrupenes PII “Avotiņš”	<p>Pirmsskolas izglītības iestāde, kas nodrošina pirmsskolas izglītības pakalpojumu pieejamību Andrupenes pagastā. Izglītības pārvaldes funkcionālā pakļautība.</p>
2.7.	Dagdas pilsētas PII “Saulīte”	<p>Pirmsskolas izglītības iestāde, kas nodrošina pirmsskolas izglītības pakalpojumu pieejamību Dagdas pilsētā. Iestādei ir 2 papildus pirmsskolas</p>

		izglītības īstenošanas vietas – Asūnē un Konstantinovā. Izglītības pārvaldes funkcionālā pakļautība.
2.8.	Dagdas Sporta skola	Profesionālās ievirzes izglītības iestāde, kas nodrošina sporta ievirzes (volejbols, vieglatlētika) izglītības pakalpojumu pieejamību Dagdas pilsētā un pagastos. Izglītības pārvaldes funkcionālā pakļautība.
2.9.	Dagdas Mūzikas un mākslas skola	Profesionālās ievirzes izglītības iestāde, kas nodrošina mūzikas un mākslas ievirzes izglītības pakalpojumu pieejamību Dagdas pilsētā. Izglītības pārvaldes funkcionālā pakļautība.
2.10.	Dagdas bibliotēka	Dagdas pilsētas un 9 pagastu bibliotēkas apvienotas vienā iestādē un reģistrētas kā nodokļu maksātāja struktūrvienība. Dagdas bibliotēka ir Krāslavas centrālās bibliotēkas funkcionālā pakļautībā.
2.11.	Dagdas kultūras centrs	Kultūras iestāde, kas darbojas Dagdas pilsētā un 9 pagastos (pasākumu organizatori, kas pakļauti Dagdas kultūras centra vadītājam), reģistrēta kā nodokļu maksātāja struktūrvienība.
2.12.	Dagdas Jauniešu iniciatīvu centrs	Reģistrēta kā nodokļu maksātāja struktūrvienība, nodrošina saturisku brīvā laika pavadīšanu bērniem un jauniešiem, kā arī atbalsta to iniciatīvas un idejas, realizējot projektus, pasākumus un izglītojošus seminārus. Izglītības pārvaldes funkcionālā pakļautība.
2.13.	Pilsētsaimniecība	Reģistrēta kā nodokļu maksātāja struktūrvienība, kas nodrošina pašvaldības funkciju izpildi teritorijas labiekārtošanas un pašvaldības nekustamo īpašumu apsaimniekošanas jomā Dagdas pilsētas un Dagdas pagasta teritorijā.
2.14.	Muzejs “Andrupenes lauku sēta”	Akreditēts etnogrāfiskais brīvdabas muzejs, kas izvietots 20.gs būvju kompleksā. Te var apskatīt lauku māju, celtu pirms 100 gadiem, klēti, melno pirti, kalvi, dažādus darbarīkus un sadzīves priekšmetus. Muzejs ir Latgales kulinārā mantojuma tīkla dalībnieks.
2.15.	Dagdas Tūrisma informācijas	Veidot Dagdas Tūrisma informācijas punktu, ko

	punkts (iepriekš – Dagdas TI centrs)	perspektīvā varētu apvienot ar VIKC “ĶEPA”, Jaundomes muižu un Asūnes K.Raudives piemiņas istabu un novadpētniecības istabu (tagad ir pagastu pārvalžu pārziņā).
3.	Krāslavas novada Izglītības pārvalde	Pašvaldības budžeta iestāde, kas īsteno Krāslavas novada pašvaldības kompetenci izglītības, sporta un jaunatnes lietu jomā. Pārvaldi izveido, reorganizē vai likvidē Krāslavas novada pašvaldības dome. Pārvaldes funkcionālā pakļautībā būs visas jaunveidojamās Krāslavas novada pašvaldības pirmsskolas, vispārējās, profesionālās ievirzes un interešu izglītības iestādes, kuru vadītāji organizēs iestāžu uzturēšanas izdevumu tāmes projekta sagatavošanu, nodrošinās valsts mērķdotāciju sadali un kontrolēs to racionālu izmantošanu, atbildēs par savlaicīgu un precīzu uzdevumu izpildi. Pārvalde centralizēti veiks tās tiešā pakļautībā esošo izglītības iestāžu grāmatvedības uzskaiti, izņemot Indras un Robežnieku pamatskolu, Indras Mūzikas un mākslas skolu, kas atrodas pagastu pārvalžu finanšu pārvaldībā.
3.1.	Krāslavas ģimnāzija	Krāslavas novada Izglītības pārvaldes padotībā esoša pastarpinātās pārvaldes iestāde, kuras mērķis ir veidot izglītības vidi, organizēt un īstenot mācību un audzināšanas procesu, lai nodrošinātu pamatizglītības valsts standartā un vispārējās vidējās izglītības valsts standartā noteikto izglītības mērķu sasniegšanu.
3.2.	Krāslavas Vidusskola Varavīksnes	Krāslavas novada Izglītības pārvaldes padotībā esoša pastarpinātās pārvaldes iestāde, kuras mērķis ir veidot izglītības vidi, organizēt un īstenot mācību un audzināšanas procesu, lai nodrošinātu pamatizglītības valsts standartā un vispārējās vidējās izglītības valsts standartā noteikto izglītības mērķu sasniegšanu.
3.3.	Indras pamatskola	Vispārējās izglītības iestāde, kas nodrošina pamatskolas izglītības pakalpojumu pieejamību Indras pagastā. Izglītības pārvaldes funkcionālā pakļautība.

3.4.	Robežnieku pamatskola	Vispārējās izglītības iestāde, kas nodrošina pamatskolas izglītības pakalpojumu pieejamību Robežnieku pagastā. Izglītības pārvaldes funkcionālā pakļautība.
3.5.	Krāslavas Gr.Plāteru v.n.Poļu pamatskola	Krāslavas novada Izglītības pārvaldes padotībā esoša pastarpinātās pārvaldes iestāde, kas īsteno pamatizglītības mazākumtautību un pirmsskolas izglītības mazākumtautību programmas.
3.6.	Krāslavas Sporta skola	Krāslavas novada Izglītības pārvaldes padotībā esoša pastarpinātās pārvaldes iestāde, kura īsteno bērnu un jauniešu profesionālās ievirzes sporta izglītības programmas.
3.7.	Krāslavas Mūzikas un mākslas skola	Krāslavas novada Izglītības pārvaldes padotībā esoša profesionālās ievirzes izglītības iestāde, kas nodrošina mūzikas un mākslas ievirzes izglītības pakalpojumu pieejamību.
3.8.	Indras Mūzikas un mākslas skola	Profesionālās ievirzes izglītības iestāde, kas nodrošina mūzikas un mākslas ievirzes izglītības pakalpojumu pieejamību Indras pagastā. Izglītības pārvaldes funkcionālā pakļautība.
3.9.	Krāslavas pirmsskolas izglītības iestāde "Pienenīte"	Krāslavas novada Izglītības pārvaldes padotībā esoša pastarpinātās pārvaldes iestāde, kas nodrošina pirmsskolas izglītības pakalpojumu pieejamību pirmsskolas vecuma bērniem.
3.10.	Krāslavas pirmsskolas izglītības iestāde "Pīlādzītis"	Krāslavas novada Izglītības pārvaldes padotībā esoša pastarpinātās pārvaldes iestāde, kas nodrošina pirmsskolas izglītības pakalpojumu pieejamību pirmsskolas vecuma bērniem.
3.11.	Krāslavas Bērnu un jauniešu centrs	Krāslavas novada Izglītības pārvaldes padotībā esoša pastarpinātās pārvaldes iestāde, kura īsteno interešu izglītības programmas ar mērķi nodrošināt katra izglītojamā iespējas attīstīt savu garīgo un fizisko potenciālu, lai veidotos par patstāvīgu un vispusīgi attīstītu personību.
4.	Krāslavas novada Sociālais dienests (ar teritoriālo struktūrvienību Dagdā, kas darbojas saskaņā ar vienotajiem saistošajiem noteikumiem)	Dienesta pilns nosaukums – Krāslavas novada pašvaldības iestāde „Sociālais dienests”. Saīsinātais nosaukums – Krāslavas novada Sociālais dienests. Koordinēt, plānot, organizēt un sniegt sociālos pakalpojumus un sociālo

		<p>palīdzību pašvaldības teritorijā dzīvojošiem iedzīvotājiem, lai apmierinātu to pamatvajadzības un veicinātu darbaspējīgo personu līdzdarbību savas situācijas uzlabošanā. Sadarbībā ar citām institūcijām, biedrībām un nodibinājumiem sekmēt labvēlīgas sociālās vides veidošanu, vadīt un realizēt jaunās Krāslavas novada pašvaldības projektus un programmas savas kompetences ietvaros. Piedalīties sociāli ekonomiskās situācijas izpētē, analizē un attīstības prognozēšanā pašvaldības teritorijā, izstrādāt sociālās palīdzības attīstības koncepcijas. Dienests atrodas Sociālo lietu komitejas pārraudzībā. Darbojas saskaņā ar domes apstiprinātu nolikumu un spēkā esošo likumdošanu.</p>
<p>5.</p>	<p>Krāslavas centrālā bibliotēka</p>	<p>Krāslavas novada pašvaldības kultūras, izglītības un informācijas iestāde, kas pakļauta novada domei un, Bibliotēku likuma noteiktajā kārtībā reģistrēta Latvijas Republikas Kultūras ministrijā, veic pasaules kultūras mantojuma – iespaidarbu, elektronisko izdevumu, rokrakstu un citu dokumentu uzkrāšanu, sistematizēšanu, katalogizēšanu, bibliografēšanu un saglabāšanu, kā arī nodrošina tajā esošās informācijas publisku pieejamību un tās izmantošanu. Novada centrālā bibliotēka ir reģiona galvenā bibliotēka, kas savas funkcijas veic Krāslavas un Dagdas novada teritoriālajās vienībās, sniedz metodisko un konsultatīvo palīdzību. Reģiona bibliotēkas funkciju veikšana tiek finansēta no novada domes līdzekļiem. Bibliotēkai ir juridiskas personas statuss, tai ir savs rēķins bankā, savs zīmogs ar bibliotēkas nosaukumu un sava atribūtika. Bibliotēkas grāmatvedību kārtos novada domes centralizētā grāmatvedība. Lēmumu par Bibliotēkas reorganizāciju vai likvidāciju pieņem novada dome, ņemot vērā Latvijas Bibliotēku padomes atzinumu.</p>
<p>6.</p>	<p>Krāslavas Kultūras nams</p>	<p>Kultūras nams piedalās pašvaldības funkciju īstenošanā kultūras darba organizācijā, tradicionālo kultūras vērtību saglabāšanā, tautas</p>

		jaunrades attīstībā un kultūras politikas realizācijā.
7.	Krāslavas Vēstures un mākslas muzejs	<p>Muzejs dibināts 1983.gadā. Akreditēts.</p> <p>Veic Krāslavas novada kultūrvēsturiskā mantojuma izpēti - vāc, glabā, pēta un popularizē Krāslavas novada un Krāslavas pilsētas materiālās un nemateriālās kultūras vērtības no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām, iepazīstinot ar tām Krāslavas novada iedzīvotājus un citus interesentus, ar to vairojot cilvēkos zināšanas un izpratni par Krāslavas novada multinacionālo kultūrvēsturi.</p> <p>Apzināti būtiskākie faktori, kas ietekmētu turpmāku topošā novada muzeju darbību pēc ATR īstenošanas. Problēmjautājumi ir muzeju pārvaldība, attīstība un pakļautība. Iespējams rast kopsaucējus muzeju misiju formulējumos un darbībā, jo katrs no muzejiem vēlas saglabāt savu patstāvību un identitāti materiālās un nemateriālās kultūras mantojuma saglabāšanā noteiktas kultūrvēsturiskas teritorijas ietvaros.</p>
8.	Aleksandrovas pamatskola	Speciālā izglītības iestāde, kas pilnā apmērā tiek finansēta no valsts budžeta dotācijas. Iestāde ir patstāvīgs nodokļu maksātājs ar atsevišķu grāmatvedības uzskaiti.
9.	Krāslavas bērnu sociālās rehabilitācijas centrs “Mūsmājas”	Iestāde, kas sniedz atbalstu ģimenēm, kuras nonākušas krīzes situācijā. Krīzes centra speciālisti veic diagnosticējošo, konsultatīvo, izglītojošo darbu ar ģimenēm. Tuvākajā nākotnē īstenojama deinstitutionalizācijas programma.
10.	Krāslavas veco ļaužu pansionāts “Priedes”	Sociālās aprūpes iestāde, kas ilgstošās sociālās aprūpes pakalpojumus novada iedzīvotājiem. Iestāde ir patstāvīgs nodokļu maksātājs ar atsevišķu grāmatvedības uzskaiti.
11.	Krāslavas novada sociālās aprūpes centrs “Skuķi”	Sociālās aprūpes iestāde, kas ilgstošās sociālās aprūpes pakalpojumus novada iedzīvotājiem. Iestāde ir patstāvīgs nodokļu maksātājs ar atsevišķu grāmatvedības uzskaiti.

12.	Veselības un sociālo pakalpojumu centrs “Dagda”	Veselības un sociālās aprūpes iestāde, kas nodrošina veselības pakalpojumu pieejamību un ilgstošās sociālās aprūpes pakalpojumus. Iestāde ir patstāvīgs nodokļu maksātājs ar atsevišķu grāmatvedības uzskaiti.
-----	--	--

Pašvaldības aģentūras

Saskaņā ar Publisko aģentūru likuma 2.panta otro daļu pašvaldības aģentūra ir pašvaldības izveidota budžeta finansēta pašvaldības iestāde, kurai ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem ir noteikta kompetence pakalpojumu sniegšanas jomā. Publisko aģentūru likuma 16.pants nosaka, ka pašvaldības aģentūra veic no pašvaldības funkcijām izrietošus pārvaldes uzdevumus, sniedzot pakalpojumus un īstenojot pašvaldību un starptautiskus projektus un programmas. Publisko aģentūru likuma 25.pants nosaka, ka pašvaldības aģentūras ieņēmumus veido pašvaldības budžeta dotācija, pašvaldības aģentūras ieņēmumi par sniegtajiem maksas pakalpojumiem un citi pašu ieņēmumi (tai skaitā ziedojumi, dāvinājumi un ārvalstu finanšu palīdzība). Iestādes un aģentūras darbojas izpilddirektora pakļautībā un pārraudzībā.

Pašvaldībai deleģēto funkciju izpildi, kas tai noteikta ar normatīvajiem aktiem veiks sekojošas Krāslavas novada pašvaldības aģentūras:

1.	Krāslavas novada pašvaldības aģentūra “Krāslavas slimokase”	<p>Juridiska persona ar patstāvīgu bilanci, kontiem bankās, tai ir zīmogs un spiedogi ar pilnu nosaukumu. PA “Krāslavas slimokase” mērķis ir nodrošināt veselības aprūpes pieejamību Krāslavas novada iedzīvotājiem, tās galvenās funkcijas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Latvijas Republikas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izvēlēties pakalpojuma sniedzēju pacienta līdzmaksājumu apdrošināšanas veikšanai Krāslavas novada iedzīvotājiem; • Veicināt iespēju iedzīvotājiem norēķināties par saņemtajiem valsts apmaksātajiem veselības aprūpes pakalpojumiem. <p>PA “Krāslavas slimokase” darbības juridisko pamatu veido:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Publisko aģentūru likums; • Likums „Par pašvaldībām”; • Krāslavas novada domes lēmumi; • PA „Krāslavas slimokase” nolikums.
----	--	--

		Aģentūras klienti ir dažādu grupu pārstāvji – invalīdi, veci un vientuļi cilvēki, jaunieši u.c..
2.	Krāslavas novada pašvaldības aģentūra “Labiekārtošana K”	<p>Krāslavas novada pašvaldības aģentūras „Labiekārtošana K” mērķis ir sekmēt līdzsvarotu un ilgpējīgu Krāslavas novada attīstību, nodrošināt administratīvās teritorijas labiekārtošanu, apzaļumošanu, sanitārās tīrības un apsaimniekošanas darbības organizēšanu, kā arī attīstīt iedzīvotāju vajadzībām atbilstošus, pieejamus un kvalitatīvus aģentūras pakalpojumus. Lai īstenotu mērķi, aģentūra darbosies sekojošos pamatvirzienos:</p> <p>Jaunu pakalpojumu klāstu attīstīšana Krāslavas novadā:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sniegto pakalpojumu apjomu palielināšana novadā esošo pagastu teritorijās; • esošās tehnikas efektīvāka izmantošana pilsētas un pagastu teritoriju sakārtošanā un uzturēšanā, pilsētas teritorijas uzturēšanas kārtībā ziemas periodā, kā arī plašāka pakalpojumu klāsta sniegšana juridiskām un fiziskām personām; • iesaistīšanās pašvaldības projektu realizācijas īstenošanā aģentūras kompetences ietvaros.

Pašvaldības kapitālsabiedrības

1.	SIA “Krāslavas slimnīca”	<p>Lokālā daudz profilu slimnīca, kas dibināta 2003.gada 25.jūlijā, ar pamatkapitālu, kas 100% pieder Krāslavas pašvaldībai. SIA “Krāslavas slimnīca” ir II līmeņa ārstniecības iestāde, kas sniedz valsts apmaksātus stacionāros veselības aprūpes, sekundāros ambulatoros veselības aprūpes, rehabilitācijas, veselības aprūpes mājās, zobārstniecības pakalpojumus. Sniegto pakalpojumu apmaksu veic Nacionālais veselības dienests (NVD), pamatojoties uz noslēgtajiem līgumiem. Slimnīca nodrošinās Krāslavas, Dagdas pilsētu un novada pagastu iedzīvotāju veselības aprūpi.</p>
-----------	---------------------------------	--

2.	SIA “Krāslavas nami”	Kapitālsabiedrība ar pamatkapitālu, kas 100% pieder Krāslavas pašvaldībai. Nodrošina siltumenerģijas ražošanu un realizāciju, namu apsaimniekošanu Krāslavas pilsētas teritorijā, ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanu Krāslavas pilsētas, Krāslavas pagasta un Ūdrīšu pagasta teritorijās, sadzīves atkritumu apsaimniekošanu.
3.	SIA “Dagdas komunālā saimniecība”	Sabiedrības pamatkapitāls ir veidots no Dagdas novada pašvaldības ieguldījumiem. Darbības mērķis ir nodrošināt augstu ūdensapgādes, notekūdeņu un siltumapgādes pakalpojumu kvalitāti, kā arī daudzdzīvokļu dzīvojamo māju apsaimniekošanu, veicināt daudzdzīvokļu dzīvojamo māju uzlabošanu visā to ekspluatācijas laikā, kā arī raudzīties, lai sniegtie pakalpojumi ir efektīvi, rentabli un pieejami, pēc iespējas samazinot ietekmi uz apkārtējo vidi.

Lai paaugstinātu pašvaldības administratīvo spēju, novada domes darbinieki, pašvaldību iestāžu vadītāji un darbinieki regulāri apmeklē dažādus kursus, seminārus, studē augstākajās mācību iestādēs, iegūstot bakalaura un maģistra kvalifikācijas.

Lai veicinātu novada attīstības jautājumu efektīvāku risināšanu un pašvaldības funkciju veikšanu, Krāslavas novada dome ir kapitāldaļu turētāja kapitālsabiedrībās:

- SIA “Krāslavas nami”;
- SIA “Krāslavas slimnīca”;
- SIA “Atkritumu apsaimniekošanas Dienvidlatgales starppašvaldību organizācija”.

Krāslavas novada pašvaldība ir biedrs šādās biedrībās:

- “Eiropreģions “Ezeru zeme””;
- “Krāslavas rajona partnerība”;
- “Latvijas piļu un muižu asociācija”;
- Latvijas Tūrisma informācijas asociācija „Lattūrinfor”;
- “Daugavas Savienība”;
- “Latvijas Pašvaldību savienība” un tās pašvaldību apvienības Latvijas Pašvaldību izpilddirektoru asociācija un “Sabiedrība ar dvēseli Latvijai”;
- “Reģionālo attīstības centru apvienība” (RACA);
- Latgales reģiona tūrisma asociācija “Ezerzeme”.

Krāslavas novadā ietilpstošās pašvaldību iestādes izmanto pašvaldību vienotās informācijas sistēmas pakalpojumus – personu datu uzskaites sistēmu (PDU) un nekustamo īpašumu uzskaites un nodokļu administrēšanas apakšsistēmu (NĪNA). PDU dod iespēju deklarēt dzīvesvietu tiešsaistē ar Iedzīvotāju reģistru, meklēt personu Iedzīvotāju reģistrā, veikt personu datu uzskaiti, tajā skaitā arī par pašvaldības sociālajiem pabalstiem un dzīvesvietas apstākļiem, strādāt ar

dzimtsarakstu datiem. PDU paredzēta Krāslavas novada Dzimtsarakstu nodaļas un Sociālā dienesta darbiniekiem. NĪNA nodrošina iespēju veikt nekustamo īpašuma uzskaiti, tiešsaistes datu apmaiņu ar Valsts zemes dienesta Kadastra reģistru un Adrešu reģistru. NĪNA nodrošina nekustamo īpašumu, tajā skaitā arī ēku un būvju nodokļu aprēķinu un nodokļu paziņojumu izsūtīšanu, nodokļu maksātāju un parādnieku sarakstu veidošanu.

Lai nodrošinātu iedzīvotāju informēšanu, pašvaldība administrē mājas lapu kraslava.lv, izdevumu “Krāslavas Vēstis” un to sociālos profilus. “Krāslavas Vēstis” (mājas lapa www.kraslavasvestis.lv un informatīvais izdevums) ir Krāslavas novada domes informatīvais resurss latviešu un krievu valodā, kurš informē sabiedrību par pašvaldības darbu, domes, tās struktūrvienību un uzņēmumu aktualitātēm un domes lēmumiem, saistošajiem noteikumiem, kultūras, izglītības, sporta aktivitātēm, kas notiek novadā, atspoguļo novada uzņēmēju un zemnieku darbību. Tas informē iedzīvotājus par uzņēmējdarbības attīstības iespējām, publicē oficiālo Latvijas valsts ministriju informāciju. Domes informatīvais izdevums “Krāslavas Vēstis” tiek izdots vienu - divas reizes mēnesī ar kopējo tirāžu 6000 eksemplāri un tiek izplatīts Krāslavas novada iedzīvotājiem, uzņēmumiem un organizācijām bez maksas.

Ņemot vērā to, ka Krāslavas novads atrodas pie Baltkrievijas robežas, kur atsevišķos ciemos ir ierobežoti uztverami kanāli latviešu valodā, daudzi iedzīvotāji slikti pārzina latviešu valodu, “Krāslavas Vēstis” tiek tulkotas arī krievu valodā, lai iedzīvotāji ir labāk informēti par novadā un valstī notiekošo.

Pēc statistikas datiem 2017. gadā “Krāslavas Vēstis” interneta vietni apmeklēja vairāk nekā 70 tūkstošu interneta lietotāju, no kuriem 80 % ir no Latvijas, pārējie no Lielbritānijas, Krievijas, Īrijas Vācijas, ASV, Norvēģijas, Nīderlandes, Baltkrievijas un citām valstīm. 77 % lietotāju ir pastāvīgie mājas lapas apmeklētāji. Ik dienu mājaslapu apmeklē vidēji 600 interneta lietotāju. “Krāslavas Vēstis” lapai sociālajā tīklā Facebook, seko ap 1120 interneta lietotāju.⁶⁹

Pašvaldības funkciju nodrošināšanai Krāslavas novads sadarbojas ar citām Latvijas pašvaldībām.

N.p.k.	Kopīgi izpildāms uzdevums/ izveidotā organizācija (ja ir)	Sadarbības pašvaldība/as
1.	Nodrošināt vienotus civilās aizsardzības pasākumus saskaņā ar MK noteikumiem	Krāslavas novads, Dagdas novads
2.	Veicināt Latvijas - Lietuvas - Baltkrievijas pierobežas reģionu pārrobežu sadarbību/ biedrība “Eiroreģions “Ezeru zeme””	Augšdaugavas novads, Balvu novads, Daugavpils valstspilsēta, Līvānu novads, Ludzas novads, Krāslavas novads, Preiļu novads, Rēzeknes novads un Rēzeknes valstspilsēta.
3.	Veicināt uzņēmējdarbību degradētajās teritorijās, darbavietu radīšanu un privāto investīciju piesaisti - sadarbības projekti SAM 5.6.2.3.kārtā (Latgales programmā)	Krāslavas novads kā vadošais partneris, Augšdaugavas novads.

⁶⁹ Krāslavas novada domes 2017.gada publiskais pārskats

4.	Veicināt pārrobežu sadarbību - projekti pārrobežu programmās (Latvija – Lietuva, Latvija – Lietuva – Baltkrievija, Latvija – Krievija)	Eiropreģions “Ezeru zeme”, Latgales plānošanas reģions, Ludzas novads, Kārsavas novads, Daugavpils valstspilsēta, Balvu novads, u.c.
5.	Veicināt vides vērtību un kultūrvēsturiskā mantojuma atjaunošanu, kopšanu un saglabāšanu Daugavas ielejā/ biedrība “Daugavas savienība”	Pašvaldības pie Daugavas.
6.	Sekmēt Latvijas pašvaldību viedokļa pārstāvniecību/ biedrība “Latvijas pašvaldību savienība”	Visas Latvijas pašvaldības.
7.	Sekmēt iedzīvotāju iniciatīvas / dalība LPS apvienībā “Sabiedrība ar dvēseli Latvija”	Latvijas pašvaldības.
8.	Sekmēt bilaterālu sadarbību starp pašvaldībām/ divpusēji sadarbības līgumi	Aizkraukles novads, Daugavpils valstspilsēta.
9.	Sekmēt Latvijas reģionālo attīstības centru viedokļa pārstāvniecību/ biedrība “Reģionālās attīstības centru apvienība”	21 pašvaldība - Latvijas reģionālās attīstības centrs.
10.	Veicināt tūrisma attīstībai labvēlīgu vidi un sekmēt mūsdienīgas, vidi saudzējošas tūrisma ilgtspējīgas nozares attīstību Latgalē/ biedrība “Latgales Tūrisma asociācija “Ezerzeme””	Latgales pašvaldības, tūrisma uzņēmēji, citi tūrisma jomas pārstāvji.
11.	Veicināt Krāslavas pils kompleksa attīstību/ biedrība “Latvijas Piļu un muižu asociācija”	Latvijas piļu un muižu īpašnieki, tai skaitā pašvaldības.
12.	Nodrošināt atkritumu apsaimniekošanu/ kopīga publiski privātā kapitālsabiedrība – Sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Atkritumu apsaimniekošanas Dienvidlatgales starppašvaldību organizācija”	Dienvidlatgales reģiona pašvaldības: Daugavpils valstspilsēta, Augšdaugavas novada pašvaldība, Līvānu novada pašvaldība, Krāslavas novada pašvaldība, Preiļu novada pašvaldība

Krāslavas novadam ir arī sadarbības pašvaldības Čēčerska, Braslava, Vitebska, Verhņedvinska Baltkrievijā, Volokolamska Krievijā, Hajnovka, Aleksandrova Lodza un Uniejova Polijā, Vadstena Zviedrijā.

4.1.3. Pašvaldības budžeta analīze

Pašvaldības budžets tiek sastādīts, pamatojoties un likumu “Par budžeta un finanšu vadību”, likumu “Par pašvaldībām”, “Par pašvaldību budžetiem” un citiem ar pašvaldību saistītajiem normatīvajiem aktiem. Kā liecina pašvaldību publiskie gada pārskati, sastādot budžetu, tika ievēroti iepriekšējos gados pieņemtie lēmumi, kuri paredz noteiktu budžeta finansējumu, piemēram,

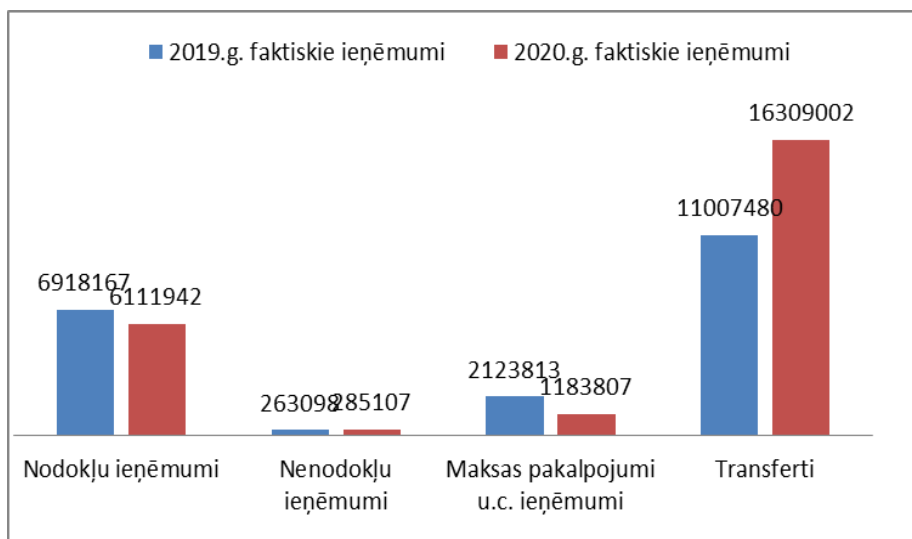
- Valsts Kases aizdevumu un to procentu apmaksā;
- līdzfinansējuma un priekšfinansējuma nodrošināšana ES un citu programmu līdzfinansētiem projektiem;
- sociālās aizsardzības pasākumu īstenošana;
- izglītības iestāžu energoefektivitātes un infrastruktūras uzlabošana;
- pilsētās un novada teritorijā esošo ielu un ceļu uzturēšana un atjaunošanu.

Budžeta ieņēmumus galvenokārt veido nodokļu ieņēmumi un valsts mērķdotācijas. Nodokļu ieņēmumi veidojas no iedzīvotāju ienākuma nodokļa, nekustamā īpašuma nodokļa (analizējot Krāslavas novada domes un Dagdas novada domes Publisko gada pārskatus par 2020. gadu, secināms, ka 2020. gadā tie bija vidēji 21,5 % no kopējā budžeta) un valsts budžeta transferti (Krāslavas un Dagdas pašvaldībās 2020. gadā vidēji 65%).

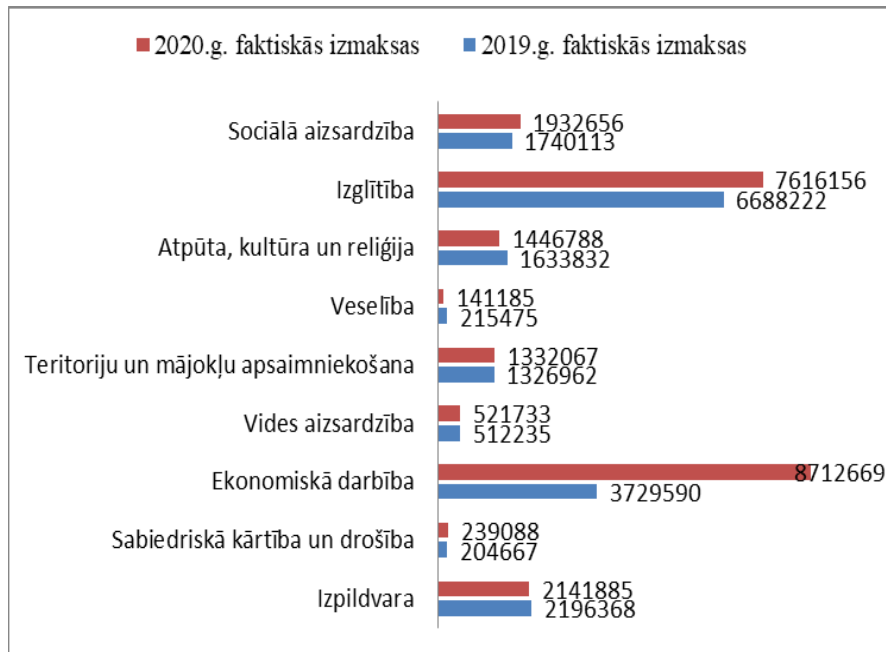
Pašvaldības ieņēmumus ietekmē novada uzņēmumu un iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte. Mērķdotācijas valsts piešķir izglītības iestāžu pedagogu darba samaksai un sociālajām iemaksām, kā arī noteiktiem mērķiem vai projektiem. Speciālā budžeta ieņēmumus veido dabas resursu nodoklis, privatizācijas fonda līdzekļi, ziedojumi un dāvinājumi.

Pētot Krāslavas un Dagdas novada domju publiskos pārskatus par 2020. gadu, var secināt, ka pašvaldības līdzekļu vairākumu ieguldīja izglītības jomā – Krāslavas novadā tie ir 31,62 % no kopējiem izdevumiem, savukārt Dagdas - 35,3 % no kopējiem izdevumiem.

Otru lielāko izdevumu pozīciju Krāslavas novadā veidoja ieguldījumi iestāžu uzturēšanā un projekta realizācijai, ekonomiskās darbības attīstībai – 36,18% no kopējiem izdevumiem, savukārt Dagdā - teritoriju un mājokļu apsaimniekošana 31,8% no kopējiem izdevumiem.

4.1.3.1 attēls
Krāslavas novada pašvaldības pamatbudžeta struktūra 2019.-2020., Avots:

4.1.3.2. attēls. Pašvaldības 2020. gada pamatbudžeta izdevumu struktūra 2019.-2020.g.

Avots: Krāslavas novada domes 2020.gada publiskais pārskats, 2021

Speciālā budžeta līdzekļi novados tiek izlietoti atbilstoši iezīmētajiem mērķiem - novada ceļu un ielu seguma uzturēšanai un atjaunošanai, vides aizsardzības pasākumiem, infrastruktūras labiekārtošanai.

Krāslavas novada domes ieņēmumi 2020. gadā bija aptuveni 24 miljoni eiro, Dagdas – 12,5 miljoni. Budžeta ieņēmumi katru gadu pieaug.

Krāslavas novads aktīvi piesaista ES finansējumu. Pašvaldības projekti vērsti uz Krāslavas pilsētas, Dagdas pilsētas, pagastu, kā arī kopumā uz novada attīstību, līdzīgu kursu plānots ieturēt apvienotajā novadā.

4.2. Plānotās tuvāko gadu ieceres

Krāslavas novada pašvaldība plāno turpināt aktīvi īstenot projektus, prioritāras ieceres ir:

- Ceļu, un ielu tīkla attīstīšana, prioritāri uzņēmējdarbības atbalstam, tiltu pārbūve;
- Ūdenssaimniecības attīstība, uzlabojot dzeramā ūdens kvalitāti;
- Degradēto teritoriju un telpu sakārtošana, to revitalizācija, uzņēmējdarbības atbalsta teritoriju un ražošanas zonu) izveide (t.sk. Loģistikas centra izveide);
- Publisko ēku energoefektivitātes paaugstināšana, atjaunojamo energoresursu un viedo tehnoloģiju izmantošana ceļā uz klimatneitralitāti;
- Kvalitatīvu un pieejamu izglītības, kultūras, veselības aprūpes un sociālo pakalpojumu nodrošināšana;
- Dabas, aktīvā un kultūras mantojuma tūrisma pakalpojumu attīstība un jaunu piedāvājumu izveide, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana un atjaunošana (Krāslavas pils

kompleksa, Andrupenes lauku sētas, Laimes muzeja, Jaundomes muižas attīstība, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju labiekārtošana, Daugavas promenādes izveide Krāslavā un Adamovas skatu laukuma attīstība, atpūtas vietu un peldvietu izveide pie novada ūdens objektiem u.c.);

- Valsts robežas stiprināšana;
- Ātrgaitas interneta pārklājuma attīstība, pieejamība visiem novada iedzīvotājiem;
- Veselīga dzīvesveida veicināšana un slimību profilakse;
- Ģimenēm un bērniem draudzīgas infrastruktūras iekārtošana;
- Vides monitorings u.c.

4.3. Sabiedrības viedoklis par attīstību

2021. gada sākumā Krāslavas, Dagdas un Aglonas novada pašvaldības novada attīstības dokumentu izstrādes ietvaros aicināja iedzīvotājus izteikt domas par jaunā Krāslavas novada attīstību, kas teritorijas ziņā atgriezīsies bijušā Krāslavas rajona robežās.

Anketas bija pieejamas tiešsaistē un pašvaldību informatīvajos izdevumos “Krāslavas Vēstis” un “Dagdas Novada Ziņas”; informācija par aptauju bija publicēta arī vietējā laikrakstā “Ezerzeme”, kā arī plaši izplatīta sociālajos tīklos. Visaktīvāk (70%) iedzīvotāji anketas aizpildīja elektroniski, vecākā gadagājuma cilvēki anketas vairāk aizpildīja papīrā. Uz jautājumiem bija iespēja atbildēt arī krievu valodā.

Aptaujātā profils

Uz aptaujas anketas jautājumiem atbildēja gandrīz divi simti iedzīvotāji (192, no tiem 5 krievu valodā, 187 - latviešu valodā); iedvesmojoši, ka lielākā daļa no viņiem (182 jeb 94,8%) jūtas laimīgi, dzīvojot Krāslavas, Dagdas un Aglonas novados. Aktīvākie atbilžu sniedzēji ir vecumā no 41 līdz 55 gadiem, vismazāk atbilžu snieguši bērni un jaunieši līdz 18 gadiem. Visaktīvāk uz jautājumiem atbildējuši Krāslavas iedzīvotāji (53 iedzīvotāji jeb 28,2%) un Dagdas respondenti (24 jeb 12,8%), savukārt no pagastu pārstāvjiem apzinīgākie bija iedzīvotāji no Šķeltovas (14 jeb 7,4%), Kaplavas (13 jeb 6,9%), Izvaltas (11 jeb 5,9%), Grāveru (10 jeb 5,3%), Andrupenes (9 jeb 4,8%) un Kastuļinas (7 jeb 3,7%) pagastiem.

Vaicāti par to, kas ir galvenais iemesls, kāpēc jaunveidojamā novada teritorija ir respondentu mājvieta, lielākā daļa respondentu (132 jeb 68,8%) atbildēja, ka ir dzimuši jaunveidojamā novada teritorijā. 67,2% no aptaujātajiem nav iesaistījušies biedrību vai brīvprātīgo kustībās. Populārākie informācijas avoti respondentu vidū – Krāslavas Vēstis, www.dagda.lv, www.kraslava.lv, Ezerzeme.

38% respondentu domā, ka administratīvi teritoriālā reforma sekmēs novadā iekļauto teritoriju attīstību, 30,2% domā, ka tā neko nemainīs, savukārt, 22,9% uzskata, ka reforma negatīvi ietekmēs topošo novadu.

Novads iedzīvotāju skatījumā

Uz jautājumu par pirmajām asociācijām saistībā ar topošo novadu, saņemtas 164 atbildes. Visvairāk nosauktās vietas, kas asociējas ar novadu - Plāteru pils komplekss, dažādu konfesiju baznīcas, tūrisma un atpūtas objekti - Lejasmalas, Sīveri, Andrupenes lauku sēta, Laimes muzejs, Jaundomes muiža, Kroma kolna bruoliste; dabas resursi - Daugavas loki, ezeri (Čertoks, Ežezers, Cīrīša); produkti un pakalpojumi – Kurmīši, Klajumi, Kulinārā mantojuma centrs, Krāslavas sviests, Papa Sauna, Sashimi, Pils Restorāns, Nemo, Dagdas fēnikss, citas asociācijas – zelta rudens Krāslavā, vienkāršota robežskēršana ar Baltkrieviju, krucifiksi, lauki to labākajā nozīmē, lieliski ceļi, “Piļsāta pi upis”, Škeltovas vecticībnieki, Latvijas un Eiropas sākums. Atslēgas vārdi personībām – Gunārs Upenieks, Viktors Aišpurs, Juris Roga, Evija Maļķeviča – Gravele, Pāvils Odiņš, Ināra Dzalbe, Raitis Timma, Ineta Radeviča, Stivriņu un Gorjačko ģimenes Kastuļinā, Rimma Romanova, brāļi Vanagi, Ēvalds Cauņa, Ilze Stabulniece, Podjavu ģimene, Aleksandrs Majjers, Valdis Pauliņš, Aivars Bačkurs, Sovvaļņiki, Jāzeps Dobkevičs, Andris Badūns, Ivars Geiba.

Iedzīvotāji kā nozīmīgākās priekšrocības jaunizveidojamā Krāslavas novada attīstībai vērtē dabas vērtības (ezeri, Daugava, meži, ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie pieminekļi) – 75% aptaujāto; tūrisma un atpūtas iespējas – 63,5% aptaujāto; kultūrvēsturisko mantojumu (muižas, baznīcas) – 49% aptaujāto; bioloģiskās produkcijas ražošanu, mājražošanu – 46,9% respondentu; kultūra un tradīcijas, mājražošana – 44,3%, topošo novadu kā drošu vidi ģimenēm atzīmēja 33,3% aptaujāto. Savukārt kā lielākos trūkumus turpmākai attīstībai respondenti uzskata darba vietu trūkumu (80,7%), jauniešu un darbaspējas vecuma iedzīvotāju aizplūšanu (78,6%), ceļa infrastruktūru (64,1%), zemas algas (58,9%), izglītības iestāžu slēgšanu (38,5%).

Kā nozīmīgākās Krāslavas novada dabas un kultūrvēsturiskās vērtības ir novērtēti dabas parks “Daugavas loki” un īpaši aizsargājamo ainavu apvidus “Augšdaugava” (67,5%), grāfu Plāteru pils komplekss (69,6%), ezeri (59,7%).

Iedzīvotāju aptaujā noteikti atpazīstamākie publiski pieejamie kultūrvēsturiskie objekti pēc to nozīmīguma tūrisma veicināšanai:

1. Krāslavas grāfu Plāteru pils komplekss (t.sk. pils, parks, Krāslavas Vēstures un mākslas muzejs, TIC, amatniecības centrs) – 144 atbildes,
2. Krāslavas vēsturiskais centrs (tirgus laukums, strūklaka “Pieci airi”, aptieka, promenāde) – 55 atbildes – 49 atbildes;
3. Laimes muzejs Indrā – 40 atbildes;
4. Muzejs “Andrupenes lauku sēta” – 38 atbildes;
5. Dagdas pilsētas vēsturiskais centrs (t.sk. ebreju tirgotāju nami, TIC, skvērs, ezera pludmale) - 32 atbildes.

Tāpat apzināti atpazīstamākie publiski pieejamie dabas objekti pēc to nozīmīguma tūrisma veicināšanai:

1. Dabas parks “Daugavas loki” (t.sk. reģionālais velomaršruts Nr.35, pārgājienu taka) – 103 atbildes;
2. Eša ezers (Ežezers) un Piļoru ozolu audze – 42 atbildes;
3. Krāslavas skatu laukums (Adamovas pilskalns) un Adamovas dabas taka – 39 atbildes;

4. Jaundomes dabas taka – 37 atbildes;

5. Andrupenes purva taka – 26 atbildes.

Pozitīvākās pārmaiņas pēdējo piecu gadu laikā novadā ir vērojamas vides sakoptībā (57,1%), ceļu (47,8%) un tūrisma (46,2%) infrastruktūrā, taču joprojām pastāv arī izaicinājumi un tie joprojām ir ceļi (63,5%), uzņēmējdarbības vides attīstība – ražošanas zonas (60,8%), veselības aprūpe (54%) un citi.

Respondentu individuālo dzīves kvalitāti visvairāk paaugstinātu sakārtoti ceļi un ielas (82,8%), jauni sociālie pakalpojumi (42,4%), sporta un aktīvās atpūtas objektu pieejamība (41,7%), daudzdzīvokļu namu pagalmu un stāvlaukumu sakārtošana, atpūtas vietu un bērnu rotaļu zonu pieejamība (40,6%), kultūras objektu un aktivitāšu pieejamība (39,1%).

Prioritāri veicamie darbi iedzīvotāju skatījumā

Respondenti ir atbildējuši arī konkrēti par prioritāri veicamiem darbiem, kas dotu labumu visam jaunajam novadam kopumā, darītu dzīvi ērtāku Krāslavas un Dagdas pilsētās, kā arī katrā pagastā atsevišķi.

Atbildes nosacīti var iedalīt vairākās grupās – ceļu un ielu infrastruktūras sakārtošana (kā sāpīgākie posmi minēti ceļš Krāslava – Izvalta, Murovanka – Robežnieki – Nauļāni, Dagdas pilsētas ielas, daudzdzīvokļu namu pagalmi u.c.), administratīvo (pienākumu izvērtēšana, resursi un attīstība arī attālākos pagastos, pieredzes pārņemšana) un komunālo jautājumu (dzīvojamais fonds, atkritumu apsaimniekošana, vienoti tarifi) sakārtošana; veselības, sociālo un izglītības pakalpojumu attīstība ģimenēm, vides attīstība uzņēmējdarbībai (bijušo skolu piepildīšana, atbalsts mazajiem ražotājiem, biznesa ideju konkurss jauniešiem); sabiedriskā kārtība (videonovērošana, darbs ar romiem); dzīves vides labiekārtošana (sabiedriskās tualetes pilsētās, skvēru labiekārtošana Krāslavā, zviļņi un ģērbtuves peldvietās, graustu demontāža novadā, ceļmalu kopšana, jaunas pastaigu takas utt.), vides fiziskā pieejamība (augstas kāpnes, pandusi cilvēkiem ratiņkrēslos, mammām un senioriem); kultūras dzīves attīstība (pasākumu daudzums un kvalitāte, estrādes modernizācija Krāslavā) utt.

Aptaujāto izvēle prioritāri īstenojamajiem projektiem aktīvajai atpūtai:

1. Multifunkcionālās asfaltētas trases izveide Krāslavā (skrējējiem, slēpotājiem, rollerbraucējiem, nūjotājiem) (41 atbilde);
2. Ūdens tūrisma attīstība (nobraucieni ar laivām un plostiem pa Daugavu un ezeriem) (38 atbildes);
3. Publisko peldvietu labiekārtošana (piemēram, Persteņa ezera krasts Krāslavā, pludmale Dagdā Jelgavas ielā u.c.) (32 atbilde).

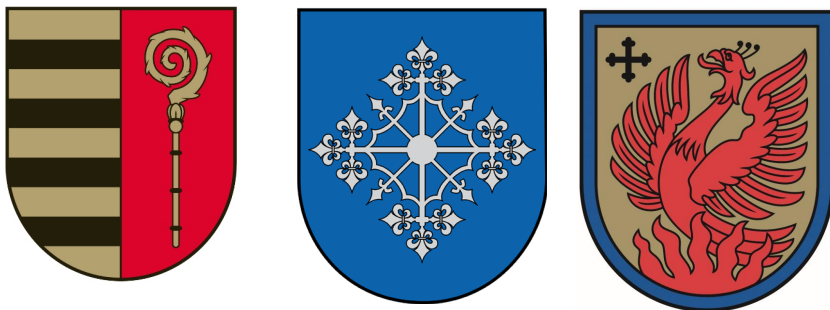
Aptaujāto prioritārā izvēle kultūrvietu attīstības projektiem:

1. Krāslavas pils kompleksa attīstība (123 atbildes);
2. Daugavas promenādes izveide (65 atbildes) un Skatu laukuma attīstības Krāslavā (Adamovas pilskalns) (64 atbildes);
3. Andrupenes lauku sētas attīstība (60 atbildes).

Izaicinājumi, par kuriem jādomā topošā novada politiķiem un vadītājiem – uz attīstību un papildus resursu piesaisti vērsts komandas darbs, caurspīdīga, argumentēta un pilnīga informācija sabiedrībai, vienlīdzīgs atalgojums, iedzīvotāji kā līdzatbildīgi lēmumu pieņēmēji.

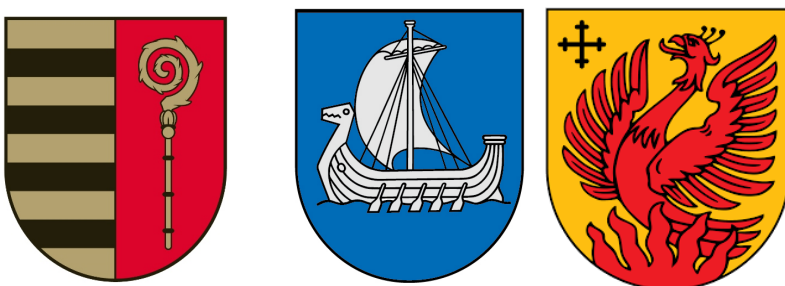
Ņemot vērā to, ka Krāslavas novads tiek veidots apvienojoties trijiem novadiem (bez Aglonas), Krāslavas novada attīstība tiek plānota un īstenota līdzsvaroti, neatstājot kādu no teritorijām novārtā. Pieņemot lēmumus, pašvaldībai jābalstās uz skaitļos attēlotiem ieguvumiem un labumiem novada sabiedrībai.

4.4. Pašvaldības ģerboņi

4.4.1. attēls Aglonas, Dagdas un Krāslavas novadu ģerboņi laika posmā no 2012. līdz 2021. gadam. Avots: www.gerboni.kulturaskarte.lv

Saskaņā ar Krāslavas novada pašvaldības domes 29.07.2021. lēmumu Nr.4, 6.§, Krāslavas novada pašvaldība turpina izmantot līdzšinējo Krāslavas novada ģerboni. Spēkā ir arī Krāslavas pilsētas un Dagdas pilsētas ģerboņi.

4.4.2. attēls Krāslavas novada, Krāslavas un Dagdas pilsētu ģerboņi. Avots: Krāslavas novada pašvaldība, 2021.

5. STIPRO UN VĀJO PUŠU, IESPĒJU UN DRAUDU ANALĪZE (SVID)

Prioritāte	Stiprās puses	Vājās puses	Iespējas	Draudi
Ekonomiskā attīstība un uzņēmējdarbība	<ol style="list-style-type: none"> 1. Valstu krustpunkti un tranzīceļi 2. Starptautiskā dzelzceļa līnija 3. Pārrobežu tūrisma plūsma 4. Daudzveidīgie un bagātie dabas resursi – meži, derīgie izraktni, ūdeņi, lauksaimniecībā izmantojamās zemes 5. Attīstās lauksaimniecība, lopkopība, kokapstrāde. Konkurētspējīgi uzņēmumi šajās nozarēs 6. Plašas tūrisma iespējas - daudzveidīgas nakšņošanas iespējas, plašs aktīvās atpūtas piedāvājumu klāsts, kultūrvēsturiskais un sakrālais mantojums, pievilcīgi ainavu apvidi 7. Attīstītas amatniecības prasmes un tradīcijas 8. Ekoloģiski salīdzinoši tīra vide 9. Enerģiski, patriotiski cilvēki 10. Plaša teritorija un pieejama infrastruktūra uzņēmējdarbības attīstībai 11. Indras ielas ražošanas zonas Krāslavā un loģistikas centrs Pāterniekos 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liels attālums līdz galvaspilsētai, ostām, lidostai 2. Zems iedzīvotāju skaits, blīvums un nevienmērīgs iedzīvotāju izvietojums 3. Zema ekonomiskā aktivitāte 4. Darba vietu trūkums ar konkurētspējīgu atalgojumu 5. Neliels ārvalstu tiešo investīciju apjoms 6. Komercedarībai piemērotu telpu un ēku trūkums 7. Motivācijas trūkums veidot un attīstīt jaunus uzņēmējdarbības veidus 8. Kvalificētu darbinieku un speciālistu trūkums 9. Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita samazināšanās 10. Nolietojusies transporta infrastruktūra 11. Nav apkopota resursu karte investoriem 12. Maz uzņēmumu, kuri gatavi pārstāvēt pašvaldību starptautiskās izstādēs, forumos 13. Sadarbības trūkums starp uzņēmumiem un pašvaldību 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pierobežas priekšrocības tirdzniecības veicināšanai 2. Pievilcīga un piemērota vide rekreācijas un tūrisma attīstībai 3. Investoru piesaiste no Austrumiem 4. Iespēja attīstīt un izmantot Latgales SEZ potenciālu 5. Racionālāka vietējos dabas resursu - biomasas, sapropeļa, māla, meža resursu izmantošana 6. Lauksaimniecības attīstība, kooperācija ražošanas un pārstrādes jomā 7. Jaunu uzņēmējdarbības veidu attīstība, tai skaitā pakalpojumu jomā 8. Pieaugošs pieprasījums pēc bioloģiskās lauksaimniecības produkcijas 9. Jaunas tehnoloģijas, inovāciju iespējas. 10. Netradicionālā lauksaimniecība 11. Nišas produkti 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Iedzīvotāju skaita strauja samazināšanās (mirstība, emigrācija) 2. Pierobežas ciemu izzušana 3. Sabiedrības daļas degradēšanās bezdarba un krīzes apstākļos 4. Kvalificēta darbaspēka un jauniešu aizplūšana uz citiem reģioniem un ārvalstīm 5. Infrastruktūras degradācija 6. Cilvēku imūnsistēmas pavājināšanās, pandēmijas 7. Sabiedrības novecošanās 8. Neprognozējama valsts likumdošana un nodokļu sistēma 9. Korupcija un klientelism 10. Pilsoniskās līdzdalības trūkums 11. Uzņēmumu koncentrēšanās pilsētās

Prioritāte	Stiprās puses	Vājās puses	Iespējas	Draudī
Vide	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bagāta daba, ezeri 2. Pieejami resursi dabas tūrismam 3. Laba ekoloģija 4. Biotopi, starptautiskas, valsts nozīmes aizsargājama flora 5. Sazarots ceļu tīkls reģiona līmenī 6. Pieejamas teritorijas lauksaimniecībai 7. Disciplinētas mednieku biedrības 8. Ļoti gleznaini ainavu apvidi – pauguri, ezeri, upes 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Novecojusi ūdenssaimniecības infrastruktūra 2. Nepietiekami nodrošināts ielu apgaismojums pagastos 3. Atkritumu šķirošanas vāja izmantošana 4. Nav ĪADT (pat NATURA 2000) aizsardzības un izmantošanas individuālo plānu 5. Gaisa piesārņojums un siltuma zudumi no privātmāju apkures krāsnīm 6. Nav rīcības plāna un resursu krīzes situācijām, katastrofām 7. Liels veco automašīnu īpatsvars, kā rezultātā palielināts izmešu daudzums 8. Atkritumu izmešana mežos, purvos, vecajās fermās vai atkritumu sadedzināšana. 9. Nekontrolēta pesticīdu, glifosātu lietošana 10. Malu medniecība un zvejniecība 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ezeru apsaimniekošana, tūrisma attīstība 2. Reģiona atbalsts uzņēmējiem 3. Pārrobežu sadarbība 4. Lauku tūrisma attīstības iespējas 5. Atpūta pie un uz ūdens 6. Vietējo energoresursu izmantošana (jaunu tehnoloģiju ieviešana) 7. Dabas resursu un pārstrādes resursu efektīvāka un ilgtspējīga izmantošana (ūdens, smilts, grants, dūņas, sapropelis); 8. ĪADT flora un fauna veicinās izzīņas un saudzējošo tūrisma un ar to saistīto pakalpojumu sfēru. 9. Iedzīvotāju zināšanu līmeņa celšana par dabas vērtībām un to izmantošanu 10. Publisko apskates objektu (infrastruktūras) izbūve, atjaunošana, uzturēšana 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Reljefs (pauguru slīpums) veicina lauksaimniecībā pielietoto ķīmikāliju noplūšanu uz ezeriem, upēm 2. Potenciālais apdraudējums no pārrobežu piesārņojuma (atmosfērā, Daugavas ūdeņos) 3. Lauksaimnieki cenšas palielināt dažāda atbalstiem pieteiktās platības, kuras tiek nepareizi apstrādātas 4. No reģiona tiek eksportēti ekoloģiski materiāli - koksne ar zemu pievienoto vērtību, un importēti sintētiski aizstājēji, kas piesārņo apkārtējo vidi 5. Viensētu kanalizācijas neatbilstoša apsaimniekošana 6. Invazīvo augu, dzīvnieku, mīkstmiešu strauja izplatība 7. Atkritumu neapsaimniekošana 8. Meliorācijas sistēmu neapsaimniekošana

Prioritāte	Stiprās puses	Vājās puses	Iespējas	Draudzi
Veselības aprūpe un sociālie jautājumi	<ol style="list-style-type: none"> Pieejami primārās un sekundārās veselības pakalpojumi, neatliekamā medicīniskā palīdzība Pieejami ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi, šo pakalpojumu „pārdošana” Invalīdu un viņu atbalstītāju biedrības un citas biedrības, kam piešķirts SLO statuss Veselīga dzīvesveida popularizēšana dažādās grupās: nūjošana, ārstnieciskā vingrošana, dažādas veselības veicināšanas grupas Sociālais dienests ir reģistrēts kā sociālo pakalpojumu sniedzējs un atbilst noteiktajām minimālajām prasībām. Sociālajā dienestā ir profesionāli izglītoti sociālie darbinieki. Notiek regulāras apmācības kvalifikācijas paaugstināšanai Sociālā dienesta darbinieku aktīvs darbs, vēlme un prasme strādāt atbilstoši sociālā darba speciālistu kvalitātes kritērijiem Novada iedzīvotāju regulāra informēšana par sociālajiem pakalpojumiem un palīdzību ar pašvaldības avīzes, mājaslapas starpniecību Pieejami stomatoloģijas un higiēniskais kabinets pieaugušajiem un bērniem "Mūsmājas"bērniem, kas palikuši bez vecāku aprūpes Pašvaldības policija Krāslavā Bērnu laukumi, atpūtas vietas ģimenēm dabā, pastaigu takas Pašvaldības atbalsts gan pensionāriem, gan civ. ar īpašām vajadzībām, gan ģimenēm ar bērniem, pabalsti utt. 	<ol style="list-style-type: none"> Vāji nodrošināta pakalpojumu pieejamība tuvāk iedzīvotāju dzīvesvietai pagastos Neapmierinošs sociālās infrastruktūras tehniskais stāvoklis Sabiedriskās kārtības nodrošināšana novadā Kvalificētu darbinieku trūkums Ceļu infrastruktūra, kas kavē pakalpojumu nodrošināšanu Dienas centra trūkums Resursu nepietiekamība, lai organizētu pasākumus sociāli atstumtās grupas cilvēkiem Novadā netiek nodrošināts pietiekams sociālo pakalpojumu klāsts (aprūpes mājās pakalpojumi, grupu dzīvokļi, krīzes dzīvokļi dienas centri dažādām klientu grupām) Sociālajā dienestā pieaug deleģēto pienākumu apjoms, rodas speciālistu pārslogotība, profesionālā izdegšana Sociālo pakalpojumu attīstīšanai nav atbilstošu telpu un aprīkojuma Nav izveidoti atbalsta pakalpojumi personām ar garīga rakstura traucējumiem, nodrošinot individuālu atbalstu sociālo problēmu risināšanā, saglabājot neatkarīgas dzīves iespējas Pašvaldības nespēja šobrīd finansiāli atbalstīt daudzveidīgus veselības aprūpes pakalpojumus. Iedzīvotāju zemā maksātspēja par veselības aprūpes pakalpojumiem Nav izveidots bērnu un ģimeņu atbalsta centrs Nepietiekoša gājēju drošība nerekonstruētajās ielās 	<ol style="list-style-type: none"> Kvalitatīvu veselības un sociālās aprūpes pakalpojumu attīstība Investīciju piesaiste veselības, sociālās jomas attīstībai Sociālās attīstības projektu izstrāde izmantojot ES fondu līdzekļus Dienas centra izveide Attīstīt atbalsta pakalpojumus aizbildņiem un audžuģimenēm Kvalitatīvu alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstīšana dažādām sociālā riska grupām (aprūpes mājās pakalpojumi, grupu dzīvokļi, dienas centri dažādām klientu grupām, darbnīcas un c.). Minētos pakalpojumu veidot uz vietas novadā vai pirkt kā pakalpojumu no tuvākajām pašvaldībām Izveidot grupu dzīvokļus un atbalsta pakalpojumus personām ar garīga rakstura traucējumiem, nodrošinot individuālu atbalstu sociālo problēmu risināšanā, saglabājot neatkarīgas dzīves iespējas Drošas pilsētvides veidošana Piesaistīt kvalificētus darbiniekus, piedāvājot konkurētspējīgu atalgojumu un piemērotus apstākļus ģimenei Veicināt sociālās uzņēmējdarbības attīstību novadā Atbalstīt NVO aktivitātes 	<ol style="list-style-type: none"> Veselības aprūpes, sociālās aprūpes un palīdzības pakalpojumu kvalitātes pazemināšanās Veselības aprūpes, sociālās aprūpes un palīdzības klientu pieaugums Dažādu novada teritoriju atšķirīga sociāli ekonomiskā vide, infrastruktūras sakārtotības pakāpe, kas būtiski ietekmē novada budžeta sadales principus, lai nodrošinātu visas teritorijas vienlīdzīgu un vienmērīgu attīstību Valsts pārziņā esošu funkciju deleģēšana pašvaldībai bez papildus finansējuma, nodokļu politikas izmaiņas Neīstenot projektu finanšu trūkuma dēļ, ja nav valsts līdzfinansējuma Deinstitucionalizācija, pašvaldības nespēja nodrošināt klienta individuālajām vajadzībām atbilstošus sociālos pakalpojumus Sociālās un ekonomiskās situācijas pasliktināšanās. Nabadzības un sociālās spriedzes pieaugums iedzīvotājos Sociālā darba speciālistu profesionālā izdegšana, motivācijas trūkums Jaunu soc.darba speciālistu trūkums Sociālās koncepcijas trūkums Ambulatoru pakalpojumu-specialistu trūkums, it īpaši bērniem.

Prioritāte	Stiprās puses	Vājās puses	Iespējas	Draudzi
Izglītība, sports un kultūra	<ol style="list-style-type: none"> Kultūrvēsturiskais materiāls un nemateriālais kultūras mantojums Multikulturāla vide Daudzfunkcionālas kultūras iestādes Labs kultūras un amatiermākslas, brīvā laika pavadīšanas iespēju piedāvājums. Baznīcas, kā koncertu vietas ar labu akustiku, atvērta sadarbībai. Optimāls bibliotēku tīkls un sociālizēšanās tajās Kvalitatīva izglītība (pirmsskolas izglītībā nav rindu uz vietām bērnodārzā, atbalsts izglītojamo individuālo vajadzību attīstībai – gan bērnu talantu, spēju attīstīšanai- interešu izglītības daudzveidība, gan atbalsta pasākumi un palīdzība mācību satura apguvē izglītojamajiem ar speciālām vajadzībām.). Izglītības iestādēs ir profesionāli, augsti kvalificēti speciālisti, tiek pielietotas mūsdienīgas mācību metodes un mācību aprīkojums Profesionālā izglītības (Daugavpils Būvniecības tehnikuma IPĪV "Dagda") un pieaugušo tālākizglītības centri (BUTS,MC+). Interešu izglītība (Sporta, Mūzikas, Mākslas skolas). Atbalsts komandu sportam. Aktīva jauniešu un NVO darbība. Aktīva kultūras, izglītības un sporta dzīve ar augstiem sasniegumiem gan valsts, gan starptautiskā mērogā Ir izveidotas vietas bērnu un ģimeņu aktīvā dzīvesveida izpausmēm (bērnu laukumi, veloceliņi, āra treniņi, skeitparks). Pašvaldības organizē skolēnu nodarbinātības iespējas vasaras brīvlaikā. Pašvaldībā ir speciālisti darbam ar ģimenēm ar bērniem. Ir pieejami psihologa pakalpojumi bērnu un ģimeņu problēmu risināšanā 	<ol style="list-style-type: none"> Nesabalansēta kopējās sporta bāzes izmantošana Nepietiekamas organizēta skolas vecuma bērnu laika pavadīšanas iespējas vasaras periodā, mazs nometņu piedāvājums. Daļā vispārējās izglītības iestāžu nepiemērots materiāltehniskās bāzes un infrastruktūras nodrošinājums, t.sk. izglītības iestāžu iekārtas un inženierkomunikācijas (apkures sistēmas, elektroinstalācijas, apgaismojums, automatiskās Cilvēku pasivitāte apmeklēt kultūras, sporta pasākumus, atliekmes un patriotisma trūkums. Izglītojamo skaita samazināšanās novada izglītības iestādēs. Nav izstrādāta un apstiprināta stratēģija vai cits plānošanas dokuments darbam ar jaunatni Nav izveidojusies pašvaldības un uzņēmumu sadarbība jaunatnes nodarbinātības veicināšanas jautājumā Pašvaldības budžetos nav atsevišķas sadaļas darbam ar jaunatni, kas nedod iespēju izvērtēt nepieciešamos un ieguldītos resursus jaunatnes politikas īstenošanā Nepietiekamas fiziskās aktivitātes (piedāvājumu klāsts pieaugušajiem), Nepietiekams piedāvājums tautas sporta attīstībai Mūsdienai prasībām neatbilstošs kultūras iestāžu materiāltehniskais nodrošinājums Nav finansējuma atbalsta privātpašumā esošo objektu atjaunošanai Mazs atbalsts NVO īstenotajiem pasākumiem 	<ol style="list-style-type: none"> Pilnveidot izglītības, mūzikas, mākslas un sporta pakalpojumus Specifiskiem sporta veidiem, tai skaitā BMX, motokrosam, tenisam, golfam, jāšanas sportam, veikbordam piemērota privāta īpašumā esoša infrastruktūra, kas padara novada sporta un aktīvās atpūtas jomu daudzveidīgu. Attīstīt atbalsta un pašpalīdzības grupas ģimenēm ar bērniem, piemēram Bērnu emocionālā audzināšana Dažādu neformālās izglītības apmācību organizēšana, skolēnu un studentu vasaras nodarbinātības sekmēšana, pašvaldības loma jauniešu un uzņēmēju sadarbības veicināšanā Attīstīt iespēju bērniem un jauniešiem saturīgai brīvā laika pavadīšanai, jo īpaši jauniešiem no trūcīgām un maznodrošinātām ģimenēm (nodarbinātības, nometnes, sporta aktivitātes u.c.) Radošo industriju attīstība Atbalstīt jauniešu interešu grupu un nevalstisko organizāciju veidošanos un līdzdalību jauniešu aktivizēšanai un iesaistei pašvaldības dzīvē Masveida jaunrades un inovācijas attīstība Zinātnes un inovāciju parka izveidošana Attīstīt mērķtiecīgu pašvaldības pasūtījumu kultūras un mākslas jomā Veicināt iedzīvotāju līdzdalību kultūrā un sekmēt radošas izpausmes jebkādas formās, tai skaitā amatniecībā un lietiskajā mākslā (privātās iniciatīvas, mikrouzņēmumi, inovāciju klasteri Kultūras tūrisma attīstība Pedagoģu sadarbības un pieredzes apmaiņas veicināšana Pilnveidot pedagoģu, vecāku un izglītojamo izglītošanās un atpūtas iespējas 	<ol style="list-style-type: none"> Vidējās izglītības posma zudums valsts izglītības reformu rezultātā. Nepietiekams finansējums infrastruktūras uzlabošanai, pilnveidošanai. Pašvaldības finansējuma trūkums daudzveidīgu pakalpojumu izveidei jauniešiem, ģimenēm ar bērniem Novadiem apvienojoties: nerēķināšanās ar novada attīstības mērķiem un interesēm. Valsts piešķirtā finansējuma samazinājums kultūrai Kultūras iestāžu, kultūrvēsturisko objektu tehniskā stāvokļa pasliktināšanās Turpinās samazināties izglītojamo skaits Sporta Infrastruktūras nolietojums Ievērojama kapitālieguldījumu nepieciešamība izglītības ēku uzturēšanai, renovācijai un mūsdienīgas vides saglabāšanai Kultūras, kultūrizglītības un NVO savstarpēja konkurence Cilvēku vēlme pavadīt laiku pie TV un internetvidē, nevis apmeklēt kultūras vietas un pasākumus.

Prioritāte	Stiprās puses	Vājās puses	Iespējas	Draudī
Teritorija un infrastruktūra	<ol style="list-style-type: none"> Dzelzceļš Autoceļš A6 un Pāternieku RKP Atjaunota siltumapgādes infrastruktūra Krāslavā Novada teritoriju šķērso velomaršruti Vietējo atjaunojamo energoresursu izmantošana siltumapgādē Novados ir pieejami visi nepieciešamākie sadzīves pakalpojumi Ceļu pārklājums Pierobežas tuvums Dabas resursi un vide Pašvaldības īpašumā esošās zemes vienības un nekustamie īpašumi Attīstīts internets 	<ol style="list-style-type: none"> Nav ceļu ar cieto segumu līdz vairākiem pagastu centriem Pārāk liels un nolietots pašvaldības dzīvokļu fonds, kas ir finansiāls slogs pašvaldībai Mazs iedzīvotāju blīvums, kas sadārdzina infrastruktūras uzturēšanas un komunālo pakalpojumu izmaksas uz vienu iedzīvotāju Neapmierinošs ceļu seguma stāvoklis Liels valsts un pašvaldības autoceļu ar grants segumu īpatsvars Dzīvojamais fonds (daudzdzīvokļu mājas) ir neapmierinošā tehniskā stāvoklī Slikta sakaru kvalitāte tiešā pierobežā Ne visai novada teritorijai ir tieša pieejamība valsts galvenajiem transporta koridoriem Augsts komunālo pakalpojumu izmaksu līmenis Novecojis ūdens un kanalizācijas tīkls pagastos Maz kvalitātīvu ražošanas zonu ar sakārtotu infrastruktūru Apvedceļa ap Krāslavu neesamība Elektrofikācijas nepietiekamība 	<ol style="list-style-type: none"> Plašāk izmantot dzelzceļa iespējas uzņēmējdarbības attīstībai Izmantot attīstītu infrastruktūru Krāslavā jaunu iedzīvotāju piesaistei Sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstīšana Sadarbība ar blakus esošajām pašvaldībām reģiona satiksmes infrastruktūras plānošanā Ciešākā sadarbība ar komunālo pakalpojumu sniedzējiem Pierobežas sadarbība Jaunāko tehnoloģiju un zinātnes sasniegumu izmantošana infrastruktūras projektus realizācijā Sadarbība ar uzņēmumiem, lai pārstāvētu, prezentētu novadu starptautiskās izstādēs Izstrādāt sadaļu mājas lapā ar piedāvājumu ārējiem investoru piesaistei Uzlabot pašvaldības darbinieku kapacitāti vides, klimata pārmaiņu, telpiskās plānošanas u.c. aktuālās nozarēs 	<ol style="list-style-type: none"> Sabiedriskā transporta maršrutu slēgšana Finanšu resursu trūkums infrastruktūras uzturēšanai Autoceļu stāvokļa pasliktināšanās finansējuma samazināšanās rezultātā Būvniecības aktivitātes samazināšanās Intensīva lauksaimniecība Birokrātiskā sloga pieaugums projektu īstenošanas procesā Prasība pēc augstas gatavības projektiem ES fondu projektos, reizēm neliederīgi iesaldējot pašvaldības resursus tehnisko dokumentu izstrādē

Prioritāte	Stiprās puses	Vājās puses	Iespējas	Draudi
Tūrisms	<ol style="list-style-type: none"> Aizsargājamas dabas teritorijas (3 dabas parki, 5 dabas liegumi, Rāznas Nacionālais parks, "Augšdaugava", vairāki dabas pieminekļi) Ar ezeriem bagātākais novads Latvijā (330 ezeri) Neskartas, ainaviskas un mazpārveidotas ainavas Nozīmīgi ezeri – Drīdzis, Sīvers, Ežezers, Velnezers Bagātīga flora un fauna Daugavas dabiskā ielejā ar vērtīgiem un interesantiem biotopiem Dabas parks "Daugavas loki" iekļauts UNESCO Pasaules mantojuma Latvijas sarakstā Reta ūdensauga (smalkās najādas) lielāka atradne pasaulē (Sīvera ezerā) Mazs apdzīvotības blīvums (mazāk atkritumu, mazāks dabas resursu patēriņš) Pilsētās un lielākajos ciemos - centralizētā ūdensapgādes, kanalizācijas, siltumapgādes, atkritumu apsaimniekošanas un teritorijas labiekārtošanas sistēmas Notekūdeņu attīrīšanas stacija Krāslavā un ciematos Krāslavas novads atrodas zemā seismiskajā zonā Labā gaisa kvalitāte Dabas un aktīvā tūrisma attīstība (dabas takas, velomaršruti, ūdens maršruti u.c.) Daudzu projektu īstenošana uzlaboja vides kvalitāti AAA "Augšdaugava", Drīdža ezeram, Rāznas nacioālajam parkam ir izstrādāti dabas aizsardzības plāni 	<ol style="list-style-type: none"> Novecojusi ūdenssaimniecības (kanalizācija un ūdensvadi) infrastruktūra Lietusūdens kanalizācija Krāslavā ir attīstīta nepilnīgi Apvedceļa Krāslavā neesamība (cauri pilsētai ved tranzīteļš) Mežu un ūdens tilpņu regulāra piesārņošana ar atkritumiem Sauleskalna apkaimes ainavu degradācija, ezeri daudzviet ir aizauguši Zema iedzīvotāju informēšana par atkritumu šķirošanu un pārstrādi Nav vienotas, unikālas pilsētu labiekārtošanas un apzaļumošanas koncepcijas Nepietiekama ezeru apsaimniekošana (krastu tīrīšana, pieejamība, pludmales, zivju resursu atjaunošana) Netiek siltinātas daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas Krāslavas pašvaldībā nav speciālista vides aizsardzības jomā Aizsargājamo teritoriju apsaimniekošanas ierobežojumi Kvalificēta darba spēka trūkums Zems tūrisma iesaistīto zināšanu līmenis par tūrismu, mārketingu utt. Zems sadarbības līmenis starp tūrisma uzņēmumiem Liels attālums no lielajiem transporta mezgliem 	<ol style="list-style-type: none"> Saules enerģijas plašāka izmantošana Regulāra zivju resursu papildināšana Iedzīvotāju informēšana (saprota mā veidā) par atkritumu šķirošanu un pārstrādi Vides izglītības un informācijas popularizēšana Pārrobežu sadarbība labas prakses pieredzei Skolēnu un jaunieši piesaiste teritorijas labiekārtošanai Regulāra plūdu objektu un teritorijas apsekošana un kontrole Sadarbība ar kaimiņu pašvaldībām un blakus esošajiem rajoniem Baltkrievijā, lai laicīgi novērstu piesārņojuma risku ES un citu finanšu avotu finansējuma piesaistīšana Piestātņu un laipu izveide publiskajos ūdeņos Regulāra dzeramā ūdens pārbaude. Publisko pludmaļu pilsētās un pagastos infrastruktūras izveide/uzlabošana un uzturēšana Lidosta Augšdaugavas novadā 	<ol style="list-style-type: none"> Pavasara plūdi un lietavu draudi Elektrības padeves traucējumi Daugavas iespējamais piesārņojums, t.sk. pārrobežu piesārņojums (naftas ieplūšana Daugavā no Baltkrievijas, radioaktīvais atkritumu poligons Ignalinā) Gaisa, gaismas un skaņas piesārņojums Dabas resursu noplicinoša darbība (mežu izciršana) Zivju resursu samazināšanās un ezeru izsaimniekošana Nelegālo izgāztuvju skaita palielināšanās Vandālisms (labiekārtoto atpūtas vietu bojāšana) Valsts iestāžu centralizācija.

Pielikumi

1. pielikums. Derīgo izrakteņu un pazemes ūdeņu atradnes Krāslavas novadā

Avots: Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra Latvijas derīgo izrakteņu atradņu reģistrs, 2021

Atradnes numurs	Nosaukums	Veids	Atrašanās vieta Krāslavas novadā
955	Baltica II - māls	Māls	Kalniešu pag.
2971	Tartaks	Smilts-grants	Ūdrīšu pag.
734	Staškeviči (progn. lauk.)	Smilts, Smilts-grants	Šķeltovas pag.
1689	Baltica II - smilts	Smilts	Kalniešu pag.
1700	Šķaune - smilts-grants (progn.lauk.)	Smilts-grants	Šķaunes pag.
1711	Šķaune - smilts	Smilts	Šķaunes pag.
1722	Marienpole - smilts	Smilts	Andrupenes pag.
1734	Kalna Romuļi	Smilts-grants	Ūdrīšu pag.
1745	Lejas Romuļi	Smilts, Smilts-grants	Ūdrīšu pag.
1756	Berjodzovka	Smilts, Smilts-grants	Izvaltas pag., Ūdrīšu pag.
1778	Sloboda	Smilts, Smilts-grants	Dagdas pag.
1789	Kuzmini	Smilts-grants	Kalniešu pag.
1800	Vientuļnieki	Smilts, Smilts-grants	Kaplavas pag.
1811	Ljakši	Smilts	Skaistas pag.
1822	Odebiani	Smilts, Smilts-grants	Ūdrīšu pag.
1833	Auguļi	Smilts, Smilts-grants	Indras pag.
1845	Staškeviči	Smilts-grants	Šķeltovas pag.
1856	Spalbji	Smilts, Smilts-grants	Grāveru pag.
2879	Žuguri	Saldūdens kaļķis	Andrupenes pag.
2880	Rožlauki	Saldūdens kaļķis	Kaplavas pag.
2881	Pizāni	Saldūdens kaļķis	Robežnieku pag.
2883	Skutulova	Saldūdens kaļķis	Svariņu pag.
2884	Okra	Saldūdens kaļķis	Kastuļinas pag.
2885	Petruški	Saldūdens kaļķis	Kastuļinas pag.
2886	Bedenkas	Saldūdens kaļķis	Andzeļu pag.
2887	Šļahatova	Saldūdens kaļķis	Svariņu pag.
2888	Koškini	Saldūdens kaļķis	Kastuļinas pag.
2889	Bondariški	Saldūdens kaļķis	Andzeļu pag.

2890	Presvjata	Saldūdens kaļķis	Kaplavas pag.
2891	Robežnieki - saldūdens kaļķis	Saldūdens kaļķis	Robežnieku pag.
2892	Ata ezers	Saldūdens kaļķis	Kombuļu pag.
2894	Lozdi	Saldūdens kaļķis	Konstantinovas pag.
2895	Greivas	Saldūdens kaļķis	Šķaunes pag.
2896	Kubulišķi	Saldūdens kaļķis	Konstantinovas pag.
2897	Odžinkas ezers	Saldūdens kaļķis	Skaistas pag.
3360	Marienpole - māls	Māls	Andrupenes pag.
3427	Grāveri - smilts	Smilts	Šķeltovas pag.
3430	Sloboda (progn.lauk.)	Smilts	Konstantinovas pag.;
527	Krauļi - Krāslavas raj.	Smilts, Smilts-grants	Andrupenes pag.
1052	Kozlišķi	Smilts-grants	Izvaltas pag.
1053	Andžāni - 1972.g.	Smilts-grants	Ezernieku pag.
1054	Mateiki	Smilts-grants	Ezernieku pag.
1056	Jakubki	Smilts-grants	Ezernieku pag.
1057	Šusti	Smilts-grants	Ezernieku pag.
1058	Latgale	Smilts, Smilts-grants	Dagdas pag.
1059	Malka	Smilts-grants	Andrupenes pag.
1060	Mūrnieki - Krāslavas raj.	Smilts	Andrupenes pag.
1061	Stalidzāni II	Smilts-grants	Andrupenes pag.
1062	Stalidzāni	Smilts-grants	Andrupenes pag.
1063	Zundi	Smilts-grants	Andrupenes pag.
1065	Kozindi	Smilts, Smilts-grants	Krāslavas pag.
1068	Bērziņi I - Krāslavas raj.	Smilts	Bērziņu pag.
1069	Bērziņi II - Krāslavas raj.	Smilts	Bērziņu pag.
1070	Teļežki II	Smilts, Smilts-grants	Robežnieku pag.
1071	Teļežki I	Smilts	Robežnieku pag.
1072	Parahovņa	Smilts, Smilts-grants	Robežnieku pag.
1073	Kurpnieki	Smilts	Kalniešu pag.
1074	Zizovščina	Smilts	Indras pag.
1075	Zarembovka	Smilts, Smilts-grants	Kalniešu pag.
1076	Melķeri	Smilts	Ķepovas pag.; Krāslavas nov.
1077	Pierobeža I	Smilts	Robežnieku pag.
1079	Pierobeža II	Smilts	Robežnieku pag.
1080	Pļesņeva	Smilts	Ķepovas pag.
1081	Lukševa	Smilts	Ķepovas pag.;
1082	Dukuļi	Smilts, Smilts-grants	Andzeļu pag.;
1083	Lielmeži	Smilts	Konstantinovas pag.
1084	Šķērskaņi	Smilts-grants	Ūdrīšu pag.

1085	Bunčeva	Smilts, Smilts-grants	Svariņu pag.
1086	Kairiši - Meliorprojekts	Smilts, Smilts-grants	Svariņu pag.
1087	Kustari	Smilts, Smilts-grants	Andrupenes pag.
1128	Krāslava	Smilts, Smilts-grants	Krāslavas pag.
1129	Kairiši	Smilts-grants	Ezernieku pag.
1159	Leikumi	Smilts-grants	Izvaltas pag.
1160	Ārmaņi	Smilts-grants	Andzeļu pag.
1161	Ludvikova	Smilts-grants	Ūdrīšu pag.
1162	Jaunokra	Smilts	Andrupenes pag.
1163	Ruduški	Smilts, Smilts-grants	Andzeļu pag.
1208	Pozņaki	Smilts, Smilts-grants	Andzeļu pag.
1274	Baltika	Smilts	Kalniešu pag.
1313	Mihalini II	Smilts, Smilts-grants	Andzeļu pag.
1370	Rakuti	Smilts, Smilts-grants	Krāslavas nov.; Ūdrīšu pag.
1517	Mihalini - 1990.g.	Smilts, Smilts-grants	Andzeļu pag.
1538	Adamova - Krāslavas novads	Smilts, Smilts-grants	Ūdrīšu pag.
1539	Černoruče	Smilts, Smilts-grants	Andrupenes pag.
1540	Šķaune - māls	Māls	Šķaunes pag.
1541	Ūdrēji - 1989.g.	Smilts, Smilts-grants	Ezernieku pag.
1546	Andžāni - 1989.g.	Smilts, Smilts-grants	Bērziņu pag.
1665	Puzanišķi	Smilts, Smilts-grants	Šķeltovas pag.
1773	Šķaune - 2 (izslēgts no reģistra)	Smilts, Smilts-grants	Šķaunes pag.
1802	Kadiķi - Krāslavas raj.	Smilts, Smilts-grants	Izvaltas pag.
1804	Cipari	Smilts, Smilts-grants	Ūdrīšu pag.
1813	Zeļeva	Smilts	Šķaunes pag.
1814	Brici	Smilts	Šķaunes pag.
1825	Kadiķīši	Smilts, Smilts-grants	Izvaltas pag.
1917	Agitas	Smilts, Smilts-grants	Grāveru pag.
1982	Bobrovščina	Smilts, Smilts-grants	Svariņu pag.
1983	Meņģi	Smilts, Smilts-grants	Asūnes pag.
2001	Sobuļi I	Smilts	Konstantinovas pag.
2002	Sobuļi II	Smilts	Konstantinovas pag.
2058	Ošukalni - Cekules	Mālsmilts, Smilts, Smilts-grants	Ūdrīšu pag.
2114	Jaunkarūsas	Smilts, Smilts-grants	Krāslavas pag.
2115	Dunski	Smilts, Smilts-grants	Ūdrīšu pag.
2116	Gerīņi	Smilts, Smilts-grants	Kombuļu pag.
2117	Misņikova I	Smilts	Ķepovas pag.
2118	Misņikova II	Smilts	Ķepovas pag.

2120	Kapiņi - Krāslavas rajons	Smilts, Smilts-grants	Kastuļinas pag.
2121	Daugava III	Smilts, Smilts-grants	Kalniešu pag.
2194	Sarkankalni	Smilts, Smilts-grants	Ķepovas pag.
2210	Kļučķi	Smilts, Smilts-grants	Izvaltas pag.
2221	Paegles - Krāslavas raj.	Smilts, Smilts-grants	Piedrujas pag.
2232	Mihalini 1	Smilts, Smilts-grants	Andzeļu pag.
2243	Agitas-2	Smilts, Smilts-grants	Grāveru pag.
2338	Grantskalnes	Smilts, Smilts-grants	Kaplavas pag.
2385	Lendži	Smilts-grants	Izvaltas pag.; Ūdrīšu pag.
2409	Dorgosi-2	Smilts, Smilts-grants	Andzeļu pag.
2490	Lūči	Smilts, Smilts-grants	Kaplavas pag.
2503	Bički	Smilts, Smilts-grants	Šķaunes pag.
2564	Oskari	Smilts, Smilts-grants	Konstantinovas pag.
2644	Staškeviči 2	Smilts, Smilts-grants	Šķeltovas pag.
2662	Križovka	Smilts, Smilts-grants	Šķeltovas pag.
2694	Apvedceļi	Smilts, Smilts-grants	Dagdas pag.
2706	Akmeņlauki - Krāslavas nov.	Smilts, Smilts-grants	Izvaltas pag.; Ūdrīšu pag.
2812	Lozdi	Smilts, Smilts-grants	Ūdrīšu pag.
288948	Meiruļa ezera iegula	Sapropelis	Kastuļinas pag.
288967	Okras ezera iegula	Sapropelis	Kastuļinas pag.
288950	Trudiņka	Sapropelis	Robežnieku pag.
288571	Bižas ezers	Sapropelis	Andrupenes pag.
203960	Malvojas	Kūdra	Šķaunes pag.
200520	Vamžezku	Kūdra	Andzeļu pag.
203997	Zundu (daļa)	Kūdra	Andzeļu pag.
200498	Mamonavas	Kūdra	Andzeļu pag.
200502	Avotu	Kūdra	Andzeļu pag.
200499	Grižanku	Kūdra	Andzeļu pag.
200527	Lipušku	Kūdra	Andzeļu pag.
202967	Šustu	Kūdra	Ezernieku pag.
203998	Klučku.	Kūdra	Kastuļinas pag.
204000	Pozņaku leja	Kūdra	Andrupenes pag.
200530	Visumu	Kūdra	Andzeļu pag.
200531	Zagorjes	Kūdra	Andzeļu pag.
200508	Dukuļu	Kūdra	Andzeļu pag.
200535	Mūrnieku, Luknā ezera	Kūdra	Andzeļu pag.
200539	Plataču	Kūdra	Andzeļu pag.
200536	Dauguļu	Kūdra	Andzeļu pag.

200542	Jukumu	Kūdra	Andzeļu pag.
200544	Rokoļu	Kūdra	Andzeļu pag.
200550	Bondarišķu I	Kūdra	Andzeļu pag.
200551	Bondarišķu II	Kūdra	Andzeļu pag.
200589	Kromaņu	Kūdra	Andrupenes pag.
200554	Pihteļeves	Kūdra	Andzeļu pag.
200563	Mālkalna	Kūdra	Andzeļu pag.
200564	Kviku	Kūdra	Andzeļu pag.
200565	Novinkas	Kūdra	Andzeļu pag.
200570	Dagdas	Kūdra	Andzeļu pag.
200566	Zigmaņu	Kūdra	Andzeļu pag.
200568	Ličmurānu	Kūdra	Andzeļu pag.
200573	Artemovskas I	Kūdra	Andzeļu pag.
200575	Obiteļu	Kūdra	Andzeļu pag.
200576	Frolu II	Kūdra	Andzeļu pag.
200579	Janovas	Kūdra	Andzeļu pag.
200581	Artemovkas II	Kūdra	Andzeļu pag.
812865	Vecokra	Smilts, Smilts-grants	Andrupenes pag.